

Moss
kommune

Årsrapport og årsregnskap 2023

Innhold

Kommunedirektørens innledning	3
Organisasjon og internkontroll.....	4
Struktur - politisk og administrativ	4
Oversikt årsverk.....	5
Sykefravær	6
Lønn og likestilling	9
Kompetanse og rekruttering	11
Helse, miljø og sikkerhet (HMS)	13
Etisk standard	14
Internkontroll.....	14
Samfunnssikkerhet og beredskap	24
Miljø og klima	27
Planer og befolkning	44
Overordnede planer	44
Planstrategi	44
Befolkningsutvikling.....	46
Folkehelse og levekår.....	48
Måleindikatorer til samfunnsmålene	51
Arbeidsmarkedssituasjonen.....	57
Økonomi inklusiv foretakene	60
Handlingsregler	60
Finansforvaltning	63
Sammendrag MKEiendom.....	64
Sammendrag Moss Havn KF	65
Sammendrag Mosseregionens Næringsutvikling.....	67
KOSTRA - overordnet oversikt	68
Sentrale kapitler.....	69
Totaloversikt økonomi	69
Sentrale inntekter.....	70
Finansinntekter og -utgifter	72
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner - til disposisjon for tjenesteområdene	73
Budsjettavvik over 15 prosent.....	73
Balansen til Moss kommune (kommunekassa)	75
Kommunens tjenesteområder	77
Kommunedirektør med stab	77
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet.....	85

Enhet kultur,aktivitet og mestring	94
Enhet barnehage	99
Enhet skole	104
Enhet barnevern, bolig og inkludering	109
Enhet NAV	113
Kommunalområde helse og mestring	118
Enhet helsehus	124
Enhet samhandling	128
Enhet sykehjem og omsorgsboliger	133
Enhet hjemmetjenester	137
Kommunalområde plan, miljø og teknikk.....	141
Enhet plan, byggesak og geodata	152
Enhet kommunalteknikk	156
Enhet miljø og landskap	164
Enhet samfunnsutvikling.....	176
Fellesposter drift.....	182
Årsregnskap.....	185
Konsolidert regnskap.....	216

Kommunedirektørens innledning

I 2023 avsluttet vi regnskapet med bruk av midler fra disposisjonsfondet, det vil si reservemidler som kommunens selv bestemmer hvordan skal brukes. Det er første gang siden kommunesammenslåingen i 2020, at kommunen har brukt av oppsparte midler og beholdningen av reservemidler reduseres. Både i 2021 og 2022 endte vi opp med å sette av betydelige reservemidler i regnskapet på grunn av sterk skattevekst på slutten av året. Selv om vi ser at det gir positivt utslag i det enkelte år, skaper betydelige avvik en uforutsigbarhet i økonomistyringen.

Ved slutten av 2023 hadde Moss kommune over 500 millioner kroner i reservemidler. Det er et betydelig beløp, og tilsvarer fondsmidler på over ti prosent målt i forhold til driftsinntektene. Vi ser nå en utvikling der økte utgifter løper fra inntektene vi kan regne med framover. Det jobbes med en effektiviseringsplan for å få en bedre balanse mellom kommunens løpende inntekter og utgifter.

Samtidig med at vi må ha en bedre balanse i kommunens økonomi, er vår høyeste prioritet å fortsette å levere gode tjenester til innbyggerne våre. I det siste kommunebarometeret havnet Moss kommune på 13. plass blant alle kommuner i Norge. Også i andre målinger kommer Moss kommune relativt bra ut – det skal vi ta med oss, selv om gyldigheten av ulike type målinger kan diskuteres. En viktig forutsetning for å fortsette å levere gode tjenester er at kommunen klarer å utvikle seg over tid, og årsrapporten viser at det skjer mye godt utviklingsarbeid i kommunen.

Selve årsrapporten vil være i stadig utvikling. Nytt av året er at vi rapporterer på måleindikatorer til samfunnsmålene i kommuneplanen. For å si noe om utviklingen i lokalsamfunnet, har vi i økonomiplan 2023-2027 valgt 18 indikatorer som vi ønsker å følge over tid. Indikatorene som er pekt ut er de viktigste av de viktige. Noen av indikatorene kan bli endret framover fordi vi ser at andre indikatorer kan være viktigere eller bedre å ha med. Men fortsatt ønsker vi å ha et begrenset antall indikatorer.

Mens noen områder viser negative trender, går andre områder i en positiv retning. Eksempler på to indikatorer som viser positiv utvikling er:

- videregående opplæring:
80 prosent hadde fullført videregående opplæring i siste måling. Det er en økning på to prosentpoeng fra forrige måling.
- vekst i antall arbeidsplasser i Moss, både offentlig og privat sektor:
De tre siste årene har veksten i antall arbeidsplasser vært klart over befolkningsveksten i arbeidsdyktig alder.

Til slutt vil jeg takke alle ansatte for stå på-vilje og innsats i året som har gått. Jeg er stolt over hva organisasjonen får til, og jeg tror sterkt på at vi sammen med lokalsamfunnet vil fortsette å utvikle Moss kommune.

Jeg håper du som leser kan bruke rapporten som et oppslagsverk for å se hvor stor og bred aktiviteten i vår kommune er.

God lesning!

Hans Reidar Ness, kommunedirektør
25. mars 2024

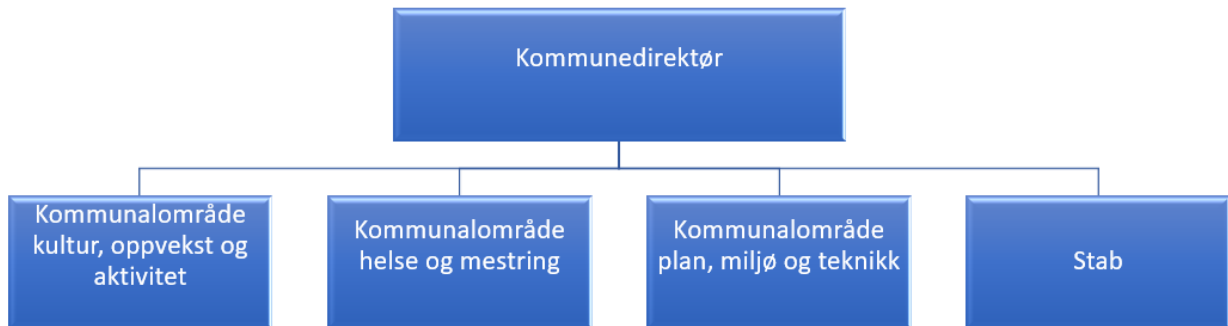
Organisasjon og internkontroll

Struktur - politisk og administrativ

Administrativ organisering

Kommunedirektøren er kommunens øverste administrative leder og er ansvarlig for saksutredninger for folkevalgte organer og iverksettelse av politiske vedtak. Kommunedirektørens ansvar, myndighet og fullmakt er nærmere beskrevet i delegeringsreglement som er vedtatt av kommunestyret.

Organisering 2023:

Politisk organisering

Kommunestyret er det øverste politiske organet i en kommune. Representantene til kommunestyret blir valgt av kommunens innbyggere. 11. september 2023 var det kommunestyre- og fylkestingsvalg i Norge. Kommunestyret i Moss for den neste fireårsperioden ble konstituert 17. oktober 2023.

Til sammen avholdt det gamle og nye kommunestyret åtte møter i løpet av 2023.

Formannskapet innstiller til kommunestyret i saker om handlingsplan, årsbudsjett og kommune-/delplaner, og i alle saker hvor ikke innstillingsmyndigheten er lagt til annet utvalg. Formannskapet i Moss har 13 medlemmer. Det vises til Moss kommunes delegeringsreglement og saksbehandlingsreglement for formannskapet for utfyllende beskrivelse.

I 2023 ble det holdt 15 formannskapsmøter. Valgstyret, som består av formannskapet, avholdt 13 møter i 2023.

Fram til ny kommunestyreperiode trådte i kraft 17. oktober 2023, hadde Moss kommune fem hovedutvalg:

- Hovedutvalg for plan, bygg og teknisk
- Hovedutvalg for landbruk, samferdsel, natur og miljø
- Hovedutvalg for helse og mestring
- Hovedutvalg for kultur, aktivitet og inkludering
- Hovedutvalg for oppvekst og utdanning

Det nye kommunestyret opprettet seks hovedutvalg:

- Hovedutvalg for plan, bygg og teknisk
- Hovedutvalg for landbruk og miljø
- Hovedutvalg for byutvikling, samferdsel og næring
- Hovedutvalg for helse og mestring
- Hovedutvalg for oppvekst, aktivitet og inkludering
- Hovedutvalg for utdanning, idrett og kultur

Hovedutvalgene har vedtaksmyndighet innenfor sine ansvarsområder. I saker utvalgene selv ikke kan avgjøre, innstiller utvalgene til kommunestyret. Hovedutvalgene i Moss har 11 medlemmer. Det vises til Moss kommunes delegeringsreglement og saksbehandlingsreglement for hovedutvalgene for utfyllende beskrivelse.

Samlet ble det avholdt 32 møter i hovedutvalgene i 2023, hvorav ni av disse var i hovedutvalg for plan, bygg og teknisk. Administrasjonsutvalget avholdt fem møter i 2023.

Medvirkningsrådet for personer med funksjonsnedsettelse, medvirkningsråd for eldre og flerkulturelt råd holdt til sammen 18 møter i 2023. Medvirkningsråd for ungdom holdt i løpet av 2023 seks møter.

Oversikt årsverk

Område (årsverk per 31.12)	2021	2022	2023
Kommunedirektør med stab	191	188	181
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	1 311	1 378	1 453
Kommunalområde helse og mestring	1 161	1 202	1 278
Kommunalområdet plan, miljø og teknikk	132	147	151
Moss kommunale eiendomsselskap	47	50	57
Totalt	2 842	2 966	3 120

Ledige stillinger er ikke tatt med i oversikten. Det vil si at når en stilling blir besatt øker antall årsverk uten at det er en reell økning. For ansatte i permisjon telles stillingen kun en gang. Lærlinger er ikke med i oversikten.

Utdanningsnivå	Antall ansatte	Prosentvis fordeling
Stillinger uten særskilt krav om utdanning	595	17 %

Årsrapport 2023

Stillinger med krav om fagbrev eller tilsvarende	1 168	33 %
Stillinger med krav om høgskole	1 557	44 %
Stillinger med krav om høyere akademisk utdanning (kapittel 5 i hovedtariffavtalen)	251	7 %
Totalt	3 571	100 %

Sykefravær

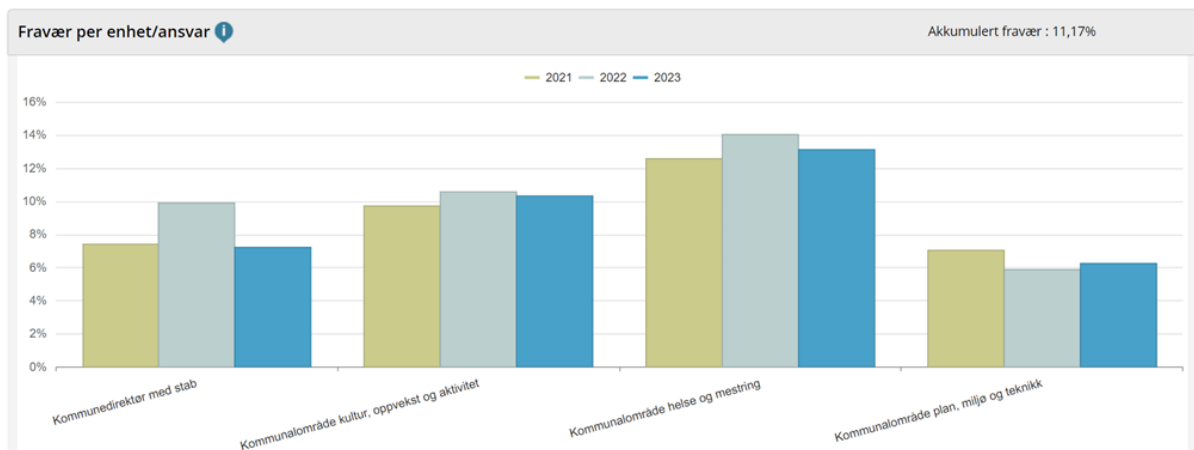
Sykefraværet i Moss kommune er for 2023 på 11,2 prosent. Dette er en nedgang på 0,6 prosentpoeng fra samlet sykefravær i 2022. Nedenfor er sykefraværet presentert, fordelt på områdenivå:

	Område	Samlet for 2022	Samlet for 2023
Korttid	Kommunedirektør med stab	3,0 %	2,5 %
Langtid	Kommunedirektør med stab	6,9 %	4,8 %
Samlet	Kommunedirektør med stab	9,9 %	7,3 %
Korttid	Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	3,7 %	2,9 %
Langtid	Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	6,9 %	7,4 %
Samlet	Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	10,6 %	10,3 %
Korttid	Kommunalområde helse og mestring	4,3 %	3,6 %
Langtid	Kommunalområde helse og mestring	9,8 %	9,5 %

Årsrapport 2023

Samlet	Kommunalområde helse og mestring	14,1 %	13,1 %
Korttid	Kommunalområde plan, miljø og teknikk	2,1 %	2,0 %
Langtid	Kommunalområde plan, miljø og teknikk	3,8 %	4,2 %
Samlet	Kommunalområde plan, miljø og teknikk	5,9 %	6,3 %
Korttid	Sum sykefravær	3,8 %	3,2 %
Langtid	Sum sykefravær	8,0 %	8,0 %
Samlet	Sum sykefravær	11,8 %	11,2 %

MKEiendom	Samlet for 2022	Samlet for 2023
Korttid	1,1 %	1,5 %
Langtid	5,7 %	3,9 %
Samlet	6,8%	5,4 %

Det har vært en nedgang i sykefravær i alle kommunalområdene i 2023 med unntak av plan, miljø og teknikk som har hatt en økning på 0,4 prosentpoeng. Kommunedirektør med stab har hatt den største

nedgangen på 2,6 prosentpoeng fra 2022 til 2023. I dette området ligger alle stabsfunksjonene inklusiv renholdsavdelingen.

Moss kommune har i 2023, i samarbeid med NAV arbeidslivssenter, hatt søkelys på å redusere sykefravær, og hindre frafall i arbeidslivet. Det ble i juni 2023 vedtatt en ny HMS/IA plan hvor fokuset endres fra sykefravær til nærværarbeid og hvor prioriterte virksomheter skal få ekstra bistand.

Det har gjennom året 2023 vært arbeidet godt med nærværarbeid ute på de enkelte virksomhetene. Gjennom Moss kommunes lederopplæring har det vært søkelys på nærværarbeid og helsefremmende arbeidsplasser som er i tråd med den nye HMS/IA planen. I denne planen er det vedtatt at Moss kommune skal bruke verktøyet "En bra dag på jobb" som er et forskningsbasert arbeidsmiljøverktøy fra STAMI (Statens arbeidsmiljøinstitutt). Verktøyet er også en del av den sentrale IA-avtalens satsing på forebyggende arbeidsmiljøarbeid.

Det har i nærværarbeidet vært økt fokus på partssamarbeidet som er en forutsetning for å lykkes med dette arbeidet i Moss kommune.

Mange arbeidssteder har i 2023 hatt samarbeidsmøter med HR og innsatsteamet til Nav. Det er også foretatt flere arbeidsmiljøkartlegginger hvor man har hatt søkelys på nærvær.

Det har også vært en utstrakt aktivitet i bruk av kurs og informasjonsmøter i aktuelle nærværstemaer for ansatte og ledere på de ulike arbeidsstedene.

Moss kommune har arbeidet med fokus på god oppfølging knyttet til enkeltmedarbeidere i forebyggende, og oppfølgende øyemed. Det ytes bistand fra HR i dette arbeidet.

Gjennomførte tiltak/aktiviteter i 2023:

- lederopplæring; medarbeideroppfølging og helsefremmende arbeidsmiljø
- løpende lederstøtte som et virkemiddel i sykefraværarbeidet
- kontinuerlig opplæring og kurs
- individuell lederopplæring ved behov
- arbeidsmiljø-/nærværprosjekt og konflikthåndtering ved ulike virksomheter
- tilbud om veiledning til ansatte ved bedriftshelsetjenesten
- ergonomiske kartlegginger ved bedriftshelsetjenesten
- «gravid i arbeid» - samtaler med BHT
- bruk av varmtvannsbasseng
- bistand og bruk av bedriftshelsetjenesten for hjelp til kartlegginger, veiledning, opplæring og deltakelse i oppfølgingsarbeid
- igangsetting av eksperttilskudd i samarbeid med NAV
- bistand og samarbeidsmøter med NAV innsatsteam og BHT
- IA-møter med NAV innsatsteam ute i virksomhetene
- annet passende arbeid som en varig endring for enkeltansatte (ca. 12 stk)
- utvikling og opplæring i AKAN arbeidet i kommunen
- utvikling av **prosedyrer og maler** samt samarbeid med bedriftshelsetjenesten i forbindelse med AKAN og enkeltsaker.

Lønn og likestilling

Det har i 2023 vært en høyere gjennomsnittlig lønnsutvikling enn i 2022. Den totale rammen for lønnsoppgjøret i 2023 var på 5,4 prosent. Nedenfor fremstilles kjønnsbalansen i kommunen innen de ulike stillingsgrupper, samt gjennomsnittlig lønn fordelt på kjønn og totalt.

Stillinger	Kjønnsbalanse %		Gjennomsnittlig grunnlønn			Diff. Lønn kvinners favør
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Alle	
Stillinger uten særskilt krav til utdanning	75 %	25 %	424 163	417 332	422 429	102 %
Fagarbeiderstillinger / tilsvarende fagarbeiderstillinger	80 %	20 %	484 144	483 850	484 084	100 %
Stillinger med krav om fagbrev og 1-årig fagskoleutdanning	92 %	8 %	519 945	504 275	518 378	103 %
Stillinger med krav om 3-årig U/H utdanning	85 %	15 %	580 142	582 254	580 461	100 %
Stillinger med krav om 4-årig U/H utdanning	93 %	7 %	646 739	620 833	644 999	104 %
Stillinger med krav om mastergrad	100 %	0 %	696 739	-	696 350	0,0 %
Undervisningsstillinger	74 %	26 %	639 926	642 259	640 535	100 %
Øvrige stillinger kapittel 4	54 %	46 %	608 610	584 646	598 589	104 %
Stillinger kapittel 5	62 %	35 %	765 298	800 586	777 354	96%
Samlet	79 %	21 %	548 995	559 355	551 227	98 %

Lederstillinger	Kjønnsbalanse %		Gjennomsnittlig grunnlønn			Diff. Lønn kvinners favør
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Alle	
Avdelingsledere	76 %	24 %	744 954	770 000	751 163	97 %
Avdelingsledere skole	79 %	21 %	785 949	788 500	786 427	100 %
Virksomhetsledere	75 %	25 %	910 929	926 000	914 278	98 %
Virksomhetsledere skole	94 %	6 %	902 125	908 000	902 471	99 %
Enhetsledere	78 %	22 %	1 099 500	1 090 250	1 097 650	101 %
Direktører/Kommunalsjefer	40 %	60 %	1 395 000	1 526 333	1 473 800	78 %
Samlet	77 %	23 %	819 041	856 125	827 317	96 %

Når det gjelder kjønnsfordelingen i hele kommunen ser vi at andelen menn har gått noe ned innen lederstillinger, men samlet sett er fordelingen stabil sammenlignet med 2022. Det er per 31. desember 2023 79 prosent kvinner og 21 prosent menn.

For ordinære stillinger og differanse kvinner og menn på gjennomsnittlig grunnlønn går denne i hovedsak i kvinners fravær, men unntak av stillinger i kap. 5. Differansen er mindre i 2023 enn i 2022 for stillinger i kap. 5.

På lederstillinger viser tallene at mannlige ledere kommer totalt noe bedre u enn kvinner. I toppledergruppen er kvinner og menn likt lønnet på direktørnivå, men med kommunedirektøren medregnet er differansen i negativ favør til kvinnene. Det er innen alle stillingsgrupper overvekt av kvinner i Moss kommune. I toppledergruppen er kjønnsfordelingen lik på direktørnivå.

Jobbsøkere og ansettelser i et mangfoldsperspektiv

Ved rekruttering ser vi at andelen av søkere gjerne representerer andel kvinner/menn i offentlig sektor i de ulike stillingsgruppene. Nedenfor kommer det frem andel menn som søkere til stillinger i 2023, og andelen menn som faktisk ble ansatt:

Stillingskategori	Mannlige søkere	Menn ansatt
Administrasjon	37 %	40 %
Helse og sosial	20 %	16 %
Kultur	33 %	37 %
Ledelse	27 %	36 %
Oppvekst	23%	25 %
Teknisk	55 %	43 %
Annet (eks. lærlinger)	50 %	50 %
Totalt	26 %	30 %

Om likestillingsarbeidet

Vårt arbeid for likestilling og for å hindre diskriminering er forankret i kommunens ulike strategier, verktøy og retningslinjer, og har som mål å oppfylle våre forpliktelser i lov- og avtaleverk.

- Våre etiske retningslinjer har søkelys på å hindre trakassering, uønsket seksuell oppmerksomhet (#metoo) og seksuell trakassering. Denne sees i sammenheng med prosedyre for håndtering av mobbing, trakassering og seksuell trakassering med et tilhørende varslingsystem.
- Gjeldende lønnspolitisk plan har søkelys på å fremme og ivareta likestilling mellom kjønnene ved at kriterier som vektlegges skal være kjente og objektive slik at ledere vet hva som belønnes og medarbeidere vet hva som vektlegges. Lønnen til den enkelte medarbeider skal reflektere kompetanse, utdanning, ansvar/kompleksitet i stillingen, innsats og resultater og det er søkelys på å harmonisere uønskede, utilsiktede og/eller urimelige skjevheter.
- Vi benytter oss av en mangfoldserklæring i alle stillingsutlysninger, der vi oppfordrer kandidater til å søke uavhengig av kjønn, alder, funksjonshemming eller etnisk bakgrunn. Søkere kan også krysse av at de har innvandrerbakgrunn og hull i CV-en for å gjøre oss bevisste på dette. Søkere med oppgitt innvandringsbakgrunn (utlyste faste stillinger og lengre vikariat) i 2023:

Stillingskategori	Innvandrerbakgrunn søker	Innvandrerbakgrunn ansatt
Administrasjon	14 %	11 %
Helse og sosial	7 %	2 %
Kultur	10 %	0 %
Ledelse	7 %	0 %
Oppvekst	8 %	2 %
Teknisk	16 %	17 %
Annet (eks. lærlinger)	11 %	5 %
Totalt	9 %	3 %

- Vi har søkelys på å gi ledere opplæring i rekrutteringsprosessen for å sørge for ikke-diskriminerende og profesjonelle rekrutteringsprosesser. Det er i liten grad satt mål for mangfoldsrekruttering ut over de signaler og regler som gjelder for kommune-Norge generelt. Dette er ett av temaene vi har fokus på som en del av vårt strategiske kompetansearbeid.
- I løpet av 2023 jobbet en arbeidsgruppe bestående av politikere, tillitsvalgte og administrasjonen med grunnlaget for en handlingsplan som skal bidra til at vi i Moss kommune blir gode på heltidskultur. Målet er at 4 av 5 jobber heltid innen 2030. Handlingsplan for heltidskultur inneholder 30 konkrete tiltak, hvor ett av dem er en intern verktøykasse hvor ansatte vil finne inspirasjon og hjelp til å skape heltidskultur i sin enhet/avdeling. I løpet av 2023 ble det jobbet med flere ulike tiltak og i løpet av året ble det 3 prosent flere som jobber heltid, slik at det nå er 62 prosent av de ansatte i Moss kommune som har en full stilling.
- Hensynet til likestilling- og ikke-diskriminering er ellers inkludert i den øvrige personalpolitikken.
- Vi har et partssammensatt utvalg (Administrasjonsutvalget) som foreslår og behandler overordnede retningslinjer for kommunens personalpolitikk, herunder tiltak for likestilling og inkluderende arbeidsliv. Her gis også jevnlig status og orienteringer innen relevante temaer.

Kompetanse og rekruttering

Kompetanseutvikling

Kommunens arbeid med kompetanse er delt inn i fem kjerneområder:

- arbeidsgiverprofilering
- ansettelsesprosesser
- innfasing
- kompetanseutvikling
- kompetanseoverføring ved fratreden

Oppfølging av ansettelsesprosesser var den mest ressurskrevende oppgaven i 2023.

Å utvikle gode systemer for kompetanseplanlegging og -styring har vært prioritert utviklingsarbeid i 2023 og vil fortsette å være det i 2024.

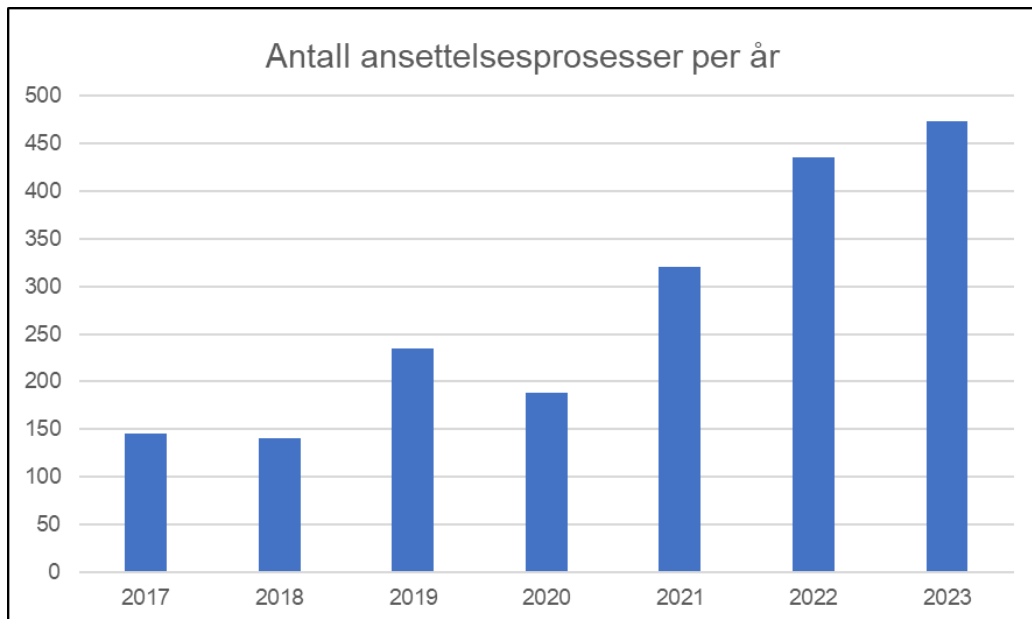
Kommunens viktigste arena for kompetanseutvikling er den daglige driften. I tillegg gis det omfattende tilbud innen felles temaer som kvalitetsarbeid, digital samhandling, rekruttering, veiledning av lærlinger og mer. Det er utviklet håndbøker, temasider, digitale forum og nyhetsbrev som bidrar til kontinuerlig oppdatering innen ulike temaer. Det er innført et eget innfasingsprogram som skal bidra til å gi nyansatte en god introduksjon på sin nye arbeidsplass. I tillegg ble det høsten 2023 startet en klasse for teori helsefag for ansatte som ønsker å ta fagbrev.

I 2023 ble det igangsatt obligatorisk lederopplæring for alle ledere i kommunen bestående av ni moduler. Målet med opplæringen er å gi lederne en felles plattform om gjennomgående temaer som alle ledere må vite om. I løpet av 2023 er 34 prosent av den totale opplæringen gjennomført, og dette fortsetter gjennom 2024 til alle lederne er igjennom alle modulene.

Ansettelsesprosesser

Året 2023 var som året før kjennetegnet av økt antall ansettelsesprosesser (se figur1), men noe mindre økning enn årene før. Dette legger press på ressursbruk knyttet til ansettelser. Over halvparten av alle ansettelsesprosessene knytter seg til helse og sosial (se figur 2).

Enhet HR har jobbet med å videreutvikle veiledninger og verktøy til ledere og lederstøtte så de skal kunne gjennomføre gode prosesser lokalt og med minst mulig behov for administrativ støtte fra stabene sentralt. Opplæring i å finne frem til riktige veiledninger og verktøy har vært i fokus på blant annet lederopplæring.

Lærlinger

Moss kommune er en selvstendig lærebedrift og skal være en synlig og attraktiv arbeidsgiver som har en sentral rolle som lærebedrift. Lavere barnetall og færre elever på yrkesfag gjør det utfordrende å rekruttere i tråd med målsettingen som er to lærlinger pr. 1000 innbygger.

Moss kommune er godkjent som opplæringsbedrift i sju fag:

- IKT servicefaget
- helsearbeiderfaget
- barne,-og ungdomsarb.fag
- institusjonskokkfaget/ ernæringskokkfaget
- byggdrifterfaget
- service og administrasjonsfaget
- anleggsgartnerfag

Vi har promotert vår lærlingeordning på utdanningsmesser og ved skolebesøk.

I 2023 rekrutterte vi 28 nye lærlinger/ lærekandidater/ fagbrev på jobb. Vi klarte ikke å rekruttere lærling til byggdrifterfaget. I anleggsgartnerfaget var det ikke mulig å ta inn lærling dette året.

Moss kommune hadde høsten 2023 55 lærlinger/ lærekandidater og seks kandidater i fagbrev på jobb. I løpet av året har 28 kandidater gjennomført fagprøver/ kompetanseprøver. Alle kandidatene har bestått sin prøve. Fire kandidater har av ulike grunner hevet sin kontrakt i løpet av våren 2023.

Av 28 beståtte prøver har tolv kandidater/ 35,7 prosent, fått karakteren bestått meget godt.

Vi har i 2023 gjennomført ti heldagssamlinger for første års lærlinger og totalt ni samlinger for veiledere av lærlinger fordelt på ulike fag.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Det har i 2023 vært jobbet med utvikling, oppdatering, kurs og rådgivning knyttet til overordnet HMS. Fokus har vært på kursvirksomhet og forebyggende arbeid knyttet til vold og trusler. Dette er i tråd med satsningen i HMS- og IA-plan.

Organisasjonen har hatt fortsatt stort behov for rådgivning, opplæring og støtte i arbeidet med å gjennomføre og dokumentere sine lovpålagte HMS aktiviteter.

Av aktiviteter kan vi spesielt nevne:

- HMS kurs for nye ledere og verneombud (40 timers kurs)
- kurs i anvendelse og bruk av stoffkartotek
- oppfølging og komplettering av sikkerhetsdatablader i kommunens digitale stoffkartotek
- kurs i forebygging av vold og trusler
- kurs i konfliktdepende kommunikasjon
- HMS oppfriskningskurs for ledere og verneombud
- utarbeidet ny side for promotering av kurs innen HMS området
- gjennomført et lite "pilot" prosjekt i samarbeid med BHT i hjemmetjenester nord, knyttet til debriefing og støttesamtaler.
- Tett oppfølging i samarbeid med BHT av virksomhet innen rus psykiatri knyttet til voldsproblematikk.
- månedlige samarbeidsmøter med hovedverneombudene
- løpende lederstøtte gjennom opplæring, kurs eller som individuell lederopplæring ved behov.
- tilsynssaker (Arbeidstilsyn og Branntilsyn)
- økt søkelys på årsaksanalyser knyttet til HMS-avvik og skaderapportering i arbeidsmiljøutvalget
- HMS- og IA utvalg med representanter fra HR, NAV, BHT og hovedtillitsvalgte/ hovedverneombud

- revisjon av HMS dokumentasjon i kvalitetssystemet og arbeid med nytt kvalitetssystem
- aktiviteter og praktisk arbeid med tilpasning av digital HMS håndbok

I 2023 ble ordning med lokale arbeidsmiljøutvalg iverksatt. Det finnes nå lokale arbeidsmiljøutvalg for følgende områder:

- helse og mestring
- kultur, oppvekst og aktivitet
- NAV
- stab og plan, miljø og teknikk
- MKE (foretak)

Etisk standard

Moss kommune tar ansvar for etisk standard. I 2023 er det gjennomført obligatoriske lederopplæring. Modulene inkluderer arbeidsreglementet, etiske retningslinjer, retningslinjer for gaver og fordeler samt varsling. Videre gjennomføres nyansattopplæring hver vår og høst. Her er etikk, gaver og varsling også på agendaen.

Kommunen har opprettholdt varslingskanalen og varslingsutvalget. Den digitale varslingskanalen ivaretar varsleres anonymitet. Varslingsutvalget er ledet av ekstern advokat.

Kommunens kvalitetssystem sikrer forsvarlig og systematisk oppfølging, og ikke minst sporbarhet. Det gis regelmessig opplæring i kvalitetssystemet både for medarbeidere og ledere, og resultat fra registreringer av avvik gjennomgås regelmessig.

Kommunal- og stabsområdene gjennomfører etisk refleksjon gjennom året og kommunalområdet helse- og mestring har egen etisk komite. Tiltak i forvaltningsrevisjon antikorrupsjon følges opp.

Plan, miljø og teknikk har et team ulovlighet og klager.

Moss kommunes anskaffelsesstrategi skal også bidra til å sikre høy etisk standard.

Kommunen er medlem av Transparency International.

Internkontroll

Kvalitetsarbeid i Moss kommune

Moss kommune skal dekke behov og være kjent som en mangfoldig kommune som er skapende, varmere og grønnere. Dette skal vi gjøre gjennom å være modige, gi muligheter, være lærende og tydelige.

I 2023 ble kvalitetsutvalget og utvalget for informasjonssikkerhet og personvern slått sammen til ett internkontrollutvalg, og det har blitt gjennomført møter ved behov.

Fokuset for 2023 har vært anskaffelse og oppbygging av nytt kvalitetssystem som ble lansert fra første januar 2024.

Internkontrollarbeidet i kommunen, tilstreber å sikre kvalitet i leveranse i både lovpålagte og ikke-lovpålagte oppgaver, sikre likebehandling og en enhetlig og forutsigbar tilnærming til tjenestene og prosessene vi utfører.

Kommunens kvalitetssystem skal benyttes for å dokumentere internkontrollen og forbedringsarbeidet. Analyse av resultat fra kvalitetssystemet kan bidra til å luke ut årsaker til at ting ikke går slik vi har planlagt, og sikre at vi jobber smartere.

I Moss kommune skal resultat fra kvalitetsarbeid og internkontroll gjennomgås med kommunedirektørens ledergruppe på overordnet nivå i en ledelsens gjennomgang.

Kvalitetsforbedringer

Hovedfokuset har vært på å bygge et robust kvalitetssystem basert på erfaringer, tilbakemeldinger og behov. Det var en bred involvering fra hele kommunen ved anskaffelsen.

I 2023 har kommunen innført retningslinje for risikovurderinger for å sikre en risikobasert tilnærming og retningslinje for informasjonssikkerhet og personvern samt roller og ansvar for fagområdene. Det er gjennomført 79 risikovurderinger i kommunens kvalitetssystem i 2023 mot 132 året før.

Det er også utarbeidet dokumentasjon for klassifisering av dokumentasjon, adgangskontroll ved rådhuset med flere.

Det er gjennomført internrevisjon ved én virksomhet innen helse og mestring.

Det er også levert tertialvis årsaksrapportering på skader og helse, miljø og sikkerhet (HMS) avvik i arbeidsmiljøutvalget og og administrasjonsutvalget.

KF delegering med særlover er oppdatert for alle kommunalområder per november 2023.

Det ble gjennomført systematisk internkontroll ved omvalget i november.

Forvaltningsrevisjoner og tilsyn

Forvaltningsrevisjoner

Forvaltningsrevisjon brukerstyrt personlig assistent ble gjennomført, og rapport fra forvaltningsrevisjon 2022 for tjenestenivået for beboere på sykehjem er ferdigstilt januar 2023.

Tre forvaltningsrevisjoner er fortsatt under arbeid:

- sykefravær/kostnader
- MK Eiendom, ansettelsesprosesser, avtaleinngåelser, forvaltning av kommunens verdier
- grunnskole, kvalitet i undervisningen

Avvik fra forvaltningsrevisjon av personvern og informasjonssikkerhet er ikke lukket og kommunens dokumentasjon av databehandler-protokoller vil bli fulgt opp av kontrollutvalget høsten 2024.

Oppfølgingsrapport forvaltningsrevisjon av antikorrupsjon slutføres 2024. Her gjenstår det også et arbeid med bevisstgjøring og risikovurdering av korrupsjonsfarer og sårbarheter.

Tilsyn

Følgende tilsyn ble ferdigrapportert i 2023:

- tilsyn med kommunal beredskapsplikt
- NAV-kontorets ansvar for å ivareta barns behov når familien søker økonomisk stønad i Moss kommune
- felles nasjonalt tilsyn med kommunenes internkontroll med skolemiljøområdet

Andre gjennomførte tilsyn er

- DSB gjennomførte tilsyn med kommunale lekeplasser
- Havneseikringstilsyn
- Arbeidstilsynet har gjennomført stedlig tilsyn av muskel- og skjelettplager og psykiske plager for følgende barnehager:
 - Luenbakken, Ramberg og Skarmyra
- Øvrige arbeidstilsyn:
 - Krisesenteret
 - Enslige mindreårige flyktninger
 - Skogbrynet bofellesskap
- Arbeidstilsynet har gjennomført stedlig tilsyn av forebygging av ulykker for
 - Park og friluft

Avvik og forbedringer

Trender

Vold og trusler i enhet skole

Det er nesten en dobling av registrerte avvik innen kategorien vold og trusler for enhet skole fra 2022 til 2023. Det var 163 registrerte avvik i kategorien i 2023 mot 85 avvik i 2022. Antallet har ellers vært stabilt fra 2020 med 91 og 2021 med 79.

Legemiddelhåndtering

Det er registrert 24 prosent flere avvik (1763 mot 1421) innen legemiddelhåndtering opp mot 2022.

570 av de registrerte avvikene innen legemiddelhåndtering er vurdert som alvorlige og 13 svært alvorlige. Menneskelig feilhandling er registrert som den desidert største hovedårsaken.

Tjenesten ikke levert/tjeneste levert med redusert kvalitet

Det er en økning på 23 prosent fra 2022 til 2023 innen kategorien tjenesten ikke levert/tjeneste levert med redusert kvalitet. Ressursmangel, menneskelig feilhandling og systemsvikt er notert som hovedårsaker. 207 av disse avvikene er i 2023 registrert som alvorlige eller svært alvorlige (ti).

Brudd på vedtak, lover og regler

Det er relativt stabilt på registrerte avvik innen enten brudd på vedtak eller brudd på lover og regler med en ti prosent økning. Totalt 241 brudd på lover og regler og er registrert i 2023. 90 av disse er innen HMS.

Hovedårsaker	Ressursmangel	Menneskelig feilhandling	Systemsvikt
Brudd på vedtak	50	14	5

Årsrapport 2023

Brudd på lover og regler	23	44	11
--------------------------	----	----	----

Vi ser også i 2023 en oppgang i antall meldte tjenestekvalitetsavvik og HMS avvik. En stor andel av økningen på HMS avvik stammer fra vold og trusler.

Etter frist i nytt år er 94 prosent av alle avvik lukket.

Avvik per kommunalområde og avviksområde

(2022 i parentes)

	Stab	H&M	KOA	PMT	Totalt
Tjenestekvalitet	36 (30)	3 340 (2 805)	324 (349)	64 (21)	3 764 (3 205)
HMS	18 (10)	1 137 (1 047)	585 (410)	65 (52)	1 805 (1 519)
Uønskede hendelser	3 (2)	1 492 (1 210)	465 (323)	27 (10)	1 987 (1 545)
Personvernbrudd	12 (40*)	19 (34)	29 (22)	3 (3)	63 (99 *)
Forbedringsforslag	7 (15)	124 (121)	22 (12)	27 (4)	180 (152)
Totalt	76 (97)	6 1127 (5 217)	1 425 (1 116)	186 (90)	7 799 (6 520)
Skader	8 (4)	320 (264)	82 (54)	7 (4)	417 (326)
Andel skader av HMS avvik	44% (40%)	28% (25%)	14% (13%)	10,8% (7,7%)	23% (21,5%)

*Avvik og kommentarer fra forvaltningsrevisjon innen personvern og informasjonssikkerhet er registrert på stab i 2022.

Avvik fra internrevisjoner

Internrevisjon av arbeidsmiljø ved Ekholt og Melløs sykehjem, avdekket 13 forbedringspunkter og fem HMS avvik.

Alvorlighetsgrad

Tjenestekvalitetsavvik

Av tjenestekvalitetsavvik er 30 prosent vurdert som alvorlig (1 084) eller svært alvorlig (33). Dette er en svak nedgang fra 31 prosent i 2022.

6,7 prosent av tjenestekvalitetsavvikene (9,4 prosent i 2022) hadde et vesentlig eller større utfall.

For 5,1 prosent av tjenestekvalitetsavvikene (6 prosent i 2022) er det ikke vurdert alvorlighetsgrad.

HMS avvik

Av HMS avvik er 39 prosent vurdert som alvorlig (681) eller svært alvorlig (19). Det er 78 flere avvik som er klassifisert alvorlig/svært alvorlig mot 2022. Det er en økning på 69 prosent.

Det var derimot en nedgang fra 27 til 19 på svært alvorlige HMS avvik.

16,8 prosent (303) av HMS avvik er vurdert til å ha et faktisk utfall på vesentlig eller større (22 prosent i 2022).

For 5,6 prosent (5 prosent i 2022) av HMS avvik er det ikke vurdert alvorlighetsgrad.

Behandlingstid HMS avvik

Gjennomsnittlig behandlingstid på HMS avvik for årene

2023: 24 dager (Målet for 2023 var 17 dager)

2022: 25 dager (Målet for 2022 var 17 dager)

2021: 28,7 dager (Målet for 2021 var 20 dager)

2020: 28,5 dager

Fordeling avvikskategorier:

De største avvikskategoriene uavhengig av avviksområder er: (>200 forekomster i 2023)

Avvikskategori	2023	2022	2021
Legemiddelhåndtering	1 763	1 423	1 221
Tjenesten ikke levert + Redusert tjenestekvalitet (Tjenesteleveranse)*	795 + 146	643 + 122	997
Mangelfull dokumentasjon eller samhandling	1 104	933	743
Fall	662	540	622
Ansattskade	637	503	531
Vold og trusler	649	470	457
Prosedyrer og styrende dokumenter	514	449	335

Årsrapport 2023

Skade, vold og trusler (elever, pasienter, bruker)	500	278	267
Materiell og utstyr (feil og mangler)	279	253	221
Svikt eller mangler ressurser/utstyr/lokaler	320	238	289
Brudd på lover og regler	241	230	205
Brudd på vedtak	201	170	124

*I 2022 endret vi tjenesteleveranse og delte den i to til: «tjenesten ikke levert» og «reduisert tjenestekvalitet».

Årsaksanalyser

Kommunens retningslinje for avvikshåndtering tilsier at vi skal gjennomføre årsaksanalyse dersom et avvik er klassifisert som alvorlig eller svært alvorlig. En årsaksanalyse skal fortelle noe om hvorfor noe skjedde og skal bidra til å forhindre gjentakelse.

Andelen årsaksanalyser for avvik (alvorlige og svært alvorlige) var 38 prosent for tjenestekvalitet og 33 prosent HMS avvik. Det har vært en sterk reduksjon i årsaksanalyser for tjenestekvalitet, mens det er stabilt for HMS avvik. Mål for HMS i 2023 var 90 prosent på alvorlige HMS avvik og 100 prosent på svært alvorlige.

	2023 Alvorlig	2023 Svært alvorlig	2022 Alvorlig	2022 Svært alvorlig	2021 Alvorlig	2021 Svært alvorlig	2020 Alvorlig	2020 Svært alvorlig
Tjeneste	38 %	48 %	55 %	50 %	71 %	78 %	69 %	71 %
HMS	54 %	32 %	54 %	33 %	54 %	44 %	59 %	64 %

Tjenestekvalitet

De mest hyppige hovedårsakene til tjenestekvalitetsavvik som er klassifisert som alvorlig eller svært alvorlig er:

Hovedårsak	2023	2022	2021
Menneskelig feilhandling	246	252	419
Ressursmangel	44	83	134
Mangelfull kontroll/rapportering/evaluering	26	23	21

Årsrapport 2023

Systemsvikt	33	19	30
Mangelfullt samarbeid/kommunikasjon	0	16	23
Utstyrs feil	16	10	18
Ingen årsaksanalyse	592	362	289

De hyppigste underårsakene for tjenestekvalitetsavvik er

- manglende oppmerksomhet eller slurv og prosedyre ikke fulgt.

Årsaksanalyse for HMS avvik som har ledet til skade

412 HMS avvik har ledet til skade hvorav 191 klassifisert som alvorlig/svært alvorlig. Dette er 89 flere skademeldinger enn 2022. Samtlige stabs- og kommunalområder hadde en økning.

67 prosent av alle alvorlige/svært alvorlige HMS avvik som har ledet til skade, har ingen årsaksanalyse knyttet til seg.

57 av HMS avvikene var ikke behandlet innen frist i nytt år. På grunn av overgang til nytt kvalitetssystem, har det blitt lagt sterkere vekt på å lukke avvik og skader innen frister. Det er allikevel fortsatt 29 HMS avvik som ikke er behandlet pr 18. januar.

Hovedårsaker på HMS avvik som har ledet til skade.

Hovedårsak	2023	2022	2021
Trusler	44	79	92
Menneskelig feilhandling	34	38	38
Arbeidsmiljø	7	12	19
Utstyrsfeil	5	4	14
Systemsvikt	4	7	4
Ressursmangel	3	2	0

Underårsaker på HMS avvik som har ledet til skade

Hovedårsak	2023	2022	2021
Mobbing/trakassering fra bruker	19	13	9
Utfordrende /utagerende adferd	18	36	56

Årsrapport 2023

Uønsket hendelse	10	28	25
Manglende oppmerksomhet/slurv	7	14	13
Manglede bruk av hjelpemidler	5	1	3
Arbeidets art	4	3	7
Mangelfullt vedlikehold	4	2	1

Skader

23 prosent av HMS avvik har knyttet seg til en skademelding fro 2023. Dette er en oppgang fra 21,5 prosent fra 2022.

Kommunalområde	2023	2022	2021	2020
Staber/økonomi	8	4	3	3
Kultur, oppvekst og aktivitet	82	54	72	72
Plan miljø og teknikk	7	4	4	5
Helse og mestring	320	264	260	317
Totalt	417	326	339	397

De følgende tabellene under må sees i sammenheng med hovedårsaker.

Type ulykke

Påført voldsskader og trusler om vold utgjør den hyppigste typen ulykker i Moss kommune med totalt 74 prosent.

Type ulykke	2023	2022	2021	2020
Påført voldsskader	45 %	36 %	29 %	31 %
Trusler	26 %	18 %	18 %	20 %
Fall	11 %	10 %	11 %	8 %
Klemt	10 %	10 %	10 %	8 %
Støt/treff av gjenstand	9 %	10 %	9 %	8 %

Skader per bakgrunn

Bakgrunn	2023	2022	2021	2020
Angrepet/truet av annen person	56 %	61 %	49 %	43 %
Mangelfulle sikkerhetsrutiner	3 %	8 %	5 %	3 %
Feil plassering	4 %	6 %	7 %	3 %
Feil løfting	4 %	5 %	7 %	4 %
Defekt utstyr	1 %	4 %	< 1 %	2 %
Manglende merking, varslingskilt, skilting	1 %	1 %	5 %	< 1 %

Skader per art

Art	2023	2022	2021	2020
Bløtdelsskader	39 %	32 %	19 %	16 %
Psykiske ettervirkninger	31 %	31 %	20 %	31 %
Sårskader	16 %	24 %	14 %	12 %
Forstuing/forvridning	10 %	10 %	12 %	7 %

Personvern

Forbedringsarbeid

Arbeidet innenfor personvern som kommunen utførte i 2023 var primært rettet mot bistand innen personvernkonsekvensvurderinger, avvikshåndtering og kompetanseheving for ledere.

Det er utarbeidet dokumentasjon i kommunen som tydeliggjør en klarere ansvarsfordeling over hvem som har ansvar for de forskjellige oppgavene som følger av personvernlovgivingen.

Det er også laget en veileder for behandlingsprotokoll og sjekkliste for utsendelse av spørreskjema.

Det er gjennom obligatoriske lederkurs en økt generell kompetanse blant ledere innen personvern. Personvern oppleves som komplekst for mange. I oktober 2023 endret kommunen avvikshåndteringsflyten for personvernnavik.

Risikoer

Det er i hovedsak to omfattende områder hvor kommunen ikke etterlever personopplysningens krav. Videre er det en del andre elementer som må på plass fremover, og dette arbeidet prioriteres videre i 2024.

Behandlingsprotokoll

Det ene er behandlingsprotokoll. Det er registrert 231 fagsystemer i kommunen. Det er kun 15 av disse det er registrert en behandlingsprotokoll. Det estimeres et betydelig tidsforbruk for å fullføre dette arbeidet. Ansvar ligger hos systemansvarlig for hvert enkelt system i stabs- og kommunalområdene, men arbeidet med dokumentasjon koordineres av stab.

Personvernkonsekvensvurdering

Den andre hovedutfordringen er systematiske risikovurderinger basert på behandlingsaktivitetene. Det vil kunne være flere ulike behandlinger relatert til hvert system. Ansvar ligger hos leder og fagansvarlig for de ulike behandlingene. Det er å kunne anta at det er gjennomført en rekke risikovurderinger for behandlingene, men at disse ikke er lagret systematisk i kommunens kvalitetssystem.

Avvik og årsaksanalyser

Det ble meldt 63 avvik på personvern og informasjonssikkerhet i 2023 (99 i 2022). 30 av disse er klassifisert som alvorlige.

Hovedårsakene til avvikene er vurdert til å være manglende kontroll, ressursmangel, menneskelig feilhandling og systemsvikt.

Fem av avvikene ble meldt til Datatilsynet. Disse fem er klassifisert som svært alvorlig. Datatilsynet har ikke plikt å følge opp avvikene. Kommunen har blitt bedt om ytterligere informasjon på ett av disse innmeldte avvikene. Samtlige er avsluttet med forventning om å følge opp relevante tiltak internt.

Obligatoriske kurs informasjonssikkerhet og personvern

Per 31. desember 2023 hadde 2 380 medarbeidere gjennomført modul seks av den obligatoriske opplæringen. Det er en økning på 99 fra andre tertial.

436 har fullført modul åtte per 31. desember 2023. Dette er en økning på 56 siden andre tertial.

Informasjonssikkerhet

Informasjonssikkerhetsarbeidet i 2023 har hatt fokus på tre områder:

1. ansvarsbevisst sikkerhetskultur
2. ledelsessystem basert på beste praksis
3. sikkerhetsarkitektur og kontroll basert på beste praksis

Fokuset vil være det samme i 2024.

Ansvarsbevisst sikkerhetskultur

Mål: Ansatte og folkevalgte i Moss kommune har nødvendig kunnskap om informasjonssikkerhet for å utøve sitt arbeid og er bevisst sitt ansvar i sikringen av Moss kommune sine informasjonsverdier.

For å oppnå dette målet har det blitt gjennomført flere større oppgaver. Tre phishingtreninger [\[1\]](#) på e-post har blitt utført, hvorav en var kartlegging av nå-situasjonen i kommunen på respons (klikk) på phishing-e-post. Kartlegging og en trening hadde alle ansatte som målgruppe, og en trening ledere. Phishingtreningene er en konstruert e-post som tester om mottaker vil trykke på en linke og deretter gi fra seg brukernavn og passord. E-postene vil ha de klassiske kjennetegnene til ekte phishing-e-poster. Tilbakemeldingen på treningene har generelt vært positive.

Resultatene av treningene ble:

- Kartlegging (lav vanskelighetsgrad): Av 2 729 mottakere trykket 311 på linken og 215 ga fra seg brukernavn og passord.
- Ledere (lav vanskelighetsgrad): Av 308 mottakere trykket 32 på linken og syv ga fra seg brukernavn og passord.
- Trening alle ansatte og folkevalgte (middels til høy vanskelighetsgrad): Av 3 002 mottakere trykket 676 på linken og 131 ga fra seg brukernavn og passord.

I oktober ble det gjennomført en sikkerhetsmåned med søkelys på passord, phishing og trygg bruk av Microsoft sine sky-tjenester. Hvert tema hadde en nyhetsartikkel og quiz med premier. Det ble hengt opp postere på flere av kommunens lokasjoner som underbygget temaene. Tilbakemeldinger på sikkerhetsmånedens har vært positive.

Informasjonssikkerhet er en del av den obligatoriske lederopplæringen som er iverksatt.

Opplæring med phishingtrening, sikkerhetsmåned og lederopplæring fortsetter i 2024.

Varsling

Det ble mottatt ti varslinger på kritikkverdige forhold til varslingsutvalget i 2023. En sak er videreført fra 2021, og en annen sak fra 2022 ble avsluttet i 2023. Et varsel skulle til Movar. Totalt syv av varslingene er lukket. Seks av de innmeldte sakene som varslingsutvalget har behandlet går på arbeidsmiljø. Varslingsutvalget har ikke konkludert med brudd på arbeidsmiljøloven i noen av sakene.

Kommunens prosedyrer for organisering, melding og håndtering av kritikkverdige forhold revideres første halvår 2024.

[\[1\]](#) Phishing: Sosial manipulering hvor angriperen benytter e-mail som middel for å få offeret til å utføre handlinger

Samfunnssikkerhet og beredskap

Trusselbildet

Trusselbildet for Moss kommune er ikke vesentlig endret fra 2022 til 2023. Kommunens overordnede helhetlige risiko og sårbarhetsanalyse med videre den sikkerhetspolitiske situasjonen har vært styrende for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap.

Sikkerhetspolitisk krise

Flere etterretningstjenester bedriver virksomhet i Norge, og Moss kommune med høyteknologiske bedrifter og NATO-aktiviteter er åpenbare mål for fremmed etterretning. Dette krever årvåkenhet.

Fugleinfluensa

Påvisning av fugleinfluensa i Buvika i Troms, har i 2023 hatt fokus også i vår region. Som følge av denne hendelsen er det nå utarbeidet et felles plangrunnlag for den kommunale håndteringen ved eventuell smitte i regionen på tvers av alle kommunene i Østfold.

Uværet «Hans og LilleHans»

Moss kommune opplevde ikke de store konsekvensene av uværet Hans, men nødvendige forberedelser ble utført og hendelsen var under kontinuerlig observasjon. Klimaendringene er framtreddende risikoer, som har betydning for kommunens sikkerhet. Klimaendringene vil forsterke de utfordringer vi møter

med dagens klima, og medføre nye utfordringer ettersom endringene utfolder seg. Klimaendringene vil føre til økt behov for tilpasning til ekstremvær.

Uønskede hendelser

Moss kommune har hatt en rekke mindre og større hendelser i 2023 som har utfordret våre verdier, men de er håndtert uten at disse hendelsene i særlig grad har svekket vår evne til å opprettholde våre tjenesteleveranser. Hendelsene strekker seg fra mindre branner, kriminelle forhold med alvorlige følger for enkeltpersoner, forurensing og ekstremvær.

En hendelse både fremstår og rammer ulikt, avhengig av hvilket nivå man er på og tjenesten som leveres. For alle nivåer av beredskapsorganisasjonen i kommunen er det viktig å være klar over hva som kan utfordre under håndteringen av en hendelse, med utgangspunkt i det ansvar og den rolle kommunen har og vil få ved en hendelse. Sårbarhetsutvalget, ledet av Kåre Willoch definerte krise slik: "En krise er en hendelse som har et potensial til å true viktige verdier og svekke en virksomhets evne til å utføre sine samfunnsfunksjoner. (NOU2000: 24 Et sårbart samfunn)» En uønsket hendelse kan føre til en krise, men er ikke automatisk en krise.

Aktivitet

Kompetanse og øving

Kompetansebygging har vært viktige satsingsområder i 2023. Formålet med aktiviteten er å sikre at alle ansatte og engasjerte i kommunen har en minimumskunnskap til kommunens beredskapsorganisasjon og sikkerhetsarbeid og at alle som er tiltenkt en rolle i krisehåndtering har tilstrekkelige kvalifikasjoner. Aktiviteten har bestått i klasseromsundervisning, faste møteplasser og øvelser. Det viktigste fagområdet innenfor beredskap har vært implementering av proaktiv stabsmetodikk for håndtering av uønskede hendelser på alle beredskapsnivåer i kommunen.

Aktiviteten kan oppsummeres som følger:

- jevnlig møter/temaer om beredskap i kommunedirektørens ledergruppe
- månedlige møter i krisestab med fokus på øvelse i bruk av proaktiv stabsmetodikk
- månedlige møter i beredskapsutvalget for samordning av beredskap (Representanter fra alle kommunalområder)
- Møte i beredskapsrådet
- øvd beredskapsgruppene på kommunalområdene i temaene, proaktiv stabsmetodikk, ekstremvær, strømbortfall og tilsiktede handlinger
- lederopplæring – gjennomført 4 samlinger for ledere med fokus på proaktiv stabsmetodikk
- jevnlig øvelser i bruk av Nødnett
- opplæring i bruk av krisestøtteverktøyet RAYVN

Nytt krisestøtteverktøy

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) har inngått en avtale med RAYVN/Proactima som ny leverandør av beredskaps- og krisestøtteverktøy fra høsten 2023. Den nye rammeavtalen gjelder DSB, Sivilforsvaret, alle statsforvaltere og kommuner, Statsforvalterens fellestjenester og Sysselmasteren på Svalbard, samt tilsluttede virksomheter som velger å gjøre avrop på den nye avtalen. RAYVN som krisestøtteverktøy ble satt operativt i Moss kommune 01. oktober 2023.

Regionalt beredskapsforum Østfold

Kommunene Indre Østfold, Fredrikstad kommune og Moss kommune har etablert et forum for samarbeid om samfunnssikkerhet og beredskap for alle kommunen i Østfold. Forumet møtes hvert

kvartal med mål om felles forståelse, samarbeid, likhet, støtte til hverandre og synergier. Den viktigste saken som forumet har jobbet med i 2023 er en felles fagplan for etablering og drift av stort evakuerings- og pårørende senter. Planen er forventet ferdigstill Q2-2024.

Miljø og klima

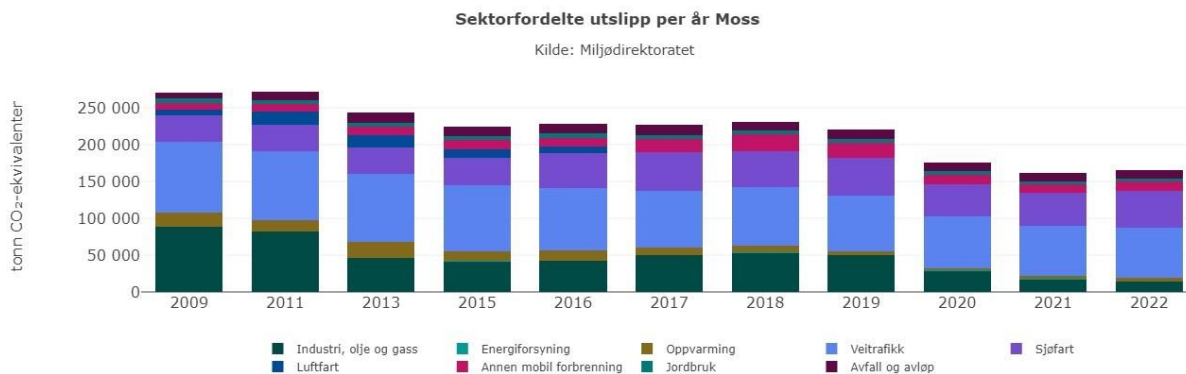
Moss kommunes hovedmål for klimagasskutt er forankret i kommunedelplan for klima:

I Moss tar vi nødvendige grep for å redusere direkte klimagassutslipp med 60 prosent innen 2030 (referanseår 2016).

For å følge opp målet bruker vi klimabudsjett som verktøy, og det rapporteres hvert tertial og årlig på klimabudsjettarbeidet. Hvert år utarbeides et nytt klimabudsjett. Klimabudsjettet tar i hovedsak opp de positive tiltakene vi gjør knyttet til reduksjon av klimagassutslipp, og ikke de tiltakene som øker klimagassutslippene.

Miljødirektoratet utarbeider en årlig utslippsstatistikk for kommunene. Statistikken handler om direkte utslipp som skjer innenfor kommunens geografiske grenser. Søylediagrammet under viser at utslippene har gått ned siden 2009. Klimamålet til Moss kommune har 2016 som startpunkt. Siden 2016 er utslippene i Moss redusert med omtrent 30 prosent. Målet er at direkte utslipp i 2016 skal reduseres med 60 prosent i løpet av 2030. Det er i kategorien industri at de største reduksjonene i Moss har kommet.

Utslipp som ikke er med i denne statistikken kalles indirekte utslipp. Indirekte utslipp skjer et annet sted enn i Moss. Varen eller tjenesten som er produsert et annet sted og som blir importert til Moss, gir Moss kommune indirekte utslipp. Det finnes ingen god statistikk på mengde indirekte utslipp. Et estimat utarbeidet på vegne av Miljødirektoratet viser at indirekte utslipp er omtrent 60 prosent større enn direkte utslipp. Det er derfor viktig at vi har tiltak som også handler om å redusere indirekte utslipp. Det kan være tiltak som å redusere matsvinn, kjøpe brukt og av god kvalitet og generelt redusere forbruket vårt.

Transporttiltak

Parkering

Det jobbes kontinuerlig med å følge opp handlingsplanen for parkering.

- Digitalisering av parkeringstillatelser for boligsoner. Denne ordningen vil være på plass i løpet av første halvår 2024.
- Lokal forskrift om boligsoneparkering er lagt på høring med frist i januar 2024.
- Priser for parkering er nivådelt, slik at det er billigere å parkere på parkeringsplasser i utkanten. Dette er viktig for å få de som skal stå parkert lenge ikke opptar parkeringsplassene i sentrum.
- Innfartsparkering ved Myra ble oppgradert i 2023.

Gange

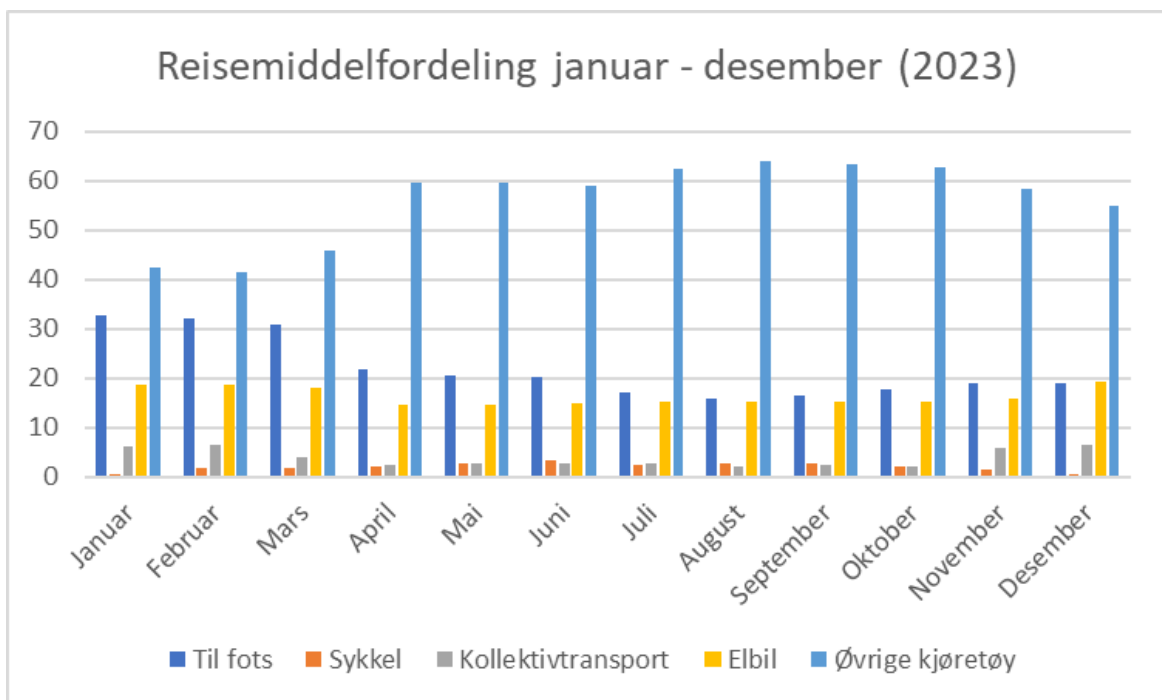
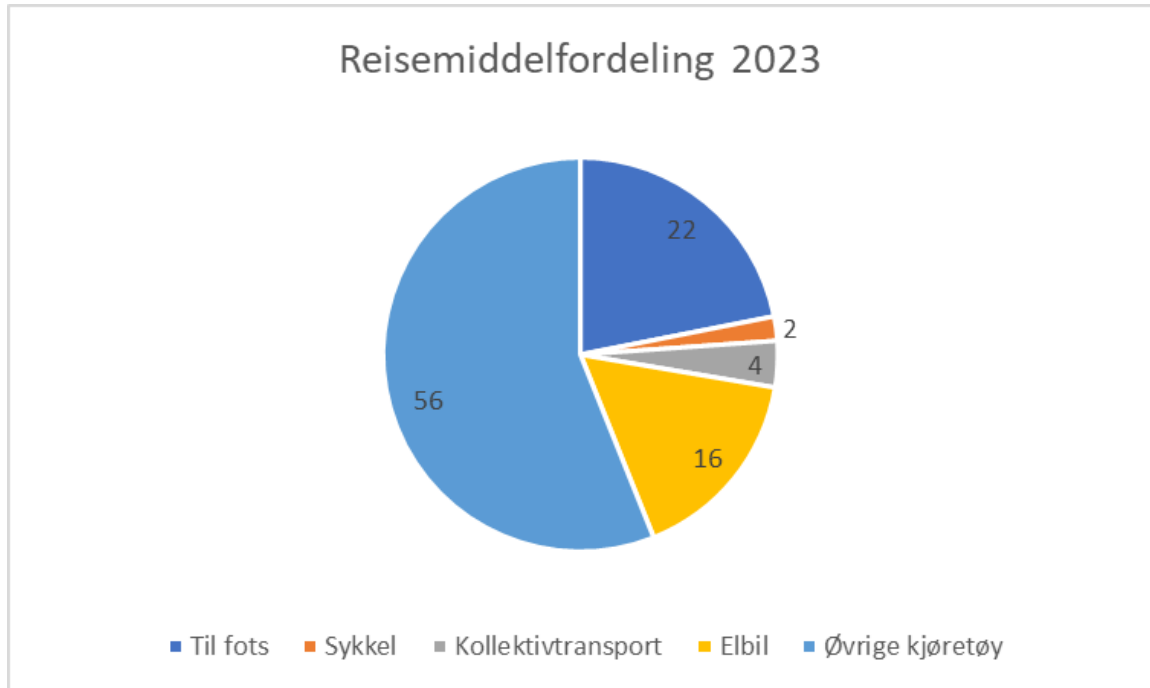
Det er vedtatt en gåstrategi som fastsetter tre mål for å øke internreiser til fots. Det arbeides videre med en tilhørende handlingsplan i 2024.

Reisevaneundersøkelse

Kommunen har besluttet å ikke anskaffe tilleggsundersøkelse tilhørende reisevaneundersøkelsen spesifikt for Moss i år. Bakgrunnen for dette er punktet til nytteverdi sett opp mot prisen for tilleggsundersøkelsen.

Reisemiddelfordeling

Reisemiddelfordelingen presentert under er data samlet inn fra sensorer i bakken (tall fra alle fire sensorene i Moss; Kanalbrua, Olav Kyrres gate, Osloveien, Bråtengata), mobildata og statistikk fra kollektivtrafikken levert av ØKT. Arbeidet med dette er i utvikling og prosentfordelingen under er derfor noe usikker. Statistikken gir en indikasjon på hvordan reisefordelingen er i Moss kommune, men vil kunne endre seg når flere tellepunkt og datakilder implementeres i løsningen.

Sykkel

Bråtengata: Oppstart september 2023, anleggsperioden er estimert til ca. 12 mnd. Arbeidet i den nordøstlige enden av gaten ble ferdigstilt i 2023 og mangler kun oppmerking av parkeringsplasser. Arbeidet vil fortsette i 2024.

Osloveien: Konsulent for utarbeidelse av reguleringsplan er valgt. Arbeidet med reguleringsplan starter i 1. tertial 2024.

Nye sykkelparkeringsplasser er etablert utenfor AMFI i sentrum og ved Digtortorget. Det er etablert nye

og tryggere sykkelparkeringsplasser i gågata. Totalt 20 plasser. Sykkelboksen som sto i gågata er flyttet til Kambo stasjon, og er i daglig bruk der.

Det er etablert nye sykkelparkeringer ved bussholdeplassene i begge retninger ved Nesparken.

39 ansatte benytter seg av leasingordning for elsykkel til ansatte.

Tjenestebiler

Moss kommune har 239 biler under 3,5 tonn. Av disse er 77 prosent elbiler.

Inkludert lastebiler/minibuss har vi 250 biler og en elbilandel på 73 prosent. Elbilandelen er økende, men det blir mer utfordrende å øke andelen de nærmeste årene grunnet mangel på tunge elkjøretøy som kan dekke behovene for enhet kommunalteknikk. De har behov for høy hengervekt, nyttelast og lang driftstid.

Økningen i antall biler skyldes økte behov i virksomhetene og at vi har avventet å avhende eldre biler grunnet den meget utfordrende leveransesituasjonen siden pandemien og krigen i Ukraina, for å sikre ivaretagelse av beredskapen i tjenesteproduksjonen.

Kilometer kjørt - kilometergodtgjørelse

Moss kommune har et mål om å redusere CO2-utslipp fra offentlige tjenestereiser med 50 prosent. Oppgitte tall tar utgangspunkt i kilometergodtgjørelse og favner ikke alle tjenestereiser. Målet er å redusere utslipp med 50 prosent innen 2024. Utgangspunktet er 2019-tall for kilometergodtgjørelse. Det er kjørt 487 747 kilometer med private biler i Moss kommunes tjeneste i 2023.

Tallene rapportert for 2019 er 918 996 km. Tallene for 2023 utgjør dermed 53 prosent av 2019-tallene.

Mobilitetstiltak

Last mile delivery er et prosjekt som skal effektivisere transport av varer ut til kunder. Moss kommune deltok i prosjektet og det er ønske om å fortsette prosjektet, og ny søknad til Innovasjon Norge er sendt inn med nye partnere. Moss kommune er fortsatt med som potensiell "krevende kunde" og som sparringspartner/nettverksbygger.

Trafikktellere: Det er fem sensorlokasjoner i Moss. De ligger i Olav Kyrres gate, Bråtengata, Kanalbrua, Osloveien ved Verket skole og Osloveien nord for krysset ved Batteriveien. Eventuelt nye sensorlokasjoner vurderes fortløpende. Det jobbes også med implementering av andre datakilder, som for eksempel mobildata, værdata, tall fra kollektivtrafikken mm.

Bidelingsordning: Firmaet som hadde bildelingsordningen gikk konkurs i 2023, og ordningen i Moss kommune ble med det avvirket.

Kollektivtiltak - buss

Antall busser: 40

Drivstoff: 100 prosent biogass

Antall kilometer: 1 859 119

Passasjertall 2019	1 374 067
Passasjertall 2020	947 270 (korona-effekt)
Passasjertall 2021	873 576 (korona-effekt)
Passasjertall 2022	1 021 744
Passasjertall 2023	1 260 107

Omtrent 10 prosent av passasjertallet er skoleelever med skyssett.

Som et forsøk på å forbedre de trafikale utfordringene rundt kanalbrua i Moss er det gjennomført flere tiltak i 2023. Målet er en bedre og mer bærekraftig mobilitet, og endrede vaner som kan gi effekt på trafikken på sikt.

Kollektivtilbudet er styrket mellom Jeløy og Moss sentrum og det har vært to perioder med gratis buss på Jeløy, en på våren og en på høst/vinter. I tillegg er det i perioden 1.november 2023 til 31. januar 2024 betydelig billigere billetter i hele Moss.

Tiltakene er et samarbeid mellom Viken fylkeskommune og Moss kommune, hvor begge parter har bidratt med midler.

Elektrifisering av Bastøferja

Ladetårnet i Moss er ferdigstilt og var operativt 23. mars 2023. De tre elektriske fergene (Bastø IV, VI og Electric) går nå 100 prosent elektrisk med lading i både Horten og Moss. Bastø Fosen har også to ferjer på diesel.

I Moss kommune går 75 prosent av trafikken på nullutslipp.

Grønn havn

Dronebåter – ASKO – fra Moss havn

Det har vært opptopping gjennom hele 2023. Det er fortsatt utvikling og innkjøring for å kunne ta steget til full drift. Hurtiglader ble installert på slutten av 2023, noe som var litt seinere enn planlagt på grunn av leveranseproblemer.

Landstrøm – ingen skip har brukt anlegget

Gjennomført service og kontroll på anlegget, det fungerer som det skal.

Ladere reachstackere

Moss havn søkte ENOVA om støtte i 2023, men fikk nei. De skal omarbeide søknaden og søke på nytt og da også etablere for lastebiler.

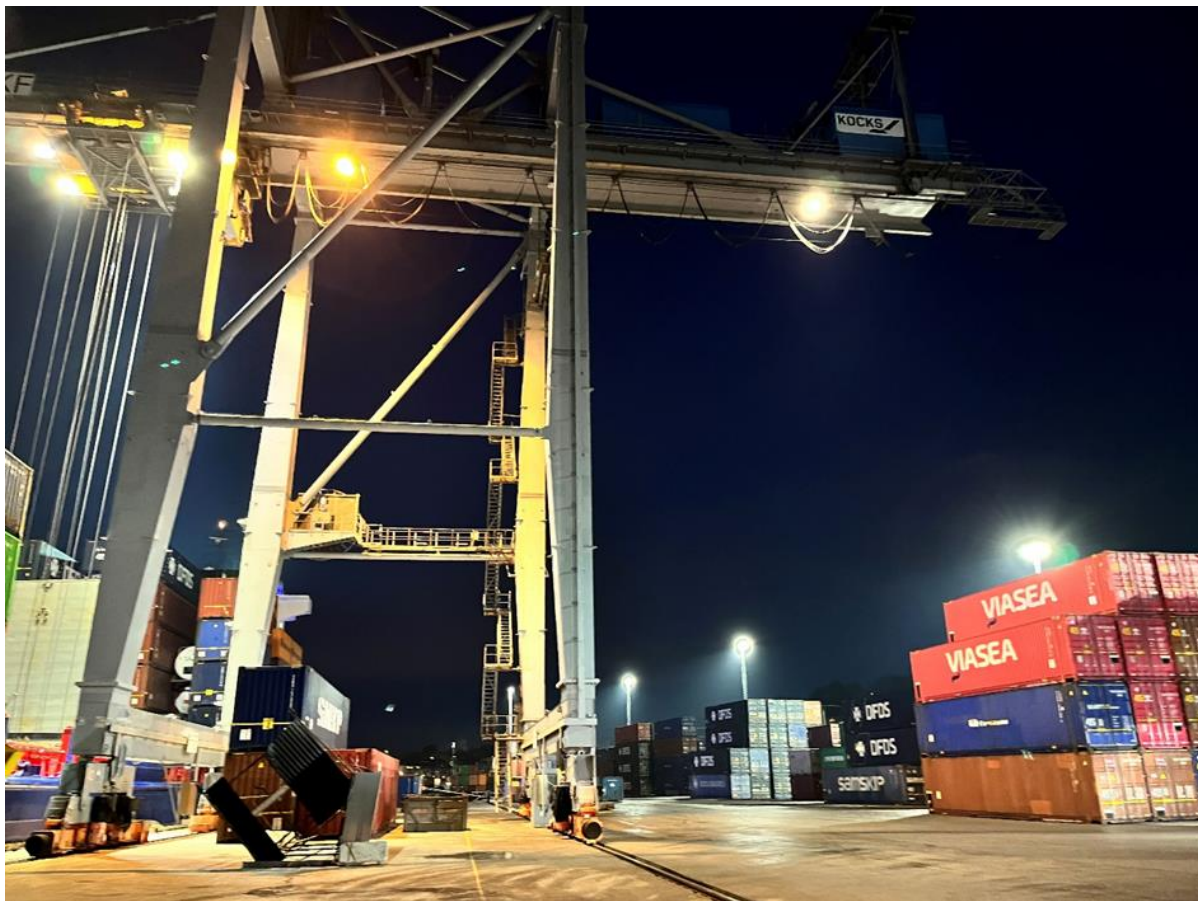
Elektriske småbåter

Kruser har stoppet all virksomhet, overalt. Usikker framtid så vidt Moss kommune har informasjon om. Delebåter fra Kruser tas ut fra klimabudsjett for 2024.

Moss havn som nullutslippshavn i 2030

Moss havn fikk sin første elektriske båt, Gretha, våren 2023. Fossildrevet gressklipper er byttet ut med en batteridrevet gressklipper i 2. tertial. Liten lastebil er byttet fra fossilt drivstoff til elektrisk drift.

I 3. tertial utlyste Moss havn en kontrakt for operatør fra 1. januar 2025. Denne aktøren må forplikte seg til å levere på nullutslipp.

Avfall og forbruk

Tiltak i MOVARs regi

Ettersorteringsanlegg

Reguleringsplanen for Viken Park er på høring med frist 26. februar 2024. Når reguleringsplanen er vedtatt vil det søkes byggetillatelse. Etter Indre Østfold sin utredning jobbes det nå med å få økt tonnasje inn til ØAS. Dette vil kunne redusere eierkommunenes kostnader. ØAS har også, sammen med flere andre tilsvarende selskap, fått 10 millioner kroner fra forskningsrådet for å finne løsninger for utsortering av finstoff. Dette vil kunne forbedre eierkommunenes resultater knyttet til utsorteringskrav. Planlagt igangsettelse er 2026.

Biokull

MOVAR samarbeider med et avløpsrensingsanlegg i Danmark som har pyrolysert avløps slam til biokull. Avløps slammene er sendt videre til en entreprenør på Vestlandet som skal gjøre forsøk på å bruke dette biokullet som innsatsmiddel i sprøytebetong som blant annet brukes i tunellvegger.

Gjenbruk

MOVAR har et mål om å oppnå en større gjenbruksandel av det som leveres på Solgård Avfallsplass. Forprosjekt for ny gjenbruksstasjon er i slutfasen og skal etter planen være ferdig i mars 2024. En eventuell gjennomføring av prosjektet vil bli vurdert i budsjettarbeidet og i lys av den totale lånerammen.

Matavfall

MOVAR har i tråd med EU-krav til kommunene planlagt en innsamlingsordning og nedstrøms-løsning for matavfall. Våler og Råde kommuner starter opp med innsamling i januar 2024, Moss og Vestby kommuner vil være i løpet av våren/sommeren 2024.

Renseanlegg på Fuglevik

Miljøtilstanden i Oslofjorden er dessverre dårlig og bedre rensing av avløpsvann anses som et av flere viktige tiltak for å bedre tilstanden. Statsforvalteren har derfor vedtatt ny utslippstillatelse for nye Fuglevik renseanlegg med langt strengere renskrav enn tidligere. Begge renseanleggene i Moss er preget av «tidens tann» og nødvendig vedlikehold og ombygginger har allerede i lang tid vært utsatt i påvente av fullstendig ombygging. Anlegget på Kambo legges ned som renseanlegg, men består videre som septikmottak og pumpestasjon for overføring av avløpsvann til Fuglevik i en ny overføringsledning i sjø. Overføringsledningen i sjø er under planlegging, og det jobbes med reguleringsplan.

Reguleringsplanen for oppgraderingen/utnyttelse av eksisterende tomt på Fuglevik kommer til politisk behandling i april 2024. Av totalt elleve entrepriser er tre inngått. Prosjektet styrer mot planlagt byggestart ved årsskiftet 2024/2025.

Forbruk av IT i Moss kommune

Mål om levetid for IT-utstyr

	Mobiltelefoner	Laptopper	Nettbrett
Mål levetid	4 år	4 år	5 år
Antall enheter eid av Moss kommune	11 120		(skole har de aller fleste nettbrett)

Mer enn fireårs levetid for PC-er vurderes som lite hensiktsmessig fordi kommunen må følge med på teknologien, og fordi bærbare PC-er har en høyere grad av slitasje på grunn av mobilitet.

Årsrapport 2023

Anskaffelsestakten i skole forventes ikke å bli lavere fordi skole anskaffer 1:1 på iPader fra 1.klasse og 1:1 på bærbare enheter fra 8.klasse. Enhet skole forteller at det jobbes aktivt med å øke levetid på IT-produkter.

Detaljer for alder på enheter

Produkt	Antall enheter	Gj.alder(år)	Ant. 1 år	Ant. 2 år	Ant. 3 år	Ant. 4 år	Ant. 5 år	Ant. 6 år +
iPader hele MK	5 104	2,8	1 515	123	2 158	631	405	272
iPhone hele MK	496	2,7	126	109	115	78	53	15
Android-telefoner hele MK	1 451	2,0	606	474	247	58	66	0
PC adminstrasjon	1 645	3,5	285	222	329	225	337	229
PC skole	3 812	1,7	1 168	2 609	13	0	0	0
MAC	10	4,4	0	0	2	3	4	1
Alle enheter	12 518	2,5	3 700	3 537	2 864	995	865	517

Når det gjelder det høye antallet Android-telefoner skyldes dette at vi i stor skal har rullet ut medisinske helsetelefoner i forbindelse med velferdsteknologi.

Resirkulering på lokasjonene

Det må være et klart mål at ansatte i Moss kommune enten legger utrangert IT-utstyr i egen container på de lokasjonene som har slikt, eller at det leveres til IT på Bredsand for resirkulering. Det er ingen mulighet for oss til å rapportere lokalt på dette i dag, men vår oppfattelse er at så skjer. For det som leveres inn på Bredsand følger rapporten fra DeletelIT.

Forutsetninger

Vår oppfatning er at enhetene rundt oss er flinke til å gjenbruke utstyret, og at det ofte er IT som initierer utskifting av utstyr fordi dette har blitt for gammelt. IT søker i størst mulig grad å gjenbruke utstyr som er i en slik stand det faktisk kan gjenbrukes. I tillegg ombruker DeletelIT utstyr via returordningen.

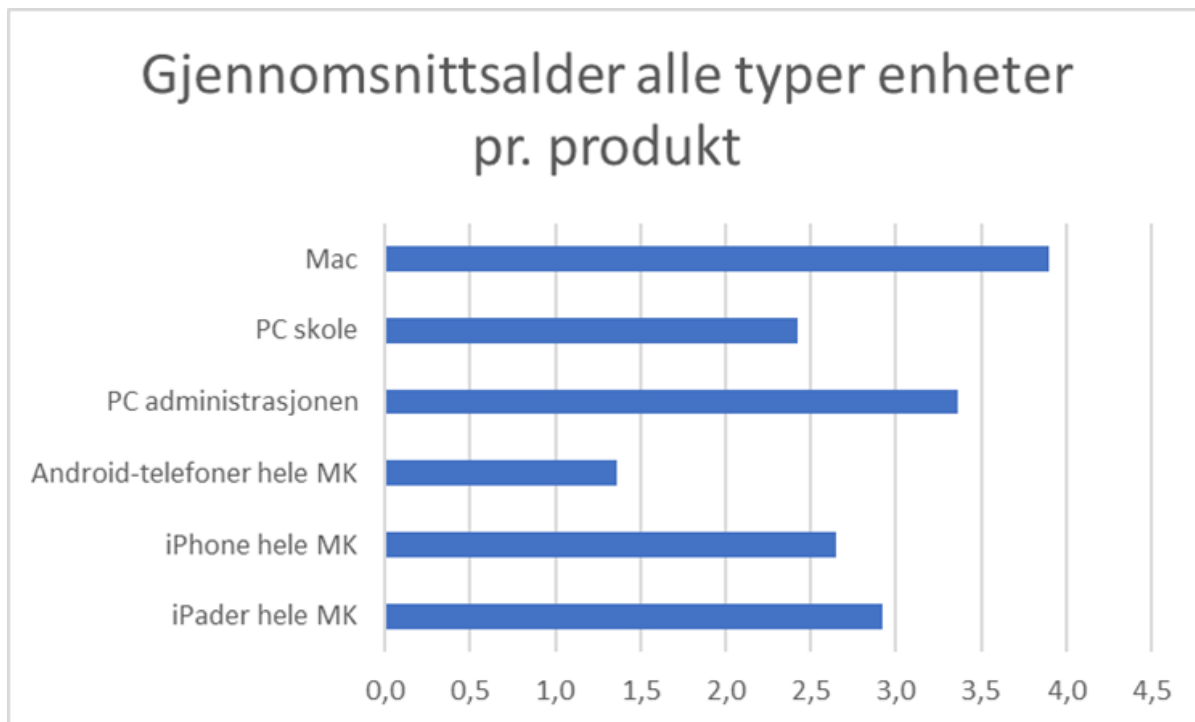
Så lenge budsjettene for innkjøp av IT-utstyr ligger til hver enkelt enhet er det enhetene selv som vurderer og bestiller basert på sine behov. IT er rådgiver, og bidrar i dette arbeidet med å vurdere eksisterende utstyr med tanke på utskiftingsbehov.

Forutsetninger for levetid og resirkulering må fattes av kommunens ledelse slik at alle forholder seg til det, og i tillegg sikrer IT mandat til å bidra til å overholde de besluttede levetidene.

Det er en permanent endring i måten ansatte jobber på i form av økt mobilitet og fjernarbeidsplasser med påfølgende økt slitasje på IT-utstyr. Det vil også i 2024 være behov for å skifte ut en del bærbare PC-er som følge av teknologiutviklingen og for å ivareta sikkerheten.

Gjennomsnittsalder på produktene har generelt økt det siste året, se grafer under.

Oppsummering alle enheter hele Moss kommune 2023:

Resirkulering gjort av enhet IT på vegne av Moss kommune

Gjenbruk av totalt antall innleverte enheter fra Moss kommune er omtrent 29 prosent. DeletelIT har nå leverandører som kan gjenbruke deler av ødelagte pc'er, iPad og telefoner, derfor denne høye gjenbruksprosenten på enkelte produkter.

Avfallssug - redegjørelse

Moss kommune har utredet muligheten for å etablere stasjonært avfallssug på Høyda i forbindelse med områdereguleringen. Avfallssug er rør under bakken som transporterer avfallet til en stasjonær stasjon utenfor et tettbebygd område. Fra denne stasjonen blir avfallet transportert til avfallsanlegget. Avfallssuget fører til mindre kjøring i bomiljøet der det er i bruk. En vurdering av klimagevinsten ved avfallssug sett opp mot ordinære avfallsløsninger vil være et tema i utredningen. Utredningen anbefalte avfallssug, men Moss kommune vurderte det slik at det ble for krevende å etablere avfallssug på Høyda. Rapporten ble politisk behandlet i 2023.

Reduksjon av forbruk og matsvinn ved kommunale virksomheter

Det er formulert et mål om matsvinn som sier at man ønsker å redusere matsvinn ned til 10 prosent på institusjoner Enhet sykehjem og omsorgsboliger jobber med å redusere matsvinn i et eget prosjekt; «Fremtidens Mat og service». Matsvinn er med som tema i forprosjektet for nytt sentralkjøkken. Aktiv forsyning er innført i sykehjemmene og følges opp. «Aktiv forsyning» er automatisk lagerstyring. Enheten har i den forbindelse gjennomgått sortimentet og redusert fra 1050 produkter til i underkant av 200 produkter medisinsk forbruksmateriell.

Sykehjemmene har implementert «Aktiv forsyning», men har ikke jobbet aktivt med matsvinn. Omsorgsboligene startet i september opp med fokus på å redusere matsvinn. Arbeidet med bevisstgjøring og reduksjon av matsvinn fortsetter i 2024.

Kommunale anskaffelser

Anskaffelsesstrategi 2020-2024 ble vedtatt i 2020 og sier at det skal stilles miljøkrav/-kriterier i anskaffelser der dette er relevant. Moss kommunes anskaffelser skal være formåls- og kostnadseffektive og fremme hensynet til miljø, arbeidsforhold, sosiale forhold og innovasjon.

Dette innebærer å fremme klimavennlige løsninger og redusere skadelig miljøpåvirkning gjennom kommunens anskaffelser. Moss kommune skal gjennom sine anskaffelser stimulere til innovasjon og utvikling av nye fremtidsrettede løsninger, eksempelvis miljøteknologi.

Moss kommune har vært tilsluttet «Fellesinitiativ for omstilling til fossilfri transport av varer og tjenester» (kommuner i Viken inkludert fylkeskommunen).

Nedenfor oppsummeres anskaffelser gjennomført i 2023 hvor miljø er stilt som miljøkrav/-kriterier.

Anskaffelser	Rammeavtale
Drift av hjelpemiddellager *	
Kontorrekvisita og skolemateriell *	x
Legemidler, multidose og farmasøytisk rådgivning *	x
Løsmasser	x
Møbler til skoler	x
Møbler til virksomheter (flere anskaffelser iht. dynamisk innkjøpsordning)	
Profilering av bygg og kjøretøy	x
Trykkeritjenester	x
Tømme-, suge- og spyletjenester	x
VA- og VVS-materiell	x
VA-prosjekter (flere anskaffelser)	
Hjullaster	

* I hvilken grad leverandør vil benytte kjøretøy som går på elektrisitet (helelektrisk), hydrogen og/eller biogass ved gjennomføring av kontrakten, ref. ovenfor nevnte fellesinitiativ.

Kjøretøyanskaffelser i henhold til dynamisk innkjøpsordning

Kjøretøy	Elektrisk	Fossil
Personbil - leasing	24	
Minibuss – leasing		1
Varebil – leasing	4	

Bygg og energi

Kommuneplan

Kommuneplanen setter krav om at Klimagassregnskap kreves ved vesentlige naturinngrep, nybygg større enn 1000 m2 BRA og ved valg mellom riving eller bevaring av eksisterende bygg.

Kommunale bygg – miljøplaner og miljøtiltak

Knausen

Krav om fossilfri byggeplass, med krav om 20 prosent utslippsfrie anleggsmaskiner
Krav om 20 prosent reduksjon av klimagassutslipp fra materialer sammenlignet med et referansebygg
Krav om sorteringsgrad på minimum 80 prosent (TEK17=70 prosent)
Energioppgradering av eksisterende bygningsmasse med etterisolering, utskifting av vinduer/dører. Har mottatt ENOVA støtte for tiltaket.
Energiforsyning med bergvarmepumpeløsning som dekker 90 prosent av oppvarmingsbehovet og 60 prosent av tappevannsbehovet
Ombruk og gjenbruk av bygningsmasse og materialer der hvor dette lar seg gjøre

Grindvold omsorgsbolig

Fossilfri byggeplass
Brønnpark: 13 brønner for henting av bergvarme til varmepumpe
Grønne tak: sedum
Er levert med bæresystem og dekker i massivtre fra 1.-3. etasje
BREEAM-sertifiserig nivå Good for prosjekteringsfasen, jobber med sertifisering for gjennomføringsfasen.

Skiftet ut vinduer på Bredsandsenteret, samt etterisolert alle fasader.

På Subbeløkkeveien er det lagt til rette for gode dyrking- og innhøstingsmuligheter for beboerne, i form av plantekasser, drivhus og at alle trær og busker har spiselige bær og frukter.

Skiftet til LED-belysning på Nøkkeland kunstgress.

Kommunale bygg - energistyring

MKEiendom vil opprettholde sitt søkelys på energiledelse og gjennomføre konkrete ENØK-tiltak (energiøkonomiseringstiltak). I løpet av 2023 har MKEiendom videreført sitt engasjement for energiledelse og bærekraftige praksiser. Vårt mål om å redusere energiforbruket, øke effektiviteten, og bidra til en mer bærekraftig utvikling har vært ett gjennomgående fokus i flere tiltak og samarbeid.

Fang Energytven

Det interne prosjektet "Fang Energytven" stod sentralt i 2023, med 17 ansatte som på kveldstid samlet og identifiserte 80 mulige energisparetiltak. Dette er et viktig initiativ for aktivt å redusere grunnlasten og fremme energieffektivitet i våre bygninger. Selv om vi er stolte medlemmer av Grønn Byggallianse, ble vår egen versjon av "Fang Energytven" utviklet uavhengig av alliansens kampanje.

I 2023 har vi fått innvilget Enova-tilskudd for å forbedre energitilstanden på Knausen som skal huse det nye krisesenteret og tidligere Solli skole som skal bli kommunens nye aktivitetssenter. Dette tilskuddet støtter spesifikke renoveringsprosjekter for å oppnå større energieffektivitet, som vil fortsette ut i 2024.

Energiforbruk 2023

I 2023 registrerte vi et totalt energiforbruk på 32 480 058 kilowattime, noe som er en nedgang fra fjorårets 34 580 087 kilowattime. Dette viser en reduksjon på omtrent 6,1 prosent i vårt samlede energiforbruk.

- Strøm: Vi oppnådde en reduksjon i strømforbruket fra 28 518 329 kilowattime til 25 982 334 kilowattime, noe som tilsvarer en nedgang på omtrent 8,9 prosent
- Fjernvarme: På den annen side opplevde vi en økning i bruk av fjernvarme, fra 5 024 721 kilowattime til 5 875 883 kilowattime, en økning på om lag 16,9 prosent
- Bioolje: For bioolje så vi en betydelig reduksjon i forbruket fra 1 037 036 kilowattime til 621 841 kilowattime, hvilket er en nedgang på omtrent 40,0 prosent

Disse endringene reflekterer vår kontinuerlige innsats for å forbedre energieffektiviteten og redusere energiforbruket i våre bygninger.

Tabellen under viser totalforbruket for alle energibærere i 2022 målt opp mot 2023:

Årsrapport 2023

Energibærer	Forbruk Kw/t 2022	Forbruk Kw/t 2023	Endring
Strøm	28 518 329	25 982 334	- 2 535 995
Fjernvarme	5 024 721	5 875 883	851 162
Bioolje	1 037 036	621 841	- 415 195
Sum	34 580 086	32 480 058	- 2 100 028

Det er variasjoner i kvadratmeter fra år til år, så tallene er ikke 100 prosent sammenlignbare.

Det er verdt å merke seg at Skarmyra servicesenter har et meget høyt energiforbruk sett opp mot gjennomsnittet (omtrent 540 kilowattime per kvadratmeter mot snittet 133 kilowattime per kvadratmeter). Grunnen til dette er at bygningen er gammel og ikke oppdatert, og det er tekniske anlegg som har passert teknisk levealder og som er meget energikrevende. Det må investeres betydelige ressurser for å heve bygget til dagens standard, være seg bygningsmessig og teknisk.

Kommunale veier - gatelys

Gatelysprosjektet ble ferdigstilt i 2023. Alle gatelysene langs kommunale veier er skiftet til LED. Belysningsnorm – revisjon startet i 2023. Fokus i normen er på energieffektiv belysning og belysning som tar hensyn til folkehelse og naturmangfold. Ny norm skal ferdigstilles i 2024.

Moss kommune fikk Norsk Lyspris 2023 for prosjektet "Rehabilitering av gatelykter i Moss sentrum" i klassen bærekraft i samarbeid med Zenisk AS.

Kommunalt vann- og avløp

Energisparing

Et av de viktigste klimatiltakene på vann- og avløpssiden er å redusere lekkasjemengder fra vannledningsnett og tilførsel av fremmedvann til avløpsnett/spillvannnett. Dette gjøres gjennom systematisk utskifting av gammelt ledningsnett og ved å intensivere tiltak mot tilførsel av fremmedvann (feilkoblinger, diffus innlekking etc.).

Energiforbruk reduseres dersom det ikke er lekkasjer på vannledningsnett og det ikke pumpes innlekket vann (drikkevann, overflatevann, grunnvann, sjøvann etc) i avløpsnett. Det reduserer også energiforbruk (og kjemikalieforbruk) på vannbehandlingsanlegg og renseanlegg.

Ved å redusere lekkasjer og innlekking, og ved å separere overvann og avløpsvann vil kapasiteten i vann- og avløpsanleggene være tilsvarende lenger. Dermed utsettes behov for utbygging av anleggene på grunn av befolkningsvekst og kapasitetsmangel.

Kommunen har i overkant av 100 pumpestasjoner. Pumpestasjonenes oppgave er å pumpe spillvann (avløpsvann/kloakk) fra alle deler av kommunen til renseanleggene på Fuglevik og Kambo. Overvann (f.eks. regnvann) pumpes til renseanleggene i vesentlig mengde, noe som er uheldig blant annet fordi det å pumpe store mengder vann krever mye energi. Tilsvarende vil pumping av drikkevann som går til lekkasjer også kreve mye energi.

Vurdering av energieffektivisering blir lagt til grunn ved alle tiltak på vann- og avløpsnett.

Nytt driftsovervåkingssystem og nye fagsystemer er implementert i 2023 og gir et bedre grunnlag for målrettet innsats. Det vil startes et fremmedvannsprosjekt i 2024 for å starte på veien mot målet om på sikt å redusere fremmedvannsmengder med 30 prosent.

Klimakommunikasjon

Handlingsplan for klimakommunikasjon «Grønnere Moss - handlingsplan for kommunikasjon» som ble vedtatt i 2022 er fulgt opp til en viss grad. Mye ressurser ble brukt til valg og omvalg, og dermed ble det færre ressurser til annet kommunikasjonsarbeid.

Moss kommune var til stede med stand på Miljøfestivalen 27. august. Fokuset var hva hver enkelt av oss kan gjøre for å styrke naturmangfold med særlig fokus på Oslofjorden. Skjærgårdstjenesten var til stede med båt og viste fram utfordringer med marin forsøpling.

Det er gjort et omfattende involveringsarbeid knytta til naturmangfoldplan og plan for klimatilpasning. Arbeidsgrupper med frivillige avsluttet sin innsats i medvirkningsarbeidet våren 2023. Plan for naturmangfold ble ferdigstilt i 2023, og ble vedtatt i februar 2024.

«En time teller» er et prosjekt i samarbeid med Verket skole og kommunalområdet plan, miljø og teknikk. Prosjektet er initiert av foreldre. Elevene fikk kunnskap og praktisk erfaring knytta til natur- og miljøtiltak i Moss. Temaene var blomsterenger, marin forsøpling, naturmangfold, fugleliv og amfibier.

Grønn mobilitet og kommunikasjon; Det er gjennomført gratis vårsjekk av sykler i april og vintersjekk av sykkel i november. Et samarbeid med Viken fylkeskommune og Østfold kollektivtrafikk i form av kommunikasjonskampanjer knytta til to perioder med gratis buss er gjennomført.

Nettsider med informasjon om natur og miljø er videreutviklet, og saker herfra løftes opp i sosiale medier når det er aktuelt. Særlig har informasjon om Oslofjorden knytta til arbeidet med «Helhetlig plan for Oslofjorden» fått et løft.

Eksempler på saker som har vært fremmet i 2023 er gratis energirådgivning, støtteordning til varmepumper, sykle til jobben, krigsvraket Nordvard og oljeforurensningen, gratis buss, klimagassregnskap, gåstrategi.

Moss kommune er en aktiv deltaker i klimanettverket Klima Østfold, og hoveddelen av arbeidet gjort i 2023 handler om videreutvikling av kommunens klimabudsjett.

Areal

Det ble ikke vedtatt noen overordnede arealplaner i 2023, men det jobbes kontinuerlig med å ivareta arealstrategiene inn i alt av utviklingsarbeid i kommunen, herunder samferdsel- og bydelsplanlegging.

Kommunen fikk tildelt Klimasatsmidler for å se Sentrumsplanen i lys av alle de grønne verdiene samtidig som vi legger til rette for bedre byrom, traséer for gående og syklende og bygg/utvikling av høy kvalitet. Naturrestaurering fikk oppdraget og har i 2023 levert rapport som det jobbes med å integrere i Sentrumsplanen og gatebruksplanen.

Det er et mål at det er tverrfaglig arbeid i vurdering av alle planforslag. Målet er at alle planer tar nok hensyn til klima. Dette går ut på tilrettelegging for syklende og gående, parkeringsdekning, kollektivdekning, ivaretagelse av karbonrike arealer, fossilfrie byggeplasser og mye mer. Dette er viktig for å påvirke utbyggere i grønnere retning.

- Klima er vurdert inn i arbeidet med naturmangfoldplanen. Hovedmål om å unngå nedbygging er sammenfallende med klimahensyn.
- Klima er innarbeidet som eget tema i folkehelseoversikten. Dette er viktig for å belyse hva slags påvirkning temaet har på innbyggerne i Moss.
- I 2. tertial er det blitt gitt tverrfaglige innspill knytta til klima og miljø til åtte reguleringsplaner og fagplaner.
- MK hentet inn 3. parts vurdering på konsekvensanalyse for naturmangfold i Kystverkets reguleringsplan for Espenesgrunnen. Det politiske flertallet ønsket ikke mudring av Espenesgrunnen, og reguleringsplanen ble ikke fremmet.

Moss kommune må peke ut mulige arealer til framtidens energistasjoner langs hovedveinettet, slik at det er mulig å gå over til fornybart drivstoff for tunge kjøretøy.

Det er laget en veileder for kommunene for å håndtere henvendelser om etablering av energistasjoner. Den ligger nå tilgjengelig på nettsidene til prosjektet: [Veileder for etablering av energistasjoner — Energistasjoner](#)

Skog og karbonlagring

I 2023 har det vært fokus på skjøtsel og vedlikehold av mye brukte områder. Året 2018 har blitt kjent som året det var veldig varmt og tørt. Det har vært tørke i bakken siden 2018, og derfor har vi måttet felle en del tørre og døde trær som utgjorde en sikkerhetsrisiko. Det er utført skjøtsel på bynære trær og trerekker; Torderødalleen og Refsnesalleen, samt trærne i Rådhusparken. Beskjæring gjøres både grunnet sikkerhet og av hensyn til trærne. Det å fjerne døde grener og korte inn for å lette tunge greiner gjør at faren for brekkasje er mindre. I tillegg er det et trafiksikkerhetsspørsmål. Spesielt i Refsnesalleen hadde mange av trærne greiner som hang lavt og mye "vanskudd", som hindret sikt og hang seg fast i biler som kjørte under.

Grunnet utfordringer med å få vannet trær som plantes, har vi måttet vente med å plante trær i 2023. Det ble plantet en bøk foran rådhuset og to gullfuruer i Melløsparken.

I 2021 plantet vi til med forskjellige treslag på Rygge bygdetun, etter hogsten av granskogen her i 2021. Vi har som mål å framelske et parkmessig preg for skogen her mellom bygdetunet og bebyggelsen. På den måten får vi et lysere og mer variert skogbilde enn å plante gran, samt at området blir mer åpnet og tilgjengelig for publikum, slik at kulturminnene også kommer mer fram i lyset.

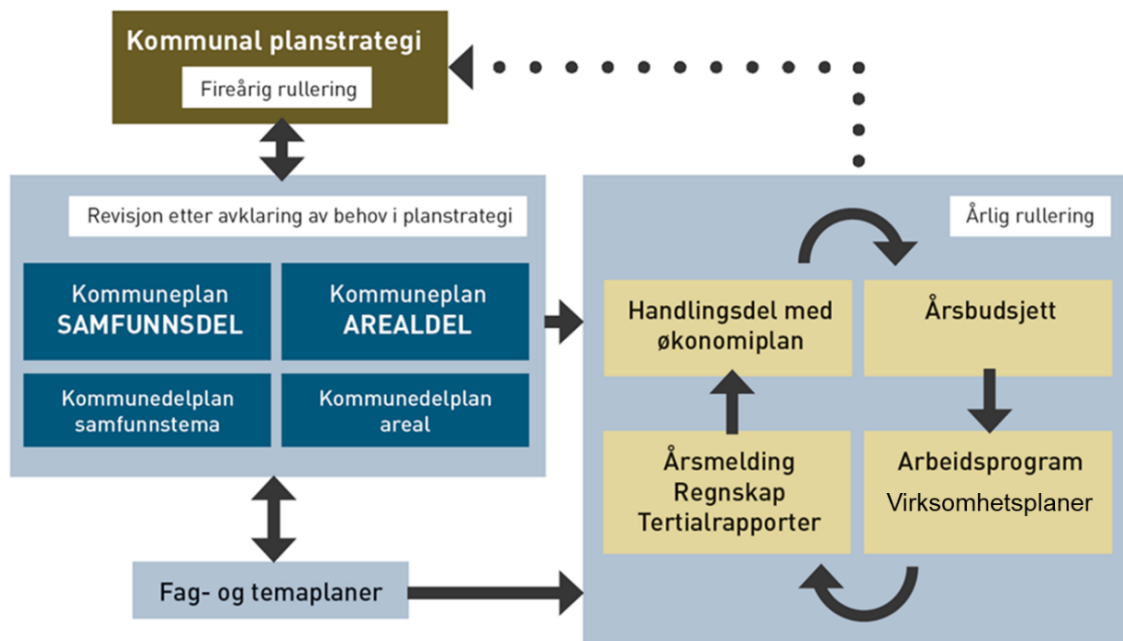

Planer og befolkning

Overordnede planer

Kommunenes plansystem

Kommunenes plansystem er i dag bygget opp med bakgrunn i plan- og bygningslovens system med kobling til økonomiplanleggingen etter kommuneloven med handlingsplan og årsbudsjett. I tillegg til de ordinære plantypene etter plan- og bygningsloven har kommunen en utstrakt bruk av temaplaner innenfor de ulike kommunalområdene. Planporteføljen består av planer som er lovpålagte, som er nødvendig for tilskudd, politisk bestilte, faglig begrunnet eller utledet fra samfunnsdelen.

Planstrategi

Planstrategi for Moss 2020-2024 omfatter en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling og er kommunestyrets verktøy for å prioritere planoppgaver og ressursbruk i valgperioden. Den kommunale planstrategien er et sentralt element i plan- og styringssystemet, der den er et viktig bindeledd mellom det fire-årige kommuneplanarbeidet og årshjulprosessene knyttet til kommunens virksomhetsstyring.

Moss kommune legger FNs bærekrafts mål og Parisavtalen til grunn for alle vedtak og beslutninger i planperioden.

FNs bærekraftsmål er en arbeidsplan for å utrykke fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringer. Våre prioriteringer skal ta klimavennlige, sosiale og økonomiske hensyn, og en bærekraftig utvikling skal imøtekomme dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.

Kommuneplan for Moss

Kommuneplanen er kommunens overordnede strategiske styringsdokument og inneholder mål og retningsvalg for kommunens utvikling. Kommuneplanen er forankret i plan og bygningsloven og utarbeides for en periode på 12 år og rulleres normalt hvert fjerde år.

Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel. Samfunnsdelen beskriver langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Arealdelen er juridisk bindende og fastsetter hovedtrekkene i arealdisponeringen. Arealdelen definerer rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan iverksettes.

Mangfoldige Moss - Skapende - Varmere – Grønnere

Visjon for Moss, laget av innbyggere, ansatte og folkevalgte - vedtatt 5. desember 2019. Visjonen er et fremtidsbilde som skal skape felles mening og retning. Den skal engasjere og vise vei for innbyggere, folkevalgte og medarbeidere i kommunen.

Samfunnsdelen Moss 2030

Kommuneplanens samfunnsdel, Moss 2030, ble vedtatt i kommunestyret 13. februar 2020. Samfunnsdelen fokuserer på tre innsatsområder som utgjør elementene i bærekraftstrekanten; levekår og folkehelse, klima og miljø, og verdiskapning og kompetanse. Det er utarbeidet mål og strategier for hvert av innsatsområdene, samt strategier for areal- og transportplanleggingen.

Arealdelen

Kommuneplanens arealdel ble vedtatt mars 2021. Arealdelen bygger på areal- og transportstrategiene i samfunnsdelen, med fokus på fortetting, knutepunktutvikling og en langsiktig utbyggingsgrense som skal hindre byspredning og sikre bevaring av natur- og kulturlandskap.

Kommunedelplaner

En kommunedelplan er en overordnet plan, men på et noe mer detaljert nivå enn kommuneplanen. Kommunedelplaner dekker en geografisk del av kommunen eller gjelder et bestemt tema. Kommunedelplan for Klima og for Levekår og livskvalitet i et livsløpsperspektiv er to overordnede sektorovergripende planer som ble vedtatt i 2021 og som legger føringer for annet planarbeid i perioden. I 2023 ble kommunedelplan for naturmangfold og kunnskapsgrunlaget til boligpolitisk kommunedelplan ferdigstilt. I tillegg er det jobbet med kommunedelplaner for areal- og transport, for Høyda, sentrum og Halmstad. Statens vegvesen har videreført arbeidet med kommunedelplan for ny riksvei 19, og en ny korridor 5+ er tatt inn som en ny korridor som utredes.

Temaplaner

En temaplan er en strategisk plan som omhandler et spesifikt tema eller fagområde. Revidering av den enkelte temaplan vurderes i forbindelse med planstrategien hvert fjerde år.

Noen temaplaner vil være sektorovergripende og gi føringer for hele organisasjonen, slik som for eksempel kommunens arbeidsgiverpolitikk. Andre temaplaner gjelder for et avgrenset tjenesteområde som hovedplan for vann og avløp eller fagområde som bekjempelse av fremmede arter. Også enkelte overordnede strategiske planer kan utarbeides som temaplan der det er hensiktsmessig. Strategisk næringsplan er en interkommunal plan for kommunene i Mossregionen som ble revidert i 2023. Plan for gjennomføring av reformet «Leve hele livet», med fokus på å skape et mer aldersvennlig mossesamfunn for å ivareta og fremme livskvalitet og helse, ble vedtatt i 2023. I tillegg ble det vedtatt flere nye og reviderte fagplaner i 2023, herunder hovedplan for VA, gåstrategi, trafikksikkerhetsplan, demensplan, plan for forebygging av omsorgssvikt og adferdsvansker og strategi for bedre psykisk helse.

Arealplaner

Reguleringsplaner omfatter et geografisk område og gir regler for hvordan arealene innenfor et område kan brukes eller hva slags bebyggelse som kan tillates. Den består av et plankart, planbestemmelser og en planbeskrivelse. I 2023 ble det vedtatt seks nye reguleringsplaner.

Befolkningsutvikling

	2020	2021	2022	2023
Befolkning 1. januar	49 273	49 668	50 290	51 240
Levendefødte	400	434	434	387
Døde	453	453	483	485
Fødselsoverskudd	- 53	- 19	- 49	- 98
Innflyttinger	2 792	3 130	3 333	3 316
Utflyttinger	2 345	2 492	2 342	2 407
Netto innflytting inkl netto innvandring	447	638	991	909
Folketilvekst	395	622	950	811
Befolkning 31. desember	49 668	50 290	51 240	52 051

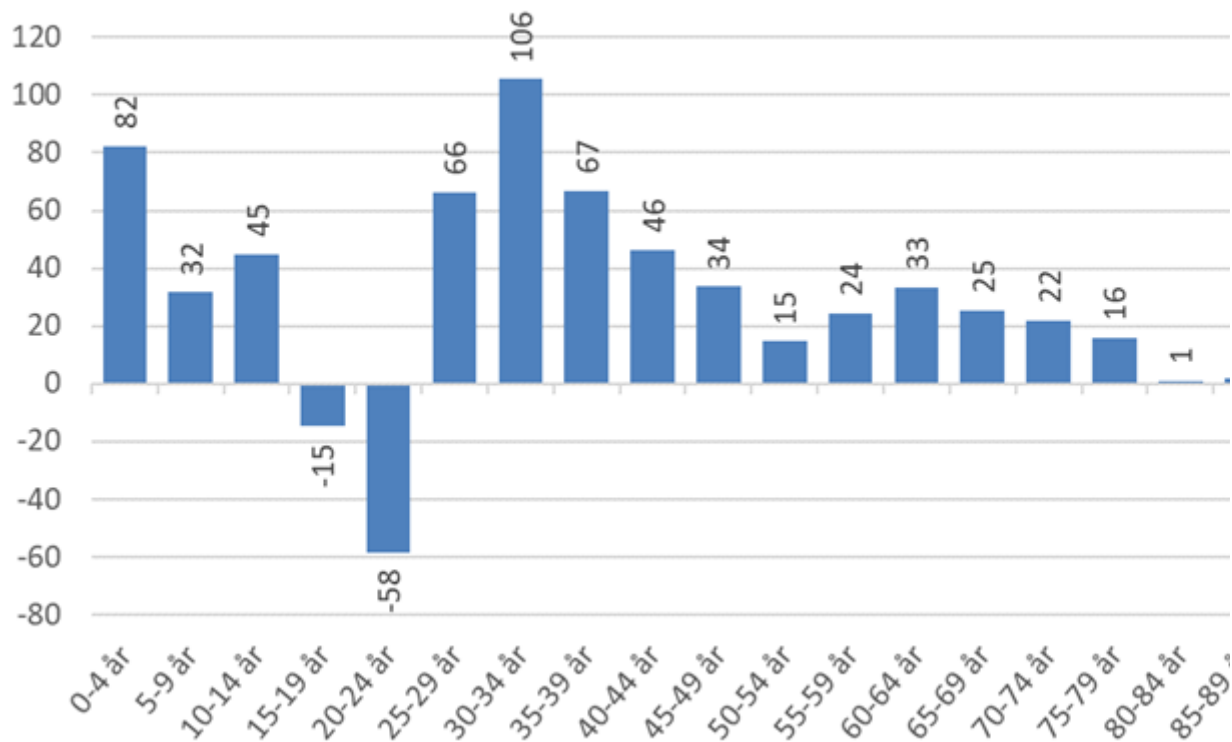
Kilde: SSB tabell 06913

Moss og mosseregionen har vekst på grunn av sentralitet, attraktive bo- og stedskvaliteter, og på grunn av flyktningsituasjonen. I 2021 og 2022 var veksten høyere enn forventet med henholdsvis 1,25 prosent og 1,9 prosent. I løpet av 2023 passerte Moss 52 000 innbyggere i og per 31. desember 2023 var befolkningstallet 52 051, det vil si en vekst på 1,6 prosent. Tidligere årlig vekstrate i perioden 2012 til 2021 var 0,9 prosent i Moss.

Antall fødsler økte i 2021 og 2022 i Moss og i landet for øvrig, men gikk ned igjen etter korona. Over tid har fødselstallene gått ned og Moss har ikke hatt fødselsoverskudd på flere år.

Demografien i Moss er allerede preget aldring og synkende fødselstall. Dette gir utfordringer blant annet knyttet til sysselsetting, helse og tjenestebehov. Innvandring og boligbygging bidrar noe til å øke barnebefolkningen, men ikke nok til å kompensere for aldringen. De fleste innflytterne til Moss er under 40 år. Vi har også hatt netto årlig innflytting på i gjennomsnitt 99 personer i alderen 60 år og eldre.

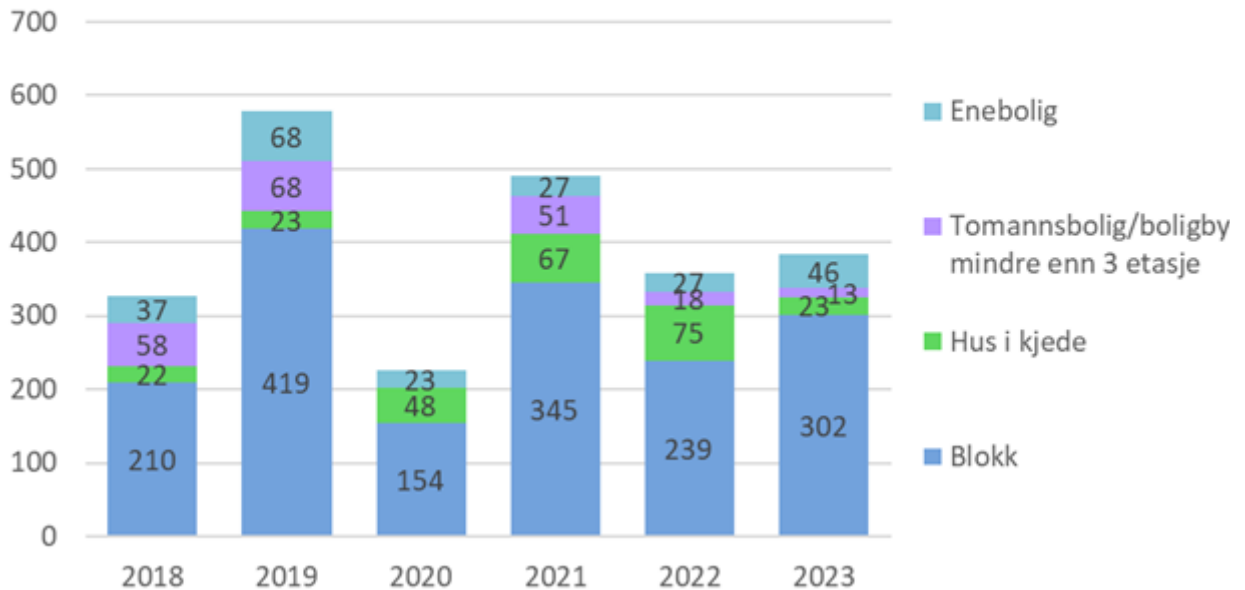
Netto innflytting til Moss i femårsgrupper, årlig gjennomsnitt for perioden 2018 til og med 2022

De siste årene er det skolekretsene Halmstad, sammen med Verket og Melløs som har hatt størst netto innflytting. Ramberg og Bytårnet har hatt størst innflytting utenfra og intern utflytting.

I 2022 var 41 prosent av husholdningene aleneboende (19,7 prosent av befolkningen), flere over enn under 55 år. Med en eldre befolkning er det naturlig at vi får flere enslige i denne gruppa, men antall enslige mellom 25 år og 35 år har også økt litt de siste årene. Den høyeste andelen aleneboende i alle aldre finner vi i sentrumsområdene. Færrest bor på Vang/Fuglevik.

Boligbygging i Moss de siste årene

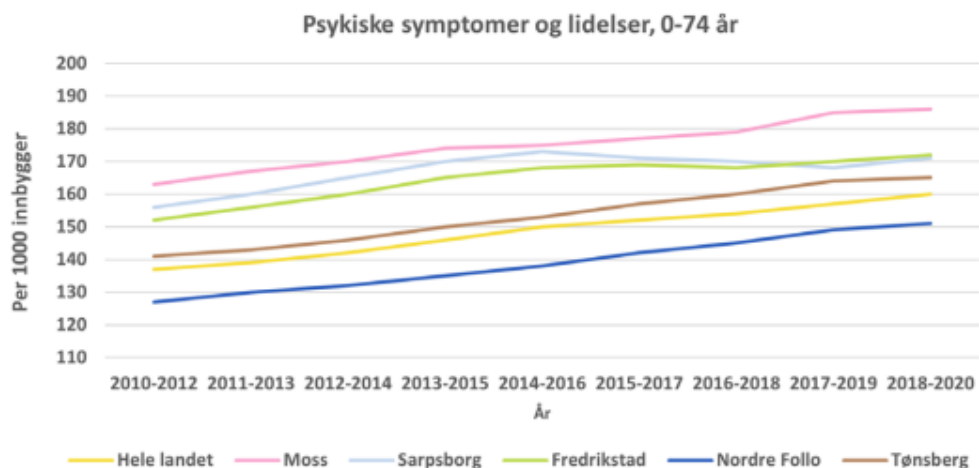

Det er i utgangspunktet høy flytteaktivitet, og boligbyggingen bidrar til enda mer flytteaktivitet internt og utenfra. Boligbyggingen har de siste årene vært spesielt høy. Nær 400 nye boliger er bygget årlig i gjennomsnitt de siste fem årene. 384 nye boliger fullført i 2023, mens antall igangsatte boliger var minimal dette året. Vi kan trolig vente at det blir færre ferdigstilte boliger i 2024. Boligomsetningen har vært høyere i 2023 enn noe år tidligere når vi ser tilbake til 2000.

Veksten og utbyggernes ønsker om høy boligbyggetakt gir både muligheter og utfordringer. Det skaper muligheter for næringsetablering- og utvikling, og et boligtilbud som egner seg bedre for dagens og framtidig befolkningssammensetning. Flere innbyggere bidrar med inntekter til kommunen. Samtidig skal behov for tjenester, blant annet innen oppvekst, helse og omsorg dekkes. Kapasiteten på teknisk og sosial infrastruktur utfordres.

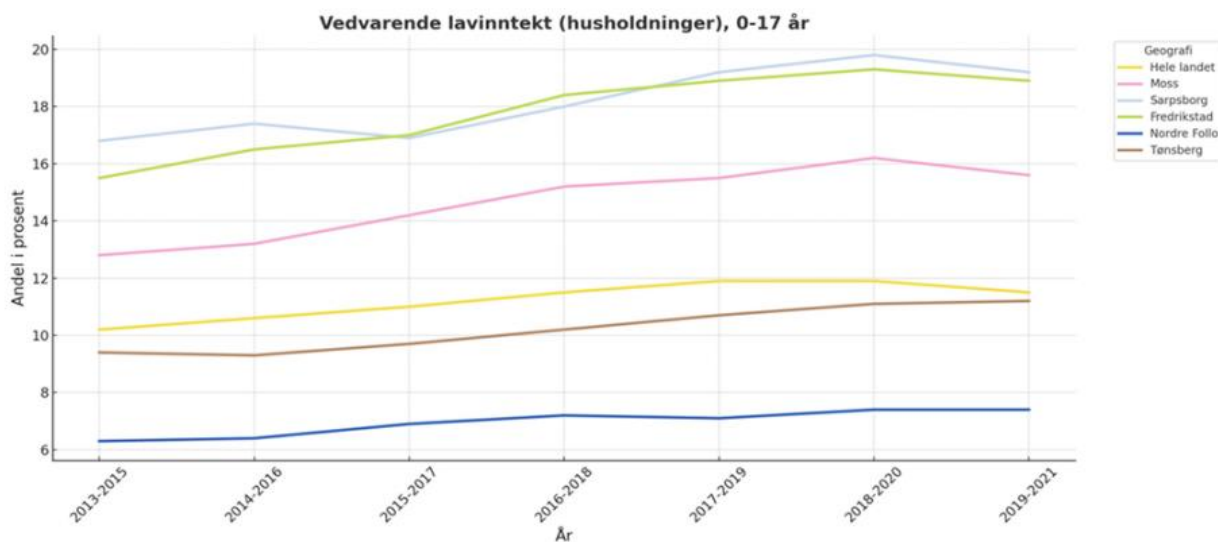
Folkehelse og levekår

Folkehelse og levekår er et prioritert område i kommuneplanens samfunnsdel. Et sentralt prinsipp i folkehelsearbeidet er «helse i alt», og de fleste faktorer som påvirker helsa vår finner vi utenfor helsesektoren. Å være fysisk aktiv, oppmerksom, ha sosiale relasjoner, en opplevelse av å være betydningsfull, samt fortsatt læring er sentrale faktorer for psykisk helse og en god livskvalitet. Gode oppvekstvilkår, boliger, gode barnehager og skoler, arbeid, fritids- og kulturmiljø, tilhørighet og et trygt nærmiljø er sentrale arenaer. Befolkningsrettede og mer spissede tiltak bør utfylle hverandre. Et godt samarbeid på tvers av fagområder er en forutsetning for å lykkes med å utvikle et bærekraftig og helsefremmende lokalsamfunn. Alle kommunens tjenesteområder har et ansvar for å fremme god folkehelse, bedre levekår og utjevne sosial ulikhet i helse.

Folkehelse har en tverrsektoriell tilnærming hvor FNAs bærekraftsmål er relevante. *Mangfoldige Moss – slik har vi det* i 2023 viser at de fleste mossingene lever aktive liv, trives og har det bra. Samtidig har Moss kommune større folkehelseutfordringer enn den norske gjennomsnittskommunen, målt ved lavere forventet levealder og høyere forekomst av fysiske og psykiske sykdommer. Andelen eldre i befolkningen øker, og dermed øker også forekomsten av aldersrelaterte sykdommer som hjerte- og karsykdom, kreft og demens.

De sosiale ulikhetene er store også i Moss. Utdanning, boforhold, arbeid, inntekt og helse er skjevt fordelt og gir ulikt utgangspunkt for mossingene. Andelen barn som bor i husholdninger med vedvarende lavinntekt, og andel mossinger som mottar stønad til livsopphold og uføreytelse er høy og høyere enn landssnittet. Levekårene er geografisk skjevt fordelt. Noen områder har flere utfordringer enn andre og særlig gjelder dette områdene rundt og i sentrum.

Utfordringsbildet viser økende andel med sammensatte og komplekse utfordringer. I Moss er arbeidsledighet stabil på 2,5 prosent og lavere enn de andre store østfoldbyene. Arbeidsledigheten blant unge under 30 år er derimot høy og økende. Den geografiske fordelingen av arbeidsledige er skjev, og sentrumsområdet skiller seg særlig ut. Signifikant flere unge står uten arbeid eller utdanning i Moss, enn landssnittet. Andelen har gått ned over tid. Mottakere av varig uførepensjon er høy, men andelen har gått noe ned sist periode. Andel mottakere av arbeidsavklaringspenger er økende.

Andelen som gjennomfører videregående opplæring er på landsgjennomsnitt (80 prosent i 2020-2022) og grunnskolepoeng er økende og høyere enn snittet for landet. Det er en positiv utvikling. Ungdataundersøkelsen (2022) viser at de fleste ungdom i Moss har det bra, er fornøyd med egen helse, venner, foreldre og trives på skolen. Samtidig har mobbetallene og alkoholbruken økt. En av fem opplever ofte ensomhet. Det er færre enn ved forrige undersøkelse som har prøvd hasj og Moss ligger på landssnitt. Færre rapporterer om mange psykiske helseplager.

Mangfoldige Moss – slik har vi det i 2023 (ref. § 5 Lov om folkehelsearbeid) er en retningsviser for å prioritere innsats og målrette folkehelseiltak, og ligger til grunn for arbeidet med Planstrategi 2024 – 2028.

Måleindikatorer til samfunnsmålene

Levekår og folkehelse

Hovedmål for kommunen

- I Moss er alle inkludert og opplever tilhørighet, trygghet og mestring

Mål for kommunen

Hovedmål	Strategi	Indikator	Indikatorbeskrivelse	2020	2021	2022	2023
I Moss er alle inkludert og opplever tilhørighet, trygghet og mestring	I Moss har alle et godt oppvekstmiljø	Elevunders. 10. trinn - Mobbing på skolen	Andel elever i 10. trinn i grunnskolen som har opplevd mobbing fra andre elever de siste månedene i prosent av alle elever som deltok i undersøkelsen.	3,3 %	4,0 %	4,4 %	6,7%
		Snitt tre år					
		Elevunders. 7. trinn - Mobbing på skolen (prosent)	Andel elever i 7. trinn i grunnskolen som har opplevd mobbing fra andre elever de siste månedene i prosent av alle elever som deltok i undersøkelsen.	5,3 %	5,3 %	6,3 %	8,8 %
		Snitt tre år					
		Ensomhet	Andel ungdomsskoleelever som svarer at de var "Ganske mye plaget" og "Veldig mye" plaget sist uke av "Følt deg ensom".			24 %	
		Psykisk helse 15-24 år	Andel personer i alder 15-24 år i kontakt med fastlege eller legevakt per år. Statistikken viser 3 års gjennomsnitt.	16,6 %	16,7 %	17,6 %	
		Vedvarende lavinntekt husholdninger 0-17 år	Andel barn i alderen 0- 17 år som bor i husholdninger med inntekt under 60 % av nasjonal medianinntekt over en treårsperiode, beregnet etter EU-skala.	16,2 %	15,6 %	14,9 %	

Årsrapport 2023

	I Moss har alle mulighet til å delta i kultur-, idretts- og fritidsaktiviteter	Deltakelse i organisert fritidsaktivitet	Andel som svarer "Ja" på spørsmålet "Er du eller har du tidligere vært med i noen organisasjoner, klubber, lag eller foreninger etter at du fylte ti år?"			55 %	
	I Moss har alle mulighet til å leve og bo selvstendig	Andel personer som leier bolig	Andel personer som leier bolig i Moss, alle aldre.	16,3	16,5	16,5	
	Moss er et raust og helsefremmende lokalsamfunn	Helsetilstand - Psykiske sympt./lidelser	Andel av befolkningen med psykiske sympt./lidelser i alderen 0-74 år	18,4	19,0	18,6	
		Levekår - Uføretrygdede, 18-67 år	Andel som mottar uføreytelser (varig uførepensjon og arbeidsavklaringspenger) i prosent av befolkningen.		15,1 %	14,8 %	14,5 %

Blanke ruter i tabellen er enten fordi vi ikke har måling på indikatorene i 2023 tilgjengelig, eller at indikatoren ikke ble målt det året.

Verdiskaping og kompetanse

Hovedmål for kommunen

- I Moss har vi et bærekraftig næringsliv med nyskaping og høy arbeidsdeltakelse for alle grupper av befolkningen

Mål for kommunen

Hovedmål	Strategi	Indikator	Indikatorbeskrivelse	2020	2021	2022	2023
I Moss har vi et bærekraftig næringsliv med nyskaping og høy arbeidsdeltakelse for alle grupper av befolkningen	Moss er en attraktiv bo- og besøkskommune	Antall nye boliger i Moss	Antall nye boenheter ferdigstilt per år. Avgåtte boliger er ikke trukket fra. Det er behov for ca. 250 nye boliger i året for å møte forventet befolkningsvekst i årene som kommer.	221	492	359	384
	Moss er en næringsvennlig og attraktiv kommune for eksisterende og nye bedrifter og virksomheter	Saksbehandlingstid byggesaker med 12 uker frist.	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist. For 2018 og 2019 er det beregnet gjennomsnitt av registrerte KOSTRA-tall for Moss og Rygge.	56	61	66	56
	Moss har et innovativt og nyskapende næringsliv	Vekst i antall arbeidsplasser i Moss	Vekst i antall arbeidsplasser i Moss, både offentlig og privat sektor.	0,1 %	3,5 %	2,0 %	2,6 %

Årsrapport 2023

	Moss har virksomheter og enkeltmennesker med kompetanse som gir konkurransedyktig næringsliv, effektiv og god offentlig sektor og høy framtidig arbeidsdeltakelse	Gjennomføring i vdg.opplæring (snitt over 3 år)	Siste publiserte tall er tall for 2020 - 2022.	78,0 %	78 %	80 %	
		Sysselsettingsandel	Andelen sysselsatte i befolkningen mellom 15 og 74 år.	61,0 %	63,0 %	64,1 %	64,6 %

Blanke ruter i tabellen er enten fordi vi ikke har måling på indikatorene i 2023 tilgjengelig, eller at indikatoren ikke ble målt det året.

Miljø og klima

Hovedmål for kommunen

- I Moss har vi en effektiv forvaltning av arealene, med et spesielt fokus på skog, hav og innsjøer, slik at tap av artsmangfold stanses.

Mål for kommunen

Hovedmål	Strategi	Indikator	Indikatorbeskrivelse	2020	2021	2022	2023
I Moss har vi en effektiv forvaltning av arealene, med et spesielt fokus på skog, hav og innsjøer, slik at tap av artsmangfold stanses	I Moss har vi en effektiv forvaltning av arealene, med et spesielt fokus på skog, hav og innsjøer, slik at tap av artsmangfold stanses	Omdisponering av dyrket mark	Samlet omdisponering av dyrket og dyrkbar mark målt i dekar.	6	10	10	13
	I Moss legger vi gode planer for å møte morgendagens klimaendringer, slik at skadeomfang som følge av mer ekstremvær og endret vær over tid blir minst mulig	Andel reguleringsplaner med klimatilpasning som førende prinsipp	Andel av reguleringsplaner vedtatt siste år som har bestemmelser og/eller retningslinjer om klimatilpasning, herunder overvannshåndtering.		100 %	100 %	100 %
	I Moss tar vi nødvendige grep for å redusere utslipp av klimagasser med	Klimagassutslipp fra veitrafikk	Utslipp av de tre klimagassene CO ₂ , metan (CH ₄) og lystgass (N ₂ O) for	70 223	68 358	67 883	

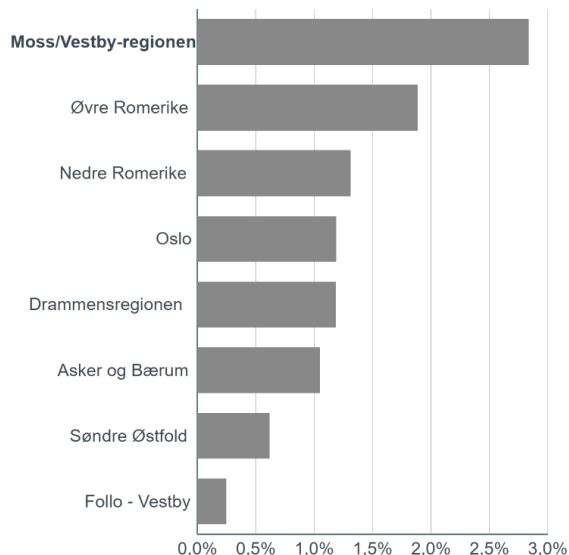
Årsrapport 2023

	60 %, sammenlignet med 2016, innen 2030		veitrafikk målt i tonn CO ₂ -ekvivalenter.				
		Utslipp av klimagasser	Utslippsregnskapet viser utslipp av de tre klimagassene CO ₂ , metan (CH ₄) og lystgass (N ₂ O) målt i tonn CO ₂ -ekvivalenter.	176 183	161 315	165 719	

Blanke ruter i tabellen er enten fordi vi ikke har måling på indikatorene i 2023 tilgjengelig, eller at indikatoren ikke ble målt det året.

Arbeidsmarkedssituasjonen

Arbeidsplassutvikling

Mosseregionen har hatt noe høyere arbeidsplassvekst enn ellers i landet i den siste tiårsperioden både i offentlig og privat sektor. De tre siste årene har næringslivet i regionen hatt høyere vekst enn forventet. Mosseregionen har nå, ifølge Telemarksforskning, en positiv næringsattraktivitet i tillegg til å ha positiv bostedsattraktivitet.

I vår storbyregion er det Nedre Romerike, Follo, Asker og Bærum, samt Oslo som har vokst mest gjennom en periode på 22 år. Mosseregionen med Vestby hadde 26 091 arbeidsplasser i privat sektor og 10 719 arbeidsplasser i offentlig sektor i 2023.

For Moss sin del har arbeidsplassveksten vært 2,6 prosent i 2023, rangert som nummer 74 av 356 kommuner (Kilde: Regional analyse 2024. Telemarksforskning.)

Strukturelle drivkrefter for næringsvekst er bransjeeffekten, befolkningseffekten og den nasjonale veksten. Disse tre drivkreftene gir den forventede utviklingen for det lokale næringslivet. Den siste tiårsperioden har den nasjonale veksten og befolkningseffekten hatt betydning for vekst, mens bransjesammensetningen har variert og vært noe negativ de siste to-tre årene. Befolkningsveksten påvirker særlig bransjer som handel, servering, bygg og anlegg og private tjenester.

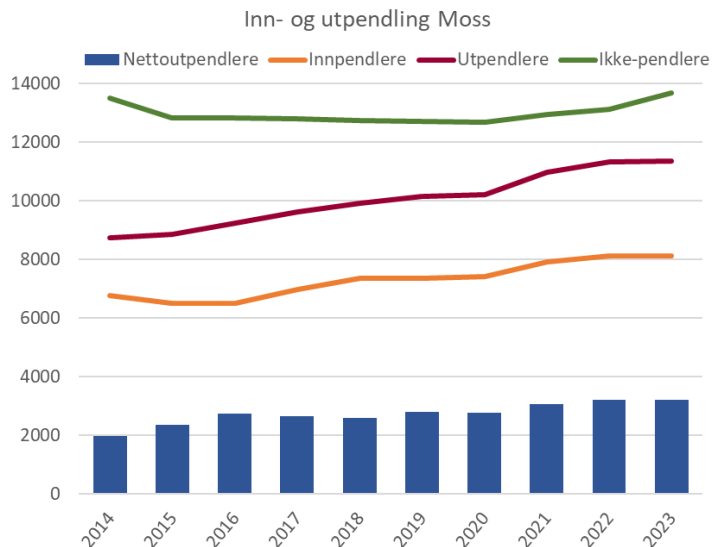
Metrarapporten 2022 og 2023 beskriver en trend med økende etterspørsel etter kontorarealer i Moss sentrum. Nærhet til buss og tog er blitt viktigere for potensielle leietakere. De etterspør også lokaler med estetiske og tekniske kvaliteter. Leietakere investerer i attraktive kontorlokaler for å rekruttere medarbeidere. Det har vært etterspørsel etter handel, med servering og opplevelse i sentrum siste året, men det forventes en positiv utvikling som vil følge av at byutviklingsprosjekter vil bli ferdigstilt framover. Etterspørselen etter logistikk- og lagerlokaler har tidligere vært stor i Mosseregionen, men avtatt i 2023.

Næringslivet melder generelt om stort behov for folk med fag/svennebrev og fagskoleutdanning, samt tekniske fag og ingeniører.

Pendling

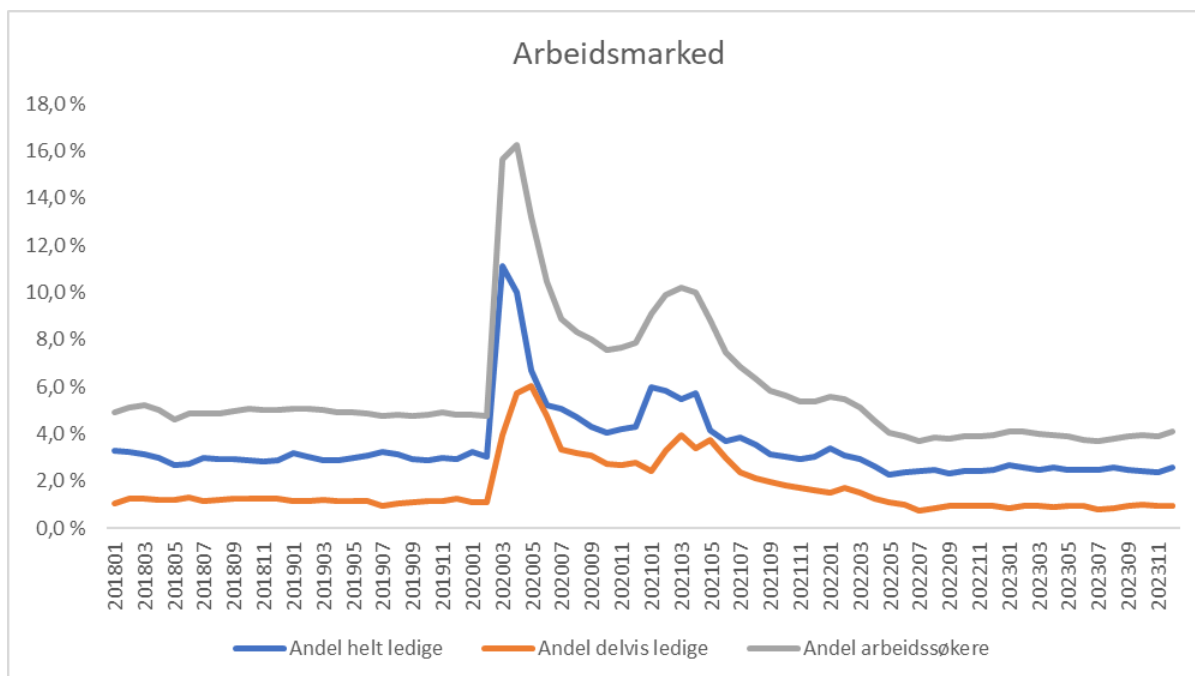
Antallet som pendler ut og inn av Moss har økt. Utpendlingen har økt mest, men antallet som ikke pendler har også tatt seg opp (Kilde: Regional analyse 2024. Telemarksforskning.)

Årsrapport 2023

Arbeidsledighet

Arbeidsledigheten har holdt seg relativt stabil gjennom 2023. Andelen av arbeidsstyrken som var helt ledige var på starten av året på 2,7 prosent, sankt så jevnt ned til 2,4 prosent i oktober og november og endte på 2,7 prosent i desember. Antall helt ledige personer var 638 i desember, mens antallet arbeidssøkere var 1 027. Antallet delvis ledige personer var 240. Arbeidssøkerne er summen av helt ledige, delvis ledige og arbeidssøkere som deltar på tiltak. I desember var andel langtidsledige av alle ledige 33,4 prosent.

Arbeidsavklaringspenger (AAP)

Antall mottakere av arbeidsavklaringspenger var 1 655 i desember. Det er en økning på 215 personer fra samme periode i fjor, en økning på 15 prosent. Antall mottakere av AAP tilsvarer 5,1 prosent av befolkningen i alderen 18 til 66 år. Antallet personer med nedsatt arbeidsevne var 2 399. Det er 7,4 prosent av befolkningen mellom 18 og 66 år. Andelen AAP-mottakere under 30 år var på 17,8 prosent.

Uføre

13,7 prosent av befolkningen mellom 18 og 67 år er uføre i Moss, totalt 4 434 personer. Det var 251 personer under 30 år som mottok uføretrygd fjerde kvartal 2023, det betyr 3,7 prosent uføretrygdede under 30 år.

Økonomi inklusiv foretakene

Handlingsregler

Moss kommune har fire handlingsregler for å sikre god økonomistyring. Formålet er å fremme en sunn økonomi som gir rom for viktige satsinger og gode kommunale tilbud. Handlingsreglene gjelder samlet for Moss kommune, MKEiendom KF og Moss havn KF.

Handlingsreglene består av:

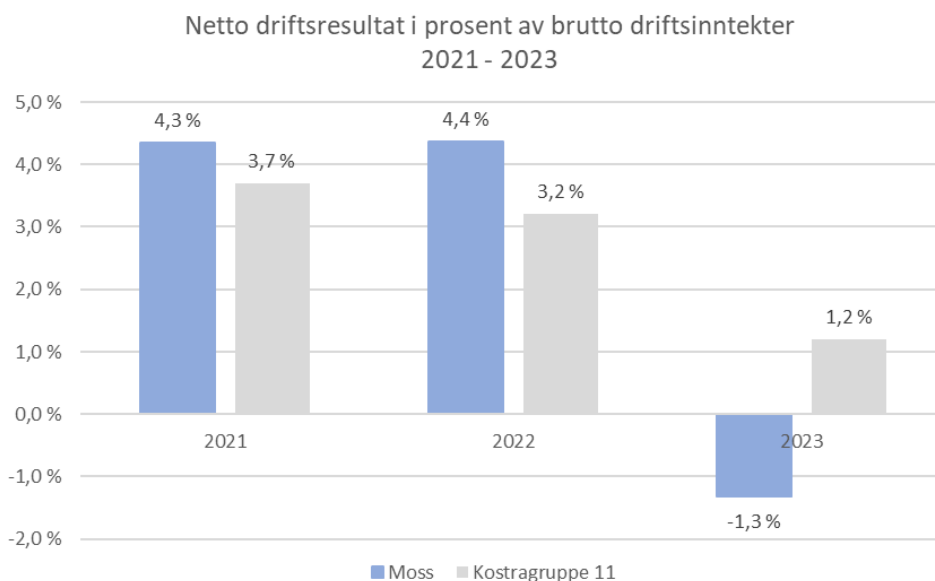
- netto driftsresultat som bør ligge på minimum 0,75 til 1,75 prosent av brutto driftsinntekter
- disposisjonsfondets størrelse i forhold til de totale driftsinntekter bør være mellom 7 til 9 prosent
- andelen av renteeksponert gjeld i forhold til totale driftsinntekter bør være på 70 til 75 prosent, etter fradrag av startlån og selvkost
- andelen av investeringer finansierte med egne midler bør ikke falle under 30 til 40 prosent, ekskludert startlån og selvkost.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er et viktig nøkkeltall som sier noe om kommunens økonomiske handlefrihet. Det viser hva kommunen sitter igjen med etter at alle utgifter, renter og avdrag er dekket. Dette overskuddet kan brukes til investeringer og til å sette av midler for fremtidige behov.

For å måle netto driftsresultat, ser man på det som en prosentandel av brutto driftsinntekter. I 2023 hadde Moss kommune et netto driftsresultat på minus 1,3 prosent, inkludert de to kommunale foretakene (konsolidert regnskap). Dette tallet er justert for bundne fond og er klart lavere enn de to foregående år. Resultatet ligger under kommunens handlingsregel, som sier at netto driftsresultat bør være mellom 0,75 og 1,75 prosent.

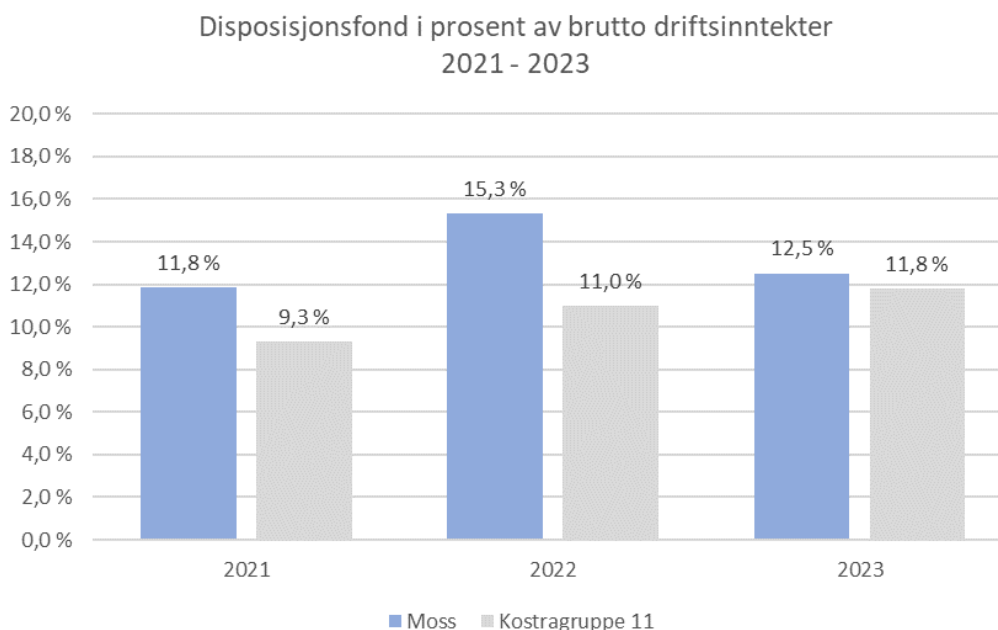
Grafen under sammenligner netto driftsresultat for Moss kommune (blå søyler) med kommuner i kostragruppe 11 (grå søyler) fra 2021 til 2023. Kostragruppe 11 er Moss kommune pluss ni andre kommuner med et folketall mellom 45.000 og 75.000 innbyggere.

Disposisjonsfond

Disposisjonsfondet utgjør de midler kommunen har tilgjengelig for finansiering av framtidige investeringer eller for å møte uventede utgifter og nedgang i inntekter. Gjennom 2023 hadde Moss kommune en reduksjon av disposisjonsfondet. Ved slutten av 2023 hadde Moss kommune et disposisjonsfond på 501 millioner kroner, mens MKEiendom hadde 42 millioner kroner og Moss Havn KF 69 millioner kroner.

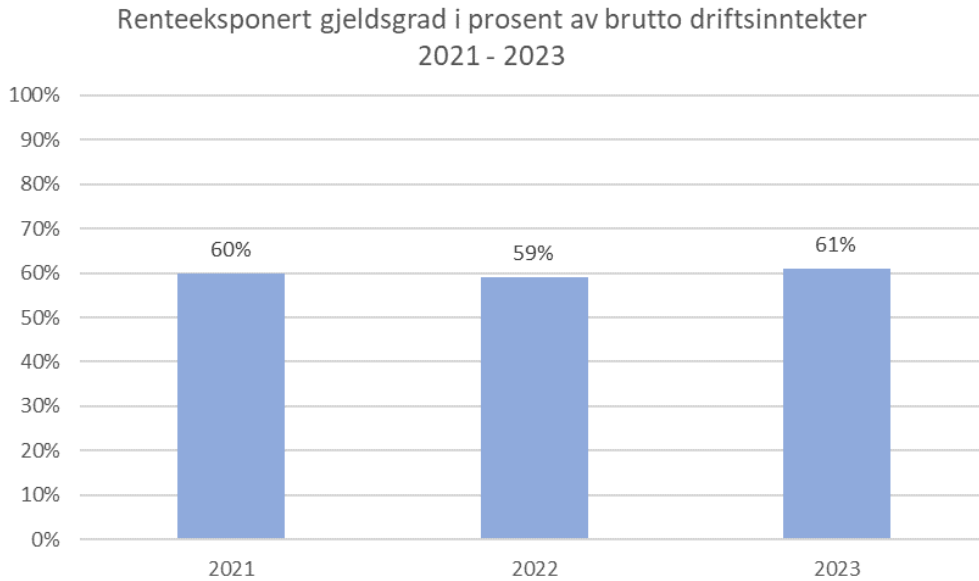
Diagrammet viser disposisjonsfondet som en prosentandel av brutto driftsinntekter for Moss kommune (blå søyler) fra 2021 til 2023, sammenlignet med kommunene i kostragruppe 11 (grå søyler). Moss kommune har fortsatt over de anbefalte verdiene i handlingsreglene, som sier at fondet bør være mellom 7 og 9 prosent.

Renteeksponert gjeldsgrad

Renteeksponert gjeld er det langsiktige låneopptaket, hvor renteutgiftene dekkes av kommunen eller foretakene. Gjeld som er finansiert gjennom innbyggernes gebyrer for vann, avløp, og renovasjon (VAR-gebyrer) eller gjennom rentekompensasjonsordninger fra det offentlige, inkluderes ikke i denne beregningen. For å komme frem til den renteeksponerte gjelden, reduseres netto lånegjeld med investeringer innenfor VAR-sektoren, mottatt rentekompensasjon for investeringer og midler fra startlån.

Målet er å holde lånegjelden under brutto driftsinntekter. Handlingsregelen fastsetter at når vi justerer for selvkostområdet, rentekompensasjon og startlån, bør gjeldsgraden ikke overstige 70-75 prosent av inntektene. For de tre siste år ligger gjeldsgraden under denne grensen, og er i samsvar med handlingsregelen, slik det fremgår av grafen under.

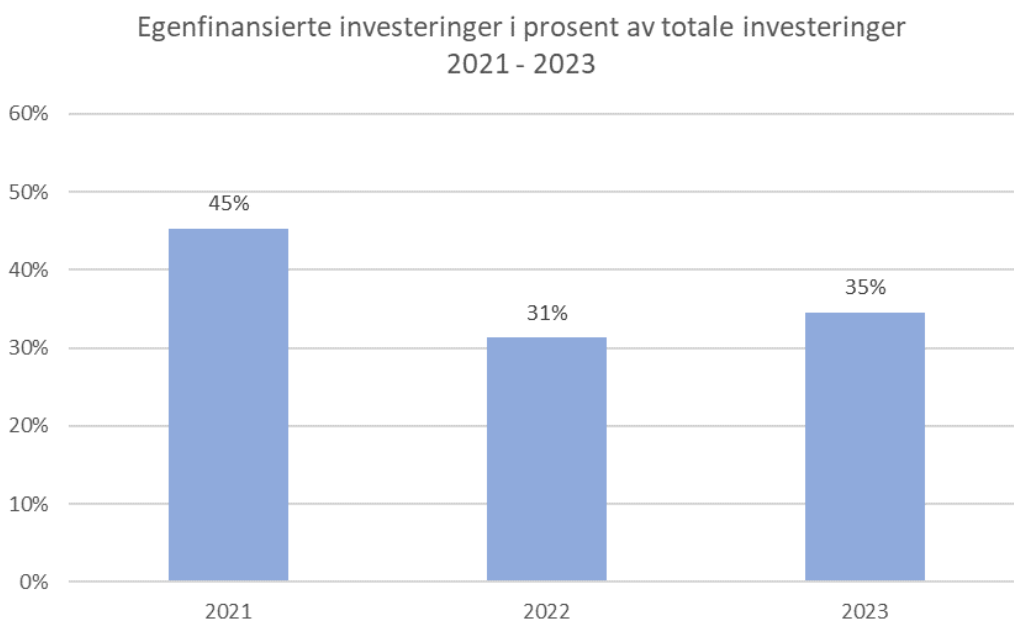

Egenfinansierte investeringer

Handlingsregelen for egenfinansierte investeringer i Moss kommune har som mål å sikre en bærekraftig og langsiktig investeringsstrategi. Kommunen tilstreber å finansiere mellom 30 og 40 prosent av sine investeringer for å redusere behovet for låneopptak og bedre kommunens økonomiske handlingsrom gjennom:

- salg av anleggsmidler
- oppsparte midler fra disposisjonsfondet
- tilskudd, refusjoner og momskompensasjon

Moss kommune har oppfylt handlingsregelen for egenfinansierte investeringer i perioden 2021-2023. For å få et mest mulig riktig bilde, bør denne indikatoren vurderes over en tidsperiode på minst tre år.

Finansforvaltning

Finansforvaltningen i Moss kommune, inkludert de to kommunale foretakene, rapporterer regelmessig til formannskapet og kommunestyret. Denne rapporteringen skjer ved hvert tertial og oppsummeres for hele året, i tråd med det finansreglementet som ble fastsatt i kommunestyrets sak 92/21. Dette sammendraget gir en oversikt over finansforvaltningen. For mer detaljert informasjon vises det til årsrapporten for finansforvaltning, som blir behandlet i kommunestyret i april 2024.

Fordeling av kortsiktige midler (i millioner kroner)	Per 31.12.2022	Per 30.04.2023	Per 31.08.2023	Per 31.12.2023	Prosentvis per 31.12.2023
Innskudd i hovedbank	779,7	454,4	413,8	478,8	41,7 %
Kortsiktig plassering i hovedbank	499,8	749,8	349,8	551,1	48,0 %
Kortsiktig plassering i andre banker	0	90,0	91,1	118,7	10,3
Totalt	1 279,5	1 294,2	854,7	1 148,6	100 %

Totale midler per 31.12.23 er 1 148,6 millioner kroner. Plassert overskuddslikviditet er 669,8 millioner kroner per 31.12.23. Det har blitt plassert 175,0 millioner kroner i Sparebank1 og 25,2 millioner kroner i KLP i løpet av 3. tertial. Årsaken til styrkingen av likviditeten siste tertial er låneopptak til årets investeringer og en del mindre utgifter på investeringstiltak og utlån enn forventet på slutten av året. Gjennom hele året har likviditeten være god.

Gjeld per selskap (i millioner kroner)	Per 31.12.2022	Per 30.04.2023	Per 31.08.2023	Per 31.12.2023
Moss kommune	2 278,6	2 468,8	2 428,7	2 522,1
MKEiendom	2 506,3	2 479,3	2 456,8	2 651,4
Moss Havn KF	51,3	50,3	47,0	61,5
Sum	4 836,2	4 998,4	4 932,6	5 235,0

Generelt om utviklingen gjennom året

I 2023 gjennomførte Moss kommune og foretakene sine planlagte finansiering gjennom diverse låneopptak for å finansiere startlansordningen og nødvendige investeringer. Dette inkluderte både fastrente- og flytende rentelån ved låneopptak for spesifikke prosjekter, inkludert miljøvennlige (grønne) lån.

Rentenivået i 2023 var noe høyere enn det som ble lagt til grunn i utarbeidelsen av budsjett 2023. Dette ble hensyntatt i tertialrapporteringene. For Moss kommune samlet sett har dette hatt mindre virkning grunnet økte innskuddsrenter og kompensasjonsordninger. I tillegg har god likviditet og forsinket fremdrift i investeringsprosjekter ført til at årets låneopptak ble tatt opp senere enn hva som ble lagt til grunn i utarbeidelsen av budsjettet.

Den likviditetsmessige situasjonen til Moss kommune har vært solid. Stamlikviditeten består av ubenyttede øremerkede fondsmidler, stort disposisjonsfond, noe ubrukte lånemidler fra investeringsprosjekter og ubrukte lånemidler fra startlånsordningen. Bruk av frigjorte midler til premiefond i KLP etter avvikling av Moss kommunale pensjonskasse bidrar også positivt. Kommunen har gjennom 2023 hatt kontinuerlig overskuddslikviditet som er plassert på høyrentekonto.

Sammendrag MKEiendom

Nedenfor gis en kort redegjørelse fra Moss Kommunale Eiendomsselskap KF (MKEiendom). For mer detaljert informasjon, vises det til foretakets årsberetning.

Formål

MKEiendom har ansvar for Moss kommunes eierskap, forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av kommunale eiendommer (med unntak av teknisk infrastruktur, anlegg, parker, friområder og havnerelaterte områder) i et langsiktig perspektiv. Foretaket utfører også byggherreoppdrag på vegne av Moss kommune.

MKEiendom har fokus på internkontroll og sikrer at midlene brukes riktig og i samsvar med forutsetningene i kommunestyrets vedtak.

Viktige fokusområder i 2023 som videreføres i planperioden:

- Arbeide proaktivt for å sikre langsiktige, forutsigbare og adekvate økonomiske rammer for vedlikehold
- Utvikle gode mål for foretaket
- Effektivisere organisasjonen og driften
- Opprettholde god internkontroll
- Gjennomføre de riktige drifts- og vedlikeholdsoppgavene på en ressurseffektiv og kvalitetsbevisst måte.
- Opprettholde og utvikle rutiner og samarbeid for god sosial boligutvikling, samt unngå store restanser med boligsosial avdeling, NAV, Økonomi og innkreving
- Sikre forutsigbar kostnadskontroll av både drifts- og investeringsprosjekter
- Følge opp tiltak, status og resultat av gjennomførte enøk-tiltak og veilede til energisparing med resultatgaranti (EPC)-prosjekter
- Utarbeide nye felles prognoser for formålsbyggsareal- og boligbehov

Driftsregnskap 2023

Driftsregnskapet viste et netto driftsresultat på 30,9 millioner kroner. I årsregnskapet ble det strøket bruk av disposisjonsfond på 18,4 millioner kroner og gjort en avsetning på 9 millioner kroner.

Bygningsmassen i Moss kommune fremstår generelt som godt vedlikeholdt. Langsiktige vedlikeholdsplaner gjennomføres i tråd med forventningene, og det foretas jevnlig rulleringer. Arbeidet fortsetter i henhold til fireårsplanene.

MKEiendom arbeider aktivt med tilstandsregistrering og løpende konsekvensvurderinger for å kunne håndtere utfordringer i samarbeid med kunder og brukere. Foretaket følger gjeldende regler og har som mål at alle formålsbygg skal være energieffektive, samt at et eventuelt økende vedlikeholdsetterslep skal påvirke kunder og brukere i minst mulig grad.

Selskapets internkontroll arbeides det kontinuerlig med, gjennom prosesser involverende styret, ledelsen og ansatte. Internkontrollen er utformet for å gi rimelig sikkerhet vedrørende måloppnåelse innen følgende områder: målrettet og effektiv drift, pålitelig rapportering og overholdelse av lover og regler.

Investeringsregnskap 2023

De samlede utgiftene i investeringsregnskapet var på 347,1 millioner kroner, inkludert en avsetning til fond på 2,6 millioner kroner. Av dette beløpet ble 58,4 millioner kroner finansiert gjennom tilskudd, salgsinntekter, fondsmidler og overføringer fra Moss kommune. Resterende beløp på 288,7 millioner kroner ble finansiert gjennom momskompensasjon og bruk av lån.

Foretaket har god økonomisk kontroll og gjennomfører jevnlig rebudsjetteringer i løpet av budsjettåret.

En utvidet organisasjon og en betydelig større eiendomsportefølje krever en bedre økonomistyring enn tidligere.

En total oversikt over drifts- og investeringsregnskapet samt balansen er presentert i MKEiendoms årsregnskap for 2023. For ytterligere informasjon, henvises det til notene i regnskapet. Det er ingen vesentlige avvik fra kommunestyrets forutsetninger for bruken av bevilgningene.

Sammendrag Moss Havn KF

Nedenfor vises en kort redegjørelse fra Moss havn KF. I tillegg legger Moss havn frem egen årsrapport, med mer detaljert informasjon.

Formål

Moss havn KF er et kommunalt foretak opprettet etter kommunelovens kapittel 9. Havnen er i første rekke en tilrettelegger og et nav for utvikling av lokalt og regionalt næringsliv, som igjen skal føre til flere, tryggere og kunnskapsbaserte arbeidsplasser.

Havnevirksomheten er blant annet regulert gjennom havne- og farvannsloven. Formålet med Havne- og farvannsloven er å fremme sjøtransport som transportform og legge til rette for effektiv, sikker og miljøvennlig drift av havn og bruk av farvann, samtidig som det skal tas hensyn til et konkurransedyktig næringsliv. Loven skal ivareta nasjonale forsvars- og beredskapsinteresser.

Overordnede samferdselspolitiske mål om overføring av gods fra vei til sjø og bane er også foretakets visjon.

Driftsregnskapet for 2023

Moss havn leverte i 2023 et overskudd i driftsregnskapet på kr 10,3 millioner kroner. Dette er kr 1,0 millioner kroner bedre enn budsjettet resultat. Samlet gjeld for foretaket var per 31.12.2023 på kr 61,4 millioner kroner.

Investeringsregnskapet for 2023

Moss havn hadde i 2023 et mindreforbruk i investeringsregnskapet på kr 1,8 millioner kroner. Virksomheten budsjetterte i 2023 med en investeringsramme på 20,4 millioner kroner. Regnskapet viser at Moss havn sine investeringer for 2023 beløper seg til kr 18,6 millioner kroner.

Merforbruket i 2022 på kr 6,0 millioner kroner er i 2023 dekket av ubundet investeringsfond.

For forlengelse av midlertidig erverv til 31.12.2032 har Bane NOR SF betalt Moss havn KF et engangsbetrag på 25 millioner kroner. Beløpet er ført i investeringsregnskapet og er avsatt til ubundet fond for dekning av fremtidige investeringer.

Det største investeringsprosjektet for 2023 er rehabiliteringsprosjekt på deler av Værlepiren. Dette er en nødvendig oppgradering som vil ivareta bæreevnen i mange år fremover. Prosjektet er flerårig og vil ferdigstilles i 2024.

Etablering av lager for råvarer til Rockwool ble i hovedsak gjennomført i 2020, og hele prosjektet ble ferdigstilt i 2022. I 2023 ble det behov for å legge nytt gulvdekke slik at leietaker kan motta sine råvarer for lagring i hallen.

HMS/Ytre miljø

HMS-arbeidet er strategisk forankret og har høyt fokus i hverdagen. Det har ikke vært alvorlige ulykker eller hendelser i 2023. Moss havn bruker aktivt system for rapportering av uønskede hendelser og alle ansatte har elektronisk tilgang til dette.

Det har ikke vært utslipp til ytre miljø av betydning siste år, hverken fra skip, terminaldrift eller anleggsvirksomhet.

Å redusere støy fra virksomheten har stort fokus. Arbeidet videre i årene som kommer for å søke etter en ytterligere reduksjon i støy er kartlagt og krever større endringer i maskinpark. Dette vil komme i løpet av de neste årene. Det jobbes kontinuerlig for å redusere aktivitet på ugunstige tider (natt, og spesielt i helg).

Utslipp fra skipsfarten er i all hovedsak knyttet til fremdrift. Norge ligger langt fremme i utviklingen av elektrisk fremdrift for skip på kortere avstander. Dronehavna i Moss havn er en spydspiss i denne utviklingen. En stor andel av lasten til og fra sjødronen fraktes med elektriske trekkvogner.

På vei mot nullutslipp ble leveransen av «Gretha» gjennomført i 2023 – Moss havn sin helelektrisk arbeidsbåt. Det er også gjort innkjøp av en helelektrisk planbil, og arbeidet med fjernstyring av Kocks containerkran er også startet opp.

Marked/utvikling 2023

Det er betydelig aktivitet i lager- og logistikknæringen i regionen og større aktører har den siste tiden flagget utvidelser og etablering i regionen de nærmeste årene. Aktører som bruker Moss havn aktivt i dag og som er tydelige på viktigheten av Moss havn for deres beslutning om lokalisering.

Året som helhet ga en fin vekst i antall standardiserte containere (TEU) på 3,5 prosent og tonn på 19,5 prosent, og vi ser for oss en videre vekst i fremtiden.

Sjøtransportens evne til utvikling og konkurransevne er en vesentlig faktor for videre utvikling i havnevirksomheten. Transport på sjø gir miljømessige og økonomiske effekter sammenlignet med

alternativet som i all hovedsak er vei. Havnas bidrag i denne sammenhengen er å legge til rette for en effektiv og miljøvennlig omlasting og reduserte kostnader.

Sammendrag Mossregionens Næringsutvikling

Mossregionens Næringsutvikling AS ([MNU](#)) er Mossregionens operative næringsutviklingsselskap. Moss kommune eier 23,13 prosent av aksjene i selskapet. I tillegg har Moss kommune hånd om 15,63 prosent av aksjene gjennom Moss Havn KF (til sammen 39%). Øvrige aksjonærer er Vestby kommune (8,8%), Råde kommune (3,8%), Våler kommune (2,5%), Moss Industri- og Næringsforening (31,3%) og Sparebank1 Østfold Akershus (15%).

Vedtaksfestet formål

«Selskapets formål er å være Mossregionens kontaktorgan i nærings spørsmål og sikre en balansert og mangfoldig utvikling av regionens produserende og nyskapende næringsliv. Dette omfatter blant annet aktiv markedsføring og veiledning til eksisterende og nye virksomheter».

Hovedmål

MNU skal bidra til flere arbeidsplasser og økt bærekraftig verdiskaping.

Fokusområder:

- Eierkommunenes operative næringsutviklingsselskap og bindeledd mellom kommunene og næringslivet
- Styrke eksisterende bedrifter og trekke nye virksomheter til regionen, jfr [arbeidsplassvekst og næringsattraktivitet](#)
- [Etablerertjenesten](#) i Moss, Vestby, Råde og Våler kommuner
- Industriutvikling gjennom den MNU-drevne [NECIA](#) Tech Cluster (tidligere Viken Teknologiklynge). Klyngen skal koble bedrifter, teknologileverandører, skoleverk og det offentlige for å skape industriell vekst og internasjonal konkurransekraft. I tillegg fokuserer EU-prosjektet GreenOffshoreTech ([GOT](#)) på eksport, digital transformasjon, kompetansebygging og det grønne skiftet.
- Utvikling av logistikk og transportnæringen gjennom «[Kraftsenter bærekraftig logistikk og transport](#)»
- Flyteknisk miljø på Rygge ([flyfaglig utdanning](#) mm)

Årsberetning/regnskap 2023

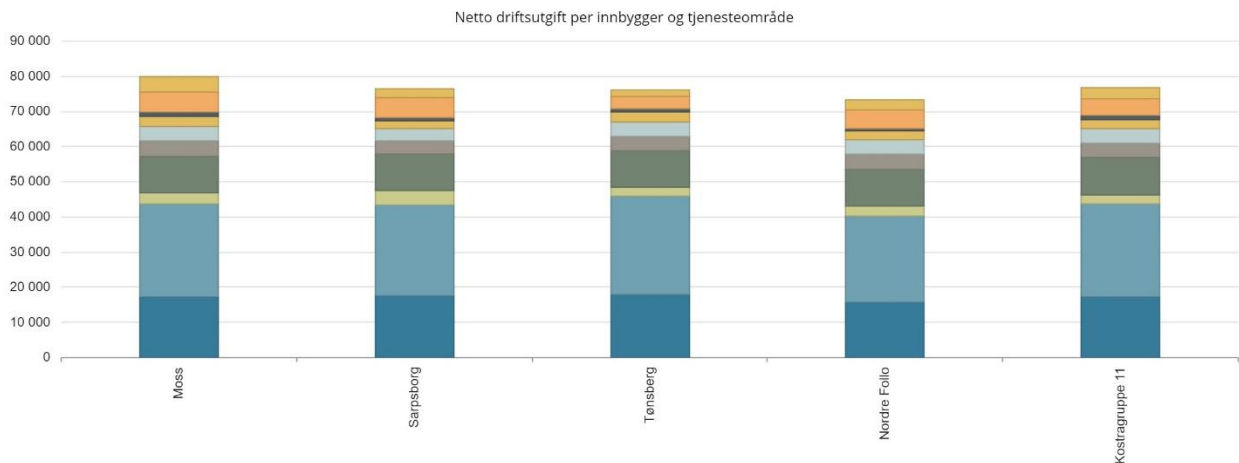
Det vises til egen årsberetning 2023 for Mossregionens Næringsutvikling (behandles i MNUs generalforsamling 10.04.24).

Driftsregnskapet i MNU pr. 31. desember 2023 viser driftsinntekter på 8,2 millioner kroner og positivt årsresultat på 32 000 kroner. Det foreslås at overskuddet brukes til å styrke egenkapitalen i selskapet, som etter dette utgjør 1,3 millioner kroner.

KOSTRA - overordnet oversikt

KOSTRA, Kommune-Stat-Rapportering, er en kilde til omfattende styringsdata relatert til ressursbruk, strategiske valg og oppnåelse av målsetninger innen kommunesektoren. Statistisk sentralbyrå er ansvarlig for publiseringen av de årlige KOSTRA-tallene, som for året 2023 blir gir en helhetlig oversikt. Disse tallene åpner også for dypere analyser og sammenligning med kommuner for de ulike tjenester. Det er de foreløpige KOSTRA tallene som presenteres i denne årsrapporten, da de endelige tallene publiseres 15. juni. De foreløpige tallene gir som regel et godt bilde.

Her presenteres et sammendrag av ressursbruken på et overordnet plan:

	Moss	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
■ Grunnskole	17 401	17 472	17 893	15 810	17 188
■ Pleie og omsorg	26 374	25 955	28 090	24 362	26 455
■ Barnevern	3 018	4 246	2 578	2 813	2 723
■ Barnehage	10 628	10 164	10 304	10 435	10 476
■ Kommunehelse	4 361	3 686	4 203	4 454	4 362
■ Sosiale tjenester	4 111	3 641	4 020	3 974	3 872
■ Kultur og idrett	2 858	2 163	2 690	2 553	2 720
■ Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	1 180	934	1 042	857	1 000
■ Adm, styring og fellesutgifter	5 596	5 834	3 299	5 267	4 688
▶ Andre områder	4 346	2 448	2 187	2 861	3 407
Totalt	79 873	76 543	76 306	73 386	76 891

Sentrale kapitler

Totaloversikt økonomi

Beløp i 1000

	Regnskap i fjor	Oppr. bud.	Rev.bud.	Regnskap	Avvik i kr
Sentrale inntekter	0	0	0	0	0
Sum generelle driftsinntekter	-3 565 890	-3 533 236	-3 678 699	-3 697 410	18 711
Netto finansutgifter	25 041	42 567	12 267	13 012	-745
Netto finansutgifter og inntekter	0	0	0	0	0
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	193 847	-65 803	-153 016	-105 684	-47 332
Til disposisjon	-3 347 002	-3 556 472	-3 819 448	-3 790 082	-29 366
Kommunedirektør med stab	264 412	307 727	299 639	303 106	-3 468
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	1 541 949	1 626 555	1 782 606	1 794 777	-12 171
Kommunalområde helse og mestring	1 290 590	1 311 176	1 499 416	1 492 644	6 772
Kommunalområde plan, miljø og teknikk	149 633	160 941	198 790	203 876	-5 086
Fellesposter drift	100 417	150 072	38 997	-4 321	43 318
Sum disponering	3 347 002	3 556 472	3 819 448	3 790 082	29 366
Merforbruk -/mindreforbruk +	0	0	0	0	0

Avvikene for sentrale inntekter, netto finansutgifter, inntekter, avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner er beskrevet senere i dokumentet. Avvik for kommunale områder og stabsområder er kommentert under de forskjellige tjenesteområdene, med en kort oppsummering nedenfor.

Det samlede resultatet for stabene viser et merforbruk på 3,5 millioner kroner mot revidert budsjett. Merforbruket er stort sett knyttet til valg, omvalg, folkevalgt opplæring og politiske møter.

Kommunalområdet kultur, oppvekst og aktivitet viste et merforbruk på 12,2 millioner kroner mot revidert budsjett i 2023. Økt bosetting av ukrainske flyktninger førte til merutgifter innenfor flere tjenesteområder, men også økte inntekter i form av økte statlige tilskudd. Rentehevelser, økte priser og svak reallønnsvekst førte til økte utbetalinger av økonomisk sosialhjelp, i tillegg til at økt behov for kjøp av tiltak fra eksterne aktører førte til store utgiftsøkninger innenfor barnevernstjenesten i løpet av året.

Kommunalområde helse og mestring viste et samlet mindreforbruk på 6,8 millioner kroner mot revidert budsjett i 2023. Mindreforbruket skyldes blant annet at BPA brukere ikke har brukt alle tildelte timer, slik at kommunen har fått tilbakeført midler. Inntekter for egenbetaling i sykehjem ble noe høyere enn prognostisert, da det gjennom året ble innvilget flere langtidsplasser enn beregnet, samt at refusjon for ressurskrevende brukere ble høyere enn budsjettet. Det har også vært forsinket oppstart på enkelte aktiviteter som har medført mindreforbruk.

Kommunalområdet plan, miljø og teknikk viste et merforbruk på 5,1 millioner kroner mot revidert budsjett i 2023. Største delen av merforbruket skyldes bruk av premiefond som i selvkostkalkyle og derav resultatet på selvkostområdene er trukket fra, mens det i regnskapet på kommunalområdet fremstår som et merforbruk. Bruk av premiefond føres felles for hele kommunen. Innenfor selvkostområdene vann og avløp har det i løpet av året vært store avvik mot budsjett, avviket er hensyntatt i 2. tertial. En del av merforbruket skyldes økt behov for vintervedlikehold og økte leasingkostnader.

Det ble et positivt avvik på 43,3 millioner kroner for fellesposter drift. De største avvikene er premieavvik, amortisering og premiefond, samt mindreforbruk på avsatte midler til lønnsoppgjør.

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud.	Rev.bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr
Frie disponible inntekter					
Skatt på inntekt og formue	0	0	0	0	0
Ordinært rammetilskudd	0	0	0	0	0
Skatt på eiendom	0	0	0	0	0
Andre generelle statstilskudd	0	0	0	0	0
Rammetilskudd	-1 316 270	-1 500 578	-1 525 241	-1 515 793	-9 448
Inntekts- og formuesskatt	-1 939 796	-1 730 358	-1 785 358	-1 809 498	24 140
Eiendomsskatt	-183 388	-188 100	-188 100	-188 067	-33
Andre generelle driftsinntekter	-126 436	-114 200	-180 000	-184 053	4 053
Sum Frie disponible inntekter	-3 565 890	-3 533 236	-3 678 699	-3 697 410	18 711

Frie inntekter

Inntektssystemet er en sentral del av finansieringen til norske kommuner, og består hovedsakelig av rammetilskudd og skatteinntekter. Disse inntektene, som kalles frie inntekter, utgjør omtrent 70 prosent av kommunenes totale inntekter. Hensikten med inntektssystemet er å sikre at alle innbyggere får tilgang til likeverdige tjenester, uavhengig av hvilken kommune de bor i. Dette oppnås gjennom to utjevningsmekanismer: utgiftsutjevning og inntektsutjevning.

Utgiftsutjevningen omfordeler midler for å kompensere for ufrivillige kostnadsforskjeller mellom kommunene, som skyldes ulikheter i demografi, geografi og sosioøkonomiske forhold.

Inntektsutjevningen har som formål å utjevne forskjeller i skatteinntekter, slik at kommuner med lavere skatteinntekter får tilført ekstra midler. I tillegg inkluderer rammetilskuddet også tilskudd for regionale tiltak og skjønnstilskudd.

Innbyggertilskuddet er den største komponenten i rammetilskuddet, og fordeles likt per innbygger til alle kommuner. For å ta hensyn til at kommunene har ulike forutsetninger og behov, justeres innbyggertilskuddet ved hjelp av objektive kriterier, såkalte kostnadsnøkler. Denne omfordelingen skal sikre at kommunene får dekket sine utgifter til tjenesteproduksjon, på tross av variasjoner i kostnadsstruktur.

For Moss kommune har inntektene fra skatt, rammetilskudd og inntektsutjevning økt betydelig de siste årene. Fra 2022 til 2023 var økningen på 69 millioner kroner, noe som tilsvarer en nominell vekst på 2,1 prosent. Den lave veksten må sees i sammenheng med en betydelig stor skatteinngang i 2022. Ved utgangen av 2023 utgjorde de frie inntektene totalt 3 325 millioner kroner for Moss kommune.

Skatt på inntekt og formue

I 2023 hadde kommunene en nedgang i skatteinntektene sammenlignet med det ekstraordinære høye nivået i 2022. Kommunene fikk inn 210,5 milliarder kroner i skatt på inntekt og formue, noe som er en nedgang på 4,7 prosent fra året før. Denne nedgangen må ses i lys av at skatteinntektene i 2022 var hele 27 milliarder kroner høyere enn anslaget i Nasjonalbudsjettet for samme år.

Anslagene for skatteinngangen i 2023 ble justert opp med 4 milliarder kroner i revidert nasjonalbudsjett 2023 og ytterligere 4 milliarder kroner i Statsbudsjettet 2024. Faktisk skatteinngang for kommunene endte om lag 3 milliarder kroner (1,2 prosent) høyere enn det siste anslaget. Skatteinngangen i 2023 kan ikke direkte sammenlignes med 2022, grunnet ekstraordinær høy skatteinngangen i 2022, hovedsakelig som følge av utbyttebeskatningen. I tillegg var det flere skatteyttere som fikk skatt til gode og færre som betalte restskatt i 2023 enn i 2022.

Moss kommune hadde for hele 2023 under ett en skatteandel før inntektsutjevning på 92,1 prosent. For Moss kommune betydde endringene i skatteanslag en betydelig økning i forventede skatteinntekter gjennom året. I revidert nasjonalbudsjett økte skatteanslaget med 35 millioner kroner sammenlignet med saldert budsjett 2023. Moss kommune hadde et offensivt skatteanslag for 2023 og hadde forskuttert 23 millioner kroner av denne økningen i desember 2022. Etter revidert nasjonalbudsjett kunne Moss kommune øke skatteanslaget med ytterligere 10 millioner kroner for å være på linje med de nasjonale anslagene. I statsbudsjett 2024 økte skatteanslaget for Moss kommune med ytterligere 30 millioner kroner. Basert på faktisk skatteinngang til og med september 2023, ble det vurdert at skatteanslaget burde økes med 45 millioner kroner sammenlignet med anslaget etter første tertial 2023.

Den totale skatteinngangen for Moss kommune ble 1 809 millioner kroner i 2023. Det er en økning i skatteinngangen mot vedtatt budsjett på 79 millioner kroner og 24 millioner kroner etter regulert budsjett per 2. tertial.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatten viser stabile inntekter for 2023. Verdivurderingen av nye eiendommer påvirkes foreløpig ikke av endringer i eiendomsmarkedet, da det i henhold til loven skal være en tilnærmet verdilikhhet mellom hovedtakseringen gjennomført i 2020 og nye objekter som kommer til. Denne perioden gjelder for 10 år. Ved et eventuelt markant og vedvarende verdifall på boliger, kan en prosentvis nedjustering av verdiberegningsgrunnlaget vurderes. Før en slik justering kan forsvares, må imidlertid verdifallet være både kraftig og langvarig.

Det har vært en markant nedgang i antall nye skatteobjekter sammenlignet med foregående år. I 2022 ble det registrert 1250 nye objekter, mens det i 2023 ble fattet vedtak for 425 nye objekter. Ved årsskiftet er den samlede estimerte verdien på all eiendomsmasse i kommunen beregnet til omtrent 92 milliarder kroner.

Total inntekt fra eiendomsskatt utgjorde 188,1 millioner kroner i 2023 og var i henhold til budsjettet.

Rammetilskudd

I budsjettåret 2023 mottok Moss kommune et samlet beløp på 1 516 millioner kroner i rammetilskudd og inntektsutjevning. Rammetilskuddet utgjorde 1 449 millioner kroner, mens inntektsutjevningen sto for 67 millioner kroner. Inntektsutjevningen er en utjevningsmekanisme som har som formål å utjevne forskjeller i skatteinntekter mellom kommunene. Kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet mottar kompensasjon gjennom denne ordningen, slik at de kan opprettholde et tilfredsstillende tjenestetilbud. Størrelsen på inntektsutjevningen for den enkelte kommune varierer fra år til år, basert på kommunens skatteinntekter sammenlignet med gjennomsnittet for alle norske kommuner.

Rammetilskuddet var i all hovedsak stabilt gjennom hele 2023. Den største justeringen, på omtrent 19,5 millioner kroner, var knyttet til kompensasjon for manglende lønns- og prisvekst gjennom året. Denne justeringen ble gjort i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2023, hvor regjeringen tok høyde for at den opprinnelige budsjetterte veksten ikke samsvarte med den faktiske utviklingen i lønn og priser.

Andre generelle statstilskudd

Integreringstilskudd

Moss kommune mottok 130 millioner kroner i integreringstilskudd i 2023. I tillegg til integreringstilskuddet, har Moss kommune også mottatt nærmere 13 millioner kroner i vertskommune-

og helsetilskudd knyttet til driften av asylmottakene på Halmstad og Framnes, samt omsorgssentrene for enslige mindreårige asylsøkere på Jeløy og i Larkollen.

I løpet av 2023 bosatte Moss kommune 230 flyktninger som utløser integreringstilskudd. Dette kommer i tillegg til integreringstilskuddet kommunen mottar for flyktninger bosatt i perioden 2019-2022, samt familiegjenforente til disse flyktningene. Til sammen utgjør gruppen som har utløst integreringstilskudd 661 personer i 2023. Dette er en økning fra 465 personer i 2022.

Vertskommunetilskudd

Moss kommune mottar hvert år et vertskommunetilskudd. I 2023 utgjorde dette tilskuddet 30 millioner kroner. Hensikten med dette tilskuddet er å yte økonomisk kompensasjon til kommuner som tidlig på 1990-tallet påtok seg ansvaret for å yte tjenester til psykisk utviklingshemmede personer som opprinnelig tilhører andre kommuner.

Rente- og avdragskompensasjon

Hvert år mottar Moss kommune tilskudd fra Husbanken i form av rentekompensasjon for skoler, svømmeanlegg, omsorgsboliger, sykehjem og kirker. Selv om ordningene er avsluttet, mottar kommunen fortsatt årlige tilskudd for disse byggene. I 2023 mottok Moss kommune 11 millioner kroner.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud.	Rev.bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr
Finansinntekter/-utgifter					
Renteinntekter og utbytte	0	0	0	0	0
Renteutgifter, prov. og andre fin.utgifter	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0
Motpost avskrivninger	0	0	0	0	0
Renteinntekter	-55 936	-56 900	-101 200	-98 937	-2 263
Utbytter	-15 132	-15 633	-30 833	-30 822	-11
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	-20	0	0	-54	54
Renteutgifter	46 218	68 100	90 100	88 587	1 513
Avdrag på lån	49 911	47 000	54 200	54 237	-37
Sum Finansinntekter/-utgifter	25 041	42 567	12 267	13 012	-745

Moss kommune fikk bedre likviditet gjennom 2023 enn opprinnelig antatt. Hovedårsakene til dette var mindreforbruk investeringer samt noe mindre utlån av startlånsmidler. Bedre rente og noe høyere likviditet ga høyere renteinntekter. Avviket på 2,3 millioner skyldes mindre renteinntekter på startlån og noe høyere renteinntekter på innskudd og plasseringer. Renteutgiftene ble 1,5 millioner kroner mindre enn justert budsjett grunnet sent låneopptak til investeringstiltak. Det er foretatt relativt store budsjettendringer for renteinntekter og renteutgifter i det to tertialrapportene i 2023.

Utbytte fra Østfold Energi AS ble 30,8 millioner kroner som er i tråd med justert budsjett.

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner - til disposisjon for tjenesteområdene

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud.	Rev.bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr
Avsetninger og bruk av avsetninger					
Til ubundne avsetninger	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0
Overføring til investering	0	0	0	0	0
Overføring til investering	14 000	27 080	15 090	15 090	0
Avsetninger til bundne driftsfond	678	0	0	252	-252
Avsetninger til disposisjonsfond	179 169	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	-92 883	-168 106	-121 027	-47 080
Netto avsetninger	193 847	-65 803	-153 016	-105 684	-47 332

Tabellen viser sentrale fondsføringer. I løpet av året ble bruk av disposisjonsfond endret to ganger. I 1. tertialrapport ble bruk av disposisjonsfond økt med 122,2 millioner kroner. I 2. tertialrapport ble bruk av disposisjonsfond redusert med 47 millioner kroner. Ved årsavslutningen ble bruk av disposisjonsfond strøket med 47,1 millioner kroner.

Det er regnskapsført og budsjettet fondsbudsjett og avsetninger for bundne driftsfond under kommunal- og stabsområdene. Disse tallene er ikke med i oversikten.

Budsjettavvik over 15 prosent

Budsjettavvik over 15 prosent i forhold til hovedoversikt drift

Tall i 1000kr

Økonomisk oversikt - drift	Revidert budsjett 2023	Regnskap 2023	Avvik i kroner
Overføringer og tilskudd fra andre	469 323	584 343	115 020
Avsetninger til bundne driftsfond	3 273	15 153	11 880
Bruk av disposisjonsfond	168 106	121 026	47 080

Avvikene skyldes i hovedsak:

- Økning i overføringer og tilskudd kan i hovedsak relateres en økning på 80 millioner kroner i sykepengerefusjon og foreldrepenger utover revidert budsjett. Denne økningen er jevnt fordelt over hele organisasjonen.
- Ubrukte øremerkede prosjektmidler må avsettes, noe som fører til avsetning til bundne driftsfond. Disse avsetningene er vanskelig å forutse og er ikke inkludert i budsjettet.
- Bruk av disposisjonsfond er et resultat av anvendelse av strykingsregler i årsoppgjøret.

Avvikene inngår i kommunalområdenes rammer og for de sentrale kapitlene og netto avvikene er kommentert på de enkelte områdene.

Budsjettavvik over 15 prosent i forhold til hovedoversikt investering

Tall i 1000kr

Bevilgningsoversikt - investeringsregnskapet	Revidert budsjett 2023	Regnskap 2023	Avvik i kroner
Investeringer i varige driftsmidler	231 905	185 787	-46 118
Tilskudd til andres investeringer	0	2 773	2 773
Kompensasjon for merverdiavgift	28 161	21 608	6 553
Tilskudd fra andre	1 178	22 228	21 050
Bruk av lån	186 751	128 842	-57 909
Videreutlån (startlån)	230 000	189 974	-40 026
Bruk av startlån	230 000	184 897	45 103

Avviket er knyttet til følgende:

- Avvikene for investeringer i varige driftsmidler er primært knyttet til prosjekter som helt eller delvis er overført til 2023. Disse prosjektene omfatter:
 - VA-anlegg Strandgata - SMS 5 og andre avløpsanlegg
 - Diverse investeringer innen kommunale veier, fortau og trafiksikkerhetstiltak
 - Ulike investeringer innen velferdsteknologi, samt inventar og utstyr innen helse og mestring
 - Oppgradering av kunstgressbanene på Nøkkeland og Bellevue.
- Avviket i tilskudd til andres investeringer på 2,7 millioner kroner er et resultat av justeringer på vann-, avløp- og veiprojekter.
- Redusert aktivitet knyttet til varige driftsmidler, som nevnt ovenfor, har ført til en reduksjon i momskompensasjon på 6,5 millioner kroner.
- Tilskudd fra andre er høyere enn budsjettet, hovedsakelig på grunn av justeringsavtaler for overtatte vann-, avløp- og veianlegg, som beskrevet i note 21.
- Differansen i bruk av lån er relatert til strykning av lån til investeringer.
- Et lavere utlånsvolum enn budsjettet har resultert i et mindreforbruk for utlån og finansiering av startlån.

Balansen til Moss kommune (kommunekassa)

En samlet oversikt over balansen, for kommunedirektørens område, finnes igjen under årsregnskap.

Anleggsmidler

Anleggsmidlene økte med 517,5 millioner kroner fra 2022 og er bokført med 7 916,5 millioner kroner per 31. desember 2023. Varige driftsmidler hadde en økning på 107,0 millioner kroner. De største investeringene er oppgradering av ledningsnett for vann og avløp, oppgradering av veier og gatelys samt idrettsbygg. Årets avskrivninger ble 78,7 millioner kroner.

Finansielle anleggsmidler økte med kr 134,2 millioner kroner fra 2022 og er bokført med 1 519,0 millioner kroner per 31. desember 2023. Utlån økte med til sammen 125,3 millioner kroner (startlån og sosiallån). Aksjer og andeler økte med 8,9 millioner kroner og skyldes egenkapitaltilskudd i KLP.

Omløpsmidler

Omløpsmidler omfatter bankinnskudd, premieavvik og kortsiktige fordringer som for eksempel sykelønnsrefusjon, andre refusjonsordninger og utestående kommunale avgifter.

Omløpsmidler økte med 63,2 millioner kroner fra 2022 og er bokført med 1 593,4 millioner kroner per 31. desember 2023. Kundefordringer økte med 30,8 millioner kroner og akkumulert premieavvik økte med 110,7 millioner kroner. Bankinnskudd ble redusert med 77,9 millioner kroner, og er per 31. desember 2023 på totalt kr 1 096,2 millioner kroner, inkludert skattetrekkkonto på 87,5 millioner kroner.

Egenkapital

Egenkapitalen ble redusert med 147,5 millioner kroner i 2023 og er bokført med 1 486,4 millioner kroner per 31. desember 2023.

Disposisjonsfondet ble redusert med 121,0 millioner kroner i 2023, og utgjorde 500,6 millioner kroner per 31. desember 2023. Bundne driftsfond ble redusert med 41,3 millioner kroner til 52,3 millioner kroner. Endringene skyldes negativt driftsresultat og tømning av flere selvkostfond. Investeringsfondene ble redusert med 10,1 millioner kroner til en total på 19,7 millioner kroner.

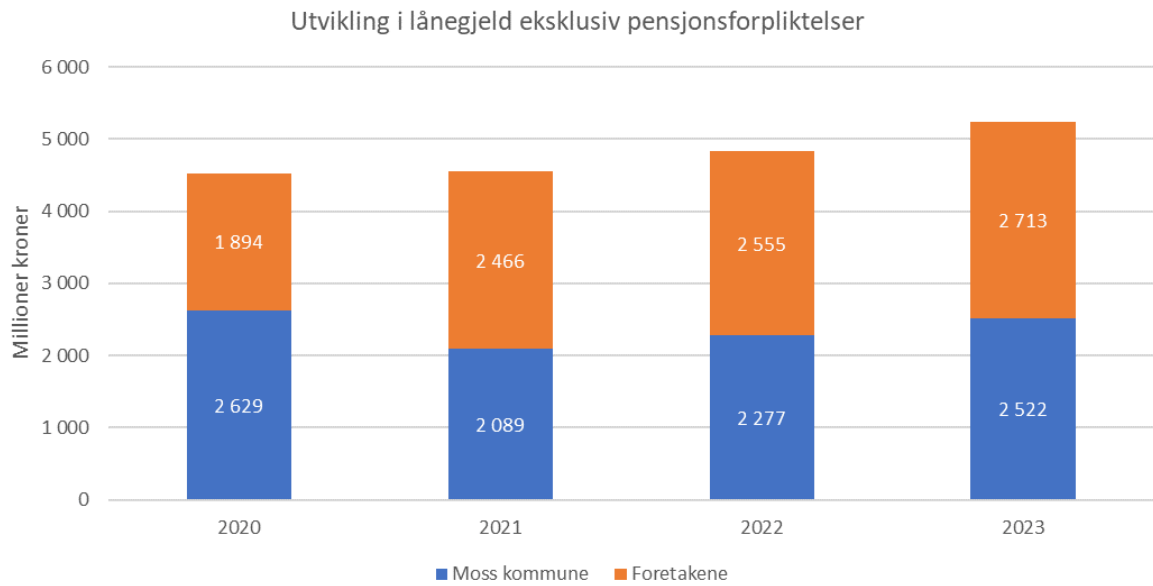
Kapitalkontoen økte med 78,4 millioner kroner fra 2022 og er bokført med 888,8 millioner kroner. Kapitalkontoen inkluderer aktivering og avskrivning knyttet til investeringer, låneopptak, betalte avdrag og mottatte avdrag, samt endringer i pensjonsmidler og forpliktelser. For mer informasjon se regnskapsnote 2.

Pensjonsmidlene økte med 294,5 millioner kroner og er bokført med 4 570 millioner kroner ved årsskiftet. Samtidig steg pensjonsforpliktelsene med 188,5 millioner kroner til 4 379 millioner kroner. Økningen i både pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser resulterte i en samlet positiv effekt på 106 millioner kroner, og nå overstiger pensjonsmidlene pensjonsforpliktelsene.

Lånegjeld

Lånegjelden til Moss kommune økte med 245,2 millioner kroner fra 2022 og er på 2 522,1 millioner kroner per 31. desember 2023.

For å indikere utviklingen i låneporteføljen til Moss kommune viser tabellen nedenfor lånegjeld for Moss kommune sammen med de to foretakene, Moss Kommunale Eiendomsselskap KF og Moss Havnevesen KF samlet.

Kortsiktig gjeld

Kortsiktig gjeld økte med 191 millioner kroner fra 2022 og er bokført med 830,5 millioner kroner per 31. desember 2023.

Endring av arbeidskapitalen (omløpsmidler minus kortsiktig gjeld)

Endringen i arbeidskapitalen (omløpsmidler minus kortsiktig gjeld) utgjør en reduksjon på 127,9 millioner kroner. For mer detaljert informasjon, se oversikten "Anskaffelse og anvendelse av midler" i note 1.

Kommunens tjenesteområder

Kommunedirektør med stab

Tjenesteområdebeskrivelse

Stab er sentraliserte funksjoner som støtter opp under den daglige driften i hele linje-organisasjonen og drifter fellesfunksjoner. Stab gir støtte i enkeltsaker, koordinerer prosesser på tvers av organisasjonen og bidrar i styringen. Stab bidrar også i utviklingsoppgaver og prosjekter.

Status tjenesteområdene

Prosjekter

Prosjekt fremtidens kontorarbeidsplasser videreføres i 2024 med å få slutført en rocadeplan. Evaluering av organisasjonen har pågått høsten 2023, og rapport ferdigstilles første tertial i 2024.

Kommunikasjon

Medarbeidere fra enhet kommunikasjon er sentrale i arbeidet med gjennomføring av valg i Moss kommune. I gjennomføringen av det ordinære valget 11. september 2023 ble det avdekket en feil som gjorde at Moss kommune, som første kommune på 40 år, ble pålagt å gjennomføre omvalg i Moss til fylkestinget i Østfold. Omvalget ble holdt 27. november 2024. Som del av forberedelsene til og gjennomføring av omvalget ble det foretatt en total gjennomgang av alle sider av en valggjennomføring og under forutsetning av tilgjengelige ressurser, god planlegging og organisering, står Moss kommune godt rustet til å gjennomføre framtidige valg.

Valgår betyr også organisering og opplæring av nye folkevalgte for den neste fireårsperioden, noe som ligger til enhet kommunikasjons ansvarsområde. Det nye kommunestyret har økt antall hovedutvalg fra fem til seks og antall medvirkningsråd fra fire til fem.

Arbeidet med videre utvikling av kommunens nettsider og oppfølging av tiltak overført fra prosjekt enklere hverdag har pågått gjennom hele 2023. 12. januar 2023 ble det opprettet en egen Facebook-side for barnehagene i Moss. Tiltaket vil bli evaluert våren 2024.

Renhold

Det er fokus på kompetanseutvikling at ansatte blir tilbudt å gjennomføre fagbrev innen renhold. Totalt 33 ansatte (44 prosent) har fagbrev per 31.12.2023, seks renholdere ble uteksaminert med fagbrev renhold i 2023.

Kommuneadvokaten

Kommuneadvokatens fokus har vært å opprettholde effektiv og god juridisk bistand.

I løpet av året er det ytt bistand både til kommuneledelsen, alle kommunalområdene og til begge de kommunale foretakene – og det er opprettet ca. 265 nye saker. I tillegg er det besvart en rekke mindre spørsmål og gitt opplæring innen ulike rettsområder.

HR

Overordnet fokus har vært på utvikling og opplæring – både knyttet til forenkling, forbedring og digitalisering, men også på kompetanseheving for ledere og medarbeidere. Parallelt har kontinuerlig bistand og veiledning til organisasjonen vært en tydelig prioritering.

Utført arbeid med utvikling av handlingsplan for heltidskultur, herunder partssammensatt arbeidsgruppe. Gjennomført forbedring og videreutvikling av lærlingearbeidet. Gjennomført anskaffelsesprosess og implementering av nytt kvalitetssystem for alle ansatte fra 2024. Lederopplæring er utrullet med obligatorisk lederopplæringsprogram med 9 moduler og ledergruppeutvikling av øverste ledernivåene er gjennomført. Utarbeidet forslag til overordnet HMS- og IA plan, med plan for implementering. Bistått til etablering av lokale arbeidsmiljøutvalg.

IT

Det har vært sikker og stabil IT-drift gjennom 2023 på kommunens felles IT-driftsplattform. Plattformen justeres jevnlig for å ivareta gode tjenesteleveranser til brukerne, og nye løsninger har også kommet til.

Trusselbildet endres kontinuerlig, og det var også i 2023 økende ondsinnet aktivitet mot offentlig sektor. Enhet IT har kontinuerlig fokus på IT-sikkerhet for alle deler av driftsmiljøet, og det har vært spesielt utfordrende gjennom året som følge av krigen i Ukraina.

Økonomi

Økonomi, har hovedfokuset i 2023 vært å bidra til at den økonomiske situasjonen for Moss kommune skal være under kontroll.

Innovasjon

Innovasjon har i 2023 ledet flere sektorovergrepene prosjekter. Våren 2023 ble planen «Slik vil vi leve hele livet i Moss 2022-2032», som springer ut fra reformarbeidet «Leve hele livet» overlevert fra stab innovasjon til kommunalområdene, for oppfølging og gevinstrealisering i linja. Våren og sommeren 2023 ble kunnskapsgrunnlaget «Moss 2035- et omstillingsarbeid for framtidssikring» utarbeidet. Innovasjon ledet arbeidet og det helhetlige kunnskapsgrunnlaget ble overlevert kommunedirektørens ledergruppe på høsten, etter en intern høring, for oppfølging i budsjettprosessen. Innovasjon bistod i samme periode på høsten arbeidet med evaluering av organisasjonen.

Innovasjon ledet også prosjekter for kommunalområdene i 2023, og i januar overleverte staben prosjektet «Enklere hverdag» til kommunalområde plan, miljø og teknikk for oppfølging og gevinstrealisering i linja. Effekten av prosjektet skal resultere i at innbyggere og utbyggere opplever å motta god service og veiledning i byggesaksprosessen, at prosessen er forutsigbar, lett tilgjengelig, og at kommunen framstår som en enhet, med en vei inn. Våren og sommeren ledet innovasjon innsiktsfasen i prosjektet «Samhandling» for Helse og mestring. Innsiktsfasen skulle resultere i et kunnskapsgrunnlag for prosjektet med samme navn. Prosjektet har til hensikt å oppnå en Samordnet helse- og omsorgstjeneste med kostnadseffektiv drift, organisering og kvalitet. Kunnskapsgrunnlaget ble

overlevert Helse og mestring for oppfølging i linja. I tillegg har innovasjon bistått og jobbet tett med prosjektleder for «Oppvekstreformen».

I 2023 har innovasjon jobbet målrettet med organisasjonsutvikling gjennom en rekke ulike workshops og lagt til rette for å øke kommunens samlede kompetanse på prosessledelse ved å fasilitere opplæring av fagpersoner fra mange av kommunens ulike fagavdelinger på tvers. Innovasjon har også arbeidet med å videreutvikle modeller for prosjekt og porteføljestyling for å profesjonalisere gjennomføring av prosjekter og startet arbeidet med en innovasjonsportal, som skal kunne brukes til opplæring i endrings- og omstillingsarbeidet Moss kommune står ovenfor nå og de kommende årene. Dette er en del av arbeidet med å utvikle standarder, systemer og prosesser på tvers av fagområder.

Status økonomi

Beløp i 1000	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik kr	Avvik i %	Regnskap 2022	Oppr.bud. 2023
Kommunedirektør med stab	299 639	303 106	-3 468	-1,2 %	264 412	307 727

Kommentar til status økonomi

Det samlede resultatet for kommunedirektør med stab viser et merforbruk på 3,5 millioner kroner mot revidert budsjett. Det ble ved første og andre tertialrapporter meldt om et mindreforbruk på 8 millioner kroner i forhold til opprinnelig budsjett, bl.a. lærlinger, fellesposter og lønnsmidler. Opprinnelig budsjett ble redusert med med meldte mindreforbruk . Det ble et merforbruk i siste tertial. Merforbruk valg, omvalg, folkevalgtopplæring og politiske møter utgjør 4,5 millioner kroner. Av dette merforbruket er 3,4 millioner kroner direkte knyttet til gjennomføring av valg og omvalg til kommunestyre og fylkestinget. Det ordinære valget i september 2023 var underbudsjettert med 0,9 millioner kroner, mens omvalget kostet oss 2,5 millioner kroner. Merforbruk lønn, godtgjøring, bevertning for politiske møter og verv utgjør 0,9 millioner kroner og merforbuk folkevalgtopplæring utgjør 0,2 millioner kroner.

Status økonomiplaniltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
	år 1				
Vedtatt forrige periode					
Effektivisering arbeidsprosesser økonomi	-2 140	-2 140	0	Ferdig	Ved ledige stillinger er årsverk i bemanningsplan justert ned ved inngangen til 2023.
Bemanningsstilpasninger enhet kommunikasjon 2,2 årsverk 2021 og ytterligere 2,6 årsverk 2022 fremtidige ledige stillinger legges ned	-1 385	-1 385	0	Ferdig	Besparelsen er gjennomført innenfor stabens ramme ved inngangen til 2023.
Bemanningsstilpasninger virksomhet renhold 1 årsverk 2022 og 1,5 årsverk 2023 fremtidige ledige stillinger legges ned	-450	-450	0	Ferdig	Ved ledige stillinger er årsverk i bemanningsplan justert ned ved inngangen til 2023.
Heltidskultur	500	500	0	Ferdig	Handlingsplan for heltidskultur er vedtatt, og økningen inngår som en del av tiltakene videre i driftsbudsjettet.
Sum	-3 475	-3 475	0		
Driftskonsekvens investeringer					
HM - Grindvold omsorgsbolig	250	0	250	Ikke	Ferdigstillelse av bygget er forsinket og startet bygningsrenhold igangsettes derfor ikke før i 2024.
Sum	250	0	250		
Nye tiltak					
Leve hele livet og Enklere hverdag	2 500	2 500	0	Ferdig	Se kommunestyrets sak 049/23; sektorovergripende temaplan slik vil vi leve hele livet i Moss 2022-2032. Det er i økonomiplanen for 2023 avsatt 2,5 millioner kroner til tiltak knyttet til utviklingsprosjektene «Leve hele livet» og «Enklere hverdag», og tiltakene er fordelt i 2023.
Sum	2 500	2 500	0		
Sum tiltak	-725	-975	250		

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett		
	Rev. bud.	Regnskap	Avvik i kr
Maskinvare for kapasitetsjusteringer og livssyklus	2 000	1 710	290
Nettverksutstyr	450	444	6
Renholdsmaskiner	625	0	625
Varebil renhold	700	0	700
Sum	3 775	2 154	1 621

Statustekst investeringer

Maskinvare for kapasitetsjusteringer og livssyklus

Nødvendige kapasitetsjusteringer og utstyrsutskiftninger er gjennomført.

Nettverksutstyr

Nødvendige investeringer er gjennomført i år.

Renholdsmaskiner

Investeringen rebudsjetteres i 2024, da det må brukes mer tid til å vurdere behovet for anskaffelser av renholdsmaskiner.

Varebil renhold

Investeringen rebudsjetteres i 2024, da behovsvurdering av biltype har endret seg fra opprinnelig budsjettering.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Sykefravær 2020	1,60 %	5,94 %	7,54 %
Sykefravær 2021	1,73 %	5,71 %	7,44 %
Sykefravær 2022	3,00 %	6,92 %	9,92 %
Sykefravær 2023	2,50 %	4,78 %	7,27 %

Status sykefravær og HMS

Kommunedirektør med stab inklusive renhold hadde et sykefravær på 7,3 prosent i 2023.

Renhold hadde sykefravær på 17 prosent i 2022 og 14,1 prosent i 2023. Kontoradministrative ansatte i stabene hadde sykefravær på 3,5 prosent i 2023. Ved sykefravær blant kontoransatte tas det ikke inn vikarer.

Det er fokus på forebyggende tiltak bl.a. arbeidsmiljø knyttet til hvordan man organiserer, planlegger og gjennomfører arbeidet. Renhold har økt fokus på sykefraværsoppfølging.

Status politiske vedtak

Verbalvedtak

Årsrapport 2023

Beløp i 1000

Oppdrag

	Status	Statusbeskrivelse
Kommunedirektøren bes lage en helhetlig oversikt over hvilke offentlige og private tilfluktsrom som finnes i kommunen, hva slags tilstand de befinner seg i, hvor mange personer de har plass til og hvem de ulike tilfluktsrommene er beregnet for, slik at innbyggere lett kan finne ut hvor nærmeste tilfluktsrom befinner seg.	Ferdig	Sivilforsvaret har ansvar offentlige tilfluktsrom og har oversikt private tilfluktsrom. Moss kommunale eiendomsselskap KF har via sivilforsvaret oversikt over tilfluktsrom dersom disse må klargjøres i gitte beredskapssituasjoner.
Posisjonen ønsker å prioritere relevant kompetanseutvikling for ansatte. Kommunedirektøren svarer at kommunens overordna kompetanseplan er forsinket pga. pandemien og vil bli fremlagt i 1. tertial 2023, og at behovet vil beskrives i denne. Posisjonen ber kommunedirektøren i økonomirapporteringene neste år om å synliggjøre hva som brukes av eksterne tilskudd og internt avsatte midler på hvert område til kompetanseheving for de ansatte. Posisjonen ber videre om at det rapporteres jevnlig i Administrasjonsutvalget på antall og gjennomføringer i praksiskandidatordningen og fagbrev på jobb.	Forsinket	Videre arbeid med kompetanse- og rekrutteringsstrategi skjer i forbindelse med revidering av Moss kommunes arbeidsgiverstrategi, som vil komme til behandling høsten 2024. Det rapporteres jevnlig i Administrasjonsutvalget om status knyttet til arbeid med, lærlinger, praksiskandidater og fagbrev på jobb.

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag

	Status	Statusbeskrivelse
Forbruk og avfall - levetid for mobiltelefoner 3 år - laptop 5 år - nettbrett 5 år	Ferdig	Rutine i kommuneorganisasjonen er etablert. Levetid PC på 5 år viser seg å være en utfordring. Det må vurderes om levetiden skal settes til minimum 4 år.
Forbruk og avfall - redusere forbruk	Ferdig	Bedre planlegging av innkjøp kan bidra til at behovet for hyppige vareleveranser reduseres i kommuneorganisasjonen. For å minimere miljøbelastningen knyttet til transportintensive vareleveranser, kan kommunen gjennom anskaffelse av rammeavtaler tillate småordrettillegg for leveranser under gitte ordrebøp. Vi etterspør der det er mulig fossilfri transport i transportintensive vare- og tjenesteanskaffelser. Møbler og inventar som det ikke er behov for kunngjøres internt i kommuneorganisasjonen.
Transport - Bildelingsordning - En bilpool som kan benyttes av Moss kommunes ansatte i arbeidstiden og av innbyggere utenfor arbeidstiden tas i bruk Hjemmekontor (reduksjon av reiser)	Forsinket	Bidelingsselskapet kommunen hadde avtale med gikk konkurs i juli 2023. Tilgjengelige stasjonære tjenestebiler reduserer bruk av private biler i tjenesten, og dette kan bidra til mindre kjøring mellom hjem og arbeidssted.
Transport - fossilfri tjenestepersonbiler i 2024 – utskiftning av tjenestebiler	Iht. plan	Kommuneorganisasjonen i Moss kommune planlegger om mulig å erstatte fossile varebiler som kombinerer person- og varetransport med elbiler fra 2024. Det er ventetid på levering av egnede elbiler.

Årsrapport 2023

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Transport - kollektivandel buss på 15 % 2030 i mossesamfunnet	Iht. plan	Det er etablert ordning i kommuneorganisasjonen for at en del av kontoransatte kan inngå avtale om hjemmekontor inntil to dager per uke. Det er flere andre arbeidsgivere etablert i Moss som også har avtale om hjemmekontor for arbeidstakere. I tillegg bidrar mer bruk av digitale møter til mindre tjenestekjøring med bil. Reduksjon i bilbruk kan medføre at prosentandelen ved bruk av kollektiv transport øker.
Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet	Ferdig	Det er innført leasingordning elsykkel for ansatte i kommuneorganisasjonen som ønsker et slikt tilbud. Avtalen er videreført i 2024.
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 % (Fokus på digitale løsninger og færre reiser)	Ferdig	Moss kommune og andre arbeidsgivere gjennomfører mange interne og eksterne digitale møter (Teams), slik at persontransport ikke er nødvendig.

KOSTRA Nøkkeltall

Kostra-analyse - Adm, styring og fellesutgifter

	Moss 2022	Moss 2023	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet						
Brutto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb (B) *) **)	5 628	5 574	6 062	3 500	5 338	5 456
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (100) Politisk styring (B) *) **)	336	412	332	262	215	338
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (110) Kontroll og revisjon (B) *) **)	79	62	68	76	37	78
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (120) Administrasjon (B) *) **)	4 569	4 650	4 490	2 286	4 045	4 042
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (121) Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen (B) *) **)	465	433	437	386	627	351
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (130) Administrasjonslokaler (B) *) **)	550	490	670	361	397	517
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (180) Diverse fellesutgifter (B) *) **)	50	50	42	27	30	60
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (285) Tjenester utenfor ordinært kommunalt arbeidsområde (B) *) **)	59	59	223	224	11	143
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Adm, styring og fellesutgifter (B) *) **)	5 372	5 596	5 834	3 299	5 267	4 688

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Kirke

Årsrapport 2023

	Moss 2022	Moss 2023	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet						
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kirke (B) *) **)	644	684	560	577	423	623
Dekningsgrad						
Døpte i prosent av antall fødte (B)	41,5 %	40,3 %	47,7 %	53,4 %	34,0 %	49,5 %
Konfirmerte i prosent av 15-åringene (B)	31,3 %	26,4 %	49,2 %	41,1 %	45,1 %	45,1 %
Medlem og tilhørende i Dnk i prosent av antall innbyggere (B)	57,7 %	56,2 %	61,1 %	61,9 %	55,5 %	62,6 %
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Døpte	180	156	264	263	198	2 443

*) Inflasjonsjustert med deflator

***) Justert for utgiftsbehov

Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet

Tjenesteområdebeskrivelse

Kommunalområdet er organisert i fem enheter:

- enhet kultur, aktivitet og mestring
- enhet barnehage
- enhet skole
- enhet barnevern, bolig og inkludering
- enhet NAV

Enhet kultur, aktivitet og mestring består av virksomhet kultur og idrett, virksomhet forebyggende helse, avdeling aktivitetssentre og avdeling samskaping.

Enhet barnehage ivaretar de lovpålagte oppgavene knyttet til barnehageeierrollen og barnehagemyndighetsrollen. Barnehagetilbudet i Moss kommune består av 23 private og 12 kommunale barnehager.

Enhet skole består av 17 skoler, pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) og skoleeieravdelingen. Enheten forvalter skoleeieransvaret i Moss.

Enhet barnevern, bolig og inkludering er organisert med fem avdelinger og en virksomhet. Avdelingene er boligsosial avdeling, voksenopplæring, krisesenter, flyktningetjeneste og avdeling for enslige mindreårige flyktninger. I tillegg kommer virksomhet barnevern.

Enhet NAV består av kommunale og statlige tjenester, med en kombinasjon av statlige og kommunalt ansatte. NAV Moss er et partnerskap mellom Moss kommune og Arbeids- og velferdsetaten region Øst-Viken.

Status tjenesteområdene

Moss kommune står i en tid med omfattende endringer, der behovene til innbyggerne er økende. I møte med disse utfordringene jobber kommunalområdet for kultur, oppvekst og aktivitet med å styrke fellesskapet, fremme helse og trivsel, og legge til rette for et bærekraftig og inkluderende samfunn.

Ukrainakrigen har ført til et økt antall flyktninger til landet. Moss kommune planla, i tråd med IMDIs anmodning, å bosette 300 flyktninger i 2022. Mangelen på boliger i kommunen førte til at det ble bosatt 230. Det store antallet bosatte flyktninger og etableringen av asylmottak i kommunen, har lagt press på de kommunale tjenestene. Tjenestene har likevel klart å tilpasse den økte oppgavemengden og har jobbet godt med å følge opp flyktninger og asylsøkere i grunnskole, voksenopplæring og hos NAV. Det er bosatt mer enn 60 flyktninger i skolealder, dette krever ekstra ressurser både i mottaksklassene Globus på Bytårnet skole, og lokalt på hver skole.

Årsrapport 2023

Utfordringen med et høyt antall sosialhjelpsmottakere har fortsatt inn i 2023. Noen av årsakene er knyttet til rentenivået, høy prisvekst, høye strømutfgifter og et presset boligmarked. Det store presset på boligmarkedet gjør at det er krevende for NAV å skaffe midlertidige boliger til de som trenger det og flere, også familier, må innlosjeres på hotell i lengre perioder. Dette er ikke en ønskelig løsning, men har gjennom 2023 vært nødvendig.

Barnehageopptak våren 2023 utfordret kommunens barnehagekapasitet. For å tilby plass alle med rett ble det i kommunale barnehager med ledig areal opprettet flere barnehageplasser og økt bemanningen tilsvarende. Selv om kommunen som helhet har hatt plasser til alle barn med rett, har flere familier fått barnehageplass lengre unna der de bor. Dette kan være utfordrende. Kommunen må jobbe videre for å dimensjonere tilbudet på en god måte.

Prosjekt oppvekstreformen har gjennomført utviklingsfasen og gjennom dette utarbeidet nye tiltak og løsninger. Prosjektet skulle vært avsluttet ved årsslutt, men har blitt forlenget til høsten 2024 for å sikre gode løsninger som treffer utfordringsbildet.

Parallelt med oppvekstreformen jobbes det med ulike tiltak og kompetanseheving av ansatte, for å hjelpe barn og familier som opplever utfordringer. I skolene satses det på kompetanseheving gjennom ulike videreutdanninger og rektorutdanning i regi av den statlige ordningen "kompetanse for kvalitet". Moss kommune har flere modeller og metoder som det jobbes godt med på tvers av kommunalområdet. TIBIR-teamet (tidlig innsats for barn i risiko) har opplevd økning i antall henvendelser og følger opp flere familier direkte. Videre har de også gitt opplæring til både assistenter og fagarbeidere i skole og barnehage gjennom 2023. Målet med opplæringen er å gi ansatte økt kunnskap om utfordrende atferd hos barn og sikre at de ansatte er trygge på hvordan de kan møte barn som utfordrer på en varm, tydelig og støttende måte. De ansatte har fått konkrete verktøy de kan bruke i det daglige arbeidet.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023
200-Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	6 714	6 052	663	9,9 %	5 029	8 646
201-Enhet kultur,aktivitet og mestring	228 864	225 416	3 448	1,5 %	211 518	207 870
203-Enhet barnehage	457 399	463 145	-5 746	-1,3 %	396 668	427 110
204-Enhet skole	662 027	666 475	-4 448	-0,7 %	568 975	609 732
205-Enhet barnevern, bolig og inkludering	231 107	227 959	3 148	1,4 %	187 494	207 359
206-Enhet NAV	196 495	205 730	-9 235	-4,7 %	172 266	165 838
Sum	1 782 606	1 794 777	-12 171	-0,7 %	1 541 949	1 626 555

Kommentar til status økonomi

Kommunalområdet kultur, oppvekst og aktivitet viste et merforbruk på 12,2 millioner kroner mot revidert budsjett i 2023.

2023 ble, i likhet med 2022, i stor grad preget av økt flyktningestrøm som følge av krigen i Ukraina. Dette førte til merutgifter innenfor flere tjenesteområder, men også økte inntekter i form av økte statlige tilskudd. 2023 var preget av rentehevelser, økte priser og svak reallønnsvekst. Dette førte til en

anstrengt økonomisk situasjon for mange husholdninger som igjen bidro til økte utbetalinger av økonomisk sosialhjelp.

Kulturområdet viste en positiv utvikling i 2023, der spesielt Moss kulturhus kunne vise til økte besøkstall og dermed økte inntekter.

Enhet barnehage viste et merforbruk i 2023, som i all hovedsak skyldtes en økning i barnetallet fra barnehageåret 2023/2024 i de kommunale barnehagene. I tillegg så man en økning i utgifter til barn med tilretteleggingsbehov.

Enhet skole så en økning i utgifter knyttet til gjesteelever i andre kommuner samt flere elever med spesialpedagogiske vedtak i private skoler. I tillegg førte flere barn med store tilretteleggingsbehov til økte lønnsutgifter.

Økt bosetting av flyktninger førte til økte utbetalinger av introduksjonsstønad i løpet av 2023. Økte statlige tilskudd førte totalt sett til et mindreforbruk innenfor integreringsområdet i forhold til revidert budsjett.

Økt kjøp av veiledningstiltak og avlastningstiltak til barn og familier fra eksterne aktører er hovedårsaken til en sterk utgiftsøkning for barnevernstjenesten i løpet av året.

Utbetalinger av økonomisk sosialhjelp økte med 21,2 prosent fra 2022 til 2023 som følge av økte utbetalinger til ukrainske flyktninger og større økonomiske utfordringer blant flere husholdninger.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

	Årets budsjett		
	Rev. bud.	Regnskap	Avvik i kr
Investering			
Diverse investeringer kultur, oppvekst og aktivitet	3 220	2 672	548
Forprosjekt nytt krisesenter	300	0	300
IKT-handlingsplan skole	17 600	17 757	-157
Innlastningsrampe Moss kulturhus	1 300	990	310
Inventar og møbler til nytt NAV-kontor	734	725	9
IT-utstyr til nytt NAV kontor	186	192	-6
Kunstgress Nøkkeland	17 800	15 628	2 172
Ledskjerm samfunnssalen	904	904	0
Oppgradering Bellevue	7 056	5 181	1 875
Renovering løpedekke Melløs	1 875	1 805	70
Tverga - en morsom omvei	300	233	67
Sum	51 275	46 085	5 190

Statustekst investeringer

Diverse investeringer kultur, oppvekst og aktivitet

Midlene har blitt fordelt til mindre investeringer innenfor kommunalområdet. Det er blant annet innført nye IKT-moduler innenfor NAV og barnevern, i tillegg til investeringer innenfor idretts-, skole- og barnehageområdet.

Forprosjekt nytt krisesenter

Mulighetsstudie for nytt krisesenterbygg er gjennomført og forprosjektering er godt i gang. Utgiftene til mulighetsstudien inngår i forprosjektet

IKT-handlingsplan skole

I handlingsplan for IKT i skole ble det i 2023 kjøpt inn nettbrett med tastatur til to årskull samt til en del av de ansatte på småskoletrinnene på grunn av endringer i gjennomføring av Udirs kartleggingsprøver. I tillegg fikk ett årskull og en andel av de ansatte på ungdomsskolene nye PC-er til skolestart. Det ble også kjøpt inn digitale tavler på skolene. Det ble i tillegg gjennomført kompetansehevingstiltak for å sette ansatte i stand til å beherske ny teknologi.

Innlastningsrampe Moss kulturhus

Hoveddelen av prosjektet er ferdigstilt. Gjenstående midler er avsatt til siste del av prosjektet, som gjelder takutspring over rampa med lys. Når det regner, kommer det vann inn og det er mørkt og tildels glatt og vått.

Inventar og møbler til nytt NAV-kontor

Det er kjøpt inn møbler og inventar til det nye NAV kontoret. Mottaket i NAV måtte også omgjøres noe for å ivareta sikkerhet og personvern på en bedre måte, dette ble gjennomført i 2023 med tilhørende møblering.

IT-utstyr til nytt NAV kontor

Leveransen av IKT utstyr for NAV-kontoret og ferdigstilling av bilde- og lydanlegg 4. etasje er ferdigstilt i 2023.

Kunstgress Nøkkeland

Renovering av kunstgressbanen på Nøkkeland ble påbegynt sommeren 2023. Arbeidet ble ferdig og banen stod klar til bruk høsten 2023. Anlegget har fått nytt flomlysanlegg med LED. Det gjenstår imidlertid arbeider i teknisk rom på grunn av brudd på rør og havari på pumpe. Undervarmesystemet har ikke vært i drift på ny bane og det vurderes at det er behov for flere utbedringer på underlag og gress i løpet av 2024.

Ledskjerm samfunnssalen

Ledskjerm er kjøpt og innstallert. Prosjektet er ferdigstilt.

Oppgradering Bellevue

Prosjektet er ferdig og banen er tatt i bruk. Restsummen rebudsjetteres da det fortsatt gjenstår arbeider tilknyttet varmesentral og omkringliggende områder. Undervarmeanlegget er etablert med varmpumpe kombinert med el-kjele for en mer sikker drift og det forventes mer effektiv drift og lavere energiforbruk. Anlegget har i 2023 kun blitt driftet av el-kjele i påvente av å få på plass riktig dimensjonert varmpumpe. Arbeidet ferdigstilles våren 2024.

Renovering løpedekke Melløs

Løpedekket på Melløs stadion ble renovert sommeren 2023. Det ble foretatt en dyprensing av dekket og dekket har fått to lag med topp-sprøyting i tillegg til ny oppmerking. Det gjenstår noen mindre arbeider på et høydehus på løpedekket som ferdigstilles i 2024.

Tverga - en morsom omvei

Det har i løpet av vinteren 2023 blitt utført medvirkningsprosesser med barn, unge og naboer på Åvangen og det er på bakgrunn av dette og tidligere prosesser utarbeidet et skisseprosjekt som viser muligheter for opparbeidelse av grusbanen til et attraktivt nærmiljøanlegg. Dette vil legges til grunn for utarbeidelse av et forprosjekt og søknader om spillemidler til nærmiljøanlegg i 2024. Arbeidet med oppgradering av grusbanen vil igangsettes i løpet av 2024.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Sykefravær 2020	2,37 %	6,77 %	9,14 %
Sykefravær 2021	2,73 %	7,01 %	9,74 %
Sykefravær 2022	3,68 %	6,93 %	10,61 %
Sykefravær 2023	2,91 %	7,42 %	10,33 %

Status sykefravær og HMS

Sykefraværet for kommunalområdet som helhet var lavere i 2023 enn 2022. Sykefraværet var høyere gjennom vår- og sommermånedene, mens det var lavere resten av året. Det er en økning i langtidsfravær, mens korttidsfraværet er lavere. Enhet barnevern, bolig og inkludering og enhet NAV har høyere sykefravær sammenlignet med 2022, mens de resterende enhetene har et lavere fravær.

Årsrapport 2023

Kommunalområdet hadde 540 HMS-avvik i 2023, dette er en økning på 130 avvik fra 2022. Det er positivt at antall avvik øker, da antall registrerte avvik i kommunalområdet har vært for lavt. Det er gjennomført mer opplæring, både på ansatt- og ledernivå, som antas å ha bidratt til flere avviksregistreringer.

Totalt var det registrert 82 skader i 2023 som er en økning fra 54 i 2022. Årsaksanalysene som er gjennomført viser at det i hovedsak er trusler og menneskelig feilhandling som er årsaken til skademeldingene.

KOSTRA Nøkkeltall

Kostra-analyse - Grunnskole

	Moss 2022	Moss 2023	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet						
Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger 6-15 år (B) *) **)	127 600	141 236	141 517	143 066	132 721	138 421
Produktivitet						
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn (B)	12,7	12,3	13,0	13,1	13,8	13,2
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202), per elev (B) *)	111 579,4	120 504,5	122 374,0	122 705,8	105 228,9	116 830,6
Korrigerte brutto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per komm. Bruker (B) *)	38 255	47 123	40 447	35 638	38 035	37 976
Dekningsgrad						
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning (B)	5,3 %	6,5 %	5,8 %	9,2 %	6,5 %	8,2 %
Andel elever i grunnskolen som får særskilt norskopplæring (B)	11,2 %	12,5 %	7,7 %	4,0 %	3,8 %	6,1 %
Andel elever i kommunens grunnskoler, av kommunens innbyggere 6-15 år (B)	91,4 %	90,7 %	94,5 %	89,9 %	96,4 %	92,7 %
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal SFO (B)	64,6 %	64,7 %	59,5 %	72,0 %	75,3 %	64,5 %
Kvalitet						
Elevunders. 10. trinn - Mobbing på skolen (prosent)	7,8 %	12,6 %	12,6 %	10,1 %	8,9 %	
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)	44,3	42,9	40,3	42,2	43,4	42,0
Levekår						
Utgiftsbehov - Grunnskole	0,950	0,947	1,004	0,964	1,118	0,993
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Antall deltakere i voksenopplæring	70	72	69	126	166	1 129
Antall elever i kommunale grunnskoler	5 289	5 280	6 786	6 068	8 152	62 782

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Barnevern

	Moss 2022	Moss 2023	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet						

Årsrapport 2023

Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn med tiltak *)	352 747	468 595	356 884	374 124	416 791	375 869
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten (B) *) **)	14 777	17 964	21 912	13 603	14 050	14 647
Produktivitet						
Andel meldinger med behandlingstid innen 7 dager	97,9 %	96,9 %	99,4 %	100,0 %	99,6 %	99,3 %
Andel netto driftsutgifter til saksbehandling (funksjon 244) (B)	34,7 %	36,6 %	26,9 %	32,8 %	32,4 %	34,8 %
Barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk (funksjon 244)	13,9	12,1	17,5	18,6	14,2	14,9
Dekningsgrad						
Andel barn med barnevernstiltak pr 31.12 ift. innbyggere 0-17 år	3,0 %	2,8 %	4,6 %	2,1 %	1,4 %	2,3 %
Barn med undersøkelse ift. antall innbyggere 0-17 år (B)	4,2 %	3,8 %	5,6 %	4,5 %	3,9 %	4,0 %
Kvalitet						
Stillinger med fagutdanning per 1 000 barn 0-17 år (B)	5,5	5,9	6,8	5,5	4,7	5,5
Økonomi						
Netto driftsutgifter til barnevernstenesta per innbygger 0-22 år (kr) *) **)	11 455	13 905	17 109	10 612	11 085	11 377
Levekår						
Utgiftsbehov - Barnevern	1,051	1,050	1,148	1,020	0,960	1,025
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
0-17 år Barn med barnevernstiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet per 31.12	191	191	390	142	124	1 665
0-17 år Barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevernet per 31.12	102	89	168	104	83	1 030
Antall henlagte meldinger i barnevernet	120	123	183	200	103	1 686
Meldinger i alt	746	816	1 411	1 143	1 047	10 165
Undersøkelser i alt (0-24 år)	437	398	747	577	626	5 005

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Barnehage

	Moss 2022	Moss 2023	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet						
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager (B) *) **)	191 111	209 538	201 566	206 094	202 546	208 422
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Barnehage (B) *) **)	9 822	10 628	10 164	10 304	10 435	10 476
Produktivitet						
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager (B)	5,8	5,7	5,9	5,6	5,9	5,8
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i private barnehager (B)	5,8	5,7	6,0	5,8	5,7	5,8
Dekningsgrad						
0-6 år 41 timer eller mer barn i barnehage (antall)	2 139	2 157	2 711	2 785	3 338	26 469
0-6 år Kommune Alle oppholdskategorier Barn i barnehage (antall)	808	839	754	1 795	2 646	12 008

Årsrapport 2023

0-6 år Privat Alle oppholdskategorier Barn i barnehage (antall)	1 362	1 350	1 965	1 017	695	14 729
Andel barn 1-2 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 1-2 år (B)	81,0 %	83,5 %	79,0 %	92,4 %	85,7 %	87,2 %
Andel barn 1-5 år med barnehageplass (B)	89,5 %	90,8 %	89,5 %	96,1 %	92,7 %	93,2 %
Andel barn 3-5 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 3-5 år (B)	94,8 %	95,6 %	96,5 %	98,3 %	97,0 %	97,0 %
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn 1-5 år (B)	85,0 %	89,6 %	86,4 %	83,0 %	85,7 %	85,8 %
Kvalitet						
Leke- og oppholdsareal per barn i barnehage (m2) (B)	5,3	5,1	5,3	5,5	5,6	5,6
Levekår						
Utgiftsbehov - Barnehage	0,880	0,880	0,937	0,980	1,121	0,970

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Sosiale tjenester

	Moss 2022	Moss 2023	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet						
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Sosiale tjenester (B) *) **)	3 590	4 111	3 641	4 020	3 974	3 872
Netto driftsutgifter til kommunale sysselsettingstiltak pr. innbygger 20-66 år (B) *) **)	61	48	162	607	379	377
Netto driftsutgifter til råd, veiledning og sos.forebyggend arb. pr. innb, 20-66 år (B) *) **)	2 178	2 435	1 703	1 285	1 807	1 795
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år (B) *) **)	6 670	7 889	6 870	8 267	8 331	7 729
Netto driftsutgifter til tilbud til pers. med rusprobl. pr. innbyggere 20-66 år (B) *) **)	355	370	748	872	270	627
Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr innbygger 20-66 år (B) *) **)	3 266	3 822	2 611	3 163	3 712	3 070
Produktivit						
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker (B) *)	69 826	72 542	69 990	67 687	92 087	67 514
Dekningsgrad						
Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 18-66 år (B) **)	4,8 %	5,3 %	3,8 %	4,7 %	4,0 %	4,6 %
Levekår						
Utgiftsbehov - Sosiale tjenester	1,174	1,158	1,304	1,036	0,847	1,035
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Langtidstilfeller med deltidsjobb (antall)	70	74	44	77	39	459
Langtidstilfeller med sosialhjelp som hoved inntekt (6-12 måneder) (antall)	359	434	358	399	264	3 464
Mottakere av introduksjonsstønad	157	195	176	307	253	2 377
Mottakere av kvalifiseringsstønad	37	46	250	159	80	1 350
Sosialhjelpsmottakere (antall)	1 791	2 008	1 849	1 836	1 342	16 947
Sosialhjelpsmottakere 18-24 år (antall)	306	329	345	316	197	2 956
Sosialhjelpsmottakere med andre inntekter som hovedinntektskilde	171	184	109	223	57	1 270

Årsrapport 2023

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Kultur og idrett

	Moss 2022	Moss 2023	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet						
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner (B) *)	2 766	2 858	2 163	2 690	2 553	2 720
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger 6-18 år (B) *)	724	1 053	1 649	1 560	1 809	1 522
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger (B) *)	272	279	255	358	262	309
Netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg per innbygger (B) *) **)	781	797	649	970	960	741
Netto driftsutgifter til kommunale kulturbygg per innbygger (B) *) **)	405	470	289	247	400	363
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år (B) *)	1 988	2 418	1 703	2 137	2 647	2 460
Netto driftsutgifter til muséer per innbygger (B) *) **)	217	121	31	224	11	120
Produktivitet						
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per bruker (B) *)	29 630	35 333	32 935	22 050	22 417	25 649
Dekningsgrad						
Andel elever 6-15 år i kommunens kulturskole, av antall barn 6-15 år (B)	8,4 %	7,9 %	6,4 %	10,7 %	14,1 %	9,6 %
Besøk i folkebibliotek per innbygger (B)	2,5	4,4	2,1	6,6	4,3	4,2
Utlån alle medier fra folkebibliotek per innbygger (B)	2,2	2,5	1,2	4,8	2,7	2,5
Kvalitet						
Besøk i folkebibliotek per innbygger	2,5	2,5	1,9	5,3	3,8	3,6
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Alle typer arrangement (antall)	490	620	183	675	723	5 402
Antall elever fra kommunen i musikk- og kulturskoler	510	509	456	803	1 359	8 131
Besøk i folkebibliotek, totalt antall besøk	127 537	229 506	124 454	392 366	275 712	2 418 622
Brukerbetaling for kommunale tjenester (383) Musikk- og kulturskoler *)	2 101	2 168	2 420	2 647	7 753	33 651
Deltakere på alle arrangementer (antall)	10 291	14 699	4 441	15 470	17 948	136 954

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Kommunale boliger

	Moss 2022	Moss 2023	Sarpsborg	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet						
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kommunale boliger (B) *) **)	650	983	613	228	245	372
Dekningsgrad						

Årsrapport 2023

Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere (B)	20	20	16	22	18	21
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Antall kommunale boliger tilgjengelige for rullestolbrukere	423	423	752	613	533	6 179
Bor romslig, mange rom og kvm Antall personer	44 253	45 124	52 454	50 646	54 847	504 379
Bor trang, få rom og kvm Antall personer	4 701	4 873	5 470	4 079	4 587	45 795
Kommunalt eide boliger	818	829	600	1 031	901	8 342
Andre nøkkeltall						
Antall søknader per 1000 innbyggere (B)	11,2	7,9	6,5	9,0	9,5	8,3

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Enhet kultur, aktivitet og mestring

Tjenesteområdebeskrivelse

Enhet kultur, aktivitet og mestring består av to virksomheter og to avdelinger. Virksomhet kultur og idrett som består av Moss kulturhus, mossebibliotekene, kulturskole, avdeling idrett og kulturstab. Virksomhet forebyggende helse består av helsestasjon, skolehelsetjenesten og familieteam. Avdelingene er aktivitetsentrene og samskaping.

Enheten legger vekt på:

- tidlig innsats, inkluderende og tilgjengelige tjenester, hvor målet er koordinerte og sammenhengende tjenester
- mangfold av kultur-, aktivitets- og idrettstilbud hvor alle har mulighet for å delta og bidra til et inkluderende fellesskap som gir bedre levekår i befolkningen.
- samarbeid og samhandling internt og utad, samt utvikle samfunnet rundt både barn, unge, familier og voksne i Moss kommune.

Status tjenesteområdene

Forebyggende helse og helsefremmende tiltak

Moss kommune har åpen barnehage på tre lokasjoner og har opplevd økende besøkstall i 2023. Fra 2 219 barn fordelt på 200 åpningsdager i 2022 til 3 321 barn i 2023. Oppstarten av Foreldre-Barn gruppe vært et viktig tillegg, med fokus på å styrke småbarnsfamiliers nettverk og mestringsevne.

Familieteam har gjennom arbeidet med oppvekstreformen sett behov for å videreutvikle og justere sine tilbud for å møte behovene i samfunnet.

I Moss ble det i 2023 født 387 barn mot i 434 i 2022. Til tross for en nedgang i antall nyfødte, har behovet for oppfølging økt, spesielt blant flyktninger, som krever ekstra tid og tolketjenester. Det har blitt etablert ulike gruppeaktiviteter og ekstra konsultasjoner for å møte behovene, og det planlegges videre utvidelser.

Smittevernkontoret og migrasjonshelsetjenesten opplever stor pågang, spesielt knyttet til sesongarbeidere, familieforeninger og asylmottak.

Gjennom SLT-arbeidet (samordning av lokale rus og kriminalitetsforebyggende tiltak) har Moss kommune, i samarbeid med politiet, gjennomført et sommerjobb-prosjekt for ungdom, rettet mot kriminalitetsforebygging. Sju ungdommer fikk tilbud om sommerjobb innen avdeling drift, park og anlegg. Dette har ikke bare gitt verdifull arbeidserfaring, men også bidratt til å engasjere ungdommen i samfunnsbyggingen. Arbeidet videreføres i 2024.

Kultur og idrett

Moss kommune har store behov innenfor idrettsanlegg. Det jobbes med etablering av svømmehall på Nøkkeland og rehabilitering av svømmeanlegget i Mossehallen.

Moss Fotballklubb rykket opp i OBOS-ligaen fra sesongstart 2023 og det er tilrettelagt for nye arenakrav. Det er innført nytt bookingssystem for idrettsanleggene som skal gi bedre utnyttelsesgraden og forenkle booking av idrettsanleggene.

Det er i løpet av 2023 gjennomført en rekke arrangementer, blant annet Christian Fredrik dagene og kommunal hedersfest. Kulturminnedagene ble avholdt i september med til sammen ni arrangementer. I tillegg har Moss kommune tilbud til både unge og seniorer gjennom Den kulturelle skolesekken, Den kulturelle spaserstokken og Cafe67+.

2023 var et rekordår for bibliotekene når det gjelder besøk. Barn og unge er et prioritert satsingsområde ved Mossebibliotekene og antall arrangementer og litteraturformidlingsoppdrag rettet mot barnehager og skoler i 2023 var 258, med 6 847 besøkende. Lokalene i Møllebyen gir begrensninger for videre utvikling av tilbudet og kommunestyret vedtok i juni 2023 arbeid med en mulighetsstudie vedrørende nye lokaler i Gudesgate, som også omfatter kulturskolen. Kulturskolen har behov for nye lokaler som gjør at de kan bli en moderne kulturskole som ivaretar brukere, skoleslagets egenart og innholdet i rammeplanen. Ved årsslutt er det 230 elever på venteliste på Moss kulturskole. Det er også vedtatt utredning av midlertidige lokaler for kulturskolen.

Moss Kulturhus opplever en positiv utvikling, med økt bruk og tilbakevending av publikum. Vi forventer en fortsatt økning i besøk og billettsalg i årene som kommer.

Aktivitetstilbud

Ungdomscaféen på Skarmyra, drevet av tilskudd fra Bufdir (Barn-, unge- og familiedirektoratet) har blitt et populært møtested for ungdommer, med varierte aktiviteter og gratis servering.

Det er jobbet med å utvikle ungdomsklubb på Halmstad, i tillegg er det opprettet midlertidig aktivitet på Rygge ungdomsskole. Prosjektet "Fritidsguide" har blitt igangsatt for å kartlegge og tilby gratisaktiviteter for barn og unge i Moss, med mål om å inkludere de som faller utenfor ordinære aktiviteter.

Aktivitetstjenesten har utvidet sitt tilbud med ni aktivitetsgrupper, inkludert demenskor og turgrupper.

Aktivitetssentrene Melløs, Lyngrabben og Løvstad skal samlokaliseres til Solli skole første kvartal 2025. Det har i forprosjektet vært jobbet med å utvikle innhold og løsninger.

Status økonomi

Beløp i 1000

Årsrapport 2023

Enhet	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023
Sum	228 864	225 416	3 448	1,5 %	211 518	207 870

Kommentar til status økonomi

Enhet kultur, aktivitet og mestring viste et mindreforbruk på 3,4 millioner kroner mot revidert budsjett i 2023.

Mindreforbruket skyldtes i all hovedsak vakante stillinger innenfor flere områder, mindre aktivitet i en del prosjekter innenfor kulturområdet samt gode besøkstall ved Moss kulturhus.

Virksomhet forebyggende helse viste et mindreforbruk på 1,6 millioner kroner. Dette skyldtes i all hovedsak vakante stillinger. Blant annet ble oppgaver knyttet til rusreformen budsjettert med 0,9 millioner kroner, men på grunn av fortsatt uklarhet rundt oppdraget og retningslinjer fra nasjonale myndigheter har arbeidet ikke kommet i gang. I 1. tertial ble det tilført 2,5 millioner kroner knyttet til arbeidet med korona-vaksinering. Utgiftene til dette arbeidet endte på 1,9 millioner kroner, 0,6 millioner kroner under budsjett.

Virksomhet kultur og idrett viste et mindreforbruk på 1,1 millioner kroner. Moss kulturhus viste et netto mindreforbruk på 1,5 millioner kroner, noe som hovedsakelig skyldtes høyere inntekter enn budsjettert. Avdeling idrett viste et merforbruk på 1,9 millioner kroner. Merforbruket skyldtes økte behov, noe lavere inntekter og behov for anskaffelser av utstyr som ikke var budsjettert. Prosjekter som den kulturelle velkomstpakka og opplevelseskortet viste mindreforbruk i 2023. Dette skyldtes vakante stillinger og dermed begrensede ressurser til å gjennomføre aktivitetene.

For enhetenes øvrige områder var det hovedsakelig vakante stillinger som bidro til mindreforbruket.

Status økonomiplantiltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
	år 1				
Vedtak forrige periode					
Aktivitetskontakter	-400	-400	0		I Det er etablert ni ulike gruppetilbud i løpet av 2023. Dette arbeid fører isolert sett til reduserte utgifter, men flere vedtak har ført til at utgiftene totalt sett har økt. Tjenesten hadde våren 2022 en venteliste på 80 vedtak og har pr 31.12.23 en venteliste på 20 vedtak.
Opprettelse av fritidsklubb på Halmstad	250	0	250		I Lokalene på Halmstad ble overtatt i september og det arbeides med å få lokalene til å være universielt utformet og etter arbeidstilsynets krav. På grunn av vannlekkasje etter snøsmeltingen er arbeidet forsinket, men det antas likevel at lokalene vil åpne i løpet av våren 2024. Det er satt i gang ulike medvirkningsprosesser og en del administrasjon rundt lokalet. Det har også vært avholdt ulike arrangementer i området. Det ble totalt bevilget 750 000 kroner til tiltaket, og det ble brukt rundt 500 000 i 2023.
Sum	-150	-400	250		
Aktivitetssendringer					
Ferieklubben, flere gratis aktiviteter	200	200	0	Ferdig	Ferieklubben har gjennomført ekstraordinær høstferie-klubb med gratis aktiviteter. Dette i samarbeid med mange lag og foreninger i ulike bydeler.
Økning legeressurs på smittevernkontoret og helsestasjon	300	300	0	Ferdig	Lege er ansatt og tiltaket iverksatt i henhold til vedtak.
Nye vedtak aktivitetssenter- økt behov for bemanning	800	800	0	Ferdig	Grunnet flere vedtak ved aktivitetssentrene er det ansatt i en 100% stilling.
Ny helsesykepleier	800	800	0	Ferdig	Helsesykepleierstilling er besatt og tiltaket er gjennomført i henhold til vedtak.
Videreutvikle gruppetilbud aktivitetskontakter - flere vedtak	1 000	1 000	0	Ferdig	Flere vedtak har ført til at utgiftene har økt. Flere grupper er satt i gang og venteliste for tjenestemottakere er nå på 20 stykker mot nesten 80 våren 2022.
Sum	3 100	3 100	0		
Konsekvensjusteringer					
Utredning nytt bibliotek og kulturskole (KST sak 075/22)	2 000	0	2 000	Ferdig	Prosessen med anskaffelse av lokaler for bibliotek og kulturskole gjennom en anbudskonkurranse der MKE deltar ble avsluttet jf. vedtak i kommunestyret 20. juni (sak 098/23).
Sum	2 000	0	2 000		
Nye tiltak					
Ungdomsklubb Høyda	700	500	200		I Det har i påvente av å finne egnede lokaler vært iverksatt arbeid aktiviteter etter skoletid på Rygge ungdomsskole. I tillegg har det vært utført ulike medvirkningsprosesser og undersøkelser i Høydaområdet.
Sum	700	500	200		
Sum tiltak	5 650	3 200	2 450		

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Sykefravær 2020	1,86 %	5,88 %	7,74 %
Sykefravær 2021	1,97 %	5,61 %	7,58 %
Sykefravær 2022	2,82 %	7,90 %	10,72 %
Sykefravær 2023	2,44 %	6,38 %	8,83 %

Status sykefravær og HMS

Enheten har hatt lavere fravær i 2023 enn i 2022. Den største nedgangen var i langtidsfraværet som gikk ned med 1,5 prosentpoeng, fra 7,9 prosent til 6,4 prosent.

Generelt handler fraværet om sykdom og er ikke arbeidsrelatert fravær. Fravær følges opp i henhold til IA-avtalen og i tett dialog med HR-avdelingen i kommunen.

Enheten har fokus på å tilrettelegge og gi fleksibilitet for sykemeldte arbeidstakere slik at de kan stå delvis i arbeid. Eksempelvis er alternative arbeidsoppgaver og arbeid i andre avdelinger.

Det ble registrert 40 HMS avvik i 2023, som er en liten nedgang fra 2022.

Status politiske vedtak

Verbalvedtak

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Det avsettes kr 700.000, - til oppstart av ungdomsklubb i Høyda-området. Midler til drift av ungdomsklubben innarbeides i framtidige økonomiplaner.	Iht. plan	Det har i påvente av å finne egnede lokaler vært iverksatt aktiviteter etter skoletid på Rygge ungdomsskole. I tillegg har det vært utført ulike medvirkningsprosesser og undersøkelser i Høydaområdet.
Det settes av 50 000 kroner til oppstartarbeid for skatepark på Halmstad. Midlene tildeles Rygge idrettslag.	Ferdig	Det er utbetalt 50 000 kroner til Rygge idrettslag øremerket formålet.
Vi ber om en sak til kommunestyret om fremtidig svømmehall på Nøkkelland.	Iht. plan	Det ble i kommunestyret 20. juni fattet vedtak om at det skal bygges ny svømmehall på Nøkkelland. Det ble bevilget midler til å igangsette utarbeidelse av forprosjekt i 2023, dette antas å være ferdig sommeren 2024.

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag

	Status	Statusbeskrivelse
Klimakommunikasjon - fortelle våre klimahistorier	Iht. plan	Enheten har fokus på å gjøre "håndbok for grønnere arrangementer" kjent for arrangører og publikum.
Naturmangfold - vi tar vare på kulturlandskapet	Iht. plan	Enheten fortsetter arbeidet med historiske vandreruter som synliggjør kulturlandskapets betydning.
Transport - bildelingsordning; en bilpool som kan benyttes av Moss kommunes ansatte i arbeidstiden og av innbyggere utenfor arbeidstiden tas i bruk	Iht. plan	Ansatte oppfordres til å benytte kommunens biler når gange eller sykkel ikke er en mulighet.
Transport - Tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 % (Fokus på digitale løsninger og færre reiser)	Iht. plan	Mange møter gjennomføres digitalt og ansatte deltar på digitale kurs og konferanser.
Transport - gangeandel på 25 % 2030 i mossesamfunnet	Iht. plan	Ansatte oppfordres til å gå og sykle mellom møter og oppdrag i arbeidssammenheng.
Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet	Iht. plan	Ansatte oppfordres til å gå og sykle mellom møter og oppdrag i arbeidssammenheng.

Enhet barnehage

Tjenesteområdebeskrivelse

Barnehagetilbudet i Moss kommune består av 12 kommunale barnehager, en privat familiebarnehage og 22 ordinære private barnehager. Det går 2 187 barn i barnehager i Moss kommune (per 15.12.2023). I tillegg er det tre kommunale åpne barnehager som administreres i enhet kultur, aktivitet og mestring.

Enhet barnehage har tre funksjonsområder - barnehagemyndighet, barnehageeier og avdeling for pedagogisk veiledning og kvalitet (PVK).

Enheten har følgende oppgaver:

- ivareta de lovpålagte oppgavene knyttet til barnehageeierrollen og barnehagemyndighetrollen
- sikre et godt samarbeid med de private aktørene
- sikre likeverdige tjenester uavhengig av bosted, personlig økonomi, etnisk bakgrunn, og den enkeltes livssituasjon
- sikre god kvalitet i barnehagene uavhengig av eierform

Status tjenesteområdene

Barnehagekapasitet og dimensjonering av tilbudet

Moss har hatt god kapasitet i barnehagene, men det begynner å bli utfordrende å dimensjonere plasser til alle barn med rett. Kommunen oppfylder sin forpliktelse, jamfør Lov om barnehager § 16 " Rett til plass i barnehage", ved å utnytte den totale arealkapasiteten i de kommunale barnehagene. Forskjellene mellom etterspørsel og kapasitet i de ulike områdene i byen er fortsatt krevende. Det er særlig underkapasitet i forhold til behovet for barnehageplasser i området fra Varnaveien og sørover. Ved hovedopptak 2023 var det 23 klagesaker mot 14 klagesaker i 2022.

Etter hovedopptaket i 2023 økte barnetallet i kommunale barnehager, med særlig stor økning av barn under tre år. På Jeløya skyldtes økningen at en stor andel av barna fra tidligere Andersrød barnehage fikk tilbud om plass i andre kommunale barnehager på Jeløya.

I kommunen forøvrig er det tatt i bruk ledig areal i barnehagene på Øreåsen, sentrumsnært og i nordre bydel. Dette for å tilby barnehageplass til barn med rett.

I 2023 har enhet barnehage utredet muligheten for å etablere ny barnehage på Halmstad. Det er gjennomført et mulighetsstudium og forprosjekt for etablering av kommunal barnehage i Skoleveien 4. Enhet barnehage har også hatt dialog med Espira om etablering av privat barnehage på Gatu Park. Det forventes at Espira etablerer barnehage med oppstart høsten 2025, det kommunale alternativet realiseres ikke.

Barnehagen er en viktig integreringsarena, og enhet barnehage har mottatt tilskudd for å jobbe systematisk med å øke barnehagedeltakelsen blant minoritetsspråklige barn i alderen 1-2 år. Blant minoritetsspråklige barn i alderen 1-2 år har barnehagedeltakelsen økt fra 78 prosent i 2022 til 88 prosent i 2023.

Kompetanse og utvikling

Strategisk plan for KOA har «Tidlig innsats med inkluderende og trygge omsorgs- og læringsmiljø for alle barn og unge» som ett av fire satsingsområder. I enhet barnehage er arbeidet med tidlig innsats en prioritert oppgave. Det legges vekt på å utvikle systemer som sikrer kompetanse og kapasitet i barnehagene. Enhet barnehage samarbeider med enhet skole og avdeling pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) om kompetanseheving gjennom satsingen «Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis». Satsingen finansieres gjennom statlige tilskudd. Arbeidet har i inneværende barnehageår vært spisset mot å øke barnehageansattes kompetanse for bedre å inkludere og tilrettelegge for barn med autisme eller vansker med gjensidig sosialt samspill, kommunikasjon og språk. Det er ni barnehager som deltar i satsingen, fire private og fem kommunale.

Pedagogisk veiledning og kvalitet (PVK) leder og koordinerer felles utviklingsarbeid der tema er inkluderende fellesskap. Det er 12 private og 12 kommunale barnehager som deltar i satsingen som startet i august 2022, og varer frem til juni 2025. Kommunen samarbeider med Læringsmiljøsentret ved Universitet i Stavanger. Hver barnehage har vært igjennom en kartlegging av ansattes kompetanse, som danner grunnlaget for barnehagens utvelgelse av tiltak. Det videre arbeidet med kompetanseheving er delt i de to hovedkategoriene "lek og lekemiljø" og "laget rundt barnet". Barnehagene har mottatt tilskudd fra statsforvalteren gjennom regional kompetanseordning til å finansiere satsingen.

Som et tiltak knyttet til strategisk plan for KOA har private og kommunale barnehager utarbeidet en felles oversikt over tiltak som styrker arbeidet innenfor de fire satsingsområdene og bidrar til å realisere målene for kommunalområdet.

Styrket tilbud til førskolebarn

Barnehagemyndigheten i kommunen fatter vedtak om styrket barnehagetilbud til barn i banehage, i henhold til lov om barnehager § 31 og 37. For barnehageåret 23/24 er det gitt avslag i 12 saker, ingen har ført til klage.

I barnehageåret 23/24 har 89 barn mottatt spesialpedagogisk hjelp etter lov om barnehager §31, tilsvarende tall for 22/23 var 77 barn. Tjenesten ytes av spesialpedagoger ansatt ved PVK.

66 barn har vedtak om tilrettelegging etter lov om barnehager § 37 for inneværende barnehageår, mens antallet barn med vedtak etter denne bestemmelsen var 53 i barnehageåret 22/23. Kommunen utbetaler refusjon etter en fastsatt sats til private barnehager for kostnader til vedtak om tilrettelegging. Det gis tilskudd til tiltak for å styrke språkforståelsen hos minoritetsspråklige barn til alle barnehager.

Tilsyn etter barnehageloven

Bakgrunn for barnehagemyndighetens tilsyn med barnehager er risikovurderinger og kartlegging av kommunens barnehager innenfor gitte bestemmelser i barnehageloven. I 2023 har risikoanalyse og kartlegging ført til fire tilsyn. Områdene som er kartlagt er barnehage-eiers arbeid med å sikre rett kompetanse, arbeidet med individuell tilrettelegging for barn som trenger ekstra støtte og anvendelse av midler som er øremerket til arbeid til språkstimulerende tiltak for minoritetsspråklige barn i barnehagen.

Det er avdekket få avvik, og det vurderes at det er liten risiko for uforsvarlige forhold i barnehagene.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023
Sum	457 399	463 145	-5 746	-1,3 %	396 668	427 110

Kommentar til status økonomi

Enhet barnehage viste et merforbruk på 5,7 millioner kroner mot revidert budsjett i 2023.

Merforbruket skyldtes blant annet endret barnetall i kommunale barnehager. Antall barn i kommunale barnehager økte med 73 barn fra barnehageåret 2022/2023 til barnehageåret 2023/2024. Med en høyere andel barn under tre år måtte enkelte barnehager omorganisere barnegrupper, samt barnehagenes fysiske miljø. Disse endringene førte til et behov for mer utstyr, og enkelte barnehager ble mer sårbare med hensyn på sykefravær, noe som igjen førte til økte vikarutgifter.

Det var i 2023 også en økning i utgifter knyttet til barn med behov for tilrettelegging, både i de kommunale og i de private barnehagene. Dette skyldtes en økning i antall barn, i tillegg til mer ressurskrevende barn med nedsatt funksjonsevne.

Status økonomiplantiltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak

Ramme Prognose Avvik Status Beskrivelse år 1

Vedtatt forrige periode

Effektivisere organisasjon/administrasjon i enhet barnehage	-2 020	-2 020	0	Ferdig	Enheter barnehage endret lederstruktur og administrativ organisering av barnehageeier-funksjonen i 2021. Tiltaket har hatt effekt på utgiftsnivået per heltidsplass i barnehagene i 2021 og dermed på tilskuddet til de private barnehagene i 2023. Utgifter til ordinært driftstilskudd øker i 2023 på grunn av andre faktorer.
Sum	-2 020	-2 020	0		

Aktivitetssendringer

Styrket bemanning i pedagogisk veiledning og kvalitet	800	0	800	Ferdig	Det er opprettet en ny stilling som spesialpedagog, Stillingen er besatt.
Sum	800	0	800		

Sum tiltak

-1 220 -2 020 800

Sykefravær

Fravær

	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Sykefravær 2020	3,80 %	8,58 %	12,37 %
Sykefravær 2021	4,39 %	10,01 %	14,41 %
Sykefravær 2022	5,50 %	10,97 %	16,47 %
Sykefravær 2023	4,38 %	11,02 %	15,40 %

Status sykefravær og HMS

Sykefravær i enhet barnehage var i 2023 15,4 prosent. Det er noe lavere enn i 2022, da det samlede fraværet i enheten var 16,5 prosent. Det er variasjoner mellom barnehagene, der enkelte barnehager har betydelig reduksjon, mens andre har mindre endringer.

Sykefraværet i enkelte barnehager er fortsatt over ønsket nivå og målsetning. Det er et sammensatt årsaksbilde. Alle kommunale barnehager følger KS bransjeprogram "En bra dag på jobb", samtidig som det er iverksatt lokale tiltak på individ- og systemnivå for å øke nærværet i barnehagene. Forebyggende og reparerende tiltak er gjennomført i samarbeid med NAV arbeidslivssenter, Moss kommunes HR-avdeling, og bedriftshelsetjenesten. Tiltakene har hatt som formål å redusere belastningen på medarbeidere, og sikre tilstrekkelig kompetanse for å ivareta kvaliteten på tilbudet til barna. Tendensen med økt nærvær er tydeligst i barnehager der parallelle tiltak på individ- og systemnivå har pågått over tid, og der det har vært fokus på psykososiale arbeidsmiljøfaktorer og høye emosjonelle krav.

Det er registrert 90 HMS-avvik i 2023. Det er betydelig flere enn i 2022. Av de registrerte HMS-avvikene har 20 ført til skade. De fleste avvikene gjelder forbigående mangler i fysisk arbeidsmiljø eller skade på ansatte etter nestenuhell eller ulykker. Avvikene er i hovedsak vurdert som mindre alvorlige.

Årsrapport 2023

Enhet barnehage har fokus på forbedring og kvalitetsarbeid, og etterstreber en mer enhetlig praksis for kategorisering, årsaksanalyser og oppfølging av avvik. Som en del av dette arbeidet er det gjennomført felles gjennomgang av temaet med lokale verneombud og ledere høsten 2023.

Status politiske vedtak

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Forbruk og avfall - redusere matsvinn med 50 %	Iht. plan	De kommunale barnehagene har en vedtatt kvalitetsstandard for måltider i barnehagene. Reduksjon av matsvinn er et eget punkt i henhold til denne standarden. Barnehagene har jobbet med å innarbeide praksis i henhold til standarden. Dette beskrives i barnehagenes årsplaner.
Forbruk og avfall: Levetid for mobiltelefoner 3 år - laptop 5 år - nettbrett 5 år	Iht. plan	Klimabudsjettet er gjennomgått med alle ledere. Levetid for telefon, lpad og pc etterleves.
Klimakommunikasjon: Fortelle våre klimahistorier	Iht. plan	De ansatte i barnehagene forteller foresatte om bærekraftig pedagogisk praksis i den daglige kontakten, gjennom planer og dokumentasjon av arbeidet. Den pedagogiske praksisen danner grunnlaget for barnas forståelse og holdning til alles ansvar for klimavennlige og bærekraftige valg.
Naturmangfold - vi holder naturen fri for forsøpling og forurensning	Iht. plan	Arbeidet med bærekraft og naturmangfold er forankret i rammeplan for barnehager, og er en sentral del av barns aktiviteter i barnehagen. Moss kommune har gode naturopplevelser som en av seks viktige verdier i kvalitetsplan for barnehagene. Alle barnehager er bevisste på hvordan barn og ansatte opptrer i naturen. Det gjelder både for hvordan man gjennomfører aktiviteter og at man sikrer barn varierte naturopplevelser. Barnehagene deltar i strandryddeaksjoner, og er opptatte av å ikke etterlate seg avfall når de er på tur, og å samle søppel som man finner på veien. Dagens aktiviteter og opplevelser gir barna kunnskap om forurensning og danner grunnlag for at barna senere i livet kan ta bærekraftige valg, og bidra til å redusere forsøpling av naturen.
Naturmangfold - vi tar vare på naturen vår med fokus på et mangfold av arter	Iht. plan	Arbeidet med bærekraft og naturmangfold er forankret i rammeplan for barnehager, og er en sentral del av barns aktiviteter i barnehagen. Moss kommune har gode naturopplevelser som en av seks viktige verdier i kvalitetsplan for barnehagene. Alle barnehager er bevisste på hvordan barn og ansatte opptrer i naturen. Det gjelder både for hvordan man gjennomfører aktiviteter og at man sikrer barn varierte naturopplevelser. Barnehagene gjennomfører turer til ulike biotoper (ferskvann, saltvann, skog) til ulike årstider. Dagens aktiviteter og opplevelser gir barna kunnskap om artsmangfold og danner grunnlag for at barna senere i livet kan ta bærekraftige valg, og verne om naturmangfoldet.
Transport - gangeandel på 25 % 2030 i mossesamfunnet	Iht. plan	Alle ledere i enheten er bevisste på å oppfordre medarbeidere og foresatte til å gå, bruke sykkel eller kollektivt. Det etterstrebes å gi rammer som gjør at tid ikke er til hinder for at ansatte kan gå eller sykle for å delta i møter eller lignende.
Transport - kollektivandel buss på 15 % 2030 i mossesamfunnet	Iht. plan	Enhet barnehage gjennomfører høy andel møter digitalt. Alle ledere i enheten er bevisste på å oppfordre medarbeidere, og foresatte til å gå, bruke sykkel eller kollektivt.

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet	Iht. plan	Alle ledere i enheten er bevisste på å oppfordre medarbeidere og foresatte til å gå, bruke sykkel eller kollektivt. Det etterstrebtes å gi rammer som gjør at tid ikke er til hinder for at ansatte kan gå eller sykle for å delta i møter eller lignende.
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 % (Fokus på digitale løsninger og færre reiser)	Iht. plan	Enhet barnehage gjennomfører høy andel møter digitalt. Ansatte som må bruke bil i forbindelse med tjenesteoppdrag benytter seg i stor grad av kommunens bilpark. Når flere ansatte skal samme sted, og man ikke kan benytte kollektiv transport, kjører man i samme bil.

Enhet skole

Tjenesteområdebeskrivelse

Enhet skole består av 17 skoler, avdeling pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) og administrativ skoleeier. I mosseskolen går det 5280 barn.

Enhet skole har ansvaret for:

- en effektiv drift av skolene innenfor gitte lovfestede og kommunale føringer som sørger for et godt og likeverdig tilbud til kommunens elever
- at alle elever møter et inkluderende og helsefremmende læringsmiljø med kompetente pedagoger slik at elevene får tatt ut sitt læringspotensial
- å ivareta tidlig innsats og sikre sømløse overganger mellom barnehage, skole og videregående skole
- å se hele lærings- og oppvekstløpet under ett
- å sikre god kvalitet i samhandling og samarbeid med andre instanser
- å ha en pedagogisk psykologisk tjeneste som ivaretar individ- og systemhenvisninger i henhold til regelverket - både i barnehage og skole.

Status tjenesteområdene

Skolene i Moss har vært leksefrie siden høsten 2022. I den forbindelse har det vært gjort forskning i regi av Høyskolen i Østfold. Målet er å kartlegge kortsiktige og langsiktige effekter av tiltaket for elevenes læring og trivsel. Kommunestyret vedtok i desember 2023 at mosseskolen fra skoleåret 2024/2025 ikke lenger skal være leksefri, men leksebevisst.

Kommunestyret bevilget 4 millioner kroner til skolene i juni 2023 som ble benyttet til å videreføre leselærerprosjektet, hvor alle skolene har en leselærer i 30 prosent stilling. I tillegg fikk Moss kommune statlige midler til et ettårig prosjekt med en koordinator for skolebibliotekene. Koordinatoren har utviklet en plan for skolebibliotekene som er tett knyttet sammen med den reviderte leseplanen til Moss kommune. Staten bevilget 1 million kroner til innkjøp av fysiske lærebøker til elevene, knyttet til fagfornyelsen. Midlene ble fordelt ut til skolene som foretok innkjøpene.

Gjennom 2023 er det bosatt mer enn 60 flyktninger i skolealder. Enhet skole har også tilrettelagt skole for barn i skolealder som er asylsøkere og enslige mindreårige fra Ukraina og andre land. I tillegg har det kommet elever ved ordinær innvandring eller familiegjenforening. Dette krever ekstra ressurser både i mottaksklassene Globus på Bytårnet skole, og lokalt på hver skole.

KOSTRA-tallene viser en økning i vedtak om spesialundervisning gjennom 2023. Flere skoler melder om en økning i antall barn som har store tilretteleggingsbehov. PPT har på grunn av dette fått en større arbeidsmengde med tanke på sakkyndige vurderinger og oppfølging. Lav grunnbemanning kan føre til en økning i henvisninger til PPT, hvis skolen ikke klarer å tilrettelegge godt nok for elevene. PPT har sammen med skolene innført en ny samarbeidsmodell hvor de ulike stadiene i arbeidet rundt både enkeltelever, klasser og trinn beskrives og konkretiseres.

Det ble i 2023 etablert et alternativt skoletilbud, avdeling Vansjø, for ungdommer som midlertidig har behov for et mer tilrettelagt skoletilbud. Avdelingen er underlagt Nøkkeland skole, og har en avdelingsleder og seks medarbeidere med ulik relevant faglig bakgrunn. Tilbudet ga et godt tilbud og gode løsninger for flere ungdommer allerede første halvår.

Elevundersøkelsen viser at de aller fleste elevene trives godt på skolen sin. Likevel er det en økning i elever på 7. og 10. trinn som opplever mobbing i skolen. Denne økningen har vært større i Moss enn i landet forøvrig. Enkelte skoler og trinn har større utfordringer enn andre. Dette er en bekymringsfull utvikling. Det er satt inn tiltak for å snu denne tendensen, både fra sentralt hold og på den enkelte skole og trinn.

Fra høsten 2023 fikk alle elever på 2. trinn tilbud om 12 timers gratis SFO per uke. Kommunen har fått tilført midler for å dekke tapte inntekter og økte kostnader i forbindelse med tilbudet. Skoler har utbedret sine SFO-lokaler, kjøkkenfasiliteter eller uteområder for å kunne ta imot den økte elevmengden. I tillegg har skolene økt sin bemanning og gjort innkjøp av interiør og leker til barna i SFO. Dette arbeidet videreføres når 3.klassingene også får et gratistilbud fra skoleåret 2024/2025.

Det ble gjennomført et prøveprosjekt våren 2023 hvor kulturskolen hadde ulike kulturopplegg for barna i SFO. Målet var å gi barna i SFO en kulturell erfaring og på denne måten bedre tilbudet til de eldste barna. Prosjektet ble evaluert av elever, foresatte og ansatte i både SFO og kultur og det ble gitt gode tilbakemeldinger på tilbudet.

Det er viktig å gi alle ansatte den nødvendige kompetansen som skal til for å løse skolenes utfordringer og behov. Det satses fortsatt på kompetanseheving gjennom ulike videreutdanninger og rektorutdanning i regi av den statlige ordningen "kompetanse for kvalitet". Veiledning av nyutdannede lærere er obligatorisk og gjøres for å demme opp for "praksissjokket", og for å sikre en god start og felles praksis blant lærere i skolene.

Skolene i Moss har lagt stor vekt på å skape et inkluderende læringsmiljø med likeverdige tilbud til alle kommunens barn og unge gjennom utviklingsarbeidet SIMM (Sammen om Inkluderende lærings Miljø i Moss). Det jobbes mye med elevenes motivasjon og lærelyst, og målet er at alle elever skal kunne ta ut sitt læringspotensial. Elevmedvirkning og vurdering som læring er viktige satsninger i strategisk plan for skole.

Ny teknologi og nye lover og forskrifter som eksempelvis kunstig intelligens (KI) og GDPR utfordrer skolesektoren. Det kreves ressurser og høy kompetanse til å møte forventninger og krav innenfor disse områdene. Moss samarbeider med andre kommuner, og arbeidet med KI og personvern i skolen blir et satsningsområde det kommende året.

Det ble i 2023 gjennomført skriftlig eksamen i grunnskolen for første gang etter pandemien. I Moss er resultatene likt eller bedre enn nasjonalt i norsk hovedmål og engelsk, mens det er rom for forbedring i matematikk og norsk sidemål. Gjennom flere år har grunnskolepoengene ligget over nasjonalt snitt og det gjør de også i 2023. Grunnskolepoengene er et gjennomsnitt av standpunkt og eksamenskarakterer,

og det er disse poengene som danner grunnlag for opptak til videregående skole. Nærmere beskrivelser av resultatene kommer i tilstandssrapporten for skole.

Statsforvalteren i Viken gjennomførte et tilsyn med Moss kommune på kommunens internkontroll på skolemiljø-området. Kommunens internkontrollsystem ble godkjent, mens de etterlyste noe mer dokumentasjon i skolens etterlevelse på området. Tilsynet ble lukket etter at skolen gjorde noen justeringer i sine rutiner.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhhet	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023
Sum	662 027	666 475	-4 448	-0,7 %	568 975	609 732

Kommentar til status økonomi

Enhhet skole viste et merforbruk på 4,4 millioner kroner mot revidert budsjett i 2023.

Merforbruket skyldtes blant annet økte utgifter til elever med spesialpedagogiske vedtak i private skoler. I tillegg har flere elever fra Moss fått sin skolegang i andre kommuner, noe som innebærer høyere refusjonskrav fra andre kommuner enn budsjettet. Av dette merforbruket skyldtes 1,5 millioner kroner et etterslep fra tidligere år.

Enkelte skoler viste også merforbruk i 2023. Dette skyldtes tilpasninger rundt enkeltbarn med store tilretteleggingsbehov, og behov for tett oppfølging med ekstra bemanning. Dette ga økte lønnsutgifter utover budsjett ved enkelte skoler.

Status økonomiplaniltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
	år 1				
Vedtak forrige periode					
LOS-stillinger - videreføring av tilbud med miljøterapeuter i 5 ungdomsskoler - statlig tilskudd opphører	2 000	2 000	0	Ferdig	Alle ungdomsskolene har innført tiltaket.
Sum	2 000	2 000	0		
Aktivitetendringer					
Redusert antall plasseringer av elever i andre kommuner	-1 000	1 500	- 2 500	Ferdig	Det ble en negativ utvikling i 2023. Moss kommune har vært nødt til å plassere barn i andre kommuner i større grad enn forutsatt. En del av disse elevene har vedtak om spesialundervisning.
Økt antall nyankomne flyktninger	1 600	1 600	0	Ferdig	Det kom mange nye flyktninger og asylsøkere til skolene i Moss i 2023.
Økt bemanning PPT	1 800	1 800	0	Ferdig	Bemanningen har økt i avdeling for pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT). Det har vært en økning i sakkyndige vurderinger, noe som fører til bekymring for

Årsrapport 2023

Tiltak	Ramme	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
	år 1				
					slitasje blant ansatte. Bemanningen må opprettholdes for å kunne ivareta lovfestede oppgaver.
Økt grunnbemanning som følge av økt elevtall	2 800	2 800	0	Ferdig	Personalet er ansatt.
Ukrainske flyktninger i skolen	3 200	0	3 200	Ferdig	Det kom mange nye flyktninger og asylsøkere til skolene i Moss i 2023. Globus har økt bemanningen. Ressurser er i tillegg fordelt ut til hver enkelt skole.
Økte vedtak om spesialundervisning og behov for tilrettelagt undervisning	5 800	5 800	0	Ferdig	Det har gjennom året vært en økning i antall vedtak om spesialundervisning. Mange nye meldinger til PPT tilsier at denne utviklingen vil fortsette. Ressursene er fordelt til skolene som har bemannet opp.
Sum	14 200	13 500	700		
Sum tiltak	16 200	15 500	700		

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Sykefravær 2020	2,16 %	6,00 %	8,16 %
Sykefravær 2021	2,62 %	6,45 %	9,07 %
Sykefravær 2022	3,58 %	5,17 %	8,75 %
Sykefravær 2023	2,66 %	5,84 %	8,50 %

Status sykefravær og HMS

Sykefraværet for enhet skole var i 2023 på 8,5 prosent, mot 8,8 prosent i 2022. Dette er en positiv utvikling og det jobbes godt i skolene med trivsel, mestring, kompetanseutvikling og andre tiltak for å øke nærværet og redusere fraværet. Arbeidet gjøres både generelt og rundt enkelte ansatte med særlige behov for tilrettelegging. Enhet skole følger nøye med i utviklingen, og setter inn forebyggende tiltak der dette er nødvendig.

Det ble registrert 307 HMS-avvik for enhet skole i 2023. 163 av avvikene er kategorisert som vold og trusler, noe som er en dobling fra 2022. Enhet skole har hatt en økning i antall avvik (alle avvikstyper) på omtrent 50 prosent fra 2022 til 2023. Det er derfor naturlig at registrerte avvik på vold og trusler øker, men økningen innenfor denne kategorien er høyere enn den generelle økningen av avvik for enhet skole. Økningen av vold og trusler vurderes som reell i tjenestene, samtidig som det også er et resultat av bedre registreringspraksis og mer oppmerksomhet rundt denne utviklingen. Det er gjennomført opplæring for ansatte i håndtering og forebygging av vold og utagerende adferd. Det er gjennomført risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) samt laget rutiner og satt inn tiltak på bakgrunn av analysene.

Status politiske vedtak

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Forbruk og avfall - redusere forbruk	Iht. plan	Skolene er miljøbevisste virksomheter og fokuserer kontinuerlig på forbedringsarbeid for å redusere forbruk. Gjenbruk og avfallssortering står sentralt i arbeidet.
Forbruk og avfall - redusere matsvinn med 50 %	Iht. plan	SFO og skoler med kantine fokuserer på å redusere matsvinn, og har gode rutiner for dette. Arbeidet er en kontinuerlig prosess. I faget mat og helse er dette et tema gjennom hele året.
Naturmangfold - vi holder naturen fri for forurensning og forsøpling	Iht. plan	Temaet er hjemlet i opplæringsloven. Skolene er aktive i strandrydding og andre aktiviteter for å nå målet.
Naturmangfold - vi tar vare på naturen vår med fokus på et mangfold av arter	Iht. plan	Mosseskolen arbeider kontinuerlig med målet. Dette er hjemlet i opplæringsloven, og skolene har fokus på målet.
Transport - gangeandel på 25 % 2030 i mossesamfunnet	Iht. plan	Nærskoleprinsippet er gjeldende i Moss. En av grunnene til dette er at elever skal kunne gå eller sykle til skolen. Det arbeides kontinuerlig med å få elever og ansatte til å sykle eller gå til skolen.
Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet	Iht. plan	Nærskoleprinsippet er gjeldende i Moss. En av grunnene til dette er at elever skal kunne gå eller sykle til skolen. Det arbeides kontinuerlig med å få elever og ansatte til å sykle eller gå til skolen.
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 % (fokus på digitale løsninger og færre reiser)	Iht. plan	Det er en forventning om at ansatte i enhet skole skal sykle, gå eller ta kollektivt når de beveger seg internt i kommunene eller er på tjenestereise. Møter og samlinger gjennomføres digitalt der det er hensiktsmessig.

Enhet barnevern, bolig og inkludering

Tjenesteområdebeskrivelse

Enhet barnevern, bolig og inkludering er delt inn i fem avdelinger og en virksomhet som har ansvar for hvert sitt fagområde: boligsosial avdeling, voksenopplæring, flyktningtjeneste, avdeling for enslige mindreårige flyktninger og krisesenter i tillegg til barneverntjenesten.

Enheten jobber med:

- å styrke helhetsperspektivet på familiene og å gi oppmerksomhet til arbeid med sosioøkonomiske forhold og utvikling av levekårsområdet.
- boligsosialt arbeid gjennom tildeling av boliger, Housing First og miljøvaktmestere
- integreringsarbeid gjennom bosetting av flyktninger, voksenopplæring og botilbud for enslige mindreårige flyktninger
- krisesentertjenester, herunder botilbud, dagsamtaler og regionens kompetansesenter om vold i nære relasjoner
- barnevernstjenester, herunder behandle bekymringsmeldinger, gjennomføre undersøkelser og iverksette tiltak

Status tjenesteområdene

Barnevern

Barneverntjenesten har i 2023 opplevd en økning i antallet bekymringsmeldinger etter flere år med nedgang. Økningen antyder en sterkere oppmerksomhet og rapportering av potensielle utfordringer knyttet til barn og familiesaker. Nærmere oversikt over sentrale tall og forklaringer kommer i barnvernets tilstandsrapport.

Krisesenter

Det er en økning i antall personer som trenger hjelp og beskyttelse. Krisesenteret opplever at voldsutsatte har behov for flere tjenester og mer hjelp enn tidligere for å kunne leve trygt etter utflytting fra krisesenter.

Andelen menn som tar kontakt med krisesenteret er økende. Det ble gitt 451 dagsamtaler til brukere som ikke bor på krisesenteret, noe som er en økning på 42 prosent fra året før. Krisesenteret har også i 2023 mottatt prosjektmidler til å arbeide med forebygging av vold i nære relasjoner. Midlene ble benyttet til koordinering og undervisning av 2 500 elever i Moss, Våler og Råde.

Bolig

Det ble i 2023 utbetalt 85 startlån og 70 prosent av startlånene er tildelt barnefamilier. 9 prosent av husstandene som er tildelt startlån flyttet fra kommunal bolig. Dette er i tråd med kommunens målsettinger for startlån.

I løpet av året er det registrert 410 nye søknader om kommunal bolig. 79 søkere har i perioden fått avslag på søknaden. Avslag er gitt på grunn av manglende botid i kommunen eller fordi de av andre årsaker ikke er vurdert som vanskeligstilte på boligmarkedet (for eksempel for høy inntekt). 342 av søkerne har i samme periode fått innvilget kommunal bolig. De som har lavest boevne krever mye ressurser, og flytter oftere enn andre i kommunal bolig. Dette medfører store rehabiliteringskostnader, og tap for den enkelte leietaker. Kommunens forebyggende tjenester på dette området er blant annet

Housing First og miljøvaktmestertjenester. En hovedutfordring er at det mangler egnede boliger/småhus til gruppen som strever med psykisk uhelse og rus, og at det har vist seg vanskelig å få på plass selv om behovet er økende. Manglende tilbud til gruppa gjenspeiles i økte kostnader til nødboliger og økte ventelister.

Integrering

Det ble i løpet av 2023 bosatt 230 flyktninger, herav 12 enslige mindreårige flyktninger. Kommunestyrets vedtak var på 300 bosettinger, og hovedårsaken til at dette målet ikke ble nådd har vært utfordringer med å finne tilstrekkelig antall boliger til rett tid. Av de bosatte var 198 (87 prosent) fra Ukraina. Flyktninger fra Ukraina har kollektiv beskyttelse. Utover dette ble det bosatt overføringsflyktninger og flyktninger fra ulike nasjonaliteter. Det har kommet 24 personer på familiegjenforening i løpet av året.

Totalt avsluttet 86 deltakere sitt introduksjonsprogram i 2023. Andelen avsluttet til arbeid eller utdanning var 66 prosent. Avgang til arbeid og utdanning for ukrainere var 68 prosent.

Moss kommune mottok i 2023 integreringstilskudd for 661 personer.

I 2023 har voksenopplæringen gitt undervisningstilbud til 797 deltakere fra Moss, Våler og Råde kommune. Høsten 2023 hadde voksenopplæringen omtrent 500 aktive deltakere. 86 hadde vedtak om grunnskoleopplæring for voksne vårhalvåret 2023 og 77 høsten 2023. Det ble utstedt 46 vitnemål for fullført grunnskoleopplæring, i januar og juni. 90,5 prosent av deltakerne fullførte opplæringsløpet på normert tid. Forsøket med nye læreplaner for voksne på grunnskolenivå er forlenget til juni 2024.

Det er gitt opplæringstilbud til 53 asylsøkere som gjennomføres i mottakets lokaler på Framnes.

Det er gjennomført ni realkompetansevurderinger på grunnskolenivå og 160 statsborger- og samfunnskunnskapsprøver i 2023. Antallet gjennomførte norskprøver er 750.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023
Sum	231 107	227 959	3 148	1,4 %	187 494	207 359

Kommentar til status økonomi

Enhet barnevern, bolig og inkludering viste et mindreforbruk på 3,1 millioner kroner mot revidert budsjett i 2023.

Barneverntjenesten viste et merforbruk på 3,4 millioner kroner mot revidert budsjett. Budsjettet ble i løpet av 2023 styrket med 16,4 millioner kroner, noe som betyr at barnevernstjenesten hadde et merforbruk på 19,8 millioner kroner mot opprinnelig budsjett. Økt kjøp av veiledningstiltak og avlastningstiltak til barn og familier fra eksterne aktører er hovedårsaken til merforbruket. Det har i tillegg gjennom året vært høyt sykefravær og påfølgende etterslep i saksbehandlingen. For å redusere antall fristbrudd har det vært leid inn konsulenter til å utføre saksbehandling.

Årsrapport 2023

Boligsosial avdeling viste et mindreforbruk på 1,6 millioner kroner som i hovedsak skyldtes at det ble utbetalt mindre i tilskudd knyttet til startlån enn budsjettet. Færre har kommet i posisjon til å kjøpe bolig med startlån i 2023 enn i 2022 på grunn av redusert kjøpekraft.

Flyktningtjenesten viste et merforbruk på 0,2 millioner kroner mot revidert budsjett som i hovedsak skyldtes økt bruk av tomgangsleie for å sikre boliger til bosetting. Avdelingen har i løpet av året styrket budsjettet med 7,4 millioner kroner. Dette var knyttet til økt bosetting av ukrainske flyktninger som blant annet førte til økte utbetalinger av introduksjonsstønad.

Botiltak for enslige mindreårige flyktninger har hatt merinntekter i form av tilskudd på grunn av økt bosetting av enslige mindreårige flyktninger. Totalt har det ført til et mindreforbruk for avdelingen på 2,1 millioner kroner mot revidert budsjett. I løpet av året har budsjettet tilskudd for avdelingen økt med 6,5 millioner kroner.

Voksenopplæringen har hatt et mindreforbruk på 3,1 millioner kroner som skyldtes en sterk økning i elevtall som gir mer i tilskudd og flere solgte elevplasser. I løpet av året har budsjettet tilskudd for avdelingen økt med 2,7 millioner kroner.

Status økonomiplaniltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
	år 1				
Aktivitetssendringer					
Reduksjon introduksjonsstønad - færre ordinære bosettinger	-1 400	-3 800	2 400	Ferdig	Introduksjonsstønaden til andre flyktninger enn ukrainere går ned som følge av lavere bosetting av andre grupper.
Introduksjonsstønad for flyktninger fra Ukraina	5 000	10 500	-5 500	Ferdig	Det ble avsatt 5 millioner kroner til introduksjonsstønad til bosatte ukrainske flyktninger i økonomiplan 2023-2026. Ved behandling av 1. tertialrapport 2023 ble det avsatt ytterligere 4 millioner kroner. Introduksjonsstønad til ukrainske flyktninger endte på 10,5 millioner kroner i 2023.
Sum	3 600	6 700	-3 100		
Nye tiltak					
Nye fagkonsulentstillinger	3 400	3 400	0	I arbeid	Fagkonsulentene har gjennom høsten gradvis blitt mer involvert i kvalitetsutvikling og vi begynner nå å se effekt av deres arbeid. Sykefravær har ført til at de også har vært involvert i saksproduksjonen.
Sum	3 400	3 400	0		
Sum tiltak	7 000	10 100	-3 100		

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Sykefravær 2020	2,22 %	7,70 %	9,92 %
Sykefravær 2021	1,81 %	6,82 %	8,62 %
Sykefravær 2022	2,89 %	7,93 %	10,82 %
Sykefravær 2023	2,64 %	10,00 %	12,64 %

Status sykefravær og HMS

Sykefraværet var totalt på 12,6 prosent i 2023, opp 1,8 prosentpoeng fra 2022.

Barnevernstjenesten har hatt et sykefravær på 17,7 prosent mot 11,8 prosent i 2022. Sykefraværet steg gradvis fra 3. tertial 2022 og frem til og med 2. tertial 2023, etter dette har sykefraværet sunket igjen. Det er flere elementer som spiller inn, inkludert arbeidsrelaterte forhold, sykdom og andre uheldige omstendigheter. Det er gjennomført årsaksanalyser og det er iverksatt tiltak for økt nærvær. Blant annet er det satt inn tiltak for å redusere stressfaktorer og fremme kommunikasjon og samarbeid. I tillegg har det vært kjøpt eksterne saksbehandlertjenester for å dempe ansattes arbeidsbelastning fra august til desember 2023. Reduserte sakslister, mer tilgjengelig lederstøtte og kompetanseheving på støttesamtaler etter vanskelige hendelser vil ventelig være virksomme tiltak i fortsettelsen.

Avviksregistreringen viser ikke vesentlige endringer fra i fjor. Det er registrert 44 HMS-avvik i 2023, mens det i 2022 var det registrert 48 HMS-avvik. HMS-avvikene handler ofte om vold og trusselsituasjoner, og i noen grad om arbeidsbelastning. Avvikene følges opp fortløpende med årsaksanalyse og forbedringsarbeid. Det er gjennomført opplæring både i å avverge situasjoner, og i hvordan uønskede hendelser skal følges opp i etterkant med støtte.

Status politiske vedtak

Verbalvedtak

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Arbeidet med å rullere kommunens Integreringsplan skal starte i 2023.	Ikke startet	Integreringsplan ble tatt ut av kommunens planstrategi da denne ble vedtatt. Moss kommune har per i dag ikke en integreringsplan som kan rulleres. Vedtaket må tas opp igjen i forbindelse med planstrategi og prioriteringer av planarbeidet totalt i kommunen.

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Forbruk og avfall - redusere forbruk	Iht. plan	Det foreligger ikke gode nok tall for å kunne måle opp denne med konkrete resultatmålinger, men det gis oppmerksomhet i arbeidshverdagen.

Oppdrag

Status Statusbeskrivelse

Forbruk og avfall - redusere matsvinn med 50%	Iht. plan	Stor reduksjon av matsvinn ble gjennomført i 2022. Det har vært vanskeligere å fortsatt redusere like mye i 2023.
---	-----------	---

Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 % (fokus på digitale løsninger og færre reiser)	Iht. plan	Følges opp i henhold til plan. Stor overgang til digitale møter og kurs.
---	-----------	--

Enhet NAV

Tjenesteområdebeskrivelse

NAV Moss er et partnerskap mellom Moss kommune og Arbeids- og velferdsetaten region Øst-Viken. Enhet NAV er organisert i åtte ulike avdelinger hvorav seks av disse er tverrfaglige oppfølgingsavdelinger. En av oppfølgingsavdelingene er dedikert unge, i aldersgruppen 18-29 år. De øvrige avdelingene har oppfølging av innbyggere fra og med 30 år.

Hovedstrategier

- NAV Moss skal være en inkluderende og kompetent pådriver for helhetlig og tverrfaglig brukeroppfølging
- Hovedfokus skal være å forebygge sosial arv og utenforskap gjennom arbeidsrettet brukeroppfølging
- NAV Moss skal jobbe systematisk med kompetansearbeid

Status tjenesteområdene

Økonomisk sosialhjelp

Arbeidsledigheten har holdt seg stabilt lav i 2023, likevel har det vært økende behov for økonomisk sosialhjelp blant befolkningen. Flere som mottar statlige ytelser som for eksempel arbeidsavklaringspenger eller uføre er i behov av økonomisk sosialhjelp som supplerer. Moss kommune har tatt imot et større antall ukrainske flyktninger, som gjør at antall mottakere har økt fra april 2022.

Det var 1 975 personer som mottok økonomisk sosialhjelp i 2023, det er en økning på 198 personer fra 2022 (11,1 prosent). I snitt mottok hver person 73 201 kroner i 2023 mot 67 009 kroner i 2022, det er en økning på 9 prosent per mottaker.

Årsaker til at utbetalingene av økonomisk sosialhjelp øker er knyttet til rentenivået, høy prisvekst, høye strømutgifter og stramt boligmarked. Videre er det stort press på boligmarkedet som gjøre det krevende for NAV å skaffe midlertidig bolig (nødbolig).

Prioriterte grupper i NAV

NAV har et eget familieteam bestående av seks familiekontakter i tillegg til familiekoordinator. Arbeidet til familieteamet har vært å øke familienes deltakelse i arbeid, aktivitet og fritid samt å stabilisere boligforhold og bedre den økonomiske situasjonen. Målet er å forebygge sosial arv og gi bedre folkehelse på sikt, i tillegg til å øke bevisstheten rundt barne- og familieperspektivet.

Jobbspesialistene har arbeidet tett med arbeidssøkere og arbeidsgivere gjennom hele året gjennom tiltaket "Arbeid med støtte" (AMS). AMS har bidratt til at personer med sammensatte utfordringer har

kommet i lønnet arbeid etter metoden "Supported Employment". I 2023 startet 85 i jobb og av disse var 21 under 30 år. Per 31.12.23 er det 141 personer i tiltaket hvorav 37 er under 30 år.

Unge under 30 år er en prioritert målgruppe i NAV. NAV Moss har en egen tverrfaglig avdeling som følger opp denne målgruppen. Avdelingen har 27 ansatte som jobber med fagområdene sosial, arbeidsavklaringspenger, sykefraværsoppfølging og arbeidsrettet oppfølging. I tillegg til "Arbeid med støtte" (AMS) og individuell jobbstøtte (IPS) ung, jobbes det med ungdom på ulike arenaer som blant annet:

- Veiledere i videregående skole
- Prosjekt Senter for skolemestring (SKRÆTSJ) - Prosjektet tester ut metoden "Supported Education" og skal få flere unge til å fullføre utdanningsløp og å bli inkludert i arbeidslivet. Per 31.12.23 var 58 ungdommer med i prosjektet. 63 prosent av deltakerne som var med i 2023 ble avsluttet for å klare seg selv i skole eller ordinært arbeid.
- Jobbtreff Ung er et treff arrangert av NAV Moss, hvor arbeidsgivere kommer med ledige stillinger og der unge får mulighet til et speedintervju.

"Individuell jobbstøtte" har i 2023 fortsatt å arbeide etter en forpliktende samarbeidsmodell mellom NAV og spesialist- og kommunehelsetjenesten. Arbeidet går ut på å hjelpe personer med moderate til alvorlige psykiske helseproblemer og/eller rusavhengighet ut i ordinært arbeid eller utdanning. IPS jobbspesialist er en del av deltakernes behandlingsteam. Det er fire jobbspesialiststillinger tilknyttet IPS Mossregionen, hvorav to stillinger er "IPS-ung"- stillinger der målgruppen er unge mellom 16-30 år. IPS har i 2023 gått fra å være et prosjekt til å bli en del av ordinær drift. NAV Råde, Våler og Vestby har vært en del av samarbeidet.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023
Sum	196 495	205 730	-9 235	-4,7 %	172 266	165 838

Kommentar til status økonomi

Enhet NAV viste et merforbruk på 9,2 millioner kroner mot revidert budsjett i 2023.

Merforbruket skyldtes i all hovedsak økte utbetalinger av økonomisk sosialhjelp. Utbetaling av økonomisk sosialhjelp endte 13,7 millioner kroner over revidert budsjett og utbetaling av sosiallån endte 1,3 millioner kroner over budsjett. Færre deltakere i kvalifiseringsprogrammet og høyere sykkelønsrefusjoner var med på å redusere det totale merforbruket.

I revidert budsjett fikk NAV tilført ekstra budsjettmidler for å dekke opp for økt behov for økonomisk sosialhjelp på totalt 26 millioner kroner.

Totalt ble det utbetalt 142,3 millioner kroner i økonomisk sosialhjelp i 2023, noe som var en økning på 24,9 millioner kroner (21,2 prosent) i forhold til 2022. Av dette var 19,8 millioner kroner utbetalinger til ukrainske flyktninger. I tillegg til bosetting av et stort antall flyktninger har utfordringene i 2023 vært høy rente, økt prisvekst på mat og strøm og et stramt boligmarked. Flere har behov for økonomisk sosialhjelp som supplerer til egen inntekt og utbetalingene av økonomisk sosialhjelp har økt per husholdning.

Årsrapport 2023

Stort press på boligmarkedet gjør at det er krevende for NAV å skaffe midlertidige boliger til de som trenger det. Behovet for midlertidig bolig og tilhørende utgifter har fortsatt å øke i 2023. Kommunen har begrenset tilgang til midlertidig bolig for barnefamilier, slik at eneste mulighet blir å innlosjere familiene på hotell eller lignende dyre alternativer. Utbetalingene i 2023 til midlertidig bolig lå på 8,7 millioner kroner, en økning fra 2022 på 1,5 millioner kroner. Til sammenligning ble det utbetalt 3,7 millioner kroner i 2020.

Statens veiledende satser for utmåling av økonomisk sosialhjelp økte med 10 prosent 1. juli 2023, i tillegg til den ordinære KPI justeringen i januar 2023 på 2,8 prosent. Dette førte til høyere utbetalinger til livsopphold. For å matche markedet og å klare å skaffe til veie nok boliger i kommunen har veiledende satser for vurdering av husleie på større boenheter også økt med 1 700 kroner per måned, noe som førte til høyere utbetalinger til husleie.

Status økonomiplaniltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme Prognose år 1		Avvik	Status	Beskrivelse
Aktivitetseendringer					
Ekstraordinær flyktningsituasjon fra Ukraina	4 000	19 800	-15 800	Ferdig	Flyktingene fra Ukraina er i behov av økonomisk sosialhjelp til etablering i påvente av introduksjonsstønad og til supplering når inntekter ikke strekker til. Utbetalingene endte på 19,8 millioner kroner i 2023. Det må forventes at utbetalingene vil ligge på omtrent samme nivå fremover avhengig av antall bosatte og når de bosettes i løpet av året.
Sum	4 000	19 800	-15 800		
Konsekvensjusteringer					
Økonomisk sosialhjelp - prisvekst, nødbolig og krisehjelp	5 000	27 600	-22 600		I økte renter og høy prisvekst har ført til at flere er i behov av hjelp fra NAV for å dekke utgiftene. I tillegg har kommunen begrenset tilgang til midlertidig bolig. Det er fortsatt økt behov for økonomisk sosialhjelp blant befolkningen i Moss. Det jobbes med ulike tiltak for å redusere utbetalingene av økonomisk sosialhjelp fremover.
Sum	5 000	27 600	-22 600		
Sum tiltak	9 000	47 400	-38 400		

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Sykefravær 2020	1,27 %	9,22 %	10,49 %
Sykefravær 2021	1,71 %	6,69 %	8,39 %
Sykefravær 2022	2,31 %	7,73 %	10,04 %
Sykefravær 2023	2,13 %	9,58 %	11,71 %

Status sykefravær og HMS

Gjennomsnittlig sykefravær for kommunalt ansatte medarbeidere var 11,7 prosent i 2023. Dette var på samme nivå som for de statlige ansatte.

Årsrapport 2023

Det har gjennom hele 2023 vært jobbet målrettet med nærværarbeid og spesielt med tiltak for å redusere høyt sykefravær i enheten. Både verneombud, tillitsvalgte og ledelsen jobber sammen med denne utfordringen og LAMU er en sentral samhandlingsarena for innsikt, evaluering og vurdering av aktuelle tiltak. Det jobbes også med forebyggende tiltak for å ivareta de som er på jobb, i forhold til merarbeid på grunn av høyt fravær.

Sammenliknet med 2022 er det en klar økning i antall innmeldte HMS-avvik og skademeldinger. I 2023 ble det registrert 65 HMS-avvik, mot 36 i 2022. Det har i 2023 vært jobbet med ulike team fra årshjul HMS. Det har blant annet vært jobbet med kompetansetiltak knyttet til å melde avvik, hva et avvik er og når skal det meldes avvik, prosedyre for å melde avvik og bruk av avvikssystem. Økningen i antall registrerte avvik kan også ha en sammenheng med økt fokus på avvik og eventuell risiko for tidligere «underrapportering» av reelle hendelser.

Status politiske vedtak

Verbalvedtak

Beløp i 1000

Oppdrag

Den statlige økningen i bostøtte skal holdes utenfor beregningsgrunnlaget for sosialhjelpsutbetalinger i hele økonomiplanperioden.

Status Statusbeskrivelse

Ikke startet Det anbefales at vedtaket ikke iverksettes, som rapportert i tertialrapporter 2023.

En praksis der strømstøtte fra Husbanken holdes utenfor utmålingen av sosialhjelp vil gi urimelige utslag. Samtidig vil den stride mot sosialtjenestelovens bestemmelser om individuelle vurderinger og lovens subsidiaire karakter.

Å holde strømstøtten utenfor utmålingen av sosialhjelp vil gi utilsiktede konsekvenser med hensyn til følgende viktige prinsipper i sosialtjenesteloven:

- Individuell vurdering
- Lovens subsidiaire karakter
- Likebehandlingsprinsippet

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag

Forbruk og avfall - redusere forbruk

Status Statusbeskrivelse

Iht. plan

NAV Moss følger NAV sin virksomhetsstrategi og kommunens virksomhetsstrategi i forhold til bruk av digitale løsninger. Digitale løsninger er med på å redusere bruk av forbruksmateriell.

Transport - fossilfri tjenestepersonbiler i 2024 – utskiftning av tjenestebiler

Iht. plan

Tre elbiler og tre el-sykler til bruk i tjenesten.

Transport - gangeandel på 25 % 2030 i mossesamfunnet

Iht. plan

NAV-bygget er lokalisert sentralt, innbyggere og ansatte i nærområdet kan gå til NAV.

Årsrapport 2023

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Transport - kollektivandel buss på 15 % 2030 i mossesamfunnet	Iht. plan	NAV kontoret er lokalisert rett ved bussholdeplassen i Moss sentrum. Dette gir innbyggerne gode muligheter til å benytte buss som fremkomstmiddel til NAV kontoret.
Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet	Iht. plan	<p>Det er tilrettelagt for at NAV ansatte kan benytte el-sykler til bruk i tjenesten. NAV har tre el-sykler med egen parkering, hjelmer og lås.</p> <p>I tillegg er det egen parkering for private sykler som ansatte kan benytte for sykling til og fra jobb.</p> <p>NAV deltar i "Sykle til jobben-aksjonen" for å motivere ansatte til å være mer aktive og deriblant sykle eller gå til jobb.</p> <p>Moss kommunes leasingavtale for el-sykler for ansatte er det blitt informert om internt.</p>
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 % (Fokus på digitale løsninger og færre reiser)	Iht. plan	<p>Målet er at innbyggerne og bedrifter skal møte helhetlige tjenester på tvers av NAV, helsesektoren og kommunesektoren. Digitale løsninger benyttes der det er hensiktsmessig.</p> <p>NAV kontoret er tilrettelagt for at møter med ansatte og samarbeidspartnere kan gjennomføres på Teams. I tillegg har ansatte mulighet for å kunne jobbe fra hjemmekontor to dager i uken. Begge deler reduser reiser og transportutslipp.</p>

Kommunalområde helse og mestring

Tjenesteområdebeskrivelse

Tjenestene som ytes innen kommunalområde helse og mestring er fortrinnsvis hjemlet i helse- og omsorgstjenesteloven. Loven er en pliktlov som pålegger kommunen å sørge for nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester til alle som trenger det. Andre sentrale lover er pasient og brukerrettighetsloven og helsepersonelloven. Kommunalområdet er organisert i fire enheter:

- enhet hjemmetjenester
- enhet sykehjem og omsorgsboliger
- enhet helsehus
- enhet samhandling

Tjenestene som ytes fra hjemmetjenesten omfatter hjemmesykepleie, praktisk bistand, psykisk helse- og rustjenester og miljøarbeid. I tillegg til ordinære hjemmetjenester ytes det tjenester i samlokaliserte boliger for personer med utviklingshemming og personer med rus- og/eller psykiske lidelser.

Enhet sykehjem og omsorgsboliger drifter tre sykehjem og seks samlokaliserte omsorgsboliger i tillegg til storkjøkken og aktivitetssentra.

Enhet helsehus består av Peer Gynt helsehus, sykehjemslegene, fysio- og ergoterapi, ulike spesialiserte team, Sørtun avlastning og legevakten.

Enhet samhandling fatter vedtak på tjenester og har ansvaret for kjøp av tjenester som BPA (brukerstyrt personlig assistanse), avlastning i- og utenfor hjemmet, og enkelte heldøgns plasser.

Status tjenesteområdene

Behovet for helse-, pleie- og omsorgstjenester øker fra år til år. Flere eldre, flere yngre brukere med omfattende behov, overføring av oppgaver fra spesialisthelsetjenesten, og forventninger i befolkningen, øker behovene for tjenester.

Kapasitet

Kommunalområdet har utfordringer med kapasiteten innen de fleste tjenestene. Ventelistene til heldøgns omsorgsplasser har økt i påvente av at Grindvold omsorgsbolig skal stå ferdig. Mange utskrivningsklare pasienter har gjort det nødvendig å ta i bruk dobbeltrom. Manglende kapasitet på avlastningsplasser for barn og heldøgns plasser for personer med rus- og psykiske lidelser, har nødvendiggjort kjøp av tjenestetilbud fra private leverandører. Samtidig opplever hjemmetjenesten et økt press med tyngre og mer ressurskrevende oppdrag. Innen psykisk helsetjenester er det fortsatt venteliste. Styrkingen av RPH (rask psykisk helse) har gitt resultater og gjennom det meste av året har det ikke vært ventelister til denne tjenesten.

Avdelingene har fokus på å finne gode og innovative løsninger for å kunne møte de økte behovene i befolkningen. Egenmestring, brukermedvirkning og velferdsteknologi er sentralt. Avdelingene mange kompetente og engasjerte medarbeidere som sammen med brukere og pårørende jobber for å finne frem til gode og bærekraftige løsninger.

Rekruttering

Rekruttering av sykepleiere, vernepleiere og leger har vært utfordrende gjennom året og problemet synes å være økende. Liten tilgang på vikarer gjør situasjonen ekstra krevende. Avdelingene har hele veien jobbet med ulike tiltak for å rekruttere og beholde ansatte. Praksisplasser og rekrutteringsstillinger for studenter, mentor ordning for nyansatte, fagteam, lønn utover tariff, mulighet for etter- og videreutdanning er blant tiltakene som benyttes.

Strategisk plan

Strategisk plan for kommunalområde helse og mestring 2021 – 2024 peker ut fire satsningsområder som avdelingene skal rette sin innsats mot. Gjennomgående i planen er at kommunen skal dekke innbyggernes behov, og samtidig omstille driften til mer bærekraftige tjenester.

Følgende aktiviteter kan rapporteres fra satsningsområdene i 2023:

1. Hva er viktig for deg:

- Pårørendekoordinator er tilsatt og det jobbes aktivt i pårørende nettverk.
- Etikkråd er opprettet.
- Tilbakemeldingskultur er etablert via systematisk bruk av ulike typer brukerundersøkelser, brukerråd mv.
- Grindvold omsorgsboliger har vært under bygging gjennom året og tas i bruk våren 2024.
- Sentralkjøkken har vært under utredning, men prosessen er stanset for å vurdere bygging av kjøkken ved alle sykehjem og omsorgsboliger.
- Strategisk plan for psykisk helse er vedtatt og en handlingsplan er under arbeid.
- Demensplan er vedtatt og følges opp i enhetene.
- Prosjekt samhandling startet opp i november 2023. Prosjektet har som mål å sikre sømløse tjenester mellom avdelingene slik at brukerne får riktig hjelp til rett tid.

2. Samskaping og innovasjon

- E-helseteam er etablert.
- Velferdsteknologi benyttes stadig mer. Sykesignalanlegg med sensorteknologi er etablert på sykehjem og under utrulling på omsorgsboligene. Nye trykksalarmer er utplassert. E-låser er under installering og medisindispensere brukes hos flere brukere.
- Situasjonen i fastlegetjenesten bedret seg etter at basistilskuddet ble økt fra mai 2023. Rekruttering av nye fastleger har blitt gradvis bedre gjennom året.
- Effektivisering og organisering. Det er gjort enkelte omorganiseringer for å effektivisere tjenester til brukere med behov for ambulante tjenester.
- IKOS – digitale tavler for økt pasientsikkerhet og kvalitet er tatt i bruk i 22 avdelinger.
- Forskning. Kommunen deltar i flere forskningsprosjekter i regi av universitet og høyskoler.

3. Økonomistyring

- Plan for omsorgsbygg har vært jobbet med gjennom året. Riktig dimensjonering av botilbud innenfor boliger med heldøgns bemanning er viktig for å sikre en økonomisk rasjonell bruk av ressurser.
- Alle lederne i helse og mestring har deltatt på seminar hvor budsjett og bemanningsplanlegging var tema.
- Flere avdelinger ved kommunens sykehjem har jobbet med oppgavedeling slik at ressursene kan benyttes på best mulig måte.

4. Heltidskultur

- Fire avdelinger har vært piloter for utprøving av en egen godtgjøringsordning for mer helgearbeid.
- Flere heltidsstillinger er opprettet gjennom året.
- Flere avdelinger har innført langvakter.
- En ressursgruppe er etablert og jobber aktivt inn mot avdelingene for å bistå i heltidskulturarbeidet.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023
300-Kommunalområde helse og mestrings	12 014	7 683	4 332	36,1 %	7 565	12 043
301-Enhet helsehus	223 056	229 716	-6 660	-3,0 %	206 968	184 564
302-Enhet samhandling	162 052	148 409	13 643	8,4 %	91 900	128 149
303-Enhet sykehjem og omsorgsboliger	500 100	502 829	-2 729	-0,5 %	450 872	426 600
304-Enhet hjemmetjenester	602 194	604 008	-1 814	-0,3 %	533 285	559 820
Sum	1 499 416	1 492 644	6 772	0,5 %	1 290 590	1 311 176

Kommentar til status økonomi

Kommunalområde helse og mestrings viste et samlet mindreforbruk på 6,77 millioner kroner mot revidert budsjett i 2023.

Budsjettet ble gjennom 2023 revidert flere ganger som følge av aktivitet som ikke lå inne i opprinnelig budsjett. Kommunalområdet har utover de rent tekniske justeringene som følge av blant annet lønnsoppgjør, fått tilført mer enn 90 millioner kroner gjennom året.

Merforbruket skyldes i hovedsak at behovene har økt betydelig gjennom de siste årene, noe som har medført en mer permanent bruk av årsverk som ikke ligger i rammen. I tillegg er det utfordrende å rekruttere til ledige stillinger, og vakter har derfor i større grad blitt dekket via bruk av overtid eller bemanningsbyrå.

Aktiviteter som har gitt merforbruk gjennom året er flere ressurskrevende brukere både i- og utenfor institusjon, flere tjenestekjøp, bruk av dobbeltrom i sykehjem, økt pågang på legevakt, basistilskudd til fastleger og vikarbruk i ledige fastlegehjemler. Utbetaling av omsorgsstønning til personer med særlig tyngende omsorgsarbeid har økt. Det samme har betaling til sykehuset for overliggerdøgn i forbindelse med at kommunen ikke har hatt kapasitet til å ta imot alle utskrivningsklare pasienter.

Noe mindreforbruk eller økte inntekter fremkom også gjennom året. En del av mindreforbruket skyldes at BPA brukere (brukerstyrt personlig assistanse) ikke har brukt alle tildelte timer slik at kommunen har fått tilbakeført midler. Inntekter for egenbetaling i sykehjem ble høyere enn prognostisert, da det gjennom året ble innvilget flere langtidsplasser enn beregnet. Refusjon for ressurskrevende brukere ble også høyere enn budsjettet. Videre skyldes mindreforbruket forsinket oppstart av ulike aktiviteter og ikke- budsjetterte prosjektinntekter.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett		
	Rev. bud.	Regnskap	Avvik i kr
Avlastningsbolig for barn	2 500	200	2 300
HM - Oppgradering bygg og utstyr	8 470	7 114	1 356
Investeringer Helse og Mestring	21 186	15 380	5 806
Samlokaliserte boliger	100	0	100
Velferdsteknologi HM	5 000	3 828	1 172
Sum	37 256	26 523	10 733

Statustekst investeringer

Avlastningsbolig for barn

Igangsatt mulighetsstudie.

HM - Oppgradering bygg og utstyr

Oppgradering av bygg og utstyr pågår i flere av virksomhetene. Noe av arbeidet vil først ferdigstilles i 2024. Midlene brukes til både byggetekniske endinger og kostbart medisinsk- og forflytnings tekniske hjelpemidler. Resterende midler overflyttes til 2024.

Investeringer Helse og Mestring

Arbeidet med installasjon av sykesignalanlegg ble ferdigstilt rundt årsskiftet for sykehjemmene og

Samlokaliserte boliger

Foreløpig ikke igrangsatt mulighetsstudie. Investeringsmidler på 2,4 millioner kroner overføres til 2024 i sin helhet.

Velferdsteknologi HM

Prosessen er i gang, og de første låsene ble montert i uke 43. I første omgang ble 800 låser kjøpt inn, men på grunn av blant annet produksjonsfeil på et parti av låsene har det tatt lengre tid med montering enn planlagt.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Sykefravær 2020	3,67 %	9,71 %	13,38 %
Sykefravær 2021	3,92 %	8,71 %	12,62 %
Sykefravær 2022	4,29 %	9,77 %	14,06 %
Sykefravær 2023	3,65 %	9,50 %	13,16 %

Status sykefravær og HMS

Kommunalområde helse og mestring hadde et samlet sykefravær på 13,2 prosent for 2023. Dette er en nedgang på 0,9 prosentpoeng fra 2022. Både korttids- og langtidsfraværet har gått ned.

Sykefraværet er høyest innenfor sykehjem, omsorgsboliger og hjemmetjenester. Det jobbes aktivt med å forebygge sykefravær og flere avdelinger deltar i programmet «En bra dag på jobb» om er utviklet av Statens arbeidsmiljøinstitutt og programmet «Stødig ledelse» utarbeidet av KS. Programmene er ment å skulle øke kompetansen på sykefraværarbeid og de gir tilgang på gode og effektive verktøy.

Alle virksomheter jobber kontinuerlig med sykefraværarbeid og legger til rette for arbeidsdeltakelse der det er mulig. Det samarbeides tett med både HR og bedriftshelsetjenesten der det er behov for særskilte tilpasninger, og der det er ulike arbeidsmiljøutfordringer i virksomhetene.

HMS

Det er totalt registrert 1150 HMS avvik i 2023. I 2022 ble det meldt 1034 slike avvik. De uønskede hendelsene omhandler i hovedsak fall, skade, vold og trusler. Det er søkelys på kvalitetsforbedring i kommunalområdet og meldte avvik blir gjennomgått i enhetenes kvalitetsutvalg. Avvik relatert til vold og trusler er den kategorien som øker mest og det jobbes kontinuerlig med forebyggende tiltak.

KOSTRA Nøkkeltall

Kostra-analyse - Pleie og omsorg

	Moss 2022	Moss Sarpborg 2023	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11
Prioritet					
Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	31,3 %	31,5 %	40,2 %	38,2 %	40,0 %
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Pleie og omsorg (B) *) **)	24 200	26 374	25 955	28 090	26 455
Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	62,3 %	61,9 %	53,5 %	55,9 %	54,1 %
Produktivitet					
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner) (B) *)	293 032	303 323	386 804	415 110	286 076
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass (B) *)	1 656 624	1 764 890	1 662 564	1 602 728	1 628 995
Dekningsgrad					
Andel av alle brukere som har omfattende bistandsbehov (B)	19,4 %	19,2 %	26,3 %	28,1 %	25,5 %
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Langtidsopphold (B)	83,2 %	82,9 %	83,9 %	91,2 %	92,6 %

Årsrapport 2023

Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 0-66 år (B)	15,6 %	14,5 %	19,1 %	16,6 %	18,8 %	16,2 %
Andel innbyggere 80 år og over i bolig med heldøgns bemanning	5,4 %	4,8 %	4,9 %	2,3 %	3,2 %	3,2 %
Andel innbyggere 80 år og over som bruker hjemmetjenester (prosent)	29,3 %	28,2 %	23,0 %	24,8 %	31,5 %	25,6 %
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon	7,1 %	6,8 %	8,6 %	10,0 %	9,1 %	8,9 %
Andel plasser i brukertilpasset enerom m/ eget bad/wc (B)	93,6 %	93,6 %	58,3 %	109,6 %	94,3 %	88,2 %
Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens (B)	43,3 %	43,0 %	20,1 %	31,9 %	27,8 %	29,3 %
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over (B)	10,9 %	10,5 %	15,0 %	17,1 %	13,2 %	14,6 %
Kvalitet						
Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helsefagutdanning (prosent)	75,0 %	72,8 %	84,8 %	75,8 %	81,2 %	77,4 %
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	100,0 %	100,0 %	92,3 %	99,3 %	98,4 %	98,2 %
Helsefagarbeider Avtalte årsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	61,52	71,63	75,83	69,03	47,69	61,52
Legetimer per uke per beboer i sykehjem (timer)	0,73	0,72	1,24	0,68	0,69	0,83
Sykepleier uten spesialitet/videreutdanning Avtalte årsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	40,09	38,43	54,36	52,84	42,36	46,64
Sykepleiere med spes./vd. utd. Avtalte årsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	6,47	6,85	6,60	8,41	5,49	7,47
Vernepfleier Avtalte årsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	20,72	21,38	29,35	17,86	10,33	19,33
Økonomi						
Brukerbetaling i institusjon i forhold til korrigerte brutto driftsutgifter (B)	11,0	10,6	10,7	12,8	13,0	10,6
Levekår						
Utgiftsbehov - Pleie og omsorg	1,057	1,051	1,042	1,008	0,904	1,013

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Kommunehelse

	Moss 2022	Moss Sarpsborg 2023	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11	
Prioritet						
Netto driftsutgifter per innbygger (232) forebygg. helsestasjons- og skolehelsetjeneste (B) *) **)	1 069	1 162	862	1 127	972	
Netto driftsutgifter per innbygger (233) annet forebyggende helsearbeid (B) *) **)	704	437	233	703	455	
Netto driftsutgifter per innbygger (241) diagnose behandling re-/habilitering (B) *) **)	2 344	2 763	2 592	2 373	2 934	
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kommunehelse (B) *) **)	4 118	4 361	3 686	4 203	4 362	
Dekningsgrad						
Årsverk av fysioterapeuter pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241 (B)	6,6	6,6	6,3	6,7	8,2	7,4
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241 (B)	10,0	9,9	9,7	10,2	9,3	10,4
Kvalitet						
Hjemmebesøk av jordmor innen tre døgn etter hjemkomst Barn (antall)	369	297	523	346	530	3 176
Levekår						

Årsrapport 2023

Utgiftsbehov - Kommunehelse	0,955	0,954	0,954	0,953	0,940	0,960
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Antall førstegangs hjemmebesøk til nyfødt	397	375	557	456	611	4 145
Fødte i løpet av året (antall)	434	387	554	493	582	4 940
Andre nøkkeltall						
Gjennomsnittlig listelengde (B)	1 057,1	1 072,3	1 052,1	1 044,6	1 045,9	1 027,5

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Enhet helsehus

Tjenesteområdebeskrivelse

Enhet helsehus er kommunens kompetansesenter for spesialiserte helsetjenester. Helsehuset skal bygge kompetanse internt i enheten og i øvrige enheter i kommunalrådene for å utvikle framtidens helsetjenester. Enheten er organisert for å levere tjenester som ligger midt mellom tradisjonell primærhelsetjeneste og spesialisthelsetjeneste.

Enheten består av tre virksomheter:

- Virksomhet Peer Gynt helsehus.
- Virksomhet læring og mestring
- Virksomhet legevakt

Enhet helsehus består av tjenestene heldøgns omsorgsplasser, fysioterapi, ergoterapi, rehabilitering i hjemmet, kreftkoordinator, sykehjemslegetjenesten, hukommelsesteam, avlastningsinstitusjon, frisklivssentral, Rask psykisk helse, interkommunal akutt døgnenhet (KAD) og legevakt.

Status tjenesteområdene

Oppgavedeling

Peer Gynt helsehus har gjennom 2023 jobbet med ny organisering med oppgavedeling og etablering av fagteam. Fremtidsbildet i helsesektoren krever at oppgavene må løses på nye måter og på en mer bærekraftig måte enn i dag. Det har vært en arbeidsgruppe med stor medvirkning fra både tillitsvalgte, verneombud og øvrige ansatte som sammen har utarbeidet forslag til ny organisering. Oppstart av dette skjer i april 2024. Øvrige avdelinger i enheten vurderer fortløpende å gjennomføre tilsvarende prosesser.

Sykesignalanlegg

Peer Gynt helsehus har implementert nytt sykesignalanlegg fra høsten 2023. Det er tatt i bruk ulik velferdsteknologi som skal bidra til bedre tjenester og økt trygghet.

IKOS

De fleste avdelingene i enhet helsehus har implementert IKOS som er et kvalitetsforbedring -og pasientsikkerhetsprogram. Det benyttes digitale samhandlingstavler som sikrer gode tjenester til brukere og pasienter. Fra 2024 skal blant annet Peer Gynt helsehus benytte IKOS også i samhandling med Helse og omsorgsforvaltningen og hjemmetjenesten for å sikre god pasientflyt og overganger mellom tjenestene.

Tverrfaglig samarbeid

Det er jobbet med synergier og økt samarbeid mellom Frisklivssentralen og Rask psykisk helse. Dette har bidratt til økt bedring for deltakerne ved at flere får en mer helhetlig tilnærming.

Tjenestene til barn og unge har gjennom 2023 hatt mye samarbeid med tjenestene til barn og unge som gis av kommunalområdet kultur, oppvekst og aktivitet. Dette gir godt grunnlag for videre arbeid med helhetlige tjenester til denne gruppen.

Pakkeforløp kreft

Oppfølging av «Pakkeforløp hjem for pasienter med kreft» er utarbeidet og implementert i tjenestene hvor kreftkoordinatorerne har et koordinerende ansvar.

ProAct

Enheten har gjennomført obligatorisk opplæring for helsepersonell i ProAct. Ca. 100 medarbeidere har fullført opplæringen som gir kompetanse for raskt å oppdage forverret somatisk tilstand hos en pasient.

Sterk og stødig

Tilbudet om treningsgrupper ledet av frivillige er videreutviklet i 2023. Etterspørselen har vært økende og fysioterapitjenesten har sørget for at flere frivillige har gjennomført opplæring slik at det ved utgangen av 2023 gjennomføres syv gruppetimer pr. uke med totalt 84 deltakere. Hovedfokus på treningen er fallforebygging.

Mentorordning

Legevakten og Sørtun avlastning har videreført mentorordningen for nyansatte i avdelingen. En mentorordning innebærer at en nyansatt får tildelt en mentor/ veileder gjennom det første ansettelsesåret. Mentor og nyansatt følger et tett mentorprogram hvor det skal gjennomføres samtaler og veiledninger. Programmet inkluderer en tettere oppfølging av leder for de som er nyansatt. Mentorordningen gir trygge nyansatte med økt kompetanse og søkelys på oppgaver. Det har også i større grad gitt rom for nærledelse.

Kompetanseøkning på legevakten

Legevakten har casetrening hver uke hvor relevante samarbeidsaktører inviteres til å delta i reelle situasjoner som kan oppstå på legevakten. Ambulansetjenesten deltar når de har mulighet. Det legges opp til en reell situasjon på legevakten hvor markør, deltakere og observatører er delaktige. Hensikten er trening, egen rolle og kjennskap til utstyret som finnes på legevakten.

I tillegg har legevakten gjennom hele 2023 hatt undervisning på fredager. Temaene har speilet ønsker fra de ansatte og fagområder som har dukket opp fra avvik/klagesaker. Andre avdelinger i Moss kommune er invitert med og har vært relasjonsbyggende på tvers av kommunen. Fokus i 2023 har vært samarbeid med kommunens øvrige tjenester, hvor blant annet kritesenter, hjemmetjenesten, KAD, barnevern, politi, Nasjonalt Ankomstsenter og pårørendekontakt har vært på besøk.

Utfordringer

Flere av tjenestene i enheten har utfordringer med kapasitet. I tillegg til bruk av doble rom på Peer Gynt helsehus, opplever tjenestene kreftkoordinator og hukommelsesteamet stor og økende pågang. Det samme gjelder tjenestene til barn og unge og behov for avlastning og legevakten.

Det er en stor utfordring å sikre riktig kompetanse ved behov for rekruttering, særlig sykepleiere, vernepleiere og leger. Det jobbes med ulike rekrutteringstiltak for å sikre at enheten er en attraktiv arbeidsplass.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023
Sum	223 056	229 716	-6 660	-3,0 %	206 968	184 564

Kommentar til status økonomi

Enhet helsehus viste et samlet merforbruk på 6,6 millioner kroner mot revidert budsjett i 2023. Avviket skyldtes i hovedsak merutgifter knyttet til økt bemanning som følge av press på tjenestene gjennom store deler av 2023, høyt sykefravær, bruk av vikarbyrå for å dekke opp fravær, krevende sommerferieavvikling med liten tilgang til vikarer, og ressurskrevende brukere. Å sikre riktig kompetanse for å kunne gi forsvarlige tjenester har medført dyre løsninger.

Peer Gynt helsehus har gjennom 2023 hatt 1941 døgn med doble rom. I snitt utgjør dette 5,3 ekstra pasienter hver dag gjennom hele året. Siden dette er korttidsplasser er turnover av pasienter høyere enn på sykehjemmene som i større grad har lengre liggetid. Det er utarbeidet tiltakskort som beskriver hvordan kapasitet og bemanning skal dimensjoneres ved akutt mangel på plasser, men det er likevel krevende å sikre nok og riktig kompetanse. Dette har generert både overtid, ekstrahjelp og bruk av vikarbyrå. Gjennom året er det prosjektført merkostnader på doble rom på 6,3 millioner kroner. Deler av dette ble dekket inn via en ekstrabevilgning gitt våren 2023.

Moss kommunes andel av merforbruket på legevakt var på ca. 8 millioner kroner i forhold til opprinnelig budsjett. Ca 1,8 millioner kroner var knyttet til en feilbudsjettering av nye tiltak vedrørende legevaktsbil og økt bemanning, hvor tiltaket kun var lagt med halvårseffekt. Resterende avvik skyldtes merutgifter knyttet til økte lønnsutgifter, tillegg og lønnsoppgjør for legene.

Status økonomiplaniltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme år 1	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
Aktivitetssendringer					
Økt årsverk kreftkoordinator	340	340	0	Ferdig	Rekruttert
Ett årsverk ALIS på daglegevakt	501	501	0	Ferdig	Rekruttert
Sum	841	841	0		
Nye tiltak					
Avtalefysioterapi. Opptrapping av hjemler	200	200	0	Ferdig	Iverksatt fra 1/3-23
Sum	200	200	0		
Sum tiltak	1 041	1 041	0		

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Sykefravær 2020	3,05 %	7,45 %	10,49 %
Sykefravær 2021	3,05 %	6,36 %	9,41 %
Sykefravær 2022	3,91 %	7,55 %	11,46 %
Sykefravær 2023	3,47 %	7,31 %	10,78 %

Status sykefravær og HMS

Enhet helsehus hadde et samlet sykefravær på 10,8 prosent for 2023. Dette er en nedgang på 0,7 prosentpoeng fra 2022. Det er variasjoner mellom virksomhetene og gjennom året, men særlig korttidsfraværet har vært økende i siste kvartal.

Virksomheten Peer Gynt helsehus er deltakende i både «En bra dag på jobb» og «Stødig ledelse» for å øke kompetansen på sykefraværarbeid og få tilgang på gode og effektive verktøy. Virksomheten har gjennom hele 2022 og 2023 hatt stor belastning med overbelegg, noe som kan være medvirkende til høyt sykefravær.

Alle virksomheter jobber kontinuerlig med sykefraværarbeid og legger til rette for arbeidsdeltakelse der det er mulig.

Det er totalt registrert 196 HMS avvik i perioden mot 131 i 2022. Antall avvik varierer mellom avdelingene. Omtrent 50 prosent av avvikene er tilknyttet Sørtun avlastning. Mange brukere er i autismspekteret med utagering, også mot medarbeidere. Det er god kompetanse på adferdsproblematikk i enheten og det gjennomføres risikovurderinger med tiltak for å redusere belastningen for ansatte. Det jobbes kontinuerlig med balansen mellom ivaretagelse av brukere og de ansattes arbeidsmiljø. Avdelingen har benyttet bedriftshelsetjenesten i perioder for å bistå i HMS arbeidet.

Det er registrert totalt 32 skademeldinger i 2023 mot 29 i 2022.

Det er gjennomført medbestemmelsesmøter på enheten og på virksomhetene, i tillegg har flere avdelinger regelmessige møter med lokale tillitsvalgte og verneombud.

Virksomhetene har hatt vernerunder i 2023 med fokus på blant annet psykososialt arbeidsmiljø og ergonomi.

Status politiske vedtak

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Andre klima, miljø og naturtiltak	Ferdig	Det er foreløpig ikke mulig å kildesortere matavfall.
Bygg og energi - vedlikehold av egne bygg skal være verdibevarende	Iht. plan	Dette er MKE sitt ansvar, men virksomhetene følger opp.
Forbruk og avfall - redusere forbruk	Ferdig	Løpende og kontinuerlig arbeid.
Forbruk og avfall - redusere matsvinn med 50 %	Ikke startet	Nettverk for mat kontakter er etablert og det pågår et løpende arbeid med dette som tema. Det er ikke startet opp et spesifikt prosjekt knyttet til å redusere matsvinn.
Transport - fossilfri tjenstepersonbiler i 2024 – utskiftning av tjenstebiler	Ferdig	Alle enhetens personbiler er el biler.
Transport - tjenstereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 % (fokus på digitale løsninger og færre reiser)	Ikke startet	Ikke aktuelt for 2023

Enhet samhandling

Tjenesteområdebeskrivelse

Enhet samhandling er helse og mestrings kontaktpunkt ut mot interne enheter, kommunalområder og andre samarbeidspartnere i kommunen, samt helseforetak og statlige myndigheter. Helsefremmende arbeid og enkelte særfunksjoner som gjelder hele kommunen organiseres også i denne enheten.

Enheten består av:

- Virksomhet helse- og omsorgsforvaltning
- Forsknings- og utviklingsavdeling (FOU- avdeling)
- Avdeling for fastleger og LIS leger
- Avdeling for e-helse

Virksomhet helse- og omsorgsforvaltningen saksbehandler søknader, kartlegger behov og fatter vedtak på alt av helse- og omsorgstjenester. Virksomheten består av to avdelinger, en avdeling for eldre og en avdeling for barn, voksne og koordinerende enhet. Det er lagt føringer for at virksomheten i stor grad skal samarbeide tett med de utøvende virksomhetene for å oppnå korrekt behovsdekning, økonomisk ressurseffektiv drift og reell brukermedvirkning. Virksomheten er også kommunes koordinerende enhet hjemlet i helse og omsorgstjenesteloven § 7 – 3.

FOU - avdelingens mål er å ha fokus på forskning og kontinuerlig utvikling av tjenestene i Moss kommune. Gjennom dette arbeidet tar kommunen sitt medvirkningsansvar ved å legge til rette for et

godt samarbeid med forsknings- og utviklingsmiljøer ved både spesialisthelsetjenesten og utdanningsinstitusjoner. Avdelingen skal også sikre ivaretagelse av oppgaver innen miljørettet helsevern, og sikre et godt smittevernarbeid.

Avdeling for fastleger og LIS legers mål er å sikre god organisering og utvikling av legetjenesten i kommunen.

Avdeling for E-helse er etablert for å sikre effektiv organisering av e-helsesatsningen i helse og mestring.

Status tjenesteområdene

Tjenesteutvikling

I 2023 har Moss kommune sett en økning innenfor flere av tjenestene i kommunalområdet helse og mestring. Det er en generell økning innenfor tjenester til eldre, personer med psykisk sykdom- og rusutfordringer og innenfor tjenester til barn og unge, herav økt behov for avlastning. Det har også vært nødvendig å inngå avtale om flere tjenestekjøp til enkeltpersoner. Økningen i tjenestekjøp skyldes både at kommunen ikke har tilstrekkelig kapasitet i egne tjenester, og at tjenestene i kommunen ikke har opparbeidet seg tilstrekkelig kompetanse til å gi enkelt brukere det faglige tilbudet brukeren har behov for. Det er også et økende antall bekymringsmeldinger som meldes inn og følges opp.

Gjennom året har vi hatt behov for å ta i bruk dobbeltrom på flere av våre institusjoner. Flere blir liggende i korttidsavdelingene i påvente av permanent plass, samt at det er en økning av brukere som fyller vilkår for tildeling av omsorgsbolig. Det har også vært en økning på antall pasienter som skrives ut til kommunen med behov for kommunale helse- og omsorgstjenester, og andel pasienter som skrives ut med behov for korttidsopphold. Dette har også medført en økning i bruk av antall dobbeltrom/ekstrarom på alle sykehjemmene i kommunen.

eHelse

De store prosjektene som eHelse har holdt på med i 2023 er: sykesignalanlegg, elektronisk låsesystem og elektroniske medisindispensere i hjemmetjenesten. Utfordringene ved å ta i bruk ny teknologi er at det kan oppstå utfordringer man ikke kan forutse, og slik har det også vært for flere av disse prosjektene. Noe som har ført til økt bruk av ressurser og tid.

Fastlegeordningen

Moss har, som mange andre kommuner, de siste årene hatt store utfordringer med kapasiteten i fastlegeordningen, med få ledige listeplasser, ventelister og begrensende valgmuligheter for innbyggerne.

I løpet av 2023 har Moss rekruttert seks nye leger til å overta eksisterende fastlegehemler. Etableringstilskuddet vurderes å ha vært et viktig virkemiddel. Det er også opprettet to nye hjemler. Likevel oppfattes rekrutteringssituasjonen fortsatt som utfordrende, da det er få kvalifiserte søkere til ledige hjemler.

Pårørendearbeid

Det ble i 2023 startet opp to fagnettverk, henholdsvis for barn som pårørende og for pårørenderessurpersoner, på tvers av kommunalområder. Fagnettverkene har revidert og utarbeidet prosedyrer for pårørendearbeid, og kompetansehevende tiltak i tjenestene er gjennomført. Det er i tillegg etablert et interkommunalt samarbeidsnettverk for pårørendearbeid mellom Østfoldbyene.

Bruker- og pårørendeundersøkelser

I 2023 ble det gjennomført brukerundersøkelser ved legevakt, sykehjem, hjemmesykepleien, praktisk bistand, kommunale akutte døgnplasser (KAD), omsorgsboliger og helsehus, samt undersøkelsene "Tilbakemelding til leder" som ble gjort ved alle avdelinger, og "Ivaretatt" for pårørende. Virksomhetene har etter undersøkelsene jobbet med å analysere resultat og utarbeide tiltak for forbedringsarbeidet. Bruker- og pårørendeundersøkelser benyttes som en del av kommunalombudets tilbakemeldingskultur og kvalitetsutvikling. Resultatene fra arbeidet med undersøkelsene blir tatt opp i ledelsens gjennomgang og behandles politisk i helse- og mestringsutvalget to ganger per år.

Psykisk helsearbeid

Strategisk plan for psykisk helse ble vedtatt politisk i 2023, og det er videre arbeidet frem en handlingsplan til den strategiske planen som skal politisk behandles våren 2024. Det har vært en referansegruppe bestående av ulike bruker- og pårørendeorganisasjoner som har medvirket og gitt innspill til handlingsplanen.

I 2023 ble det også ansatt en rådgiver som skal jobbe med lavterskel psykisk helsetilbud.

Forskningsprosjekter

FOU-avdelingen har i 2023 deltatt i flere forsknings- og utviklingsprosjekter. De meste sentrale er KOLS prosjekt som ble avsluttet våren 2023. Prosjektet har utviklet en hurtigtest basert på spytt, en prototype for analyse og en app som kan vise KOLS-pasienter mulige forverringer. Prosjektet "SAFE – trygghet ved livets slutt" og "Digitale tavler i kommunehelsetjenesten" har også pågått i 2023.

"Samskape Praksisarenaer for fremtidens Avanserte Kommunehelsetjeneste" og "Bærekraftig og tverrprofesjonell praksismodell for helse- og sosialfagutdanningene i kommunen" er to samarbeidsprosjekt med Høyskolen i Østfold som ble startet i 2023.

Miljørettet helsevern (MHV)

Miljørettet helsevern har gjennom 2023 deltatt i arbeidet med boligpolitisk kommunedelplan. MHV har også deltatt i møter med Bane Nor hvor de har fulgt opp tunnel/jernbaneutbygging. Det har vært stor pågang av klager/henvendelser fra innbyggere gjennom året mest på grunn av støy/byggestøy. Det er gitt innspill til innsendte planer, og utført tilsyn og godkjenning av nyetablerte tatoveringssteder, hudpleievirksomheter, barnehager, asylmottak og omsorgsbolig for mindreårige asylsøkere.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023
Sum	162 052	148 409	13 643	8,4 %	91 900	128 149

Kommentar til status økonomi

Enhet samhandling viste et samlet mindreforbruk på 13,6 millioner kroner mot revidert budsjett i 2023. Avviket skyldtes i hovedsak merinntekt på særlig ressurskrevende brukere, ubrukte BPA timer som kommunen får tilbakebetalt etter avregning ved årets slutt, samt merinntekter knyttet til brukerbetaling. I tillegg var det mindreforbruk ved eHelse avdelingen på grunn av forsinkelser knyttet til implementering av utstyr.

Merinntekten på særlig ressurskrevende var på 6,2 millioner og fordeler seg jevnt mellom etterbetaling for 2022 og økte inntekter for 2023.

Det ble i 2. tertial meldt om økt omfang av eksisterende tjenestekjøp og nye kjøp spesielt innenfor avlastning, for flere brukere både innenfor heldøgntjenester og BPA. Kjøpene skyldes nye og økte behov, men oppstartsperioden av tjenester kan i noen tilfeller ta lenger tid enn planlagt. Dette samt tilbakebetaling av ubrukte BPA-timer ved årets slutt har medført et positivt avvik på 4,6 millioner kroner isolert sett innenfor området.

Økte inntekter på brukerbetaling skyldes at flere korttidssenger har blitt benyttet til langtidsopphold, noe som igjen har generert økte inntekter. Grunnet høyt trykk til å ta imot pasienter fra sykehuset Østfold har det også vært nødvendig å ta i bruk dobbeltrom på Peer Gynt helsehus og Ekholt sykehjem slik at det ble færre overliggerdøgn på sykehuset Østfold. Avviket knyttet til merinntektene må sees i sammenheng med et merforbruk i andre enheter innenfor helse og mestring.

Innen legetjenesten har det gjennom året vært merforbruk. De statlige økte basistilskuddene til fastleger viser seg å utgjøre langt mer enn beregnet basert på innbyggertall. Dette skyldes kriteriene som ligger til grunn for de differensierte tilskuddene. Videre har ledige fastlegehemler medført bruk av bemanningsbyrå.

Status økonomiplan tiltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
	år 1				
Aktivitetseendringer					
Saksbehandler ved Helse og omsorgsforvaltningen	800	800	0	Ferdig	Nytt årsverk er rekruttert.
Nye tjenestekjøp og økte refusjoner	18 500	18 500	0	Ferdig	Tjenestekjøp er iverksatt.
Sum	19 300	19 300	0		
Nye tiltak					
Ny avdeling for personlig assistanse	0	0	0		I Reduksjon i kjøp av tjenester pga. nyetablert avdeling skjer arbeid først fra 2024.
Ressurser til E-helse team	950	600	350	Ferdig	Avdelingsleder ansatt og tiltrådte juni 2023
Fastlegekrisen i Moss	4 000	3 100	900	Ferdig	Moss kommune bevilget 4 millioner kroner til strakstiltak for fastlegeordningen i påvente av nasjonale tiltak. Økt basistilskudd med 2 millioner kroner for måneden januar til april er utbetalt. Det er i tillegg utbetalt 900 000 kr i etableringstilskudd til 3 fastleger pr 2. tertial. Det jobbes med videre rekruttering. Det ble ikke brukt ytterligere av etableringstilskudd i 2023.
Sum	4 950	3 700	1 250		
Konsekvensjusteringer					
Trygghetsalarmer	1 850	1 850	0	Ferdig	Arbeidet er ferdig og ny leverandør har tatt over.
Sum	1 850	1 850	0		
Endringer ihht statlige føringer					
Koordinator - helårseffekt av endring i 2022	735	735	0	Ferdig	Nytt årsverk er rekruttert.
Sum	735	735	0		
Sum tiltak	26 835	25 585	1 250		

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Sykefravær 2020	1,19 %	3,48 %	4,68 %
Sykefravær 2021	0,66 %	2,92 %	3,58 %
Sykefravær 2022	1,10 %	3,09 %	4,19 %
Sykefravær 2023	1,08 %	3,09 %	4,17 %

Status sykefravær og HMS

Enhet samhandling hadde et samlet sykefravær på 4,2 prosent for 2023. Det har vært en nedgang i sykefravær gjennom året. Det har ikke vært nødvendig å jobbe med særskilte fokusområder i 2023.

Utviklingen av HMS avvik har vært stabilt, og det meldes om svært få avvik. Disse er lukket og det jobbes internt med tiltak. Det er ikke registrert noen skademeldinger. Det jobbes kontinuerlig i hele enheten med å beholde et godt psykososialt arbeidsmiljø.

Status politiske vedtak

Verbalvedtak

Beløp i 1000

Oppdrag

Status Statusbeskrivelse

Det settes av inntil 4 millioner kroner til oppfølging av fastlegekrisen i Moss og vi ber administrasjonen iverksette umiddelbare tiltak for å møte situasjonen. Vi ber videre om at det utarbeides en orienteringssak til kommunestyret, som viser hvordan Moss kommune best mulig kan møte fastlegekrisen lokalt, med bakgrunn i de avsatte midlene.	Iht. plan	Halvparten av midlene ble brukt til å øke basistilskuddet for fastlegene for perioden januar til april, dette frem til de statlige satsene ble økt fra 1.mai. Resterende midler ble benyttet til rekrutteringstilskudd til nye leger. Det ytes 300.000 til hver av de nye legene som tildeles en hjemmel og overtar en fastlegeliste. Disponeringen ble orientert om i egen sak i kommunestyrets møte 14.02.23. Det ble benyttet 3 rekrutteringstilskudd i 2023.
--	-----------	--

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag

Status Statusbeskrivelse

Forbruk og avfall - levetid for mobiltelefoner 3 år - laptop 5 år - nettbrett 5 år	Iht. plan	Tilstrebe at det gjennomføres
Forbruk og avfall - redusere forbruk	Iht. plan	Redusere bruk av engangskopper i møter og utskrift på papir fra kopimaskin.
Transport - fossilfri tjenestepersonbiler i 2024 – utskiftning av tjenestebiler	Iht. plan	Enheten har i hovedsak fossilfrie biler.
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 % (Fokus på digitale løsninger og færre reiser)	Iht. plan	Enheten har medarbeidere som bruker egen bil i tjeneste. Vi har ingen påvirkning på hva slags bil den enkelte kjører, men det oppfordras til å bruke enhetens elbiler så sant de er ledige. Det er et ønske om å avvikle denne ordningen og erstatte den med flere biler disponert av enheten, men det vil medføre en stor kostnad. Ansatte oppfordres til å sykle på jobb. Fortsette å bruke digital kommunikasjon der det er hensiktsmessig for å redusere tjenestereiser.

Enhet sykehjem og omsorgsboliger

Tjenesteområdebeskrivelse

Enhet sykehjem og omsorgsboliger omfatter sykehjem, omsorgsboliger, aktivitetstjeneste og mat og service.

Enhetens virksomheter:

- Ekholt og Melløs sykehjem
- Orkerød sykehjem
- Omsorgsboliger syd

- Omsorgsboliger nord

Enheten har til sammen 221 heldøgns institusjonsplasser for somatisk syke og personer med demens. Disse er fordelt på tre sykehjem. I tillegg er det 214 heldøgns omsorgsplasser fordelt på seks omsorgsboliger.

Aktivitetssenter for eldre og demente er fordelt på fire lokasjoner i tilknytning til enten sykehjem eller omsorgsboliger.

Mat og service produserer mat til sykehjem, helsehus, omsorgsboliger og hjemmeboende.

Status tjenesteområdene

Sykesignalanlegg

Alle sykehjemmene har implementert nytt sykesignalanlegg. Det er tatt i bruk ulike velferdsteknologi som skal bidra til bedre tjenester og økt trygghet. Arbeidet med implementering av sykesignalanlegg er påstartet i omsorgsboligene i 2023 og er forventet ferdigstilt i 2024.

Oppgavedeling

Orkerød sykehjem startet med oppgavedeling og fagteam februar 2023. De opplever dette som en hensiktsmessig organisering og effektiv bruk av kompetanse og ressurser.

Ekholt og Melløs sykehjem har gjennom 2023 jobbet med ny organisering med oppgavedeling og etablering av fagteam. Fremtidsbildet i helsesektoren krever at oppgavene må løses på nye måter og på en mer bærekraftig måte enn i dag. Det har vært en arbeidsgruppe med stor medvirkning fra både tillitsvalgte, verneombud og øvrige ansatte som sammen har utarbeidet forslag til ny organisering. Oppstart av dette skjer i løpet av første halvår.

IKOS og velferdsteknologi

Alle sykehjemsavdelingene og avdelinger i omsorgsboliger (en avdeling gjenstår og har oppstart vår 2024) har implementert IKOS som er et kvalitetsforbedring -og pasientsikkerhetsprogram. Det benyttes digitale samhandlingstavler som sikrer gode tjenester til brukere og pasienter.

Omsorgsboligene jobber også med blant annet innføring av innføring av LMP telefoner som vil gi bedre internkontroll i virksomhetene.

Grindvold omsorgsbolig og aktivitetssenter

Virksomheten har jobbet med etablering av Grindvold omsorgsbolig og aktivitetssenter. Gjennom året har man ferdigstilt bygg og prosess rundt dette, anskaffelser av nødvendig utstyr og rekruttering. Prosessene har gått som planlagt etter noen mindre forsinkelser tidlig i fasen. Nøkkelpersoner som bistår videre i planleggingen av tjenestene er ansatt. Planlagt oppstart er april 2024.

Differensiering av heldøgns plasser

I forbindelse med etablering av Grindvold omsorgsbolig, har det vært en differensieringsprosess i kommunen, relatert til å se på bruken av kommunens heldøgns plasser på nytt. Dette vil medføre endringer for Melløs, Rosnes og Skoggata omsorgsboliger.

Kompetanseøkning

70 medarbeidere fra sykehjemmene har gjennomført HHLR opplæring (hjerter-lungeredning) i 2023. I tillegg har 18 medarbeidere bestått fagprøve som helsefagarbeidere og 10 har startet utdanningsløpet i 2023. 18 medarbeidere er under eller har gjennomført videreutdanning på fagskolen.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023
Sum	500 100	502 829	-2 729	-0,5 %	450 872	426 600

Kommentar til status økonomi

Enhet sykehjem og omsorgsboliger viste et samlet merforbruk på 2,7 millioner kroner mot revidert budsjett i 2023. Avviket skyldtes i hovedsak merutgifter knyttet til personellressurser. Økt bemanning som følge av press på tjenestene gjennom store deler av 2023, høyt sykefravær, bruk av vikarbyrå for å dekke opp fravær, krevende sommerferieavvikling med liten tilgang til vikarer, og ressurskrevende brukere. Å sikre riktig kompetanse for å kunne gi forsvarlige tjenester har medført dyre løsninger.

Virksomhet Ekholt og Melløs sykehjem har gjennom hele 2023 hatt 1930 døgn med doble rom. I snitt utgjør det 5,2 ekstra beboere hver dag hele året. Det er krevende å sikre nok og rett kompetanse. Dette har generert både overtid, ekstrahjelp og bruk av vikarbyrå. Virksomheten har i tillegg gjennom hele 2023 hatt enetiltak med behov for en til en bemanning som ikke er budsjettet.

Prisstigning på mat, medisiner og andre varer har også medført et merforbruk gjennom året.

Status økonomiplantiltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
	år 1				
Driftskonsekvensinvesteringer					
Driftskonsekvenser sykesignalanlegg omsorgsboliger	1 150	650	500		I Er installert ved Ekholt og Melløs sykehjem og Orkerød arbeid sykehjem. I tillegg er omsorgsboligene påbegynt, men ferdigstilles ikke før i 2024.
Sum	1 150	650	500		
Sum tiltak	1 150	650	500		

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Sykefravær 2020	4,23 %	9,81 %	14,05 %
Sykefravær 2021	4,52 %	9,75 %	14,27 %
Sykefravær 2022	5,01 %	10,84 %	15,85 %
Sykefravær 2023	4,25 %	11,10 %	15,35 %

Status sykefravær og HMS

Enhet sykehjem og omsorgsboliger hadde et samlet sykefravær på 15,3 prosent for 2023. Dette er en nedgang på 0,5 prosentpoeng fra 2022.

Det er variasjoner mellom virksomhetene og gjennom året, men særlig korttidsfraværet har vært økende i siste kvartal.

Virksomhetene Ekholt og Melløs sykehjem og Orkerød sykehjem deltar i «En bra dag på jobb» og «Stødig ledelse» for å øke kompetansen på sykefraværarbeid og få tilgang på gode og effektive verktøy.

Enheten hadde samlet 368 HMS avvik i 2023 mot 327 i 2022. Skademeldinger i 2023 var 65. Antall HMS avvik varierer mellom avdelingene. De fleste avvikene er knyttet til beboere med en demensdiagnose eller psykisk sykdom som utagerer fysisk eller verbalt mot medarbeiderne. Det gjennomføres risikovurderinger med tiltak for å redusere belastningen for ansatte, og det jobbes kontinuerlig med balansen mellom ivaretagelse av brukere og de ansattes arbeidsmiljø.

Det er gjennomført medbestemmelsesmøter i enheten og i virksomhetene. Møtene brukes aktivt for å sikre kvalitet på HMS og arbeidsmiljøet.

Det gjennomføres vernerunder og igangsettes tiltak rundt dette på avdelinger i enheten.

Status politiske vedtak

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag

	Status	Statusbeskrivelse
Andre klima, miljø og naturtiltak	Forsinket	Prosess med å se på løsning for matavfall ikke startet. Naturlig å ta dette som del av fremtidens Mat og service organisering.
Bygg og energi - omsorgsbygg; Grindvoll og Carlberg	Iht. plan	Grindvoll omsorgsbolig er blant annet prosjektert og planlagt med fokus på miljømålsettinger som: <ul style="list-style-type: none"> · Klimatilpasning, skadebegrensing og naturmangfold (blågrønn faktor). · Prosjektet har bl.a. valgt grønne tak for en god oppnåelse av en blågrønn faktor. · Passivhusnivå · BREEM-NOR Sertifisering, nivå Good. · Bygging i massivtre
Forbruk og avfall - levetid for mobiltelefoner 3 år - laptop 5 år - nettbrett 5 år	Ferdig	Enhet sykehjem og omsorgsboliger har ansvarlig praksis i ift utskifting av elektronisk utstyr. Praksis er i tråd med retningslinjene i kommunen.
Forbruk og avfall - redusere forbruk	Forsinket	Enheten har ikke kommet i gang med systematisk oppfølging av oppdraget.

Oppdrag

Status Statusbeskrivelse

Forbruk og avfall - redusere matsvinn med 50 %	Forsinket	Reduksjon av matsvinn er under planlegging. Forventes at tiltak iverksettes våren 2024
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 % (fokus på digitale løsninger og færre reiser)	Ferdig	Det er svært lite transport og tjenestereiseaktivitet i enheten. Resultat oppnåelse skyldes i hovedsak pandemien. Gjennom pandemien har vi lært oss å jobbe annerledes.

Enhet hjemmetjenester

Tjenesteområdebeskrivelse

I enhet hjemmetjenester er alle tidligere avdelinger for rus og psykiatri, hjemmebaserte tjenester og tjenester for funksjonshemmede samlet. Enheten er organisert med fire virksomheter som er tverrfaglig sammensatt, inndelt i geografiske områder.

Disse er:

- virksomhet Rygge med base i gamle Rygge rådhus
- virksomhet sentrum med base på Solgård skog
- virksomhet Jeløy med base på Jeløya
- virksomhet nord med base på Solgård skog

Under hver av virksomhetene er samlokaliserte boliger for funksjonshemmede og hjemmesykepleie organisert. Noen av virksomhetene har i tillegg enkeltavdelinger som yter tjenester for alle områdene slik som hjemmehjelp, nattjeneste, rus- og psykiatritjenester og samlokaliserte boliger til personer innen rus og psykisk helse.

Organiseringen skal bidra til at alle brukerne får et helhetlig og kontinuerlig tilbud. En samling av fagområdene skal sikre tverrfaglig samarbeid og samhandling på tvers av avdelinger og virksomheter.

Status tjenesteområdene

IKOS

Enheten har gjennom 2023 etablert IKOS i flere avdelinger. Dette er digitale samhandlingstavler som brukes for å sikre god kvalitet og oppfølging av brukere og tjenestemottakere. Videre implementering vil fortsette for øvrige avdelinger i 2024.

Arbeidsdeling

Arbeidsdeling mellom de ulike faggruppene har også hatt et stort fokus i enheten. Prosesser rundt dette hadde oppstart 2023. Det forventes at dette arbeidet vil pågå gjennom hele 2024. Avdelinger for hjemmesykepleie er prioritert i forhold prosessene rundt arbeidsdeling.

Kvalitetsrevisjon

En avdeling for rus og psykiatri har gjennomført en kvalitetsrevisjon i regi av Moss kommune. Der ble det avdekket flere funn som enhet hjemmetjenester jobber med å forbedre. Arbeidet ble oppstartet i 2022 og har pågått i hele 2023.

E-låser

Enhet hjemmetjenester samarbeider tett med avdeling for E-helse ved innføring av nytt e-lås system. Arbeidet startet våren 2023. Prosjektperioden ble forlenget grunnet en oppdaget feil i systemet. Prosjektet er planlagt ferdigstilt våren 2024.

Gode helse og omsorgstjenester for personer med utviklingshemming

Ny veileder -Gode helse og omsorgstjenester for personer med utviklingshemming- har medført at tjenestene har jobbet målrettet og systematisk med veilederens hovedområder. Dette arbeidet er tenkt ferdigstilt i løpet av 2024.

Samhandling med andre kommuner

Avdelinger for hjemmesykepleie har etablert kontakt med flere nærliggende kommuner for å søke løsninger på felles problemstillinger. Da særlig i forhold til ulike måter å organisere seg på samt hvordan styre kompetansen. Dette er viktig for å kunne møte fremtidens utfordringer med rekruttering og forventet økt arbeidsmengde.

Egenmestring

Avdeling for rus og psykiatri har jobbet mye med å utvikle ulike kurs deriblant egenmestringskurs for brukere. Det har også vært fokusert på å utvikle gruppetilbud med formål om å opprettholde eller øke funksjon for den enkelte bruker av tjenesten.

Utfordringer

En stor utfordring er mangelfull 3-årig kompetanse, sykepleiere og vernepleiere, i avdelingene i enhet hjemmetjenester. Det jobbes med rekrutteringstiltak for å sikre at enheten er en attraktiv arbeidsplass. Tiltak er f.eks. arbeidsdeling, mulighet for utvikling, gode fagmiljøer og godt arbeidsmiljø.

Enheten har jobbet med mange ulike prosesser samtidig. Eksempler på dette er innføring av IKOS og nye medisindispensere samt innføring av nytt E-lås system. Dette har gitt noen utfordringer i forhold til å friggi personell for å få utført oppgavene.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023
Sum	602 194	604 008	-1 814	-0,3 %	533 285	559 820

Kommentar til status økonomi

Enhet hjemmetjenester viste et samlet merforbruk på 1,8 millioner mot revidert budsjett i 2023.

Avviket skyldtes i hovedsak økt merforbruk grunnet arbeidsmengde på avdelinger for hjemmesykepleie og ambulering natt, tilsvarende 1 million kroner.

Årsrapport 2023

Enheten arbeidet med opprettelse av et enetiltak til en bruker. Leder og fagkoordinator ble tilsatt i forbindelse med dette arbeidet. Tiltaket ble ikke igangsatt og budsjettmidler ble trukket tilbake. Dette medførte et merforbruk på 0,4 millioner kroner.

Resterende avvik skyldtes ekstraavgifter for midlertidig vedtak om kortidsopphold i samlokalisert bolig, samt ekstra avlastning for barn på helg.

Status økonomiplantiltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
	år 1				
Nye tiltak					
Medisindispensere	600	300	300		I Arbeidet med igangsetting av medisindispensere i enhet arbeid hjemmetjenester har tatt lenger tid enn forventet. Gjennom 2023 hadde enheten 26 aktive medisindispensere. Mot slutten av 2023 ble det satt inn ekstra tiltak i forhold til opplæring av ansatte og vurdering av hvilke brukere som best kan benytte seg av løsningen. Det er forventet at antallet aktive medisindispensere vil øke tidlig i 2024.
Ny avdeling for personlig assistanse	950	950	0	Ferdig	Ny avdeling med leder er opprettet. Årsverkene og brukerne som blir ivaretatt på denne avdelingen, er overført fra andre avdelinger i enhet hjemmetjenester. Dette er en liten og sårbar avdeling som må evalueres.
Sum	1 550	1 250	300		
Driftskonsekvensinvesteringer					
Driftsutgifter nøkkelbokser	700	700	0		I Enhet hjemmetjenester samarbeider tett med avdeling for E-helse arbeid ved innføring av nytt e-lås system. Oppstart var våren 2023. Prosjekt perioden ble forlenget grunnet en oppdaget feil i systemet. Prosjektet planlagt ferdigstilt våren 2024.
Sum	700	700	0		
Sum tiltak	2 250	1 950	300		

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Sykefravær 2020	3,77 %	11,13 %	14,90 %
Sykefravær 2021	4,35 %	9,79 %	14,13 %
Sykefravær 2022	4,51 %	11,05 %	15,56 %
Sykefravær 2023	3,84 %	10,46 %	14,30 %

Status sykefravær og HMS

Enhet hjemmetjenester hadde et samlet sykefravær på 14,3 prosent for 2023. Dette er en nedgang på 1,3 prosentpoeng fra 2022. Det er variasjon i sykefraværet mellom virksomheter og avdelingene i enheten.

Årsrapport 2023

Flere virksomheter har hatt samarbeid med HR-avdeling og NAV i forhold til oppfølging av sykefravær. Enheten jobber kontinuerlig med nærværarbeid. Det gjennomføres også vernerunder og igangsettes tiltak rundt dette på avdelingene.

På medbestemmelsesmøter både i virksomheter og på enhet har risikovurdering i forhold til arbeidsmiljø og psykososiale handlingsplaner hatt stort fokus. I tillegg har flere avdelinger regelmessige møter med lokale tillitsvalgte og verneombud.

I 2023 hadde enheten samlet 586 HMS-avvik. I 2022 hadde enheten 575 HMS-avvik. Antall skademeldinger i 2023 er 223 mot 171 i 2022. Antall registrerte HMS-avvik varierer mellom avdelingene.

Omtrent 38 prosent av HMS-avvikene i 2023 og 30 prosent i 2022 har ledet til skademeldinger. Enheten jobber aktivt med risikovurderinger i forhold til enkeltbrukere samt arbeidsmiljø for ansatte. Aktuell opplæring og kursing vurderes kontinuerlig.

Status politiske vedtak

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag

Status Statusbeskrivelse

Forbruk og avfall - levetid for mobiltelefoner 3 år - laptop 5 år - nettbrett 5 år	Iht. plan	Dette jobber enheten med kontinuerlig. LMP telefoner (Lifecare mobil pleie) har noe kortere levetid da disse benyttes hele døgnet. Målsetning for disse er levetid på tre år. Ved bestilling av øvrig utstyr vurderes dette av lederne i forhold til forventet levetid på tre- fem år.
Transport - fossilfri tjenstepersonbiler i 2024 – utskiftning av tjenstebiler	Ferdig	Enheten anser seg ferdig med oppdraget.
Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet	Iht. plan	Det vurderes kontinuerlig om ytterligere bruk av el-sykler i tjenestene.
Transport - tjenstereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 % (fokus på digitale løsninger og færre reiser)	Iht. plan	Fortsette å bruke digital kommunikasjon der det er hensiktsmessig for å redusere tjenstereiser ved f.eks. møter ol.

Kommunalområde plan, miljø og teknikk

Tjenesteområdebeskrivelse

Kommunalområdet har myndighets-, forvaltnings- og driftsoppgaver innenfor drikkevannsforsyning, avløpshåndtering, renovasjon, vei- og trafikkanlegg, parkering, parker- og grøntanlegg, miljø, oppmåling, kart, plan- og byggesak. Tjenesteområdene har viktige grensesnitt mot MOVAR. Kommunalområdet har også ansvar for overordnede planer.

Kommunalområde plan, miljø og teknikk består av enhetene:

- Plan, byggesak og geodata
- Kommunalteknikk
- Miljø og landskap
- Samfunnsutvikling

Kommunalområdet forvalter et bredt spekter av lov og regelverk innenfor ansvarsområdet. I tillegg utføres driftsoppgaver innenfor områdene vann, avløp, park og friluft med mer.

En vesentlig del av aktiviteten finansieres direkte fra gebyrer og er selvkostfinansiert.

Status tjenesteområdene

Overordnede planer og medvirkning

Revidering av sentrumsplanen, ny boligpolitisk plan og naturmangfoldplanen har vært viktige fokusområder for kommunalområdet. I tillegg har det vært arbeidet med hvordan kommunen skal styrke innbyggernes medvirkning på en god måte.

Arbeidet med ny planstrategi ble påbegynt med fokus på å redusere antall planer og styrke gjennomføringen av vedtatte planer.

Det er høy aktivitet i kommunen. Det er avgjørende at kommunen initierer effektive og gode prosesser, samtidig som det tas helhetlige og gode grep som sikrer at teknisk og sosial infrastruktur legger til rette for at Moss kommune er en god kommune å bo og oppholde seg i.

Utbygging og infrastruktur

Fortetting og utvikling av nye bolig og næringsområder i kommunen stiller store krav til kommunens infrastruktur. Vann, avløp, brannvann, renovasjon og flomveier må sikres tilstrekkelig kapasitet. I tillegg må det legges til rette for trygge veier, gang- og sykkelveier og god tilgang til våre friområder. Dette krever samordning og samhandling mellom flere av kommunens enheter, eksterne fagmiljøer og utbyggere. Det er arbeidet aktivt for å identifisere tiltak og sikre gjennomføring gjennom pågående planarbeid.

Moss påvirkes i stor grad av de store samferdselstiltakene som pågår i byen. Det har vært tett dialog med BaneNOR om etablering av ny jernbanetrase og stasjonsområde, med høyt fokus på områdestabiliserende tiltak. Det er betryggende for kommunen at det nå gjennomføres omfattende stabiliserings- og sikringstiltak som bidrar positivt til området, uavhengig av jernbaneutbyggingen.

Østfold fylkeskommune arbeider med ny reguleringsplan for kanalbrua og oppgradering av Helgerødgata. Det har pågått en aktiv diskusjon om ulike løsninger både under etableringsfasen og for det endelige resultatet. Finansiering av tiltakene er foreløpig ikke avklart og endelig tidspunkt for bygging er dermed uvisst.

Statens vegvesen utreder nytt alternativ for trasevalg for riksvei 19. Finansiering av ny trase er avhengig av prioritet i nasjonal transportplan.

Gode løsninger som ivaretar trafikksikkerhet og muligheten for god byutvikling krever stor grad av samhandling mellom statlige, fylkekommunale og lokale aktører.

Enklere hverdag

Prosjektet "Enklere hverdag" ble initiert for å legge til rette for enklere kommunikasjon mellom kommunen, utbyggere og innbyggere forøvrig. Det er jobbet aktivt for bedre intern samhandling mellom ulike enheter, tydeliggjøring av roller og ansvar og det er fokus på kommunens veiledning for å legge til rette for effektive og forståelige prosesser.

Kartlegging

Det ble i 2023 ble igangsatt et tverrfaglig arbeid med å kartlegge og rydde opp i stengsler, ulovligheter og privatiserende tiltak i strandsonen. Hovedhensikten er å sikre almenhetens tilgang til å ferdes langs sjøen. I 2023 ble Kurefjorden og Larkollen kartlagt. Resten av kystlinjen skal kartlegges i løpet av 2024 og 2025. Ulovlig etablerte tiltak vil bli fulgt opp.

Norsk Lyspris

Moss kommune vant Norsk Lyspris 2023 under kategorien bærekraft for rehabilitering av gatelykter i Moss sentrum. Juryen begrunnet tildelingen med at "rehabiliteringen av gatelykt i Moss sentrum har på en forbilledlig måte lykkes med å ivareta flere aspekter innen bærekraft. Godt samspill mellom byggherre, rådgiver, leverandør og produsent bidro til at de endte opp med en løsning som ikke bare var langt mer energieffektiv enn den opprinnelige – man fikk samtidig økt kvaliteten på måter som gjorde at anlegget – tross tradisjonell estetikk – leverer lysnivå, fargegjengivelse og komfort tilpasset dagens behov og forventninger. Å ivareta det tradisjonelle utseendet ved gjenbruk av eksisterende lysarmatur var et selvstendig mål, hvor belysningen nå bidrar til at det historiske bymiljøet får vist seg frem i all sin prakt."

Status økonomi

Beløp i 1000

Enheter	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023
500-Kommunalområde plan, miljø og teknikk	3 022	3 101	-78	-2,6 %	2 670	2 895
501-Enheter plan, byggesak og geodata	15 374	16 004	-630	-4,1 %	14 473	13 644
502-Enheter kommunalteknikk	80 338	86 031	-5 693	-7,1 %	48 861	51 262
503-Enheter miljø og landskap	83 754	82 465	1 289	1,5 %	68 387	78 103
504-Enheter samfunnsutvikling	16 302	16 276	26	0,2 %	15 242	15 037
Sum	198 790	203 876	-5 086	-2,6 %	149 633	160 941

Kommentar til status økonomi

Kommunalområdet plan, miljø og teknikk viste et merforbruk på 5,1 millioner kroner mot revidert budsjett i 2023.

Største delen av merforbruket skyldes bruk av premiefond på 3,4 millioner kroner knyttet til pensjonsforpliktelser. I selvkostkalkyle og derav resultatet på områdene er bruk av premiefond trukket fra. I regnskapet på kommunalområdet fremstår det som et merforbruk da bruk av premiefond føres felles for hele kommunen.

Resterende merforbruk skyldes i hovedsak økt behov for vintervedlikehold og økte leasingkostnader.

Innenfor vann og avløp har det i 2023 vært et merforbruk på 34,6 millioner kroner mot opprinnelig budsjett, dette som følge av mindreinntekter og økte utgifter i 2023. Mindreinntektene skyldes i stor grad tilbakebetaling av for mye innbetalt akontobeløp til innbyggerne våre. Vannforbruket i 2022 var betydelig mindre enn i et normalår.

Innen renovasjon har det vært mindreforbruk som er ført til selvkostfond.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

	Årets budsjett		
	Rev. bud.	Regnskap	Avvik i kr
Investering			
Abels gate veiprojekt	5 000	583	4 417
Belysning Mossefossen	777	771	6
Belysningsanlegg lysløypa skihytta	500	18	482
Bro over Mosseelva	2 500	758	1 742
Digitalisering -sensorsystem	2 500	655	1 845
Diverse veiprojekter	6 007	2 889	3 118
Gang- og sykkelveiltak	6 000	2 234	3 766
Justeringskrav vann, avløp og vei	0	21 586	-21 586
Kjøp av Møllebakken 2	3 000	3 076	-76
Ladestasjoner	500	220	280
Molvikveien	0	17	-17
Myra P-plass	900	884	16
Ny gang- og sykkelbro i Nesparken	7 500	4 657	2 843
Oppgradering av bro/kulvert v/Nøkkellandsveien	1 672	1 478	194
Overvann i sentrum	1 500	209	1 291
Rabben, etablering av ny bypark	10 000	7 500	2 500
Rammebevilgning biler, maskiner og utstyr	12 732	5 995	6 737
Storebro -oppgradering	3 500	3 615	-115
Sundbryggene/Fleischer-parken	1 902	1 807	95
Trafikksikkerhetstiltak og FTU-tiltak	7 266	4 798	2 468
Trolldalsbekken	1 530	1 235	295
VA-anlegg Strandgata - SMS 5	8 000	0	8 000
Vann- og avløpstiltak	55 000	48 772	6 228
Øvre torg - forprosjekt	375	0	375
Årvoldveien	938	0	938
Sum	139 599	113 758	25 841

Statustekst investeringer

Abels gate veiprojekt

Abels gate har behov for reparasjon og bygging av støttemurer, samt utbedring av eksisterende veiareal. Prosjektet gjennomføres for å bedre sikkerheten i trafikken. I 2023 er det gjennomført detaljprosjektering av støttemurer, samt gjennomført arealoverdragelse og noe veiprojektering. Avhengig av hvilke tiltak kommunen velger å gjennomføre er det forventet at kostnaden vil være estimert til 15,4 millioner kroner. Prosjektet vil ha oppstart i 2024.

Belysning Mossefossen

Arbeidet med belysning av miljøet rundt Mossefossen ble ferdigstilt i 2023.

Belysningsanlegg lysløypa skihytta

Moss kommune skal gjennomføre oppgradering og overtar drift av lysanlegget i lysløypa ved skihytta. I 2023 er det gjennomført innmålinger og kontroll av eksisterende anlegg, samt at kommunen har planlagt overtagelse av driften av det eksisterende anlegg ved nytt år 2023/2024. Det er planlagt prosjektering, nye grunneieravtaler og anskaffelse i løpet av vinteren 2024 og ferdigstilt nytt anlegg til skisesongen 2024/2025. Totalt budsjett er satt til 4,3 millioner kroner.

Bro over Mosseelva

Det skal bygges ny bro over Mosselva fra Henrich Gerners gate til Verket. Broen skal bygges for kollektivtrafikk og myke trafikanter.

Reguleringsplanen er vedtatt og det er i 2023 gjennomført konkurranse for prosjekteringsoppdrag knyttet til forprosjekt, grunnundersøkelser, eiendomsoverdragelse og arbeid med videre konkurranser for entreprenører.

Det tas sikte for en oppstart med totalentreprise i 2024, men vil avhenge av undersøkelser som gjennomføres i forprosjektet blant annet knyttet til arealbruken i reguleringsplanen. Estimert kostnad for hele prosjektet er vanskelig å si noe om på nåværende tidspunkt, men vil presenteres når valgt rådgiver har innhentet nok grunnlag for å kunne presentere dette.

Digitalisering -sensorsystem

Moss kommune utforsker muligheter som ligger i digitalisering av veinettet ved bruk av smarte trafikktegnere. Det jobbes kontinuerlig med å finne nye lokasjoner til sensorer for å få et så godt overblikk som mulig for hele kommunen på sikt. Nye sensorlokasjoner bør plasseres på eller i områder som er eller skal utvikles i nær fremtid. Trafikksensorene gir oss sanntidsinformasjon om trafikkbildet, samt statistikk over hvilke typer kjøretøy som benytter veien. Ut fra dataene får man et bedre planleggingsverktøy, og dette kan trolig også erstatte reisevaneundersøkelser på sikt. Per utgangen av 2023 finnes det fem sensorlokasjoner i Moss (Olav Kyrres gate, Bråtengata, Kanalbrua, Osloveien ved Verket skole og Osloveien nord for krysset ved Batteriveien). Det jobbes også med implementering av andre datakilder i systemet. Som for eksempel værdedata, mobildata, ulykkeregister med mer.

Diverse veiprosjekter

Midlene til Trafikksikkerhetstiltak og Diverse veiprosjekter henger ofte sammen. For å få en best mulig utnyttelse av ressursene er det et fokus på å benytte midler på prosjektet for diverse veiprosjekter i sammenheng med utskifting av VA anlegg der man ser behov for oppgradering av vei infrastruktur slik at man kan få en synergieffekt av dette. Fordi det i 2023 har blitt igangsatt færre VA anlegg enn forventet så er det et mindreforbruk i prosjektet. Midlene er søkt rebudsjettert for 2024.

Et av prosjektene som har blitt gjennomført for midlene i år er oppgradering av Kirkegata i sentrum.

Gang- og sykkelveistiltak

Planlegging, detaljprosjektering og gjennomføring av større og mindre gang- og sykkelveistiltak er forankret i vedtatt plan for hovednett for sykkel. Følgende prosjekter har i 2023 vært under planlegging og under arbeid:

- tilrettelegging for sykkel i Bråtengata, jfr. vedtak i LSNM-utvalget per 09. mars 2022
- sykkeltiltak på strekningen mellom Tigerplassen og kulvert ved riksvei 19 - Vogts gate, jamfør avtale med Statens vegvesen om anleggsbidrag på inntil 20 millioner kroner
- etablering av nye tryggede sykkelstativ i sentrum

I tillegg til disse hovedstrekningene er det flere mindre oppgraderinger og tilpasninger av snarveier som utføres for å fremme gange og bruk av sykkel. Det er også igangsatt et arbeid med skilting av sykkelruter.

Gåstrategi for Moss kommune 2023-2030 ble vedtatt av kommunestyret 12. desember 2023. Gåstrategien følges opp fortløpende i de kommende år i forbindelse med detaljreguleringer, ved planlegging og etablering av større og mindre tiltak samt ved vedlikehold av gangforbindelsene i kommunen.

Justeringskrav vann, avløp og vei

Gjelder vann-, avløp og veianlegg som Moss kommune har overtatt ansvar for drift og vedlikehold etter

ferdigstillelse av private utbyggere, hvor det er inngått avtale om overføring av justeringsrett for merverdiavgift.

I år har kommunen overtatt anlegg fra Glassverket Bolig AS og Bakke prosjekt AS (Kilsbakken). Oversikt over inngåtte justeringsavtaler fremkommer i note 21. Moss kommune mottar all momskompensasjon/mva og videresender utbyggers andel på 80 prosent. Differansen inngår som felles finansiering av investeringsregnskapet.

Kjøp av Møllebakken 2

Kjøp av Møllebakken 2 ble gjennomført i 2023 i tråd med vedtak i sak 056/22. Formålet med kjøpet er å utvikle arealet med tursti i forbindelse med pågående prosjekt langs Trolldalsbekken. I tillegg vil resterende del av arealet opparbeides som et friområde for allmennheten med benker og beplantning.

Ladestasjoner

Bevilgningen benyttes til etablering av nye offentlig tilgjengelige ladestasjoner samt oppgradering av de eldste anleggene. Flere ladestolper begynner å bli utdaterte. Utdateringen handler i all hovedsak om utfasing av 3G nettverk og stolpene fungerer derfor ikke lenger. Kostnader kommer i forbindelse med innkjøp av ladeutstyr, elektroarbeider samt graving.

Molvikveien

Prosjektet er avsluttet i 2022. Noe restarbeid (rundt 17 000 kroner) er ført i 2023.

Myra P-plass

I tråd med vedtatt parkeringsstrategi er det viktig å sørge for tilgjengelige parkeringsplasser i randsonen til sentrumsområdene slik at de kan fungere som innfartsparkering. Myra parkeringsplass er oppgradert og fremstår i 2023 som en langt mer attraktiv innfartsparkering enn tidligere. Arbeidene har bestått i overvannshåndtering, reasfaltering, oppmerking, ny belysning, resetting av kantstein, reasfaltering av fortau og planting av sedum i midtrabattene. Arbeidene startet opp høsten 2022, og har foregått i flere etapper for å ivareta behovet for parkering i størst mulig grad. Parkeringsplassen ble ferdigstilt i slutten av mai 2023.

Ny gang- og sykkelbro i Nesparken

Det skal bygges ny bru over elva ved Nesparken nordøst for Mossehallen. Gammel bru er revet og det står i dag en midlertidig brukonstruksjon der. Detaljprosjektering er ferdigstilt mot slutten av 2023. Anskaffelse av entreprenør og bygging vil ha oppstart i 2024. Det er forventet at total estimert kostnad vil være mellom 7,5 og 10 millioner kroner.

Oppgradering av bro/kulvert v/Nøkkelandsveien

Det har vært behov for å fjerne en sammenrast kulvert v/Nøkkelandsveien og erstatte denne med en bro. Den gamle kulverten var et vandringshinder for fisk i bekke og var ikke dimensjonert for vintervedlikehold.

I 2023 er det gjennomført bygging av en ny kjøresterk bro. Det er noe gjenstående arbeider som må tas på våren 2024. Totalt estimerte kostnader for prosjektet er 4,8 millioner kroner.

Overvann i sentrum

Klimaendringer og store utbygginger i Moss sentrum gir oss store utfordringer med håndtering av overvann i sentrum. Prosjektet skal se på utfordringen med overvann i sentrum og mulighetene for løsninger for dette. Prosjektet startet opp høsten 2023 og det har vært jobbet med kunnskapsgrunnlaget. Dette arbeidet har krevd mindre ressurser enn antatt så det er et mindreforbruk på 1,3 millioner kroner i prosjektet som rebudsjetteres for 2024.

Rabben, etablering av ny bypark

Rabben er opparbeidet som en ny bypark på Verket i regi av Høegh Eiendom/Verket Moss AS. Kommunens andel til opparbeidelse av parken er på 25 millioner kroner. Kommunen skal overta parken for drift og vedlikehold når den er ferdigstilt. Resterende 2,5 millioner kroner utbetales når alle arbeider er utført og kommunen overtar parken for drift og vedlikehold.

Rammebevilgning biler, maskiner og utstyr

Regnskapet viser et mindreforbruk på 6,7 millioner. Det har i 2023 blitt bestilt maskiner og utstyr for hele bevilgningen på 12,7 millioner, men noe av leveransen vil bli foretatt i 2024. Resterende rammebevilgning for 2023 overføres til 2024 for å dekke inngåtte avtaler i 2023 med levering i 2024 av en Unimog Redskapsbærer og en firehjuling (UTV).

Det er anskaffet følgende maskiner med levering i 2023:

- hjullaster
- gressklipper
- fire varebiler
- firehjuling (ATV)

Storebro -oppgradering

I desember 2022 ble det konstatert at Storebro over Mossefossen ikke har bærevne nok til å benyttes som kollektivbro og den er derfor stengt for dette formålet.

Det er i 2023 gjennomført flere undersøkelser og kartlegginger for å vurdere eksakt status på broen. Det er også gjennomført prosjektering av tiltak for å øke bæreevne på den. Gjennomføring av anskaffelse og igangsetting av tiltaket kan gjennomføres i 2024 avhengig når gjennomføring av praktisk mulig. Totalt estimert kostnad for prosjektet er 8,5 millioner kroner, det er en usikkerhet da kommunen ikke har direkte erfaringstall knyttet til et slikt prosjekt og arbeidet ikke har vært ute på anbud.

Sundbryggene/Fleischer-parken

Serviceanlegget i Fleischerparken åpnet i juni etter at utearealene ble ferdigstilt.

Trafikksikkerhetstiltak og FTU-tiltak

Midlene for prosjektene Trafikksikkerhets- og FTU (Fylkes Trafikksikkerhets utvalg) tiltak og Diverse veiprosjekter er planlagt gjennomført, jfr. 20/2747-97 (diverse veiprosjekter) og 23/6047-1 (Trafikksikkerhets- og FTU tiltak) slik det ble orientert om dette i Landbruk, samferdsel, natur og miljø utvalget 19. april 2023.

Prosjekter/tiltak:

- fartsvisere med solceller er etablert
- fortau Reier Coop - her nærmer vi oss slutten av prosjekteringsfasen. Arbeidet forventes utført i 2024
- opparbeidelse av nytt fortau i Bekkeliveien er gjennomført
- dropsone Ekholt skole er oppgradert og ferdigstilt i 2023
- dropsone Reier - er prosjektert arbeidet starter opp i 2024
- etablering av 30-soner
- reoppmerking av fartsdempere
- reflekskampanje er gjennomført

Grunnet en tidlig vintersesong har noen av prosjektene blitt utsatt til 2024 og mindreforbruket er søkt rebudsjettert til 2024.

Trolldalsbekken

For å få på plass en sammenhengende tursti fra Kambo senter til Kambo marina gjenstår det å ferdigstille et siste delstrek mellom Kilsbakken og Møllerbakken. Ny gangbro er etablert over bekken på strekningen og det er gjennomført erverv av eiendom langs bekken. Etablering av siste del av turstien vil bli gjennomført i 2024.

VA-anlegg Strandgata - SMS 5

Bane NOR har i entreprisekontrakt SMS 5 lagt om deler av vann- og avløpsnett i Strandgata. Midlene skal dekke utgiftene Bane NOR har hatt på kommunalt vann og avløp i området. Når ledningsnettet blir overtatt vil kostnadene bli overført til Bane NOR, overtakelsestidspunktet er ikke bestemt da avtalen ikke er signert på grunn av uenigheter i kontrakten.

Vann- og avløpstiltak

Vann- og avløp er rammebevilgning som fordeles utover de forskjellige prosjektene og tiltakene som gjennomføres gjennom året.

Årets midler er for gjennomføring av forskjellige prosjekter. Følgende er påstartet og ferdigstilt i 2023:

- ny prosesskontroll og oppgradering av pumpestasjoner. Det bygges nytt prosesskontrollanlegg, samt gjennomføres modernisering av kommunikasjon og elektro på pumpestasjoner. Total estimert kostnad er 10 millioner kroner
- utsynet, Refsnæsskogen. Separering av omtrent 1,5 kilometer felles avløpsledning og utskifting av vannledning. Prosjektet er ferdigstilt med VA-graving i 2023 og har noe gjenstående asfaltering som tas på våren 2024. Total estimert kostnad 22 millioner kroner
- bukkspranget, Grindvold sør. Utskifting av vann og avløp samt bygging av nytt vann og avløp i samarbeid med MKE er gjennomført og ferdigstilt i 2023. Totalt estimert kostnad er 10 millioner kroner
- utskifting av eksisterende vann og avløp i Støtvigveien er gjennomført. Traseen er omtrent 280 meter og total kostnad er 6,4 millioner kroner
- utskifting av vann og avløp i Hans Nielsen Hauges vei er gjennomført. Traseen er omtrent 200 meter og total kostnad er 3,6 millioner kroner
- utskifting/boring av vann og avløpsledninger ved Nore pumpestasjon med ny kryssing av bekk. Total kostnad er 4,9 millioner kroner
- ny trykkkningsstasjon i Peer Gynts vei. Bidrar til økt trykk til beboere i området og til nytt byggeprosjekt, samt bidra til sikker vannforsyningen til sykehuset. Total kostnad er 6 millioner kroner
- utskifting av vannledning og separering av avløpsledning i Marineveien er gjennomført i 2023 med noe rest-arbeider våren 2024. Traseen er omtrent 80 meter og totalt estimert kostnad er 3,8 millioner kroner
- Peer Gynts vei/Osloveien. Omlegging av store ledninger i forbindelse med Viken FK sin ombygging av dette krysset, gjennomføres som et felles prosjekt og hadde oppstart i 2023 og ferdigstilles i 2024. Totalt estimert kostnad er 7,9 millioner kroner
- nye ledninger i Osloveien/Røysveien. I forbindelse med utbyggingen av Verket og utbyggeres bygging av ny vei, har kommunen bidratt med nye avløpsledninger som skal tas i bruk i fremtidig trase. Total kostnad for diss er 1,3 millioner kroner

I tillegg gjennomføres enkelte mindre tiltak på investeringsmidlene og prosjektering av tiltak som skal starte i 2024 og 2025.

Det rapporteres et mindreforbruk på 14,2 millioner kroner mot opprinnelig budsjett som ble nedjustert fra 63 millioner kroner i 2. tertial 2023. Avdeling Prosjekt og utvikling har i inneværende år hatt utfordringer knyttet til manglende ressurser som har måttet erstattes, i tillegg er det arbeidet med flere prosjekter knyttet til andre fagområder enn forventet.

Øvre torg - forprosjekt

Det ble i 2020 utarbeidet et skisseprosjekt i regi av Byliv Moss for å se på mulighetene for utvikling og utbedring av arealet på Øvre torg. Det ble bevilget 0,3 millioner kroner for en videre planlegging og oppfølging av skisseprosjektet for å se på mulighetene for en fremtidig investering. I 2023 ble det undersøkt hvordan trappa som er en viktig forbindelse mellom Nesparken/Myra p-plass og sentrum kan oppgraderes. På grunn av kapasitetsbegrensninger ble det ikke iverksatt ytterligere utredninger i 2023.

Årvoldveien

Årvoldveien må utvides for at Liljefaret kan stenges i tråd med reguleringsplan for området. For at arbeidet kan gjennomføres vil det kreve en reguleringsplan. Arbeidet med reguleringsplan er ikke igangsatt i 2023, men forventes å settes i gang i 2024.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Sykefravær 2020	1,35 %	2,69 %	4,04 %
Sykefravær 2021	1,30 %	5,72 %	7,03 %
Sykefravær 2022	2,11 %	3,77 %	5,88 %
Sykefravær 2023	2,03 %	4,23 %	6,26 %

Status sykefravær og HMS

Sykefraværet i 2023 ligger noe over 2022. Det er en liten nedgang i korttidssykefraværet, mens langtidssykefraværet har økt noe. Det rapporteres i svært liten grad at sykefraværet skyldes arbeidsrelaterte forhold.

Det er stort fokus på HMS-arbeid i alle enheter. Det er også arbeidet med å bedre kulturen for å melde og behandle avvik. Det er viktig at ansatte skal trives på jobb.

KOSTRA Nøkkeltall

Kostranalyse - Plan, kulturminner, natur og nærmiljø

	Moss 2022	Moss Sarpsborg 2023	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11	
Prioritet						
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Plan, kulturminner, natur og nærmiljø (B) *) **)	1 101	1 180	934	1 042	857	1 000
Netto driftsutgifter til fysisk planlegging per innbygger (B) *) **)	456	464	517	383	392	461
Netto driftsutgifter til kart og oppmåling per innbygger (B) *) **)	85	108	104	49	78	125
Netto driftsutgifter til naturforvaltning og friluftsliv per innbygger (B) *) **)	320	285	73	177	127	194
Netto driftsutgifter til plansaksbehandling per innbygger (B) *)	279	264	285	190	332	241

Årsrapport 2023

Netto driftsutgifter til rekreasjon i tettsteder per innbygger (B) *) **)	325	427	331	406	325	318
---	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Produktivitet

Behandlede byggesøknader i alt (antall)	432	445	627	845	483	6 612
Behandlede dispensasjonssøknader (antall)	149	105	178	154	124	1 462
Behandlede søknader om opprettelse av grunneiendom (antall)	26	26	90	37	42	761
Behandlede søknader om eierseksjonering (antall)	16	18	35	31	27	232
Mottatte byggesøknader (antall)	481	499	838	845	527	7 330
Mottatte dispensasjonssøknader (antall)	143	113	159	154	124	1 436
Mottatte søknader om eierseksjonering (antall)	16	18	30	31	29	232
Mottatte søknader om opprettelse av grunneiendom (antall)	29	34	94	37	40	820

Grunnlagsdata (Nivå 3)

Byggesaksgebyr for oppføring av enebolig (kr) *)	28 633	31 000	36 000	31 470	40 200	28 382
Gebyr for opprettelse av grunneiendom (kr) *)	32 708	32 850	32 800	31 775	29 400	27 792
Gebyr for privat forslag til reguleringsplan (kr) *)	183 920	176 000	353 850	395 760	320 000	229 142
Reguleringsplaner vedtatt i alt (antall)	6	6	17	11	7	95

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Vann, avløp og renovasjon

	Moss 2022	Moss Sarpborg 2023	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11	
Prioritet						
Avløpsnett/innsamling av avløpsvann korrigerede brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	915	1 016	1 010	1 252	1 439	1 236
Avløpsrensing korrigerede brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	726	663	880	946	470	642
Distribusjon av vann korrigerede brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	652	690	854	1 061	1 177	1 045
Produksjon av vann korrigerede brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	588	498	572	199	352	354
Tømming av slamavskillere, septiktanker o.l korrigerede brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	94	170	88	42	4	43
Produktivitet						
Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	2 905	3 100	2 748	2 677	2 689	2 961
Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	4 702	4 800	5 692	6 100	7 162	5 074
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (kr) *)	2 924	3 116	4 182	3 559	5 989	3 703
Dekningsgrad						
Andel av total vannleveranse til industri (prosent)	19,6 %	20,0 %	9,0 %	28,9 %	1,0 %	
Vann - Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning (B)	98,3 %	98,7 %	97,8 %	85,8 %	89,4 %	88,6 %
Vann - Andel av total kommunal vannleveranse til lekkasje (prosent) (B)	30,5 %	30,2 %	28,6 %	22,0 %	28,0 %	30,2 %
Kvalitet						
Husholdningsavfall per innbygger, tonn	0,43	0,42	0,37	0,45	0,36	4,24
Vann - Estimert gjennomsnittlig husholdningsforbruk per tilknyttet innbygger (l/pers/døgn)	118	123	125	141	88	
Vann - Estimert vannlekkasje per meter kommunal ledning per år (m ³ /m/år) (B)	4,9	5,8	3,9	3,0	1,9	3,9
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Antall innbyggertimer med avbrudd i den kommunale vannforsyningen, ikke-planlagt	14 425	3 335	5 523	4 122	33	75 213

*) Inflasjonsjustert med deflator

Kostra-analyse - Brann og ulykkesvern

	Moss 2022	Moss Sarpsborg 2023	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11	
Prioritet						
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (338) Forebygging av branner og andre ulykker (B) *) **)	295	245	280	296	248	258
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (339) Beredskap mot branner og andre ulykker (B) *) **)	1 020	1 165	909	814	951	1 214
Kvalitet						
Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (kr) *)	455	440	468	455	339	377

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Samferdsel

	Moss 2022	Moss Sarpsborg 2023	Tønsberg	Nordre Follo	Kostragruppe 11	
Prioritet						
Antall km tilrettelagt for syklende som kommunen har ansvaret for pr. 10 000 innb	13	13	9	19	17	12
Brutto investeringsutgifter i kr pr. innbyggere, komm. veier og gater *)	771	771	706	604	1 174	1 214
Netto driftsutgifter i kr pr. innbyggere, komm. vei er og gater (B) *)	1 011	1 364	1 178	1 074	1 207	1 425
Netto driftsutgifter til kommunale veier og gater per km (kr) *)	203 095	277 277	220 743	226 263	333 417	258 620
Produktivitet						
Brutto driftsutgifter i kr til gatebelysn. pr. km komm. vei (B) *)	5 202	15 526	24 817	27 430	21 385	28 196
Dekningsgrad						
Andel km tilrettelagt for syklende i prosent av alle kommunale veier (prosent)	26,3 %	26,2 %	16,9 %	39,5 %	47,0 %	22,0 %
Andel kommunale veier og gater med belysning i prosent av alle kommunale veier (prosent)	90,6 %	90,6 %	78,7 %	100,0 %	100,0 %	88,0 %
Antall parkeringsplasser skiltet for forflytningshemmede pr. 10 000 innb (B)	12	13	9	7	9	14
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Antall km tilrettelagt for syklende som kommunen har ansvaret for	67	67	54	111	108	696

*) Inflasjonsjustert med deflator

Enhet plan, byggesak og geodata

Tjenesteområdebeskrivelse

Enheten består av tre avdelinger; plan, byggesak og geodata

- Planavdelingen har ansvar for områdereguleringsplaner og detaljreguleringsplaner. Detaljreguleringsplaner består av både private planer, kommunens egne planer og andre offentlige planer.
- Byggesaksbehandlingen i kommunen skal sikre at bygg og omgivelser fremstår med de kvaliteter som var tenkt under planleggingen. Byggesaksavdelingen har ansvar for byggesaksbehandling, delesaker, oppfølging av ulovlighets saker og tilsyn. Formålet med tilsyn er i første rekke å påse at tiltak i kommunen oppføres med god kvalitet i samsvar med bestemmelsene gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven.
- Avdeling for geodata har ansvar for forvaltning og utvikling av kommunale kart- og planbaser, oppmåling, matrikkelføring, adressering og seksjonering. Avdelingen bidrar også med temadata og analyser til organisasjonen. Det er et mål å gi innbyggerne enkel og visuell tilgang til kartinformasjon og tilrettelegge for selvbetjente nettløsninger og saksinnsyn. Avdelingen er en viktig bidragsyter i tverrfaglig samarbeid og digitalisering.

Status tjenesteområdene

Plan

Planavdelingen har ved utgangen av 2023 åtte stillinger. Selv om det har vært nedgang i byggeprosjekter er det mange prosjekter som er i planfasen. Det er mottatt og behandlet åtte planinitiativ for private detaljplaner og vedtatt seks detaljreguleringsplaner.

Det er flere pågående planprosesser på Kambo og her har man hatt felles møter med utbyggerne og åpent folkemøte tidlig i prosessen.

Flere reguleringsplaner avventer nå overordnede planer på Høyda, Halmstad og sentrum. Det er fortsatt utfordringer knytta til sentrumsplanen på grunn av dårlig kapasitet på overvannsnettet. Det er utfordrende å løse rekkefølgekrav til planer på Verket og Sponvika på grunn av usikkerhet omkring organisering og finansiering av nytt kryss på Tigerplassen.

Det har i 2023 vært jobbet videre med samhandling i planprosesser, spesielt med tanke på avklaringer knyttet til infrastruktur. Det er innført flere møteserier for å diskutere planer tverrfaglig.

Et av hovedmålene i prosjektet *Enklere hverdag* var å oppdatere kommunens planverk. Dette arbeidet ble startet opp høsten 2023.

Måleindikatorer - plan	2021	2022	2023
Antall vedtatte reguleringsplaner	5	6	6
Varsel om planoppstart	5	4	12
Planer i prosess	30	40	38
Planinitiativ	12	12	8

Byggesak

Byggesaksavdelingen hadde ved utgangen av 2023 20 stillinger.

Byggesaksavdelingen er organisert i tre team; bygge- og delesaker, tilsyn og klage- og ulovlighetsoppfølging. Dette medfører en mer effektiv saksbehandling og en bedre oppfølging av kommunens tilsyn- og ulovlighetsansvar.

Statistisk sentralbyrå melder om stor nedgang i byggesaker i landet generelt. I Moss er aktiviteten innen byggesak relativt stabil.

Det er i 2023 behandlet 445 søknader. I dette tallet er ligger ikke behandling av igangsettingstillatelse, midlertidig brukstillatelse og ferdigattester. Til sammen har avdelingen behandlet omtrent 1000 delegerte vedtak og fremmet omtrent 100 saker til politisk utvalg.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for 12-ukers saker er redusert fra 66 til 56 dager og tap for fristbrudd er lavt.

Det er utført 84 tilsyn, og det kan ses en nedgang i andel avvik som avdekkes.

Det tverrfaglige prosjektet for oppfølging av ulovligheter i strandsonen begynte med registreringer og oppfølging i 2023. Strekningen fra Kurefjorden til Evjesundet ble kartlagt sommeren 23 og funnene er under oppfølging.

Det ble i 2023 påbegynt 254 ulovlighetssaker. Dette er en stor økning fra tidligere år og har sammenheng med strandsoneprojektet. 127 ulovlighetssaker ble avsluttet i 2023, mot 51 i 2022. Arbeidet utført i 2023 har bidratt til at restanser på registrerte ulovligheter som strekker seg tilbake til 2018 er redusert.

Måleindikatorer - byggesak	2021	2022	2023
Antall søknader behandlet	461	432	445
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (12-ukersfrist)	61	66	56
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (3-ukersfrist)	18	12	14
Antall behandlede klager på byggesaker	22	53	37
Vedtak som ikke ble opprettholdt av Statsforvalter	2	1	12

Geodata

Geodata-avdelingen består av ni årsverk og ivaretar kommunens rolle som lokal matrikkelmyndighet, har ansvaret for seksjoneringsarbeid, leverer meglertjenester, forvalter kartdata og leverer GIS-tjenester, både internt i kommunen og eksternt til innbyggere og utbyggere.

Som en oppfølging av prosjektet *Enklere hverdag* har Moss kommune innført et nytt og mer brukervennlig planregister. Produktene i kommunens e-Torg er også videreutviklet.

I tillegg har Geodata avdelingen levert en rekke kart- og analysetjenester. Geodata-avdelingen har gjennomført 33 GIS-prosjekter i løpet av året. Disse prosjektene gjøres i samarbeid med mange fagområder i kommunen. Det er blant annet utviklet en app som er benyttet i strandsoneprojektet.

Årsrapport 2023

Måleindikatorer - geodata	2021	2022	2023
Oppmålingsforretninger	82	61	58
Seksjoneringssaker	27	22	23
Meglerhenvendelser	2 300	1 452	1 659
Gjennomførte GIS-prosjekter		30	33
Beregnet egeninnsats Geovekst (kartarbeid)		210 600	188 496

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023
Sum	15 374	16 004	-630	-4,1 %	14 473	13 644

Kommentar til status økonomi

Enhet plan, byggsak og geodata viste et merforbruk på 0,6 millioner kroner mot revidert budsjett i 2023.

Merforbruket innenfor selvkost skyldtes bruk av premiefond på 1,6 millioner kroner. I selvkostkalkyle og derav resultatet på områdene er bruk av premiefond trukket fra, men i regnskapet fremstår det som et merforbruk. Trekker vi ifra bruk av premiefond er det et mindreforbruket på 0,9 millioner kroner mot revidert budsjett. Dette skyldes i hovedsak mindreforbruk på lønn.

På plan har man hatt lavere inntekter enn hva som var forutsatt i budsjettet. Inntektene på plan er knyttet til langvarige prosesser der mye av planarbeidet er i faser som ikke gir gebyr.

Byggesak har hatt inntekter i tråd med det som var budsjettet. Det ble brukt mindre selvkostfond enn det som ble budsjettet for året.

Ved brudd på saksbehandlingsfrister på byggesaker reduseres gebyret etter gitte regler. Dette har utgjort 0,2 millioner kroner i 2023 mot 0,3 millioner kroner i 2022. Dette føres som et tap i regnskapet og dekkes ikke av selvkostmidler.

Status økonomiplaniltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
	år 1				
Aktivitetsendringer					
Økt aktivitet kommunale planer og reguleringsplaner for samferdsel	500	500	0		I Det er i 2023 brukt mye ressurser på arbeid planprosesser for samferdsel som ikke gir gebyr.
Sum	500	500	0		
Sum tiltak	500	500	0		

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Sykefravær 2020	1,57 %	2,70 %	4,28 %
Sykefravær 2021	1,27 %	4,28 %	5,55 %
Sykefravær 2022	2,09 %	1,57 %	3,66 %
Sykefravær 2023	1,61 %	3,90 %	5,51 %

Status sykefravær og HMS

Det har vært en økning fra 3,7 prosent til 5,5 prosent i samlet sykefravær fra 2022 til 2023. Dette skyldes økning i langtidssykemeldinger som økte fra 1,6 prosent til 3,9 prosent.

Korttidsfraværet har hatt en nedgang fra 2,1 prosent til 1,6 prosent.

Det er ikke rapportert om sykefravær som har sammenheng med forhold på arbeidsplassen.

Alle avdelingene har hatt ukentlige avdelingsmøter og fokus på best mulig arbeidsmiljø. Avdelingsledere har fulgt opp langtidsfravær og hatt fokus på tilrettelegging.

Det har ikke vært noen økning i antall meldte avvik. Det er likevel jobbet mye med samhandling og forbedring av prosesser.

Status politiske vedtak

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Naturmangfold - vi bekjemper fremmede, invaderende arter	Iht. plan	Bestemmelse om fremmede arter i alle reguleringsplaner.
Naturmangfold - vi tar vare på naturen vår med fokus på et mangfold av arter	Iht. plan	Vurdering av påvirkning på naturmangfold inngår i alle saker der det er relevant. Tverrfaglig involvering i planarbeid.
Transport - gangeandel på 25 % 2030 i mossesamfunnet	Iht. plan	Fokus på gode løsninger for gående i reguleringsplaner og involvering av fagkunnskap.
Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet	Iht. plan	Fokus på planlegging for sykkel i reguleringsplaner. Tverrfaglig involvering i planarbeid.
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 % (fokus på digitale løsninger og færre reiser)	Iht. plan	Flere møter og deltakelse i nettverk som tidligere ville vært gjennomført som fysiske møter gjennomføres nå digitalt. El-sykler og felles el-bil benyttes ved befaringer. Hjemmekontor bidrar til mindre transport.

Enhet kommunalteknikk

Tjenesteområdebeskrivelse

Enheten består av en virksomhet og fire avdelinger:

- Virksomhet vei, vann og avløp
Ivaretar kommunenes rolle som eier og myndighetsutøver av kommunal infrastruktur for vei, vann og avløp. Virksomheten ivaretar oppfølging av utbygginger, hovedplaner, byggesaker, samt veiledning av utbyggere og private, behandling av søknader inne vei, vann og avløp, fagsystemer, prosesskontroll samt anskaffelser.

Virksomheten er ansvarlig for drift av kommunens infrastruktur innen Vei, Vann og Avløp Dette organiseres i en underavdeling for drift.

- Avdeling prosjekter og utvikling
Ansvar for prosjektledelse for prosjekter innen vei, vann og avløp, samt andre prosjekter som kommunalområdet PMT gjennomfører. Avdelingen har også rollen som byggherre for egne prosjekter. Innovasjon og utvikling er et viktig moment for å oppnå kostnadseffektive prosjekter og dette er noe som avdelingen prioriterer og har i tankene i alle prosjekter som gjennomføres.
- Avdeling anlegg
Er kommunenes egen entreprenør og har som hovedansvar å gjennomføre ny- og rehabilitering anlegg innen vei, vann og avløp, samt grøntanlegg og parkområder i egen regi. Avdelingen arbeider på tvers av alle enhets- og kommunalområder.
- Avdeling logistikk
Ansvarlig for innkjøp og drift av alle kommunens kjøretøy og maskiner på tvers av kommunalområder. Drifter også kommunens verksted som organiserer vedlikehold av alle kjøretøy.

Enheten har tilhold i Solgårdskog 15-17.

Status tjenesteområdene

Vei og vedlikehold

Veinettet i Moss kommune er svært variert og spenner fra sterkt trafikkerte bygater til lite trafikkerte grusveier i landlige omgivelser, i tillegg til har vi en del tilrettelagte traseer for gående og syklende. Denne store variasjonen krever forskjellig tilnærming til drift og vedlikehold og stiller store krav til fagkunnskap hos medarbeiderne. Mye av kommunens veinett er gammelt og i relativ dårlig forfatning og dette krever mye vedlikehold. Det ble 2022 utført en større kartlegging av kommunens veier og det ble konkludert med at omtrent 50 km kommunal vei har dårlig eller svært dårlig tilstand. Det ble derfor i 2023 bevilget 2,4 millioner kroner i ekstramidler for å imøtekomme en liten del av det store vedlikeholdsbehovet. Det utføres daglig reparasjoner av hull, utskifting av kantstein, beskjæring med mer i kommunens veinett.

I 2023 ble det gjennomført asfaltering etter oppsatt asfaltprogram i tillegg til arbeid utført med de ekstra bevilgningene til asfaltering som kom i løpet av året.

Kommunale veier	2021	2022	2023
Kommunale veier med fast dekke (asfalt)	230 km	231,3 km	231,7 km
Kommunale veier tilrettelagt for syklende	64 km	67 km	67 km

Vintersesongene 22/23 og 23/24 har vært unormalt harde og vintervedlikeholdet krevde store ressurser for å holde veier og fortauer, samt gang og sykkelveier, fremkommelige. Vedlikeholdet gjennomføres ved brøyting og salting av hovedtraseene samt strøing og brøyting etter angitte kriterier av veier, fortau og gangstier som ikke klassifiseres som hovedtraseer. Det har vært krevende med vekslende vær og med mye veksling i temperatur. Dette er belastende for veien og det må forventes større vedlikeholdsoppgaver enn ved en "normal" vinter når sommersesongen setter i gang. De harde vintrene har også medført et betydelig merforbruk i vintervedlikeholdet.

Klimaendringene merkes også på vei- og vedlikeholdssiden, og en stadig økende del av kundekontakten dreier seg om akutte hendelser der overvann etter nedbør er en vesentlig del. I 2023 fikk enheten en ekstrabevilgning på 1,6 millioner kroner for å intensivere tømning av sandfang og sluk. Dette er viktig for å motvirke skader fra overvann på avveie grunnet tette sluk. I tillegg er tømning av veisluk en del av strategien for en renere Oslofjord.

Det er stort engasjement blant innbyggerne i Moss når det gjelder vei og veivedlikehold og meldinger og henvendelse fra innbyggerne om feil kommer inn via kommunetorget, direkte telefonisk, og via portalen «Meld ifra».

Moss kommune mottar feilmeldinger på gatelys gjennom kommunens system for gatelys. Kommunen ser en betydelig nedgang i vedlikeholdsbehovet og dermed kostnader i forbindelse med dette etter den gjennomførte oppgradering av gatelysnettet i kommunen. Strømforbruket reduseres løpende grunnet overgang til LED og målt strømforbruk.

Generell veidrift omfatter følgende områder:

- vintervedlikehold av vei, fortau, parkeringsplasser, gangstier og kommunale bygg (brøyting, strøing og salting)
- feiing og søppelfjerning i de samme områder som for vintervedlikehold
- kantslått og beskjæring av veitraseer
- kantklipp og beskjæring av hekker
- drift av kommunale P-plasser
- vedlikehold av veielementer – (mindre asfalteringer, lapping av slaghull, rensing av veirenner med mer.)
- vedlikehold og drift av veibommer/pullerter og veiskilt
- vedlikehold og utskifting av gategods, kantstein og heller
- systematisk og sporadisk tømning av veisluk for overvann
- vedlikehold av veiskulder, stikkrenner og grøft

Trafikksikkerhet

Moss kommune har stort fokus på trafikksikkerheten på eksisterende veier, men også fokus opp imot nye planer og utbygginger. Kommunen har en trafikksikkerhetsplan med en rullerende, dynamisk tiltaksliste. Trafikksikkerhetsplanen vil neste gang bli rullert i 2024.

Det er i 2023 et mindreforbruk i forhold til budsjett, men midlene er rebudsjettert til 2024 hvor man har planer for om høyere aktivitet enn det man har klart å få gjennomført i 2023.

I tillegg til de tiltakene i Trafikksikkerhetsplanen som har blitt gjennomført har det vært jobbet med flere andre trafikksikkerhetstiltak som dreier seg om skilting, fortausutbygginger for tryggere skoleveier, optimalisering av veikryss, beskjæring av vegetasjon, tilrettelegging for tryggere parkering, utdeling av reflekser med mer.

Det er et stort engasjement blant innbyggerne i Moss og kommunen mottar mange henvendelser om trafikksikkerhet. En stor del av henvendelsene dreier seg om fart, fartsdempere, skilting, gatelys, veikryss og ønsker om gangfelt. Alle henvendelser blir vurdert og svart ut.

Ved plansaker og utbyggingsavtaler blir det alltid utført trafikksikkerhetsmessige vurderinger i forbindelse med avkjøringstillatelser. I tillegg gis det trafikksikkerhetsmessige innspill i sykkelplanlegging og planlegging av grønn mobilitet.

Moss kommune har gjennom 2023 deltatt i trafikksikkerhetsrådet hvor kommunen, politiet og Viken fylkeskommune møtes 3-4 ganger i året for å diskutere utfordringer og løsninger rundt trafikksikkerheten i kommunen.

Vann og avløp

God og stabil drikkevannskvalitet er viktig for arbeidet i VA avdelingen. Det jobbes kontinuerlig med å sikre drikkevannskvaliteten i kommunen. Det tas ukentlige vannprøver til analyse av drikkevannet. Prøvetaking blir gjort i vannledningsnett ut ifra en prøvetakingsplan. Overskridelser i henhold til drikkevannsforskriften blir fulgt opp. Det ble i 2023 registrert to tilfeller der vannprøver inneholdt bakterier over grenseverdiene i forskriften. Det ble i disse tilfellene sendt ut SMS med kokevarsel til berørte abonnenter. Den ene av disse kokevarslene varte i to uker som følge av problemer på høydebassenget på Skredderåsen. Årsaken ble avdekket og tiltak for å unngå tilsvarende hendelser er iverksatt. Denne hendelsen viste at vår prøvetakingsplan fungerer etter hensikten. Til tross for denne hendelsen viser de samlede resultatene fra prøvetaking for 2023 at kommunen leverer drikkevann med god kvalitet etter drikkevannsforskriften. Det gjøres et kontinuerlig drift- og vedlikeholdsarbeid på infrastrukturen for vann med utbedringer av feil og optimalisering av systemene.

Ny Hovedplan for Vann og Avløp ble lagt frem i 2023. Denne planen erstatter de to tidligere planene fra gamle Moss kommune (2016) og gamle Rygge kommune (2017).

Lekkasjeandelen fra vannledningsnett er i 2023 beregnet til 30,2 prosent av andel mottatt vann fra Movar IKS. Nasjonale målsetningen for lekkasje fra ledningsnett er 25 prosent. Enheten har stort fokus på dette og jobber kontinuerlig med forbedringer av vårt ledningssystem. I forbindelse med Hovedplan Vann og Avløp er det utarbeidet en egen lekkasjedelplan. Denne planen skal hjelpe kommunen med å kartlegge lekkasjer og dermed prioritere tiltak slik at vi setter inn innsats der det har mest effekt.

Kommunen var i 2023 deltager i benchmarking-prosjektet Bedre VANN som er et verktøy for å måle og vurdere tilstand og kostnader for de kommunale vann- og avløpstjenestene.

Det ble registret 11 lekkasjer på kommunale vannledninger i Moss i 2023.

Måleindikatorer - drikkevannsnnett	2021	2022	2023
Beregnet lekkasje fra vannledningsnett	19,2%	30,5 %	30,2 %
Gjennomsnittlig vannforbruk per person per døgn	135 l	119 l	119 l
Vannlekkasjer på kommunalt nett	25	12	11

Det kommunale avløpsanlegget i Moss fungerer generelt godt og er inndelt i to soner: avløpsnett som transporteres til Fuglevik renseanlegg og Kambo renseanlegg. Det blir utført rett under 1000 vedlikeholdstilsyn på de kommunale avløpsanleggene i løpet av året hvor det kontinuerlig ble utført utbedringer på pumper, overvåkning, ventiler osv.

Det jobbes systematisk etter tiltaksplan for å nå målsetningen om 100 prosent separert avløpsnett i kommunen innen 2030. Ved å separere avløpsnett i forskjellige rør for kloakk og overvann, går kloakken til renseanleggene for rensing og overvannet går tilbake til naturen. Dette gjør avløpsnett mer robust for fremtidige overvannsbelastninger og renseanleggene belaste ikke med rensing av regnvann som både er kostbart og stjeler kapasitet på renseanleggene.

Moss kommune har et overvåkingsprogram for resipienter som kan påvirkes av kommunalt avløpsnett både i ferskvann og i sjøvann. Dette dekker hele kommunen. Dette overvåkingsprogrammet viser at Patterødbekken, Ørebekken og Trolldalsbekken kan se ut til å være påvirket av avløp, på grunn av jevnlig funn av tarmbakterier i prøvepunktene. Det pågår arbeid med å finne årsaken til innholdet av tarmbakterier i prøvene.

I 2023 ble de siste avvikene etter Statsforvalterens tilsyn av kommunalt avløpsnett på i 2020 lukket.

Moss kommune har en separasjonsgrad på 94 prosent på ledningsanlegget. Vi har et mål om at 100 prosent av avløpsanlegget skal være separert innen 2030. Det har i 2023 vært en økning i antall alarmer fra vårt overvåkingsssystem for våre pumpestasjoner. Det har også vært noe økt overløp i 2023 - se tabell under. Noe av disse overløpene skyldes klimaendringer da stor vannføring og innlekking til vårt avløpsanlegg gjør at pumpeanleggene blir overbelastet og går i overløp.

Måleindikatorer - avløpsnett	2022	2023
Grad av separert ledningsnett	94 %	94 %
Antall driftsstopp på ledningsnett (alarmer)	481 stk	982 stk
Andel overløp fra avløpsnett av levert mengde (pe) til renseanleggene	0,19 %	0,94 %

I Moss kommune er det ikke et tilbud til alle om å kunne koble seg på offentlig infrastruktur på grunn av manglende offentlig infrastruktur i nærheten. På grunn av manglende kapasitet er det blitt utført lite tilsynsarbeid på eiendommer i spredt bebyggelse som ikke er tilkoblet offentlig infrastruktur. Enheten jobber med å intensivere dette tilsynsarbeidet og å hente inn igjen dette etterslepet så raskt som mulig. Arbeid med å pålegge de eiendommer som ikke enda er tilkoblet kommunalt ledningsnett, men som har mulighet for det, er pågående.

Kommunen har investert i nytt prosesskontroll system som er nesten ferdig implementert i løpet av 2023. Dette erstatter de to systemene som eksisterte i de gamle kommunene og er et viktig system for overvåking av kritisk infrastruktur i kommunen.

Det har gjennom 2023 pågått et stort prosjekt på tvers av fagområder i kommunen som skal anskaffe, organisere og gjennomføre utskifting av 10 000 vannmålere til nye moderne elektroniske målere som er tilrettelagt for fjernavlesing i private husstander og andre bygg i kommunen. Utskiftingene startet i 2022 og arbeidet er planlagt ferdigstilt i 2025.

Anlegg og prosjekter

Moss kommune arbeider aktivt med oppgradering og utskifting av infrastruktur innen vann og avløp. Stort fokus på de utfordrende grunnforholdene i Moss, sammen med utfordring med tilgang på konsulenttjenester, medfører ekstraarbeider og noe forsinkelser i planlegging og prosjektering av kommunens anlegg. Noen eksempler av det som har blitt gjennomført i 2023:

- fornyelse av vann og avløps ledning Utsynet/Refsnesskogen
- ny trykkøkningsstasjon i Peer Gyntsvei
- ny vann og avløpsledning i Bukkespranget/Grindvoll

Kommunen er ansvarlig for overtagelse av infrastrukturanlegg som er utført av eksterne utbyggere eller entreprenører, men som blir overtatt som kommunal infrastruktur. Disse utbyggingene følges opp av kommunen og i 2023 er blant annet utbygginger som for eksempel Sjøhagen brygge, Sølya og Verket fulgt opp.

Utbyggingen av jernbanen berører i høy grad kommunal infrastruktur. Det er et tett samarbeid mellom kommunene og Bane Nor i denne utbyggingen og enheten bruker en fast ressurs på dette prosjektet. Utfordringen med områdestabiliteten i sentrum har gjort at det i 2023 her vært utført mindre gravearbeider enn forventet. På slutten av året tok aktiviteten seg opp og Bane Nor er i gang med utskifting av kommunal infrastruktur i området. På Bane Nors områder i gamle Rygge er det blitt lagt ny vannledning, ny pumpeledning og det har vært arbeidet med utskifting og flytting av vann og avløpsnett langs Larkollveien.

Anleggsavdelingen har gjennomført mange kommunale prosjekter i egen regi. Disse har vært fordelt på mange forskjellige områder og til nytte for ulike avdelinger i kommunen. Hovedfokus har vært fornying av ledningsnett for vann og avløp, men det har også vært utført prosjekter for tilrettelegging for myke trafikanter og miljøprosjekter. Som eksempler kan nevnes:

- ferdigstilt VA anlegg Hans Nilsen Hauges gate
- fortausanlegg i Bekkeliveien
- arbeid med tilrettelegging for myke trafikanter i Bråtengata

Biler og maskiner

Kommunen har i lang tid hatt fokus på å tilstrebe en miljøvennlig bilpark. Dette har gjort oss til en av de mest miljøvennlige kommunene i Østfold innenfor transport i egen regi. Vi har som mål å fortsatt være en pådriver for gjennomføring av et skifte til en mer miljøvennlig bilpark. Sentralt anskaffelsesregelverk er med å understøtte denne tilnærmingen med sine føringer. En stadig større bruk av flåtestyring tilstrebes i denne sammenheng. Kommunen har i dag en bilpark på omtrent 250 biler og maskiner, inkludert tyngre-kjøretøy, med hovedtyngden i helsesektoren. Elbilandelen på lette kjøretøy i kommunen omtrent 70 prosent.

Årsrapport 2023

I segmentet tyngre kjøretøy og anleggsmaskiner er elektrifisering noe mer utfordrende grunnet et begrenset utbud av slikt utstyr. Men vi har i 2023 bestilt (leveres i 2024) vår første feiebil som drives av biogass.

Kostnaden for anskaffelse av biler og maskiner har hatt en høyere kostnadsøkning enn den forventede prisveksten. Dette har medført at man får en lavere utskiftingstakt av kommunale kjøretøy en forventet som igjen på sikt vil medføre høyere drifts- og vedlikeholdskostnader.

For å sikre kommunens kommunalteknisk drift- og anleggsvirksomhet er blant annet følgende anskaffelser gjennomført:

- traktor
- hjullaster
- varebiler
- redskapsbærer
- gressklipper

Tjenestebiler	2022	2023
Andel fossilfrie tjenestebiler – lette kjøretøyer (<3,5 tonn)	69 %	70 %
Andel fossilfrie tjenestebiler – tunge kjøretøy (>3,5 tonn)	0 %	5 %
Antall fossilfrie tjenestebiler anskaffet	50	14
Andel tjenestebiler anskaffet som er fossilfrie	97 %	85 %

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023
Sum	80 338	86 031	-5 693	-7,1 %	48 861	51 262

Kommentar til status økonomi

Enhet kommunalteknikk viste et merforbruk på 5,7 millioner kroner mot revidert budsjett i 2023.

Omtrent 2,8 millioner kroner av merforbruket skyldtes overtid ved vintervedlikehold og økte leasing utgifter ved fornyelse av kontrakter og høyere utgifter til vedlikehold av kommunenes bil- og maskinpark.

Resterende merforbruk var innenfor selvkostområdene. Hovedsakelig skyldtes dette bruk av premiefond på 1,7 millioner kroner som i regnskapet fremstår som et merforbruk. I selvkostkalkyle og derav resultatet på områdene er bruk av premiefond trukket fra.

Selvkostkalkylen for vann og avløp viste et totalt negativt resultat på 41,2 millioner kroner. Mot opprinnelig budsjett var dette et merforbruk på 34,6 millioner kroner. Årsaken til dette avviket var mindreinntekter og økte utgifter i 2023. Avløp hadde et negativt resultat på 23,6 millioner kroner. Av dette ble 17,2 millioner kroner dekket av selvkostfond. Resterende 6,4 millioner kroner ble dekket av

Årsrapport 2023

disposisjonsfond. På selvkostområdet vann var resultatet 17,6 millioner kroner, av dette ble 6 millioner kroner dekket av selvkostfond og resterende 11,6 millioner kroner ble dekket av disposisjonsfond. Det ble tilført midler fra disposisjonsfondet på totalt 17,5 millioner kroner til dette i 2. tertial 2023. Resultatet i 2023 viste et merforbruk på 0,5 millioner mot revidert budsjett.

Mindreinntektene på vann og avløp er et resultat av lavere vannforbruk enn betalt a-konto beløp i 2022 og tidligere avlesning av vannforbruk for omtrent 1/3 av innbyggerne i Moss kommune. Dette gjorde utslag i store tilbakebetalinger til innbyggerne ved avregning i februar 2023. Totalt er mindreinntekten henholdsvis 9,3 og 9,5 millioner kroner på vann og avløp. Merforbruket på utgiftssiden skyldes i hovedsak budsjettavvik i antall stillingshjemler, større aktivitet på områdene, blant annet i forbindelse med etterslepsarbeid på utskiftning av vannmålere, og økte priser i markedet.

Innenfor selvkostområdet utslippstillatelser er det budsjettert med balanse, mens området har et merforbruk på omtrent 0,6 millioner kroner. Dette merforbruket ligger hovedsaklig i budsjettavvik i antall stillingshjemler. Aktiviteten på området har siden kommunesammenslåingen vært liten grunnet liten kapasitet. I 2023 har det blitt satt inn en innsats for å ta igjen etterslepet. Det har her blitt benyttet flere ressurser enn budsjettert og innleie av eksterne konsulenter.

Status økonomiplaniltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
	år 1				
Nye tiltak					
Bruvedlikehold	500	500	0		I Planlegging av brovedlikehold startet opp i 2023. Arbeid med arbeid kontrahering av entreprenør pågår og noe materiell innkjøp er gjennomført.
Veivedlikehold	2 400	2 400	0		Ferdig I 2022 ble det gjennomført en gjennomgang av veistandarden på kommunale veier i Moss. Det ble kategorisert omtrent 50 kilometer vei i kategori 1 og 2 (svært dårlig og dårlig standard). Ekstrabevilgninger tildelt i 2023 har medført arbeidet med oppgradering/asfaltering av omtrent 3 kilometer av disse veiene.
Sum	2 900	2 900	0		
Endringer ihht statlige føringer					
Oppfølging av ny forskrift om veidata	500	500	0		I Registrering av data har pågått i 2023. Innlegging i database pågår. Arbeidet er omfattende.
Sum	500	500	0		
Sum tiltak	3 400	3 400	0		

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Sykefravær 2020	1,22 %	2,55 %	3,77 %
Sykefravær 2021	1,43 %	5,86 %	7,30 %
Sykefravær 2022	1,96 %	4,12 %	6,08 %
Sykefravær 2023	2,00 %	3,70 %	5,70 %

Status sykefravær og HMS

Sykefraværet har vært relativt stabilt over året med en svak nedgang fra foregående år på 0,4 prosent. Hovedandelen av meldt sykefravær er ikke-arbeidsrelatert. I vårt arbeid med sykefravær har vi hatt spesielt fokus på systematisk oppfølging av HMS-arbeidet ved gjennomføring av aktiviteter fra HMS-aktivitetsplan. Det er et viktig virkemiddel knyttet til arbeidet med å redusere skader, sykefravær og øke nærvær. Av aktiviteter det har vært særskilt fokus på kan nevnes; kartlegging og risikovurdering av farlig arbeid, dokumentert og sertifisert utstyrsesifikk opplæring, samt avviskultur.

I løpet av 2023 har det blitt meldt, og fulgt opp, 55 HMS avvik. Dette er en økning fra 2022 (35 i 2022). Flest avvik har vært meldt i kategoriene "brudd på lover og regler" og "teknisk anlegg/materielle skader". Det er totalt seks avvik som er registret som alvorlige og ingen som svært alvorlige. I løpet av året er det meldt inn tre avvik som følge av skade, økt med ett avvik fra 2022. Økningen i registrering av avvik som skjer på enheten, skyldes systematisk arbeid med å skape en god avviskultur. Dette er i tråd med enhetens HMS målsetning for 2023. Vi har innenfor HMS arbeidet jobbet spesielt med bevisstgjøring av risikovurderinger av farlig arbeid.

Status politiske vedtak

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Bygg og energi - driftskontroll/pumpestasjoner - energieffektivisering	Iht. plan	Kontinuerlig pågående prosess ved drift, vedlikehold og investeringer.
Forbruk og avfall - redusere forbruk	Iht. plan	Fokus på forbruk og avfall i både investeringer, prosjekter og i drift.
Naturmangfold - vi holder naturen fri for forsøpling og forurensning	Iht. plan	Fokus på naturmangfold og forsøpling i både investeringer, prosjekter og i drift.
Transport - fossilfri tjenestebilbiler i 2024 – utskifting av tjenestebiler	Iht. plan	Ved rullering og utskifting av kjøretøy hvor det finnes muligheter for fossilfrie alternativer skal, og blir, dette anskaffet. Sentrale forskrifter regulerer at anskaffelse av vare- og personbiler i offentlig sektor skal være fossilfrie kjøretøy.
Transport - gangeandel på 25 % 2030 i mossesamfunnet	Iht. plan	Alle som har mulighet til det oppfordres til å gå eller sykle til jobb.

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Transport - kollektivandel buss på 15 % 2030 i mossesamfunnet	Iht. plan	Alle som har mulighet til det oppfordres til å benytte kollektivtransport til og fra jobb.
Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet	Iht. plan	Alle som har mulighet til det oppfordres til å gå eller sykle til jobb.
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 % (fokus på digitale løsninger og færre reiser)	Iht. plan	Det benyttes digitale løsninger til møter, kurs osv. der dette er mulig og det oppfordres til å benytte kollektivt, og samkjøring, der hvor digitale løsninger ikke er mulig.

Enhet miljø og landskap

Tjenesteområdebeskrivelse

Enhet miljø og landskap har et bredt spekter av oppgaver med hovedfokus på en bærekraftig og helhetlig forvaltning og drift av natur og miljø, samt videreutvikling av gode møteplasser og overordnede planer for grønn mobilitet.

Enheten består av:

- Fellesressurser med ansvar for samordning av oppgaver og juridiske vurderinger på tvers av fagområder innenfor hele kommunalområdet. Dette inkluderer blant annet forhandlinger av utbyggingsavtaler.
- Avdeling natur, klima og bymiljø
Ansvar for planlegging, utvikling og forvaltning av kommunens torg, byrom, parker, gatetrær, badestrender, friområder, lekeplasser, turstier og statlige friluftsområder. Forvaltning av kommunens renovasjonsordning, parkeringsarealer og ivaretagelse av parkeringsbestemmelsene på offentlig vei- og gategrunn samt overordnet sykkel- og mobilitetsplanlegging er andre store og viktige ansvarsområder. Videre har avdelingen ansvaret for utarbeidelse av kommunens klimabudsjett, og er delegert myndighet som kommunens forurensningsmyndighet.
- Avdeling landbruk
Ivaretar fagområdene jordbruk, skogbruk og viltforvaltning i Moss og Råde kommuner gjennom et administrativt vertskommunesamarbeid. Dette innebærer blant annet tilskuddsforvaltning til jordbruksproduksjon og miljøtiltak i landbruket, kontrolloppgaver knyttet til tilskuddsordningene innen jordbruk og skogbruk, forvaltning av kommuneskogene i Moss og Råde og oppfølging og kontroll av skogforyngelse som klimatiltak. I tillegg kommer ledelse og koordinering av ettersøktjenesten for skadet vilt.
- Avdeling drift park og friluft
Ansvar for drift og vedlikehold av kommunens torg, byrom, parker, badestrender, friområder, lekeplasser, turstier og statlige friluftsområder. Videre har avdelingen driftsansvaret for Skjærgårdtjenesten i Mossregionen (Vestby, Moss og Råde) samt Vansjøtjenesten i Moss kommune. Oppgavene til disse tjenestene inkluderer strandrydding, renovasjon på friområdene, tilrettelegging av brygger, båtfester, toaletter og naturoppsyn.

Enheten er også kontaktpunkt mot Mossregionens interkommunale brann og redning (MIB) med hensyn til feiing, tilsyn og beredskap mot brann og andre ulykker.

Status tjenesteområdene

Tverrfaglige samordningsoppgaver

Enheten har dedikerte ressurser som ivaretar tverrfaglige samordningsoppgaver, rådgivning og bistand innenfor hele kommunalområdet plan, miljø og teknikk. Kontinuerlig forbedrings- og kvalitetsarbeid er blant annet noen av oppgavene. I 2023 har det vært stort fokus på videreutvikling av kommunalområdets nettsider, risikovurderinger knyttet til tjenestene samt beredskapsrutiner.

Enheten har ansvaret for gjennomføring av forhandlinger om utbyggingsavtaler med private utbyggere som en oppfølging av vedtatte reguleringsplaner. Dette er en av mange områder som krever utstrakt tverrfaglig samarbeid. Et tema det er særskilt fokus på i utbyggingsavtaler er tiltak på eksisterende infrastruktur i forbindelse med fortetting. Det er forhandlet om flere utbyggingsavtaler gjennom året, og tre av disse ble sluttbehandlet og vedtatt av kommunestyret i 2023.

Brannberedskap og feiing

Tjenesten utføres av Mossregionens Interkommunale Brann- og Feiervesen (MIB), men det er kommunen som treffer vedtak om gebyrfastsettelse for boligtilsyn og feiing. Denne skal være basert på prinsippet om at kostnadene forbundet med å levere tjenesten skal dekkes fullt og helt av kommunens innbyggere ved innkreving av gebyr. I tråd med Kommunal- og moderniseringsdepartementets retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (H-3/14), skal eventuelle over- og underskudd føres til fond og balansere innenfor 3-5 år. Gebyret for boligtilsyn og feiing ble satt til 435 kroner per fyringsanlegg, og resultatet ble i tråd med budsjett. Ved utgangen av 2023 er selvkostfondet for feiing på 178 545 kroner.

Når det gjelder brannberedskap ble det i 2023 overført et tjenestebidrag til MOVAR/MIB på 49,3 millioner kroner i tråd med vedtatt kostnadsfordeling for eierkommunene.

Renovasjon

Moss kommune forvalter husholdningsrenovasjon inkludert fritidsrenovasjon, mens MOVAR IKS har ansvaret for å innsamlingen av husholdningsavfallet. I 2023 har vi hatt fokus på hvordan vi kan lage gode renovasjonsløsninger for nye boligprosjekter med høy utnyttelsesgrad. Blant annet har vi gjennomført en mulighetsstudie for avfallssug på Høyda, og startet arbeidet med ny finansieringspraksis for nedgravde renovasjonsløsninger. I forbindelse med dette ble den lokale forskriften om husholdningsrenovasjon revidert.

Vi har også startet arbeidet med å tilrettelegge for innsamling av matavfall.

Måleindikatorene viser en positiv utvikling. Andelen restavfall har gått ned, og kildesorteringsprosenten har gått opp.

Husholdningsrenovasjon	2021	2022	2023
Restavfall i tonn	9 922	9 348	9 182
Glass/metall i tonn	649	917	960
Papp og papir i tonn	1 824	1 761	1 898
Plastemballasje i tonn	356	389	340
Kildesorteringsprosent	22,2	24,7	25,8

Parkering

I 2023 har fokus vært på å følge opp tiltakene i handlingsplanen for parkering som ble vedtatt 13. desember 2022. Det har blant annet vært jobbet med å rydde opp i skilting og skiltplaner, det er innført 1 og 3 timer gratis parkering flere steder i sentrum, det er etablert flere HC-plasser og lastesoner og prisen på parkeringsplassen ved Stengata 2 er senket for å stimulere til mer bruk. Rehabiliteringen av innfartsparkeringen på Myra ble ferdigstilt, og flere av kommunens parkeringsarealer er oppmerket.

Park og bymiljø

Utvikling av kommunens torg, parker, byrom og lekeplasser er viktig for å stimulere til økt bruk av disse arealene. Servicebygget i Fleischerparken med dusj og toaletter ble ferdigstilt før sommersesongen. Videre er det satt ut nye benker og sitteplasser i både gågata og Fleischerparken. Det har i 2023 vært en økning i antall næringer som ønsker å benytte kommunal grunn til uteservering, og det har vært arrangert mange ulike festivaler, konserter og andre aktiviteter i parkene. Det ble jevnt over i løpet av sommersesongen gitt mange gode tilbakemeldinger fra innbyggere om at utplantingen av sommerblomster, renholdet og flere ulike opprustingstiltak bidrar til både økt trivsel og stolthet.

Trærne i parkene og i bymiljøet utgjør et viktig landskapselement. Det er i 2023 lagt vekt på skjøtsel og vedlikehold av populære områder samt viktige alléer og bytrær. Torderødalleen og Refsnesalleen har begge blitt beskåret, samt at trærne rundt Moss rådhus har blitt beskåret. Beskjæring gjøres både grunnet sikkerhet til publikum og av hensyn til trærne. Ved å fjerne døde grener og korte inn for å lette tunge greiner gjør at faren for brekkasje er mindre. I tillegg er det enkelte steder et trafiksikkerhetsspørsmål.

Gjennom året mottar kommunen mange henvendelser om trær som er døde eller til sjenanse på andre måter som vi vurderer behovet for å fjerne. Kommunen er restriktive og ønsker ikke å felle store og friske trær. Vi er i tett dialog med utbyggere og entreprenører for å sikre at trær og vegetasjon blir ivaretatt i anleggsperioder og ved graving langs vei og parkanlegg.

På Rygge bygdetun har vi fristilt trærne som ble plantet etter hogsten i 2021 hvor voksen granskog ble hogd. Noen nye trær er plantet, blant annet en bøk foran Moss rådhus samt to gullfuruer i Melløsparken.

Forvaltning og drift av lekeplasser har hatt stort fokus i 2023. Lekeplassen ved Torsgate er blant annet rustet opp, og det ble høsten 2023 gjennomført tilsyn av kommunens lekeplasser i regi av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). Kommunen fikk 5 avvik som i etterkant av tilsynet er svart ut og lukket. I forbindelse med lukkingen av avvikene har det vært jobbet godt på tvers av flere

kommunalområder med nye oppdaterte rutiner for jevnlig tilsyn av lekeplasser, risikovurderinger og kursing av ansatte.

Den nye byparken på Verket åpnet for allmennheten våren 2023. Kommunen har bidratt økonomisk med utviklingen av parken, og skal på sikt overta den for drift og forvaltning når den er helt ferdigstilt.

Skøytebanen i sentrum åpnet for bruk 1. desember og har som tidligere år vært svært populær gjennom vintermånedene.

Friluft og natur

I løpet av 2023 har det vært stort fokus på strandsonen gjennom prosjektet Stengsler i strandsonen i samarbeid med avdeling byggesak. Prosjektets mål er å øke tilgjengeligheten i 100-metersonen/strandsonen ved å fjerne ulovlige stengsler og tiltak som hindrer allmennhetens tilgang på disse områdene. Arbeidet er et ledd i gjennomføringen av *Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden*. Det ble ansatt tre sommervikarer som hadde som mål å kartlegge strandsonen i Larkollen. Det ble funnet et stort antall mulige stengsler og ulovligheter etter både plan- og bygningsloven og friluftsløven. Flere grunneiere har frivillig fjernet stengsler i forbindelse med prosjektet, herunder gjerder, "privat" malt på berg, hagemøbler etc.

Tilstanden i Oslofjorden har hatt stort fokus og det har i 2023 blitt lansert et nytt meny punkt på kommunens nettsider som informerer om hvilke tiltak kommunen jobber med for å følge opp miljøtilstanden i fjorden, hvilke tiltak som gjøres for å fremme et aktivt friluftsliv samt andre tverrgående tiltak for en helhetlig forvaltning av Oslofjorden.

To av kommunens utetoaletter på Festestranda og Kureskjæret har blitt rehabilitert i 2023. Kystledhytter på Gullholmen og Elverhøy har blitt vedlikeholdt og klargjort for en ny utleiesesong i samarbeid med Oslofjordens Friluftsråd. På Møvik er bryggeanlegget oppgradert og adkomsten ned til bryggen er utbedret med hardt dekke i tre og med rekkverk. Det er også lagt ut en baderampe med gelender på bryggen.

Kommunen har deltatt i prosjektet "En time teller" på Verket skole. Prosjektet ble igangsatt av en forelder ved skolen, og kommunen har bidratt med faglig innhold og naturrelaterte arbeidsoppgaver til elevene. De har blant annet ryddet strender, etablert en blomstereng, bygget og hengt opp fuglekasser og rensket en salamanderdam.

Kommunedelplan for naturmangfold ble ferdigstilt i slutten av 2023, og det ble igangsatt et arbeid med utarbeidelse av handlingsplan/fagplan mot fremmede arter. Denne skal ferdigstilles i 2024.

Moss kommune har drift- og forvaltningsansvar for 17 statlig sikra friluftslivsområder. Det ble i 2023 kjøpt inn griller og avlastningsbord som skal plasseres ut på ulike statlig sikra friluftslivsområder i 2024.

Skjærgård- og Vansjøtjenesten

Skjærgårdstjenesten har ansvar for renovasjon, tilsyn og tilrettelegging på friområder som er vanskelig tilgjengelig med bil. Arbeidsområde fra Korkstadfjorden, (Råde) til Hvidsten (Vestby) - totalt 67 nautiske mil. Sentrale oppgaver er rydding av fuglereservater, tømning av avfall, ettersyn og renhold av frilufttoaletter, marin søppel, dyretransport til beite, kontroll av fiskeredskap samt forefallende arbeid på infrastruktur knyttet til skjærgården. De samme oppgavene utføres i Vansjø. Tjenesten samarbeider tett med Oslofjordens Friluftsråd.

Tømningen av Nordvard i regi av Kystverket ble avsluttet i juni, og Skjærgårdstjenesten har overvåket evt. restutslipp i Mossesundet.

Årsrapport 2023

Strandrydding friområder	2021	2022	2023
Strandrydding, kg levert på Solgård	21 400	5 170	5 630

Totalt ble det i 2023 hentet inn 5 990 kilogram med renovasjonsavfall. Av dette utgjorde vårrydding og marin søppel/plast 5 630 kilogram.

Miljøvern

Moss kommune får stadig inn meldinger fra innbyggere om forurensning og forøpling. Dette følges opp med krav om opprydding. Det kommer bla meldinger via Meld ifra-tjenesten.

Prøvetaking av bekkevann og sjøvann har i 2023 som tidligere år blitt gjennomført jevnlig, og det kildespores etter forurensning der det er behov.

Oljetanker

Arbeidet med å følge opp forbud mot å bruke fossilt brensel som hovedoppvarming av bygg, og påbud om at alle nedgravde tanker som er tatt av bruk skal fjernes, har fortsatt i 2023.

Nedgravde oljetanker	2021	2022	2023
Antall registrerte nedgravde totalt	2 673*	2 941*	2 954
Antall registrerte nedgravde tatt ut av bruk	552	579	531
Antall registrerte nedgravde, tatt ut av bruk og fjernet	262	282	310
Antall registrerte nedgravde tanker konvertert til biodiesel	15	16	18

*Det er gjort flere registreringer av oljetanker i 2023 enn i årene før, og trolig er det en del tanker vi ikke kjenner til, så registeret er trolig ikke komplett.

Forurenset grunn

Moss kommune forvalter forurensningsforskriftens kapittel 2. Dette medfører blant annet at Moss kommune skal ha oversikt over, og godkjenne planer, hvor det skal gjøres terrenginngrep i forurenset grunn. Tiltakshaver skal utarbeide tiltaksplaner iht. forskriftens §2-6 og kommunen skal godkjenne disse før gravearbeidene kan starte.

Forurenset grunn	2021	2022	2023
Tiltaksplaner forurenset grunn	5	9	8

Luftkvalitet

Moss kommune har siden 2016 kontinuerlig målt svevestøv. Mellom 2018-2021 utførte Moss kommune også NOx målinger (gass) i tillegg til svevestøv. NOx målinger ble avsluttet i mars 2021 etter vedtak i utvalg for landbruk, samferdsel, natur og miljø. Målingene ble avsluttet grunnet lave verdier for NOx ved målestasjonen.

Moss kommune har i flere år hatt et faglig samarbeid med Fredrikstad-, Sarpsborg- og Halden kommuner samt Viken fylkeskommune og Statens vegvesen rundt måling av lokal luftkvalitet. Statens vegvesen og Viken fylkeskommune tiltrådte dette samarbeidet i 2017, og det er inngått en egen avtale

om drift av veinære målestasjoner for lokal luftforurensing. I samarbeidet gjør man en felles vurdering av behov for tiltak mot luftforurensning langs vegnettet. Fra 2019 har også Bane NOR deltatt i samarbeidet på grunn av sin anleggsvirksomhet i Moss sentrum.

Forurensningskomponent	Midlingstid	Grenseverdi	Maks tillatte overskridelser	2021	2022	2023
Svevestøv (PM10)	1 døgn	50 ug/m ³	25 ganger per år	5	3	1
Svevestøv (PM10)	Kalenderår	20 ug/m ³		14,11	12,9	12,1
Svevestøv (PM2,5)	Kalenderår	10 ug/m ³		8,61	7,7	7,4

Prosjekt Rent Mossesund

Bunnsedimentene i Mossesundet er forurenset av metaller og organiske miljøgifter og utgjør en risiko for det marine miljøet. Områdene utenfor gamle Peterson fabrikk og Moss verft er de mest forurensete. For å bringe miljøgiftene ut av sirkulasjon er det i hovedsak mudring eller tildekking som er de aktuelle metodene. Det er ikke registrert behov for å opprettholde eller øke seilingsdypet innen tiltaksområdet, og mudring ansees derfor ikke som et egnet eller nødvendig tiltak.

Det ble igangsatt innledende geoteknisk kartlegging og sjøbunnskartlegging i sundet med to leverandører. Kuldeperioden gjorde at sjøbunnskartleggingen måtte utsettes til 2024.

Klimagassutslipp

Moss kommune har en klimaplan som ble vedtatt i 2020. Hovedmålet er å redusere direkte klimagassutslipp i Moss med 60 % i perioden 2016 til 2030. Klimastatistikken utgis av Miljødirektoratet, og ligger et år på etterskudd. De siste tallene vi har gjelder for 2022. De største reduksjonene er i kategorien industri.

Totale klimautslipp i Moss	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Direkteutslipp i tonn CO ₂ e*	213 100	214 500	218 800	208 300	164 100	150 100	165 700

Varmepumper

Kommunestyret bevilget 800 000 kroner i 2023 til tilskuddsordning for kjøp og montering av varmepumpe. Rammene for ordningen var ellers de samme som i 2022. Informasjon om ordningen ble kommunisert gjennom lokalavis, kommunens nettsider og sosiale medier. Kommunen mottok totalt 199 søknader, og av disse ble 180 innvilget. Det var flere årsaker til at de resterende 19 søknadene ikke ble innvilget. Noen søknader var duplikater, og noen søkere eide ikke boligen de hadde søkt om støtte til. Tre av søkerne som fikk innvilget søknaden oppfylte ikke alle vilkår for å få utbetalt støtten. Da søkerne frist for å sende inn dokumentasjon for å få utbetalt støtten var passert var det utbetalt 556 000 kroner. Fem søkere har fått utsatt fristen. De resterende søkerne har av ukjente årsaker ikke benyttet seg av støtten de fikk innvilget.

Landbruksforvaltning

Moss kommune har 85 aktive driftsenheter med i overkant av 30 000 dekar i alt. I overkant av 50 prosent av jordbruksarealet drives som leid areal av annen gårdbruker enn eieren. Tilskuddsforvaltning og kontroll er en av hovedoppgavene til kommunenes landbruksforvaltning. Samlet statlig

Årsrapport 2023

produksjonstilskudd i jordbruket utgjorde 30 millioner kroner for 2023. Samlet utbetalt tilskudd fra alle ordningene under landbruk, foruten produksjonssvikt, var omtrent 46 millioner for 2023.

Moss og Råde kommuner ble valgt ut til forvaltningskontroll (revisjon) av tilskuddsforvaltningen i jord- og skogbruk i 2023. Kontrollen ble gjennomført av Statsforvalteren i Oslo og Viken (SF) og ble gjennomført med fysiske og digitale møter, intervjuer og befaringer i felt. Hovedinntrykket etter forvaltningskontrollen er at landbruksforvaltningen i Moss og Råde utfører sine oppgaver på en samvittighetsfull måte og med de beste intensjoner. Det er pekt på god enhetlig tilnærming til arbeidet med internkontroll, god og allsidig kompetanse og at rutinebeskrivelser er på plass.

Vekstsesongen 2023 bød på meget utfordrende værforhold. Mai-juni var preget av sterk forsommertørke, og fra juli og ut resten av sesongen var det meget store nedbørmengder. Vi har fått et stort antall meldinger om forventet produksjonssvikt og søknader på tilskudd ved produksjonssvikt.

1. januar 2023 ble ny forskrift om regionale miljøkrav gjort gjeldende. Miljøkravene har som formål å beskytte jordbruksarealer mot erosjon og avrenning ved hjelp av miljøvennlige driftsformer. Oppfølging av miljøkrav og rådgivning er en sentral arbeidsoppgave med økt fokus. Det er i 2023 igangsatt prosjekt for å bedre tilstanden i Gunnarsbybekken som et eksempel.

Arbeidet med jordvernstrategi for Moss og Råde ble startet opp i 2023 med politisk vedtak om utarbeidelse i begge kommuner. Det er satt opp plan for medvirkning og prosess og det er inngått samarbeidsavtale med NIBIO om kunnskapsgrunnlag for strategien.

Ny strategi for Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) og Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) for 2023-2026 ble vedtatt i 2023. Landbruksforvaltningen har i 2023 også jobbet med og ferdigstilt Forvaltningsplan for Rygge utvalgte kulturlandskap i samarbeid med styringsgruppen for området. Den skal fungere som en rettleider for grunneiere knyttet til landbruket i Rygge UKL og forvaltningen som skal behandle søknader.

Det er utført et stort antall befaringer og kontroller i de ulike tilskuddsordningene. Spesielt produksjonssvikten førte til mange befaringer og mye kontakt med brukerne.

Omdisponering av dyrka eller dyrkbar jord etter jordloven § 9:	2021	2022	2023
Antall søknader innvilget	4	3	2
Herunder antall dekar omdisponert	3,6	1,2	11,8
Innvilgede søknader om deling av eiendom etter jordloven § 12	2	3	2

Skogbruk

Det har vært en nedgang i antall nyplantede trær de siste årene. Tallene for 2023 er lavere enn foregående år grunnet høy avvirkning etter tørkesommeren 2018. I de påfølgende år etter den tørre og varme sommeren i 2018 har det vært tørt i bakken, og vi har opplevd mengder tørrgraner og økt risiko for barkbilleangrep. Dette har igjen ført til økt hogst. Siden det er krav for å legge til rette for foryngelse innen tre år etter hogst, forklarer dette nedgangen i tallene fra 2021 til 2023. Ungskogpleie-tallene er relativt gjennomsnittlige, men vi har som mål å forsøke å øke aktiviteten i de kommende årene.

Årsrapport 2023

Skogbruk (kommunal og privat)	2021	2022	2023
Avvirkning (m3)	22 169	19 508	11 221
Planting (antall)	77 634	52 092	43 591
Ungskogpleie (daa)	575	114	264

Viltforvaltning

Gjennom 2023 har viltforvaltningen lagt ned et solid stykke arbeid i et pågående rådyrprosjekt i samarbeid med Universitetet i Sørøst-Norge (USN). Et av de viktigste målene med forskningen er økt kunnskap om forvaltning av rådyr i tettbygde områder. Dette er en svært relevant og økende problemstilling for viltforvaltningen. Hovedutfordringen ligger i en stor og voksende rådyrbestand som har bebygde områder som sitt hovedleveområde, noe som resulterer i en påfølgende økning i antall viltulykker. Meldinger om sykt eller skadet vilt går til viltvakttelefonen, som er en kommunal fallviltjeneste viltforvaltningen koordinerer. Vi får daglige henvendelser, ofte flere ganger pr. dag.

Det er i tillegg generelt stor pågang av henvendelser om vilt som gjør skade på jord- og skogbruksareal i distriktet. Viltforvaltningen legger ned mye arbeid i veiledning, saksbehandling og oppfølging av dette. Det er spesielt elg, rådyr, bever, grevling og fugler generelt som det knytter seg utfordringer til i så vel landbruket som i de bynære områdene.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023
Sum	83 754	82 465	1 289	1,5 %	68 387	78 103

Kommentar til status økonomi

Enheten hadde et netto mindreforbruk på 1,3 millioner kroner sett i forhold til revidert budsjett for 2023. Avviket er sammensatt, men skyldes i hovedsak forsinkelser i enkelte vedlikeholdsprosjekter hvor planlagte kostnader for 2023 har blitt forskjøvet i tid. Enkelte kostnader vil som følge av forsinkelsene belastes i 2024, mens andre prosjekter er utsatt på ubestemt tid pga kommunens økonomisk utfordrende situasjon.

Innenfor selvkostområdet husholdningsrenovasjon viser etterkalkylen for 2023 et positivt resultat på kr 3,3 millioner kroner. Mindreforbruket er avsatt til fond. Ved inngangen av året var det et negativt selvkostfond på 0,7 millioner kroner. Fondet er ved utgangen av 2023 dermed på 2,6 millioner kroner.

Etter at regnskapet for 2023 ble avsluttet har kommunen mottatt en avregning innenfor renovasjonsordningen på 7,8 millioner kroner fra MOVAR IKS. Dette merforbruket vil bli regnskapsført og hensyntatt i 2024-regnskapet.

Status økonomiplaniltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
	år 1				
Nye tiltak					
Utvidelse av skateparken på Myra	50	250	-200	I arbeid	Det ble samlet sett i 2023 bevilget kr 250 000 til utvidelse av skateparken. Planleggingen av arbeidet ble gjort i dialog med Skateklubben, og grunnarbeidene ble gjennomført høsten 2023. Asfaltering og ferdigstilling av arbeidene skjer i mars 2024. Det ble i 2023 også jobbet med en lysplan for parken da belysningen som står der i dag ikke fungerer optimalt. Skateboardklubben var også her involvert med både befaring og presentasjon av den ferdige lysplanen. Det er imidlertid ikke satt av midler til utskifting av dagens belysning.
Bekjempelse av fremmede arter	350	350	0	Ferdig	Ivaretatt i bemanningsplanen.
Beplantning/sommerblomster og drift av fontener - tilbakeføring av tidligere kutt	600	600	0	Ferdig	Utplanting og skjøtsel av sommerblomster ble ivaretatt gjennom sesongen. Sommervikarer har bidratt med drift og vedlikehold av arealene. Alle fontener bortsett fra fontene på Sjøbadet/Værla og fontenen i Rådhusparken var i drift i 2023.
Prosjekt "Rent Mossesund" - undersøkelser av sjøbunnen	1 000	0	1 000	I arbeid	Beløpet ble bevilget for å finansiere kommunens egenandel til de undersøkelsene som skal utføres i Mossesundet, og var en forutsetning for tilskudd fra Miljødirektoratet. På grunn av forsinkelser i leveransene fra eksterne vil kommunens egenandel bli utbetalt først i 2024. Budsjettet er derfor rebudsjettert til 2024.
Buskampanje	1 700	2 600	-900	Ferdig	Kampanje med gratis buss på Jeløya ble iverksatt fra 1. mars. I forbindelse med den politiske behandlingen av 1. tertialrapport ble det bevilget ytterligere 1,8 millioner kroner til tiltaket. Ny kampanje ble derfor iverksatt fra 1. november 2023 med varighet tom januar 2024. En andel av bevilget beløp (900 000 kroner) er avsatt til fond i 2023 for utbetaling til fylkeskommunen i 2024.
Sum	3 700	3 800	-100		
Sum tiltak	3 700	3 800	-100		

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Sykefravær 2020	1,68 %	3,10 %	4,78 %
Sykefravær 2021	1,25 %	9,31 %	10,56 %
Sykefravær 2022	2,27 %	5,14 %	7,42 %
Sykefravær 2023	2,71 %	6,28 %	8,99 %

Status sykefravær og HMS

Enhet miljø og landskap har hatt en økning i sykefraværet fra 2022 til 2023. Det relativt høye sykefraværet skyldes i all hovedsak langtidfravær for enkelte ansatte som ikke har sammenheng med

Årsrapport 2023

forhold på arbeidsplassen. Alle avdelingene har stort fokus på nærværarbeid, og det følges opp med særskilte tilrettelegginger der der er behov.

Det er gjennom året gjennomført flere HMS tiltak som oppdatert kurs for alle ansatte om HMS-arbeidet, kurs i arbeidsvarsling, byggherreforskriften, HMS kurs for ledere, lekeplasskontroll etc. I tillegg er det gjennom året gjennomført flere trivselstiltak for alle ansatte med formål om å ivareta og videreutvikle et godt og inkluderende arbeidsmiljø.

Avvik og forbedringsforslag følges opp i kommunens avvikssystem.

Status politiske vedtak

Verbalvedtak

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Det settes av 50 000,- til utvidelse av skateparken på Myra.	Iht. plan	Det ble bevilget ytterligere kr 200 000 til utvidelse av skateparken i forbindelse med politisk behandling av 1. tertialrapport 2023. Det ble dermed samlet sett i 2023 bevilget kr 250 000 til utvidelse av skateparken. Planleggingen av arbeidet ble gjort i dialog med Moss Skateboardklubb, og grunnarbeidene ble gjennomført høsten 2023. Asfaltering og ferdigstilling av arbeidene skjer i mars 2024. Det ble i 2023 også jobbet med en lysplan for parken da belysningen som står der i dag ikke fungerer optimalt. Skateboardklubben var også her involvert med både befaring og presentasjon av den ferdige lysplanen. Det er imidlertid ikke satt av midler til utskifting av dagens belysning.
Det settes opp en sak til hovedutvalget for Landbruk, samferdsel, natur og miljø med en statusoppdatering på tidligere verbalvedtak om å etablere sikker sykkelparkering på kommunens skoler og andre kommunale bygg.	Forsinket	Saken ble ikke fremmet i 2023 grunnet behov for avklaringer knyttet til omfang, kostnader, ansvar og definisjoner.
Det settes opp en sak til hovedutvalget for Landbruk, samferdsel, natur og miljø med mål om å innføre varslingsplikt for hogst, slik skogloven tillater.	Ferdig	Sak ble behandlet i utvalg for natur, landbruk og miljø per 13. november 2023 i sak 009/23. Det ble vedtatt at kommunen ikke innfører meldeplikt for hogst. Det vurderes at kommunen er tjent med å være en nøytral og rådgivende part i forbindelse med skogsdrifter og at kravene til skogsdrift følges opp gjennom sertifiseringsordningene i skogbruket.
Det settes opp en sak til hovedutvalget for Landbruk, samferdsel, natur og miljø om hvordan det best kan innføres krav om reguleringsplan for etablering av skogsbilveier i Moss kommune.	Iht. plan	Sak ble behandlet i utvalg for natur, landbruk og miljø den 13. november 2023 i sak 008/23. Det ble vedtatt at saken utsettes inntil det foreligger en tolkningsuttalelse fra KDD knyttet til sak i Nordre Follo kommune.
Moss Kommune ber Miljødirektoratet om å gjøre en vurdering av om produksjon av ferdigplen i	Ferdig	Er fulgt opp med henvendelse til Miljødirektoratet og senere Statsforvalteren i Oslo og Viken. Svar fra Miljødirektoratet

Årsrapport 2023

Oppdrag

landskapsvernområdene i kommunen er i tråd med verneformålet som beskrevet i forskriftene.

Status Statusbeskrivelse

og Statsforvalteren ble lagt frem som referatsak i LSNM-utvalget 19. april 2023.

Moss er en kystkommune, og har et særskilt ansvar for å ivareta natur, og innbyggernes mulighet til å benytte seg av disse områdene. Dette gjøres best ved at vi har en sammenhengende kyststi gjennom hele kommunen. For å få en oversikt over hvilke behov vi har, og kostnader rundt dette, bes administrasjonen utarbeide en sak for sammenhengende kyststi i Moss.

Iht. plan

Sak ble behandlet i utvalg for natur, landbruk og miljø per 13. november 2023 i sak 011/23. Det er igangsatt et arbeid for å se nærmere på kyststien i kommunen. Studenter ved NMBU har hatt som oppgave å kartlegge den eksisterende kyststien på Jeløya, som per i dag er merket fra Kanalbrua, via Framnes og Alby, til Refsnes. Det er generelt et behov for å avklare hvem som skal «eie» kyststien i kommunen, det vil si at det må etableres et definert vedlikeholdsansvar. Et annet forhold som må vurderes er hvem kyststien skal etableres for, og hvilken grad av tilrettelegging man skal ha. Høyesterett har konkludert med at vandring nær sjøen i seg selv er målet for en kyststi, noe som gjør verdien av alternative traseer mindre. I Moss er det flere strekninger som per i dag ikke ligger langs sjøen. Dersom man skal legge om kyststien innebærer det tett og god dialog med grunneierne, og det må påregnes at det vil kunne oppstå noen utfordringer knyttet til dette. Kommunen har behov for en oversikt over hvilke grunneieravtaler som er inngått og om noen av disse må fornyes. Det er ønskelig å samarbeide med DNT Vansjø knytta til skilting og etablering av nye kyststistrekninger. Videre vil det være aktuelt å se nærmere på kyststien i Larkollen.

Moss kommune jobber for at busskampanjen mellom Viken fylkeskommune og Moss kommune skal inneholde en periode med gratis buss. Denne perioden bør være i begynnelsen av kampanjen, for at flest mulig skal forsøke å reise med buss og forhåpentligvis fortsette på sikt.

Ferdig

Det har vært to gratisperioder med buss i 2023. I forbindelse med den politiske behandlingen av 1. tertialrapport ble det bevilget ytterligere 1,8 millioner kroner til tiltaket for å finansiere en ny kampanje høst/vinter 2023. Den første kampanjen var fra mars til mai, og den andre fra november t.o.m. januar 2024. Siste gratisperiode på Jeløy ble iverksatt samtidig med en betydelig prisreduksjon på det øvrige tilbudet i Moss. For Jeløy har kampanjen bidratt til en økning på 61 prosent, mens i resten av Moss var økningen på 7 prosent i antall passasjerer fra november 2022 til november 2023. Snittvekst totalt i Moss utgjør 22 prosent. Hovedlinjen på Jeløy (linje 20 Refsnes) hadde en vekst på 43 prosent. Gratistilbudet på Jeløy omfattet linjene 20, 205, 206, 207 og 208.

Vi ber om en sak til hovedutvalget for Kultur, aktivitet og inkludering om mulighetene for å få satt opp et enkelt toalett med innlagt vann i forbindelse med fotballbanen på Fuglevik, samt utendørs belysning.

Ferdig

Sak ble behandlet i utvalg for natur, landbruk og miljø per 13. november 2023 i sak 007/23. Vedtak ble som følger: Det etableres ikke et offentlig toalett og belysningsanlegg på fotballbanen/balløkkka på Fuglevik (gnr/bnr 187/40).

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag

Andre klima, miljø og naturtiltak

Status Statusbeskrivelse

Iht. plan Ved nyinnkjøp av mindre utstyr som gresstrimmere, motorsager, løvbløser mv. går man i stor grad over fra bensindrift til elektrisk. Elektrisk utstyr blir

Årsrapport 2023

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
		stadig bedre og i 2023 sto elektrisk for omtrent 60 prosent av nye småmaskiner i kommunen.
Forbruk og avfall - levetid for mobiltelefoner 3 år - laptop 5 år - nettbrett 5 år	Iht. plan	Utstyr byttes kun når det ikke lenger er funksjonelt.
Forbruk og avfall - maskiner og utstyr repareres i stor grad.	Iht. plan	Det gjøres fortløpende vurderinger og reparasjoner av utstyr der det er mulig, og enheten har en god levetid på maskinparken.
Forbruk og avfall - utrede mulighet for avfallssug	Ferdig	Sak ble behandlet i utvalg for natur, landbruk og miljø per 13. november 2023 i sak 003/23. På grunnlag av mulighetsstudien ble det vedtatt å ikke legge inn rekkefølgekrav om etablering av avfallsug i kommunedelplanen for Høyda eller i detaljreguleringsplanene for området.
Klimakommunikasjon - fortelle våre klimahistorier	Iht. plan	I 2023 har vi publisert på nettsider, Facebook og Instagram temaer som informasjon om innsamling av matavfall, innfartsparkering på Myra, gåstrategi, gratis busskampanje, fremmede arter, tilskudd til varmepumper, trafikkbilde over kanalbrua, tømning av Nordvard etc. Videre er det gjennomført vårsjekk og vintersjekk av sykler, sykle-til-jobben, energisparing-kampanje, oppgraderte nettsider om Oslofjorden og deltakelse på Miljøfestivalen.
Naturmangfold - vi bekjemper fremmede, invaderende arter	Iht. plan	Det er gjennomført bekjempelse av arter langs Trolldalsbekken, hovedsakelig kjempespringfrø. Arbeidet med fagplan og strategi mot fremmede arter har pågått, og skal ferdigstilles i 2024. Det er utarbeidet forvaltningsplan for Rygge Utvalgte kulturlandskap og ny strategi for Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) og Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) for 2023-2026 hvor bekjempelse av fremmede arter er blant prioriterte tiltak. SMIL-midler har bidratt til bekjempelse av kjempespringfrø langs bekker. Informasjon om fremmede arter og bekjempelse av de mest utbredte artene er publisert på kommunens nettsider.
Naturmangfold - vi holder naturen fri for forurensning og forurensning	Iht. plan	Skjærgårdstjenesten har jobbet for å begrense marin forurensning. Avfall som frivillige har plukket i sekker er hentet, og strandrydderenseren er brukt gjennom hele sommeren på flere av kommunens strender. Tømning av Nordvard ble ferdigstilt i juni 2023. Kystverket var ansvarlig for aksjonen. Skjærgårdstjenesten har overvåket evt. restutslipp i Mossesundet. Det er igangsatt et helhetlig prosjekt i Gunnarsbybekken, og ny SMIL-strategi prioriterer forurensning og erosjonstiltak. Videre er det sendt ut og informert om nye regionale miljøkrav i jordbruket.
Naturmangfold - vi tar vare på kulturlandskapet	Iht. plan	Det ble i 2023 utarbeidet forvaltningsplan for Rygge Utvalgte kulturlandskap og ny strategi for Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) og Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) for 2023-2026. Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) er å fremme natur- og kulturminneverdier i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. Det er også igangsatt arbeid med jordvernstrategi med samarbeid med NIBIO om utarbeidelse av kunnskapsgrunnlag. Inspiria er tatt inn som samarbeidspartner for bedre å kunne formidle viktigheten av våre arealer for beslutningstakere, innbyggere og næring.
Naturmangfold - vi tar vare på naturen vår med fokus på et mangfold av arter	Iht. plan	I friområder, men også i kommunens parker, har enheten et bevisst fokus på art og naturmangfold. Det jobbes mot en fin balanse mellom skjøtsel og bevaring til det beste for publikum og natur. Gjennom sommeren fikk mange felt på

Årsrapport 2023

Oppdrag

Status Statusbeskrivelse

		gressplener på strender og i parker gro vilt. Skilt med "Artsrikt område" ble satt opp på mange av disse stedene.
Transport - bildelingsordning - en bilpool som kan benyttes av Moss kommunes ansatte i arbeidstiden og av innbyggere utenfor arbeidstiden tas i bruk	Ferdig	MoveAbout - leverandør av bildelingstjenesten gikk konkurs i 2023. Kommunen har ikke gått til anskaffelse av ny leverandør.
Transport - fossilfri tjenestepersonbiler i 2024 – utskiftning av tjenestebiler	Iht. plan	Enheten har 2 fossilfrie tjenestepersonbiler som benyttes av trafikkbetjentene.
Transport - gangeandel på 25 % 2030 i mossesamfunnet	Iht. plan	I 2023 ble det vedtatt en gåstrategi for Moss kommune. Som et resultat av dette jobbes det videre med en tilhørende handlingsplan til gåstrategien.
Transport - handlingsplaner som følger vedtatt parkeringsstrategi utarbeides	Iht. plan	<p>Det er arbeidet kontinuerlig med å følge opp handlingsplanen for parkering, blant annet med ferdigstilling av oppgradert innfartsparkering på Myra, oppmerking av parkeringsplasser og planlegging av nye boligsoner.</p> <p>Kart over vilkårsparkering er oppdatert, og det er i tillegg lagt til private parkeringsplasser i sentrum. Dette gjør det mer oversiktlig å finne parkering i sentrum.</p> <p>Det er anskaffet en parkeringsapp som vil gjøre det mulig å få digitale beboerkort i 2024.</p>
Transport - sykkelandel på 8 % i 2023 i mossesamfunnet	Iht. plan	Enhet miljø og landskap har planleggingsansvar knyttet til sykkelinfrastruktur, og følger opp med planlegging, detaljprosjektering og gjennomføring av større og mindre gang- og sykkelveistiltak som er forankret i vedtatt plan for hovednett for sykkel. Status for de enkelte prosjekt er omtalt under investeringer.
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 % (fokus på digitale løsninger og færre reiser)	Iht. plan	Totale tall for Moss kommune er at tjenestereiser er redusert med 53 prosent basert på 2019-reiser. Har ikke tall på enehetsnivå. Teams og webinarer benyttes daglig/ukentlig i stor grad.

Enhet samfunnsutvikling

Tjenesteområdebeskrivelse

Enhet samfunnsutvikling består av ti årsverk, og er satt sammen for å styrke satsningen på arbeidet med helhetlig og bærekraftig samfunnsutvikling i kommuneorganisasjonen og mossesamfunnet, ved blant annet å;

- ivareta kommunens behov for strategiske, langsiktige og overordnede planleggings- og utviklingsoppgaver.
- gi gode beslutningsgrunnlag, gjennomføre og bistå med gode og effektive plan- og strategiprosesser og god oppfølging og gjennomføring av vedtatte planer.

- delta i/lede nettverk for å sikre helhetlig utvikling i samsvar med kommunens overordnede mål, strategier og planer.

Enhetens arbeidsoppgaver omfatter blant annet: Samfunnsplanlegging, overordnet areal- og transportplanlegging, klima- og naturplanlegging og klimaledelse, ledelse og koordinering av kommunens folkehelsearbeid, tilrettelegge for næringsutvikling, medvirkning, koordinering av tverretatlige samarbeid som Byliv, Miljøløftet Moss og Mosseregionen interkommunalt politisk råd.

Status tjenesteområdene

Utfordringer

Moss er i vekst med høy bostedsattraktivitet, og det er stor aktivitet hva gjelder utvikling av nye bolig- og transformasjonsområder, i sentrum, i kommunens bydeler og i områdesentrene. Samtidig planlegges og bygges store infrastrukturprosjekt gjennom byen, som jernbane, riksvei 19 og ny kanalbro. Transformasjonen krever omfattende planlegging og godt samarbeid for å ivareta og videreutvikle bokvaliteter, rekreasjonstilbud og møteplasser, og gir gode muligheter til å utvikle miljøvennlige og levende by- og tettsteder.

Moss ligger dårligere an enn landsgjennomsnittet når det gjelder utdanningsnivå, levealder, psykisk helse, unge i utenforskap og husholdninger med vedvarende lavinntekt. Det er viktig å målrette tiltak som kan øke arbeidsdeltakelse, fremme folkehelsen og redusere sosiale helseforskjeller og utenforskap. Gjennomføring av planlagte tiltak, tidlig innsats og godt tverrfaglig samarbeid er avgjørende for å utvikle et bærekraftig helsefremmende lokalsamfunn. Samarbeid med frivillig og privat sektor blir også viktig for å nå mål om god oppvekst, helse og mestring.

Moss har som del av Mosseregionen som felles bolig- og arbeidsmarked hatt en positiv næringsutvikling de siste årene. Økningen har vært særlig stor innenfor godstransport og lager/logistikk og innenfor besøksnæring og diverse tjenesteytende næringer.

Arbeidsplassvekst og verdiskaping skaper behov for næringsarealer både for plasskrevende næringer utenfor byen og for de næringene som søker seg til byen. En av fem fullfører ikke videregående opplæring, og det er store forskjeller i hvem som fullfører videregående opplæring. Rekruttering av arbeidstakere er en utfordring både innen offentlig og privat sektor. Arbeidskraftreserven som ledige innbyggere representerer, er ikke utnyttet fullt ut. Det er et stort behov for faglærte i årene framover.

Moss har et ambisiøst mål om å redusere klimagassutslipp som skjer i Moss med 60 prosent innen 2030. Alle i kommuneorganisasjonen må innarbeide klimaperspektivet i sitt arbeid, og kommunen jobber med å tilrettelegge for omstilling for samfunnet som helhet, forvalte kommunens arealer og utvikle transportløsninger i tråd med samfunnsmålene. Moss kommune har relativt god kartleggingsgrad på naturverdier, men det finnes noen hull. Arealene i Moss er svært fragmentert, og det er behov for å knytte sammen de store naturområdene og motvirke barriereeffektene av infrastruktur og utbygginger.

Prioriterte oppgaver

Enheten jobber for å bidra til tverrfaglig samhandling og samskaping for å oppnå samfunnsmålene i kommuneplanen, og vi har fokus på å jobbe kunnskapsbasert, forebyggende og langsiktig. I 2023 har enheten prioritert blant annet følgende arbeidsoppgaver:

Planarbeid som følger opp FN's bærekraftsmål, kommunens vedtatte mål og strategier for bærekraftig samfunnsutvikling og planstrategi 2020-2024. I 2023 har det blitt utarbeidet kunnskapsgrunnlag og videreført planarbeid for kommunedelplanene for Moss sentrum og Halmstad.

Vestby er gått inn som medlem i Mosseregionen interkommunalt politiske råd. Som et ledd i dette har det vært behov for å revidere regional strategisk næringsplan for å innlemme Vestby i arbeidet. Strategisk næringsplan for Mosseregionen ble vedtatt i juni 2023.

Enheten har arbeidet med tverrfaglig og tverrsektoriell samhandling gjennom blant annet deltakelse i regionale samarbeid som Osloregionen, Klima Østfold, koordinert arbeidet i Mosseregionen interkommunalt politiske råd og deltatt i og ledet samarbeid som Miljøløftet og Byliv.

Enheten videreførte pilotprosjektet BydelsLab, og i perioden mai-juni 2023 var det etablert et midlertidig plankontor på stasjonsområdet i Halmstad. BydelsLab er ment å være en lokal medvirkningsarena og et lavterskeltilbud for kommunens innbyggere for informasjon, medvirkning i prosjekter, dialog og innspill, med spesielt fokus på nærmiljø og bydelsutvikling.

Boligpolitisk kommunedelplan er under utarbeidelse, og i 2023 har det vært jobbet mye med ferdigstilling av kunnskapsgrunnet og medvirkning til planen.

Kommunedelplan for naturmangfold ble ferdigstilt og fremmet til 1. gangs behandling i juni 2023. Planen har vært ute på høring, og plandokumentet ble revidert etter innspill og klargjort til sluttbehandling på nyåret.

Vi har også brukt en del tid på å gjennomføre samarbeidsprosjektet «En time teller» som dreier seg om miljødugnad for ungdom.

Enheten har deltatt i klimasatsprosjektet «Energistasjoner for grønn næringstransport». Dette er et samarbeid mellom Osloregionen og Østlandssamarbeidet. Moss kommune leder koordineringsgruppen, men det reelle arbeidet i prosjektet ligger hos nøkkelpersonene i Osloregionen og Østlandssamarbeidet.

Stilling som rådgiver for klimatilpasning ble flyttet fra miljø og landskap til enhet for samfunnsutvikling. Det er påbegynt arbeid med å utarbeide strategi for klimatilpasning.

Utenom dette har vi deltatt i jevnlig møter om klimakommunikasjon, jevnlig møter om innspill til ulike planforslag og vi har et eget klimasatsprosjekt i forbindelse med ny sentrumsplan.

Miljøløftet

Året har vært preget av stor aktivitet i samferdselssektoren i Moss. Etter innsnevringen av Kanalbroa siden 2022 har partene i Miljøløftet jobbet sammen for å finne avbøtende tiltak før en ny bro er på plass. Dette medførte blant annet flere informasjonsmøter med innbyggerne og to busskampanjer i løpet av året med reduserte takster eller tilbud om gratis buss. Tiltakene medførte, i perioder, høyere målte kollektivandeler over Kanalbroen.

Etter åpningen av Blixtunnelen i 2023 fikk togreisende i Moss ett bedre togtilbud mot Oslo. I samme år ble også byggearbeidene med nye Moss stasjon i sentrum startet opp igjen, etter å ha stått stille i omtrent ett år. Bane NOR informerte både partene i Miljøløftet om framdriften og innbyggere og politikere i Moss flere ganger dette året. Bane NOR har også i 2023 informert om midlertidige løsninger, blant annet for Fjordveien, som har pågått på grunn av grunnarbeider i området ved Kransen.

Planarbeidene for ny riksvei 19 har pågått i hele 2023. I nåværende planfase, kommunedelplan, har partene i Miljøløftet Moss fått jevnlig informasjon om aktuelle korridorer, endringer og utfordringer gjennom Moss. På grunn av ny kunnskap om grunnforholdene informerte Statens vegvesen om at planarbeidet ble forsinket og konsekvensene dette hadde for NTP perioden. Og særlig det siste halvåret av 2023, har partene hatt høyt fokus på framdriften i prosjektet.

Miljøløftet gjennomførte en workshop i 2023 i forbindelse med at nåværende samarbeidsavtale gikk ut og partene ønsket en ny og oppdatert samarbeidsavtale for de neste årene. I workshopen fikk deltakerne ny kunnskap om ulike samarbeidskonsepter i byområder (bypakker). Deltakerne anbefalte etter endt workshop at man burde jobbe for en framtidige bypakke i Moss.

I tillegg til statlige og fylkeskommunale prosjekter, jobbet kommunen med å følge opp sykkelplanen. Kommunen igangsatte flere sykkelprosjekter, hvorav noen også ble ferdigstilt i 2023. I tillegg til kommunale sykkelprosjekter, ble det samme år også igangsatt regulering av et sykkelprosjekt på Verket, med støtte fra fylkeskommunen/Statens vegvesen.

Byliv

I Bylivssamarbeidet er det i 2023 jobbet videre med fokus på etableringer, arrangementer og bymiljø. Det har vært gjennomført to åpne Bylivsmøter i serien "Spennende utvikling i Moss sentrum". Det første 26. april 2023 på Kirkeparken vgs med fokus på samarbeid skole og næringsliv, oversikt over byggeaktivitet i Moss, presentasjon av Metrarapporten 2023 og presentasjon av O'Learys kommende nyetablering i gågata. Møtet samlet omtrent 80 deltakere. I det andre møtet 25. oktober 2023 på Mood Cafe holdt Emil Gukild innlegg om idrettens og kulturens betydning for byutviklingen. Det ble i tillegg gitt presentasjoner, av arbeidet med sentrumsplanen, av Sterudkvartalet og av utredningen av Verkskata og Konvensjonsgården. Møtet samlet over 150 deltakere. I Bylivsarbeidet gikk man i desember 2023 til innkjøp av ny programvare for registreringer av bevegelser og andre aktuelle data av betydning for sentrumsutviklingen.

Mosseregionen interkommunalt politisk råd (MIPR)

Mosseregionen interkommunalt politisk råd er et samarbeidsorgan for kommunene Moss, Råde, Vestby og Våler. I 2023 ble det avholdt fire ordinære møter. I tillegg arrangerte man 15. november 2023 den første Regionkonferansen for Follo og Mosseregionen i samarbeid med Folloregionen IPR i Vestby kulturkvartal. Konferansen hadde tema "Dømt til vekst – hvordan eier vi veksten sammen?" og samlet nær 250 deltakere. Våren 2023 utarbeidet Mosseregionen IPR felles posisjonsdokument for Mosseregionen for innspill til Nasjonal Transportplan 2025-2036. I juni 2023 ble det avholdt temamøte om Oslofjorden og Morsa med deltakelse av bla. politisk rådgiver i Klima- og miljødepartementet. Mosseregionen IPR har koordinert kommunenes deltakelse i Osloregionen IPR og representert Mosseregionen IPR i Partnerskap for næringsutvikling i Østfold. 6. november 2023 ble det avholdt representantskapsmøte i Mosseregionen IPR med alle formannskapene i Vestby rådhus. I dette møtet overtok Vestby kommune v/ ordfører Tom Anders Ludvigsen lederansvaret i Mosseregionen IPR for perioden 2024-2025 med Våler kommune v/ ordfører Reidar Kaabbel som nestleder.

Folkehelsearbeid

Kommunens tverrfaglige folkehelsenettverk er et rådgivende organ som skal bidra til å sikre et strategisk, systematisk og målrettet folkehelsearbeid, på tvers av, og i alle kommunale sektorer, med utgangspunkt i kommunens oversikt over folkehelse og levekår. Prioriterte utfordringer i perioden 2022-2024 er psykisk helse og livskvalitet, og utenforskap blant barn og unge.

Moss kommune søkte om og mottok omtrent 0,4 millioner kroner i Regionale folkehelsemidler i 2023. Folkehelsenettverket fordelte midlene på møteplass for seniorer (Cafe 67) og oppstart av et etter-skolen-tilbud på Bytårnet skole.

Folkehelsekoordinator deltok i det regionale folkehelsenettverk som ble administrert av Viken fylkeskommune og er fast medlem i kommunens Frivillighetsforum.

Årsrapport 2023

Moss kommune ble, etter kommunestyrevedtak, medlem i WHO-nettverket *Nettverk for helsefremmende samfunn* (tidligere Sunne kommuner). Folkehelsekoordinator er administrativ kontaktperson og ordfører er politisk kontaktperson inn i nettverket.

En tverrfaglig sammensatt redaktørgruppe utarbeidet oversiktsdokument over folkehelse og levekår etter § 5 i Lov om folkehelsearbeid: *Mangfoldige Moss – slik har vi det i 2023*. Dokumentet er en retningsviser for administrasjon og folkevalgte for å prioritere innsats og målrette folkehelseiltak.

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023
Sum	16 302	16 276	26	0,2 %	15 242	15 037

Kommentar til status økonomi

Enhet samfunnsutvikling viste et resultat tilnærmet lik balanse mot revidert budsjett i 2023. Enheten gjennomførte i hovedsak planlagte aktiviteter.

Budsjettet inntekt knyttet til et tilskudd på 0,4 millioner kroner i klimasatsmidler ble utsatt til 2024 da prosjektet fikk utsettelse til februar 2024. Omfanget av noen aktiviteter knyttet blant annet til bylivsarbeid ble redusert tilsvarende.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Sykefravær 2021	0,35 %	0,68 %	1,04 %
Sykefravær 2022	2,43 %	4,22 %	6,65 %
Sykefravær 2023	0,39 %	0,00 %	0,39 %

Status sykefravær og HMS

Enheten har hatt svært lite sykefravær i 2023. Det har ikke vært registrert langtidssykefravær i 2023. Enheten fokuserer på å bygge videre på et godt fellesskap og skape gode arenaer for samarbeid og utvikling internt og eksternt.

Status politiske vedtak

Klima

Beløp i 1000

Oppdrag	Status	Statusbeskrivelse
Andre klima-, miljø og naturiltak	Iht. plan	Klima, natur og miljø er et av våre hovedinnsatsområder og en av bærekraftsbeina i all planlegging. Arbeidet med strategi for klimatilpasning ble igangsatt i 2023.
Klimakommunikasjon - fortelle våre klimahistorier	Iht. plan	Vi har fokus på god klimakommunikasjon gjennom våre prosjekter, i møte med ansatte, næringsliv og innbyggere. Vi dele informasjon gjennom arbeidet i

Årsrapport 2023

Oppdrag

Status Statusbeskrivelse

		Miljøløftet Moss, som blant annet har egen nettside. Enheten deltar i prosjektet "En time teller", som har fått oppmerksomhet utover lokalsamfunnet.
Naturmangfold - vi tar vare på naturen vår med fokus på et mangfold av arter	Iht. plan	Kommunedelplan for naturmangfold ble 1. gangsbehandlet i formannskapet i juni, er ferdigstilt etter høring og ble vedtatt februar 2024. Enheten har hatt fokus på å utrede og ta hensyn til naturmangfold i arealplanleggingen, blant annet gjennom kunnskapsgrunnlag til sentrumsplanen.
Transport - gangeandel på 25 % 2030 i mossesamfunnet	Iht. plan	Enheten har fokus på dette målet i sitt arbeid, spesielt gjennom samarbeidet i Miljøløftet Moss og gjennom overordnet planlegging.
Transport - kollektivandel buss på 15 % 2030 i mossesamfunnet	Iht. plan	Enheten har fokus på dette målet i sitt arbeid, spesielt gjennom samarbeidet i Miljøløftet Moss og gjennom overordnet planlegging.
Transport - sykkelandel på 8 % 2023 i mossesamfunnet	Iht. plan	Enheten har fokus på dette i sitt arbeid, spesielt gjennom samarbeidet i Miljøløftet Moss og gjennom overordnet planlegging. Gatebruksplan for sentrum med fokus på framkommelighet for syklende er under utarbeidelse. Framkommelighet for gående og syklende er særskilt tema i kommunedelplanene for areal.
Transport - tjenestereiser Moss kommune - redusere utslipp med 50 % (fokus på digitale løsninger og færre reiser)	Iht. plan	Enheten vurderer om møter/konferanser mv. kan gjennomføres digitalt for å unngå reiser, og vi gir møtedeltakere mulighet til å delta via Teams, dersom møteaktiviteten ikke krever fysisk oppmøte. Fysiske møter legges alltid i gangavstand til kollektivknutepunkt med mindre det er behov for befarings av utvalgte områder, og vi samkjører dersom det er behov for å benytte bil i forbindelse med arbeidet.

Fellesposter drift

Fellesposter drift

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023
Sum	-56 500	-59 122	2 622	4,6 %	-45 508	-55 330

Kommentar til status økonomi

Totalt viser fellesposter drift et positivt avvik på 2,6 millioner kroner mot revidert budsjett 2023. Det er inntektsført bruk av bundne fond som var avsatt til kraftlinje. I tillegg er det inntekter fra interkommunal legevakt på renter og avdrag, erstatning fra leverandør og mindreutgifter på tap på krav på, til sammen 1,3 millioner kroner.

Indirekte kostnader

I opprinnelig budsjett 2023 ble det budsjettert med 55,8 millioner kroner i indirekte kostnader, samt kalkulatoriske avskrivninger tilknyttet selvkostområdene. Regnskapet ble til slutt 0,9 millioner kroner høyere enn revidert budsjett, fordelt med 1,1 millioner kroner i indirekte kostnader og 0,2 millioner kroner i kalkulatoriske renter og -0,4 millioner kroner i kalkulatoriske avskrivninger. Budsjettert rente var på 4,22 prosent, endelig kalkulatoriske rente ble på 4,30 prosent for 2023.

Moss Kommunale Eiendomsselskap KF

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023
Sum	398 552	399 371	-819	-0,2 %	290 259	366 445

Kommentar til status økonomi

I 2023 har overføringer til MKEiendom blitt budsjettert og regnskapsført samlet under dette området – herav overføringer til:

- husleie for egne eiendommer og fremleieavtaler
- energi
- vaktmestertjenester
- drift og forvaltning av rådhuset
- tomgangsleie
- forsikringer

Lønn og pensjon

Status økonomi

Beløp i 1000

Enhet	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023
Sum	-303 055	-344 570	41 515	13,7 %	-144 334	-161 043

Kommentar til status økonomi

Totalt viser lønn og pensjon et mindreforbruk på 41,5 millioner kroner. De største avvikene er premieavvik, amortisering og premiefond på 34,2 millioner kroner, mindreforbruk på midler avsatt til lønnsoppgjør på 8,3 millioner kroner og periodisering av variabel lønn med et merforbruk på 1,0 millioner kroner.

Pensjon

Pensjonskostnadene ble betydelig høyere i 2023 enn opprinnelig budsjettert. Større lønnsøkning generelt førte til høyere pensjonspremie og reguleringspremie. Dette ble det justert for i 1. tertialrapportering. Merutgiftene ble finansiert med bruk av premiefond på 53 millioner kroner og 17 millioner kroner av disposisjonsfond.

Nedenfor følger en kort forklaring vedrørende de ulike pensjonselementene.

Premieavvik og premiefond

Beløp i 1 000				
Beskrivelse	Rev bud 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Regnskap 2022
Årets premieavvik	-108 170	-149 767	41 597	15 775
Amortisering tidligere års premieavvik	36 951	35 883	1 068	49 905
Pensjon	40	146	-106	136
Premiefond	-230 413	-222 094	-8 319	-225 220
Sum	-301 592	-335 831	34 2391	-159 404

I forbindelse med endring av pensjonskasse ble det opparbeidet et betydelig premiefond. Per 31. desember 2022 var dette på 444,6 millioner kroner. Etter bruk av premiefond og tilført renter er premiefondet 252,2 millioner kroner ved årets slutt. Dette er kun foreløpige tall, da avkastning/årsoppgjørdisposisjoner i KLP for 2023 ikke blir overført premiefondene før deres regnskap er avlagt. Dette blir først kjent i april 2024.

I 2023 ble det brukt 194,6 millioner kroner av premiefond. I tillegg kommer 14,1 prosent arbeidsgiveravgift, det vil si at det totalt er inntektsført 222,1 millioner kroner fra premiefond. Premiefond kan kun brukes til å redusere årlige pensjonskostnader. Moss kommune har gjort dette gjennom å redusere årlige premieavviksinntekter og derav også fremtidige

amortiseringskostnader. Det betyr at amortisering av skyldig premieavvik (driftskostnader) reduseres betraktelig i årene som kommer.

Lønnsoppgjør

Det var avsatt 4,2 prosent til lønnsoppgjør for 2023, oppjustert til 5,4 prosent i første tertialrapport, som ble nedjustert i andre tertial rapport. Det ble i løpet av året foretatt fordelinger til kommunal- og stabsområder etter hvert som lønnsoppgjøret var kjent. Til sammen er det et mindreforbruk på 8,3 millioner kroner.

Variabel lønn

Hvert år ved avslutningen av regnskapet periodiseres variable lønnsutgifter til det riktige regnskapsåret, det vil si at variabel lønn utbetalt i januar 2024 periodiseres tilbake til desember 2023. Dette er en standard prosedyre, og det er nettoendringen mellom 2023 og 2022 som registreres. I løpet av 2023 har Moss kommune fortsatt med betydelige utbetalinger i variabel lønn, særlig til pleie- og omsorgssektoren. For regnskapsåret 2023 ble det periodisert 37,4 millioner kroner for dette formålet, en økning på 1 million kroner fra 36,4 millioner kroner i 2022. Følgelig har de totale variable utgiftene økt med 1,0 millioner kroner. Denne økningen gjenspeiler fortsatt høy aktivitet i kommunen.

Årsregnskap

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Rammetilskudd	-1 316 270	-1 500 578	-1 525 241	-1 515 793
Innteks- og formuesskatt	-1 939 796	-1 730 358	-1 785 358	-1 809 498
Eiendomsskatt	-183 388	-188 100	-188 100	-188 067
Andre generelle driftsinntekter	-126 436	-114 200	-180 000	-184 053
Sum generelle driftsinntekter	-3 565 890	-3 533 236	-3 678 699	-3 697 410
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	3 335 700	3 578 764	3 866 939	3 831 632
Avskrivninger	75 491	75 000	75 000	78 674
Sum netto driftsutgifter	3 411 191	3 653 764	3 941 939	3 910 306
Brutto driftsresultat	-154 699	120 528	263 240	212 896
Renteinntekter	-55 955	-56 900	-101 200	-98 981
Utbytter	-15 132	-15 633	-30 833	-30 822
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	-20	0	0	-54
Renteutgifter	46 249	68 100	90 101	88 606
Avdrag på lån	49 911	47 000	54 200	54 237
Netto finansutgifter	25 053	42 567	12 268	12 986
Motpost avskrivninger	-75 491	-75 000	-75 000	-78 674
Netto driftsresultat	-205 137	88 095	200 507	147 207
Disponering eller dekning av netto driftsresultat				
Overføring til investering	14 000	27 080	15 090	15 090
Avsetninger til bundne driftsfond	33 678	65	3 273	15 153
Bruk av bundne driftsfond	-21 710	-22 357	-50 764	-56 424
Avsetninger til disposisjonsfond	179 169	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	-92 883	-168 106	-121 027
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	205 137	-88 095	-200 507	-147 207
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Kommunedirektør med stab	264 412	307 727	299 639	303 106
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	1 541 949	1 626 555	1 782 606	1 794 777
Kommunalområde helse og mestring	1 290 590	1 311 176	1 499 416	1 492 644
Kommunalområde plan, miljø og teknikk	149 633	160 941	198 790	203 876
Fellesposter drift	100 417	150 072	38 997	-4 321
Overføringer og finans	0	0	0	0
Sum bevilgninger drift, netto	3 347 002	3 556 472	3 819 448	3 790 082
Herav:				
Avskrivninger	75 491	75 000	75 000	78 674
Motpost avskrivninger	-75 491	-75 000	-75 000	-78 674
Netto renteutgifter og -inntekter	12	0	1	-26
Avsetninger til bundne driftsfond	33 000	65	3 273	14 901
Bruk av bundne driftsfond	-21 710	-22 357	-50 764	-56 424
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	3 335 700	3 578 764	3 866 939	3 831 632

Årsrapport 2023

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Investeringer i varige driftsmidler	179 097	747 153	231 905	185 787
Tilskudd til andres investeringer	2 662	0	0	2 733
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	8 071	8 000	8 950	8 948
Utlån av egne midler	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	189 830	755 153	240 855	197 468
Kompensasjon for merverdiavgift	-22 233	-106 583	-28 161	-21 608
Tilskudd fra andre	-2 414	-3 500	-1 178	-22 229
Salg av varige driftsmidler	-588	0	-50	-12
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-9	0	0	-10
Bruk av lån	-147 668	-575 390	-186 751	-128 842
Sum investeringsinntekter	-172 912	-685 473	-216 140	-172 700
Videreutlån	220 472	210 000	230 000	189 974
Bruk av lån til videreutlån	-267 091	-210 000	-230 000	-184 898
Avdrag på lån til videreutlån	102 178	58 000	63 000	58 870
Mottatte avdrag på videreutlån	-97 224	-58 000	-63 000	-63 491
Netto utgifter videreutlån	-41 666	0	0	455
Overføring fra drift	-14 000	-27 080	-15 090	-15 090
Avsetninger til bundne investeringsfond	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-3 539	-6 500	-6 500	-7 008
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	-36 100	-3 125	-3 125
Dekning av tidligere års udekket beløp	42 286	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	24 747	-69 680	-24 715	-25 223
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Kommunedirektør med stab	4 835	3 825	3 775	2 154
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	43 760	45 125	51 275	46 085
Kommunalområde helse og mestring	17 271	53 625	37 256	26 523
Kommunalområde plan, miljø og teknikk	113 230	128 928	139 599	111 025
Fellesposter drift	0	515 650	0	0
Investeringer i varige driftsmidler	179 097	747 153	231 905	185 787

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Justering, vann, avløp og vei	2 165	0	0	2 165
Carlbergsveien Nord VA og fortau	23	0	0	0
Tverga - en morsom omvei	474	0	0	0
Justering Glassverket Bolig AS	0	0	0	45
Justering Bakke prosjekt AS (Kilsbakken)	0	0	0	523
Tilskudd til andres investeringer	2 662	0	0	2 733

3. Investeringer i aksjer og andeler

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
KLP egenkapitaltilskudd	8 071	8 000	8 950	8 948
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	8 071	8 000	8 950	8 948

4. Utlån

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Utlån av egne midler	0	0	0	0
Sum del 1-4	189 830	755 153	240 855	197 468

Årsrapport 2023

Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Rammetilskudd	-1 316 270	-1 500 578	-1 525 241	-1 515 793
Inntekts- og formuesskatt	-1 939 796	-1 730 358	-1 785 358	-1 809 498
Eiendomsskatt	-183 388	-188 100	-188 100	-188 067
Andre skatteinntekter	-21	-20	-20	-21
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-145 101	-130 700	-201 800	-208 879
Overføringer og tilskudd fra andre	-516 007	-449 080	-469 323	-584 343
Brukerbetalinger	-131 474	-115 561	-139 150	-140 126
Salgs- og leieinntekter	-294 896	-315 366	-292 390	-302 927
Sum driftsinntekter	-4 526 953	-4 429 763	-4 601 382	-4 749 652
Lønnsutgifter	2 125 299	2 180 443	2 291 983	2 347 349
Sosiale utgifter	498 070	539 798	566 852	527 920
Kjøp av varer og tjenester	1 352 993	1 475 175	1 560 915	1 613 583
Overføringer og tilskudd til andre	320 402	279 875	369 871	395 022
Avskrivninger	75 491	75 000	75 000	78 674
Sum driftsutgifter	4 372 254	4 550 291	4 864 621	4 962 548
Brutto driftsresultat	-154 699	120 528	263 240	212 896
Renteinntekter	-55 955	-56 900	-101 200	-98 981
Utbytte	-15 132	-15 633	-30 833	-30 822
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	-20	0	0	-54
Renteutgifter	46 249	68 100	90 101	88 606
Avdrag på lån	49 911	47 000	54 200	54 237
Netto finansutgifter	25 053	42 567	12 268	12 986
Motpost avskrivninger	-75 491	-75 000	-75 000	-78 674
Netto driftsresultat	-205 137	88 095	200 507	147 207
Disponering eller dekning av netto driftsresultat				
Overføring til investering	14 000	27 080	15 090	15 090
Avsetninger til bundne driftsfond	33 678	65	3 273	15 153
Bruk av bundne driftsfond	-21 710	-22 357	-50 764	-56 424
Avsetninger til disposisjonsfond	179 169	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	-92 883	-168 106	-121 027
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	205 137	-88 095	-200 507	-147 207
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0

§ 5-9 Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner

Driftsregnskapet

1.	Netto driftsresultat	147 207 212
2.	Avsetninger til bundne driftsfond	15 153 429
3.	Bruk av bundne driftsfond	- 56 424 123
4.	Overføring til investering	15 090 000
5.	Avsetninger til disposisjonsfond	-
6.	Bruk av disposisjonsfond	- 168 106 407
7.	Budsjettert dekning av tidligere års merforbruk	-
8.	Årets budsjettavvik (mer- eller mindreforbruk før strykninger)	- 47 079 888
12.	Strykning av bruk av disposisjonsfond	47 079 888
13.	Mer- eller mindreforbruk etter strykninger	-
17.	Avsetning av mindreforbruk etter strykninger til disposisjonsfond	-
18.	Fremført til inndecking i senere år (merforbruk)	-

Investeringsregnskapet

1.	Sum utgifter og inntekter, eksklusive bruk av lån	338 962 586
2.	Avsetninger til bundne investeringsfond	-
3.	Bruk av bundne investeringsfond	- 7 007 850
4.	Budsjettert bruk av lån til investeringer	- 186 751 458
4.	Budsjettert bruk av lån til startlån	- 230 000 000
5.	Overføring fra driftsregnskapet	- 15 090 000
6.	Avsetninger til ubundet investeringsfond	-
7.	Bruk av ubundne investeringsfond	- 3 125 000
8.	Dekning av tidligere års udekket beløp	-

Årsrapport 2023

9.	Årets budsjettavvik (udekket eller udisponert beløp før strykninger)	- 103 011 721
11.	Strykning av bruk av lån til investeringer	57 909 434
11.	Strykning av bruk av lån til startlån	45 102 287
14.	Udekket eller udisponert beløp etter strykninger	-
16.	Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	-

Balanse

	Note	Regnskap 2023	Regnskap 2022
EIENDELER			
A. Anleggsmidler		7 916 507 217	7 399 056 544
I. Varige driftsmidler		1 551 290 563	1 444 339 989
1. Faste eiendommer og anlegg	4	1 360 754 525	1 272 713 592
2. Utstyr, maskiner og transportmidler	4	190 536 038	171 626 397
II. Finansielle anleggsmidler		1 518 971 549	1 384 758 424
1. Aksjer og andeler	5	140 505 849	131 557 787
2. Obligasjoner		-	-
3. Utlån	6/22	1 378 465 700	1 253 200 637
III. Immaterielle eiendeler		-	-
IV. Pensjonsmidler	10	4 846 245 106	4 569 958 131
B. Omløpsmidler		1 593 431 249	1 530 256 756
I. Bankinnskudd og kontanter		1 096 193 383	1 174 088 835
II. Finansielle omløpsmidler		1 227 292	1 173 325
1. Aksjer og andeler	7/14	1 227 292	1 173 325
2. Obligasjoner		-	-
3. Sertifikater		-	-
4. Derivater		-	-

Årsrapport 2023

III. Kortsiktige fordringer		496 010 575	354 994 596
1. Kundefordringer		264 119 742	233 351 310
2. Andre kortsiktige fordringer	18	20 903 479	21 353 521
3. Premieavvik	10	210 987 354	100 289 765
Sum eiendeler		9 509 938 467	8 929 313 300
EGENKAPITAL OG GJELD			
C. Egenkapital		1 486 420 587	1 633 963 970
I. Egenkapital drift		552 925 020	715 222 232
1. Disposisjonsfond	12	500 594 820	621 621 338
2. Bundne driftsfond	12/13	52 330 200	93 600 894
3. Merforbruk i driftsregnskapet		-	-
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet		-	-
II. Egenkapital investering		19 856 663	29 989 512
1. Ubundet investeringsfond	12	-	3 125 000
2. Bundne investeringsfond	12	19 856 663	26 864 512
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet		-	-
III. Annen egenkapital		913 638 904	888 752 226
1. Kapitalkonto	2	886 011 388	861 124 709
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift		36 446 362	36 446 362
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering		- 8 818 846	- 8 818 846
D. Langsiktig gjeld		7 193 044 592	6 655 920 333
I. Lån		2 522 122 276	2 276 928 720
1. Gjeld til kredittinstitusjoner	8/9	2 522 122 276	2 276 928 720

Årsrapport 2023

2. Obligasjonslån		-	-
3. Sertifikatlån		-	-
II. Pensjonsforpliktelse	10	4 670 922 316	4 378 991 613
E. Kortsiktig gjeld		830 473 288	639 428 996
I. Kortsiktig gjeld		830 473 288	639 428 996
1. Leverandørgjeld		344 346 554	213 867 678
2. Likviditetslån		-	-
3. Derivater		-	-
4. Annen kortsiktig gjeld	18	472 238 764	408 487 607
5. Premieavvik	10	13 887 970	17 073 711
Sum egenkapital og gjeld		9 509 938 467	8 929 313 300
F. Memoriakonti		-	-
I. Ubrukte lånemidler		162 548 762	117 988 499
II. Andre memoriakonti		-	-
III. Motkonto for memoriakontiene		- 162 548 762	-117 988 499

Note 1 - Arbeidskapital

Endring i arbeidskapital	Regnskap 2023
Arbeidskapital 01.01.2023	890 827 760
Endring i løpet av året:	-127 869 798
Arbeidskapital 31.12.2023	762 957 962
Forklaring alt. 1:	
Inntekter drift (KOSTRA-art 600 - 929)	4 879 509 298
Utgifter drift (KOSTRA-art 010 - 529)	5 026 716 510
Sum netto driftsresultat	- 147 207 212
Inntekter investering (KOSTRA-art 600 - 929)	421 089 270
Utgifter investering (KOSTRA-art 010 - 529)	446 312 120
Netto utgifter investering	-25 222 850
Anskaffelse minus anvendelse	-172 430 062
Endring ubrukte lånemidler	44 560 264
Endring av regnskapsprinsipp	-
ENDRING I ARBEIDSKAPITAL	-127 869 798
Forklaring alt. 2:	
OMLØPSMIDLER	
Endring betalingsmidler	-77 895 453
Endring ihendehaverobl og sertifikater	-
Endring kortsiktige fordringer	30 318 390
Endring premieavvik	110 697 589
Endring aksjer og andeler	53 967
ENDRING OMLØPSMIDLER (A)	63 174 493
KORTSIKTIG GJELD	
Endring kortsiktig gjeld (B)	-191 044 291

Årsrapport 2023

Endring i arbeidskapital	Regnskap 2023
ENDRING ARBEIDSKAPITAL (A-B)	-127 869 798
Differanse mellom beregningmetoder	0
Korrigerings av gammel differanse på kapitalkonto	0

Note 2 - Kapitalkonto

Debetposter i året		Kreditposter i året	
		01.01.2023 Kapitalkonto (2.59.90.0800)	598 441 556
		01.01.2023 Anleggsmodule (2.59.90.0801)	-1 444 339 989
		01.01.2023 Socio MK (2.59.90.0805)	- 15 226 277
Avskrivning av fast eiendom og maskiner og transportmidler	78 673 992	Avskrivning av fast eiendom, maskiner og transportmidler	-185 786 906
Salg/nedskrivning av utstyr/maskiner	162 340		
Salg av aksjer/andeler	-	Kjøp av aksjer/andeler	-8 948 062
Div. nedskrivninger, aksjer/andeler	-		
Mottatt avdrag på startlån	63 491 329	Utlån, startlån	-189 974 097
Mottatt avdrag på lønnslån	9 512	Utlån, lønnslån	-
Mottatte avdrag på sosiallån	1 327 212	Utlån sosial	-3 078 883
Tapsført/nedskrevet, sosiallån	2 959 864		
Bruk av lånemidler fra eksterne lån	313 739 736	Avdrag på eksterne lån	-113 106 444
Korrigerings ang. pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser	15 643 728		
31.12.2023 Kapitalkonto (2.59.90.0800)	-679 321 258		
31.12.2023 Anleggsmodule (2.59.90.0801)	1 551 290 563		
31.12.2023 Socio MK (2.59.90.0805)	14 042 083		

31.12.2022 Socio RK (2.59.90.0806)	-		
Sum	1 362 019 102	Sum	-1 362 019 102

Note 3 - Regnskapsprinsipper

Regnskapet er utarbeidet i henhold til bestemmelsene i kommuneloven, forskrifter og god kommunal regnskapsskikk. Det er ingen endring av regnskapsprinsipper i 2023 i forhold til tidligere år.

Regnskapsprinsipper

All tilgang og bruk av midler i løpet av året som for kommunens virksomhet framgår av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet. Alle utgifter og utbetalinger, inntekter og innbetalinger regnskapsføres brutto. Dette gjelder også interne finansieringstransaksjoner. Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er tatt med i årsregnskapet, enten de er betalt eller ikke. Se egen note for presisering om variabel lønn. For lån er kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året ført i investeringsregnskapet. Den delen av lånet som ikke er brukt, er registrert som memoriapost.

Klassifisering av anleggsmidler og omløpsmidler

I balanseregnskapet er anleggsmidler eiendeler bestemt til varig eie eller bruk for kommunen. Andre eiendeler er omløpsmidler. Fordringer knyttet til egen vare- og tjenesteproduksjon, samt markedsbaserte verdipapir som inngår i en handelsportefølje er omløpsmidler. Andre markedsbaserte verdipapir er klassifisert som omløpsmidler med mindre kommunen har foretatt investeringen ut fra næringspolitiske eller samfunnsmessige hensyn. I slike tilfeller er verdipapirene klassifisert som anleggsmidler.

Andre fordringer er omløpsmidler dersom disse forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Ellers er de klassifisert som anleggsmidler.

Kommunen følger god kommunal regnskapsskikk (GKRS) nr. 4 om avgrensningen mellom driftsmidler og investeringsregnskapet. Standarden har særlig betydning for skille mellom vedlikehold og påkostning i forhold til anleggsmidler. Utgifter som påløper for å opprettholde anleggsmiddelets kvalitetsnivå utgiftsføres i driftsregnskapet. Utgifter som representerer en standardheving av anleggsmiddelet utover standarden ved anskaffelsen utgiftsføres i investeringsregnskapet og aktiveres på anleggsmiddelet i balansen.

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knyttet til kommunelovens § 50 med unntak av likviditetstrekkrettighet/likviditetslån jfr. kl. § 50 nr. 5. All annen gjeld er kortsiktig gjeld.

Vurderingsregler

Omløpsmidler er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Markedsbaserte finansielle omløpsmidler er vurdert til virkelig verdi.

Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Anleggsmidler med begrenset økonomiske levetid avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet. Avskrivningene starter året etter at anleggsmiddelet er anskaffet/tatt i bruk av virksomheten. På VAR-anlegg avskriver vi samme år som utgiften påløper. Avskrivningsperiodene er i tråd med § 3-4 i forskrift om årsregnskap og årsberetning.

Årsrapport 2023

Anleggsmidler som har hatt verdifall som forventes ikke å være forbigående er nedskrevet til virkelig verdi i balansen.

Vurderingene for eiendeler gjelder tilsvarende for kortsiktig og langsiktig gjeld. Opptakskost utgjør gjeldspostens pålydende i norske kroner på det tidspunkt som gjelden oppstår. Låneomkostninger (gebyr, provisjoner mv.), samt over- og underkurs er finansutgifter og inntekter. Over- og underkurs periodiseres over lånets løpetid som kortsiktig fordring/gjeld etter samme prinsipper som gjelder for obligasjoner som holdes til forfall.

Selvkostberegninger

Innenfor rammer der selvkost er satt som den rettslige rammen for hva kommunen kan kreve av brukerbetaling følger forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften), og veileder til selvkostforskriften fra Kommunal- og regionaldepartementet datert november 2020 (H-2465). Vi referer til egen note på dette.

Moms-plikt og momskompensasjon

Kommunen følger reglene i merverdiavgiftsloven for de tjenesteområdene som omfattes av loven. For kommunens øvrige virksomhet krever kommunen momskompensasjon.

Note 4 - Varige driftsmidler

Anleggsgruppe	Øk. levetid	Balanse per 01.01.23	Tilgang	Avgang	Nedskrivinger	Avskrivinger	Balanse per 31.12.23
IKT	5 år	63 359 371	41 541 030	-	-	-21 688 120	83 212 281
Utstyr/inventar og biler/maskiner	10 år	103 937 260	15 042 699	- 162 339	-	15 595 636	103 221 984
Tekniske anlegg, parkeringsplasser, friluftsanlegg	20 år	121 458 716	17 105 488	-	-	-7 274 537	131 289 667
Boliger, skoler, barnehager, idrettsanlegg, ledningsanlegg og kommunale veier	40 år	1 124 873 369	1 088 213 47	-	-	-34 055 564	1 199 639 152
Forretningbygg, administrasjonsbygg, aldershjem og kulturbygg	50 år	2 041 519	200 000	-	-	- 60 137	2 181 382
Tomter/andre ikke avskrivbare eiendeler		28 669 754	3 076 342	-	-		31 746 096
Sum varige driftsmidler:		1 444 339 989	185 786 906	- 162 339	-	-78 673 994	1 551 290 562

Note 5 - Aksjer og andeler i selskaper

Aksjer og andeler i selskaper som er ført opp som anleggsmidler er på totalt 140 505 849 kroner.

Moss kommune	Antall aksjer/andeler	Eierandel	Verdi per 31.12.23
Aksjer og andeler under finansielle anleggsmidler			
Bibliotekssentralen SA			8 700
Galleri F-15 AS	54 x 1 000	31,80 %	540 000
Rygge Tomteselskap		100,00 %	50 000
Krapfoss Industrier AS (KIAS AS)	224 x 1 000	33,40 %	224 000
Østfold Energi AS	5 575 x 1 000	7,96 %	5 575 000
Personalpartner AS (Masvo AS)	43 x 2 000	78,20 %	86 000
Mossregionens næringsutvikling AS	37 x 1 000	25,40 %	37 000
The American College of Norway	413 x 2 000		826 000
Inspiria		0,99 %	7 085
Radio Øst AL			250
Rygge Mølle og Handelsforretning AS	87 x 10	0,13 %	870
Egenkapitaltilskudd KLP			133 108 366
Vansjø boligbyggerlag (Kjærnesneshagen BRL)			10 250
Andeler Viken Skog BA			32 328
Sum			140 505 849

Det er innbetalt egenkapitaltilskudd til KLP for 2023 på 8 948 062 kroner.

Note 6 - Utlån

Samlet utlån pr. 31.12.23 er på 1 378,5 millioner kroner. Dette gjelder videre utlån fra Husbanken (startlån) 1 363,5 millioner kroner, sosiallån 15,0 millioner kroner og rester etter lønnslånsordning 0,06 millioner kroner fra tidligere Moss kommune.

Startlånsordningen er finansiert med midler fra Husbanken (jfr. kommuneloven § 14-17 første ledd). Sosiallån og lønnslån er finansiert med egne midler

Det er nedskrevet sosiallån for 2,96 millioner kroner direkte i balansen (uten resultat effekt). Dette er mer omtalt i note 22. om tap og avskrivninger på utlån.

Note 7 - Markedsbaserte finansielle omløpsmidler

Moss kommune	Verdi per 31.12.23
Markedsbaserte finansielle omløpsmidler	
KLP-rentefond	1 227 292
Sum	1 227 292

Note 8 - Gjeldsforpliktelser

Del 1 - Gjeldsforpliktelser - investeringslån

Långiver	31.12.2022	31.12.2023	Forfall	Rentetype
Kommunalbanken MK 2012.0517	792 750	-	innløst	Pt.rente
Kommunalbanken MK 2013.0658	615 000	-	innløst	Pt.rente
Kommunalbanken MK 2014.0710	96 517 620	96 517 620	30.06.2048	Pt.rente
Kommunalbanken MK 2016.0526	10 692 500	7 637 500	30.06.2036	Pt.rente
Kommunalbanken MK 2018.0623	40 163 940	36 338 800	20.06.2033	Fast 2,51% til 2025
Kommunalbanken MK 2019.0647	56 633 140	51 708 520	19.06.2034	Fast 2,52% til 2026
Kommunalbanken RK 2010.1007	15 382 050	14 283 330	30.12.2036	Nibor
Kommunalbanken RK 2013.0731	32 513 650	31 035 750	19.12.2044	Nibor
Kommunalbanken RK 2018.0619	49 961 120	47 788 900	18.12.2045	Fast 2,56% til 2025
Kommunalbanken RK 2019.0477	53 869 400	51 304 200	19.10.2043	Fast 2,32%til 2029

Årsrapport 2023

Kommunalbanken MDA 2015.0647	1 470 000	-	innløst	Pt.rente
Kommunalbanken 2021.0446	48 333 340	46 666 680	30.05.2051	Pt.rente
Kommunalbanken 2022.0422	32 210 540	30 839 880	15.05.2045	Pt.rente
Kommunalbanken 2022.0423	47 339 350	45 482 910	28.12.2048	Pt.rente
Kommunalbanken 2022.0424	126 550 560	120 524 340	15.09.2043	Pt.rente
Kommunalbanken 2023.0389		148 300 000	24.11.2053	Pt.rente
KLP MK 8317.50.01789	13 475 000	-	refinansiert	Pt.rente
KLP MK 8317.55.35546	19 008 000	19 008 000	30.06.2027	Pt.rente
KLP MK 8317.50.44089	7 350 000	-	refinansiert	Pt.rente
KLP RK 8317.50.02246	7 146 300	-	innløst	Pt.rente
KLP RK 8317.50.29977	15 697 909	9 627 745	22.01.2041	Nibor
KLP MDA 8317.55.95948	3 041 500	-	innløst	Pt.rente
KLP Moss 8317.57.71185	138 872 233	138 872 233	15.12.2050	Pt.rente
KLP Moss 8317.61.05030	130 000 000	-	refinansiert	Pt.rente
KLP Moss diff. minimumsavdrag	- 1 710 000	-	innløst	
KLP Moss 8317.62.11698		145 713 701	06.12.2049	Pt.rente
HB Invlån 11511613 - boliger	1 660 710	-	01.12.2039	Pt.rente
Sum lån:	947 586 612	1 041 650 109		

Årsrapport 2023

Rente pr. 31.12.23 i Kommunalbanken 5,50% (startet på 3,95%).

Rente pr. 31.12.23 i Kommunekreditt/KLP 5,55% (startet på 3,95%).

Lån knyttet til rentekompensasjonsordninger er hos MKEiendom KF.

Mer informasjon om gjeldens sammensetning, gjennomsnittelig rente m.m. er rapportert i egen sak på finansområdet.

Del 2 - Gjeldsforpliktelses - startlån

Långiver - Husbanken	31.12.2022	31.12.2023	Forfall	Rentetype
Startlån MK 2012, 1152.0559	51 193 695	48 356 368	01.04.2037	Pt.rente
Startlån MK 2013, 1152.4668	59 905 079	56 922 039	01.05.2038	Pt.rente
Startlån MK 2014, 1152.8929	35 596 089	4 950 253	01.04.2039	Pt.rente
Startlån MK 2015, 1153.2068	61 190 689	58 454 348	01.07.2040	Pt.rente
Startlån MK 2016, 1153.4914	77 952 893	74 820 639	01.05.2041	Pt.rente
Startlån MK 2017, 1153.7728	99 642 584	95 616 735	01.11.2042	Fast 2,44 % til 2027
Startlån MK 2018, 1153.9895	141 076 924	141 076 924	01.12.2043	Pt.rente
Startlån MK 2019, 1154.1774	131 605 322	127 209 709	01.04.2044	Fast 4,26 % til 2033
Startlån RK, 1154.1748	60 000 000	60 000 000	01.05.2044	Pt.rente
Startlån 2020, 1154.3344	191 178 833	185 183 001	01.05.2045	Pt.rente
Startlån 2021, 1154.4297	210 000 000	210 000 000	01.03.2051	Pt.rente
Startlån 2022, 1154.5128	210 000 000	210 000 000	01.10.2052	Pt.rente
Startlån 2023, 1154.5966		207 882 151	01.03.2053	Pt.rente
Sum lån:	1 329 342 108	1 480 472 167		

Årsrapport 2023

Rente per. 31.12.23 i Husbanken, 3,85 prosent for lån med kvartalvise terminer.

Mottatte ordinære avdrag	-34 577 176
Betalte ordinære avdrag	29 069 941
Mottatte ekstraordinære avdrag	-28 914 154
Betalt/innløst videre inn til Husbanken	29 800 000
Bruk av fond, diff. mottatt/betalt fra tidligere år.	-454 996
Sum	430 850
Innløst for mye i 2023. Justeres på innløsninger i 2024.	

Del 3 - Gjeldsforpliktelser - i andre selskaper

Selskap	Gjeld 31.12.22	Gjeld 31.12.23
Moss kommunale eiendomsselskap KF:	2 506 272 247	2 651 362 247
Moss havnevesen KF	51 312 818	61 484 795
Sum lån	2 557 585 065	2 712 847 042

Lån knyttet til rentekompensasjonsordninger i MKEiendom KF er ca. 156,1 millioner kroner.

Del 4 - Finansielle eiendeler- og forpliktelser (rentesikring § 5-11 e.)

Moss kommune har per 31.12.23, to rentebytteavtaler. Som sikringsinstrument tilknyttet kommunens langssiktige gjeld for å sikre forutsigbar rente. Inngått i gamle Rygge kommune og er ikke tilknyttet til bestemte objekter/bygninger.

Avtalenummer	Finansinstitusjon	Formål med sikring	Sikret beløp	Start	Endelig forfall	Fastrente
2014060406714 - 2022090204264	DNB Markeds	Rentesikring	70 000 000	06.06.2014	06.06.2024	2,89 %
2015032608142 - 2022091304758	DNB Markeds	Rentesikring	50 000 000	16.06.2015	15.09.2025	2,86 %
Sum:			120 000 000			

Note 9 - Minimumsavdrag

Sum alle lån 01.01.2023	2 276 928 720
herav startlån (videre utlån)	-1 329 342 108
Sum lån 01.01.2023	947 586 612
Sum bokført verdi anleggsmidler 01.01.2023	7 399 056 544
herav pensjonsmidler	-4 569 958 131
herav aksjer og andeler	-131 557 787
herav utlån (startlån og lønnslån)	-1 253 200 637
Ikke avskrivbare anleggsmidler	-28 669 754
Sum bokført verdi anleggsmidler for beregning	1 415 670 235
Sum årets avskrivninger	78 673 992

Kontrollgrense:			
Langsiktig gjeld	947 586 612	* 78 673 992	= 52 660 867
Bokført verdi anleggsmidler	1 415 670 235	* årets avskrivninger	= minimums avdrag
Betalte avdrag i driftsregnskapet			54 236 503

Note 10 - Pensjon

Oversikten nedenfor viser beløpsstørrelsene i de to kollektive pensjonsordningene som de ansatte i Moss kommune er medlem i. Dette er Statens pensjonskasse (SPK, for lærere) og Kommunal Landspensjonskasse. Forholdsvis andel for MKEiendom KF er trukket ut, og rapporteres i deres eget årsregnskap. Alle ansatte som tidligere var medlemmer av Moss kommunale pensjonskasse ble overført til KLP fra 01.01.2020. Alle rettigheter for ansatte, pensjonsmidler og forpliktelser m.m. er videreført i KLP.

Pensjonskostnader	KLP	SPK	2023 totalt	2022 totalt
Årets optjening	186 892 589	30 985 208	217 877 797	202 027 859
Rentekostnad	147 157 444	11 860 276	159 017 720	128 831 410
Brutto pensjonskostnad	334 050 033	42 845 484	376 895 517	330 859 269
Forventet avkastning	-174 385 423	-7 755 384	-182 140 807	-153 391 512
Netto pensjonskostnad	159 664 610	35 090 100	194 754 710	177 467 757
Amortisert premieavvik	32 000 998	-552 010	31 448 988	43 738 241
Administrasjonskostnader/Rentegaranti	9 878 384	1 228 848	11 107 232	10 184 356

Årsrapport 2023

Samlet kostnad (inkl. administrasjon)	201 543 992	35 766 938	237 310 930	231 390 354
--	--------------------	-------------------	--------------------	--------------------

Premiefondene i KLP er 252,2 millioner kroner per 31.12.23. Dette er kun foreløpige tall, da avkastning/årsoppgjørdisposisjoner i KLP for 2023 ikke blir overført premiefondene før deres regnskap er godkjent. Dette blir først kjent i april/mail i 2024.

Årests premieavvik	112 334 854	18 924 240	131 259 094	-13 825 293
Innbetalt pensjonspremie/tilskudd	476 526 179	55 243 188	531 769 367	371 215 489
Bruk av premiefond	194 648 330	-	194 648 330	197 388 668

Pensjonsmidler, pensjonsforpliktelser og beregnet akkumulert premieavvik	KLP	SPK	2023 totalt	2022 totalt
Pensjonsmidler pr. 31.12	4 589 900 149	256 344 957	4 846 245 106	4 569 958 132
Brutto påløpt pensjonsforpliktelser pr. 31.12	4 271 535 259	381 710 513	4 653 245 772	4 378 991 614
Netto midler/forpliktelse pr. 31.12	318 364 891	-125 365 557	192 999 334	190 966 516
Arbeidsgiveravgift av netto midler/forpliktelse pr. 31.12.	44 889 450	-17 676 544	27 212 906	26 926 278
Akkumulert premieavvik pr. 31.12	152 883 433	19 861 748	172 745 181	72 935 080
Arbeidsgiveravgift av premieavvik pr. 31.12	21 553 697	2 800 506	24 354 203	10 280 979

Beregningsforutsetninger	KLP	SPK
Økonomiske forutsetninger:		
Årlig avkastning (i %)	4,00 %	3,50 %
Diskonteringsrente (risiko fri rente i %)	3,50 %	3,50 %
Årlig lønnsvekst (i %)	2,48 %	2,48 %
Årlig G-regulering (i %)	2,48 %	2,48 %
Årlig pensjonsregulering (i %)	1,71 %	
Forholdstallet fra KR D	1,00	1,00

Årsrapport 2023

Moss kommune og tilhørende selskaper har valgt 7 års amortiseringstid.

Moss kommune og tilhørende selskaper har valgt 7 års amortiseringstid

Note 11 - Garantier

Långiver	Formål	Type garanti	Opprinnelig lån/garanti	Godkjent	Innvilg. år	Garantiansvar per 31.12.23	Garantiansvar utløper	MKs andel
Husbanken								
Melløsparken Barnehage Sa	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	9 900 000	x	2002	2 067 872	2021	MK 100%
Nye Refsnes barnehage BA	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	7 722 000	x	2003	2 989 727	2033	MK 100%
Andersrød barnehage	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	4 550 000	x	2003	-	2033	MK 100%
						5 057 599		
Kommunalbanken								
Verket barnehage	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	7 500 000	x	1998	1 264 870	2029	MK 100%
Ekholt foreldre barnehage	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	6 990 000	x	1999	802 960	2027	MK 100%
Smedhusåsen Barnehage BA	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	6 050 000	x	1999	1 104 380	2029	MK 100%
MOVAR	Investering i vann/avløp/renovasjon	Simpel garanti				169 573 000		MK 64%
Moss kirkelig fellesråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	11 500 000	x	2007	1 527 860	2027	MK 100%
Moss kirkelig fellesråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	10 833 333	x	2012	6 724 160	2041	MK 100%
Moss kirkelig fellesråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	11 066 667	x	2013	6 877 860	2042	MK 100%
Moss kirkelig fellesråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	5 015 000	x	2017	3 995 000	2047	MK 100%
Moss kirkelig fellesråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	25 140 000	x	2018	20 718 460	2048	MK 100%
Moss kirkelig fellesråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	13 100 000	x	2019	11 135 280	2049	MK 100%
						223 723 830		
KLP/Kommunekreditt								
MOVAR (KLP kommunekreditt)	Investering i vann/avløp/renovasjon	Simpel garanti		x		262 343 000		MK 64%

Årsrapport 2023

MOVAR (KLP byggelån)	Investering i vann/avløp/renovasjon	Simpel garanti		x		74 400 000		MK 64%
Moss kirkelig fellesråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	3 625 000	x	2005	437 500	2025	MK 100%
Moss kirkelig fellesråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	24 842 933	x	2016	18 947 995	2046	MK 100%
Moss kirkelig fellesråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	8 978 000	x	2020	8 080 196	2050	MK 100%
Moss kirkelig fellesråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	9 854 000	x	2021	9 197 064	2051	MK 100%
Moss kirkelig fellesråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	8 889 000	x	2022	8 582 482	2052	MK 100%
Moss kirkelig fellesråd	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	5 150 000	x	2023	5 064 166	2053	MK 100%
						387 052 403		
Sparebank 1, Moss								
Ishall i Moss AS	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	7 000 000	x	2014	4 609 710	2034	MK 100%
Rundhuset i Nesparken	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	350 000	x	2014	51 983	2024	MK 100%
Ekholt ballklubb	Nybygg/rehabilitering av bygg	Simpel garanti	4 000 000	X	2021	-	2026	MK 100%
						4 661 693		
Sum totalt						620 495 525		

Garantien for Ekholt ballklubb er knyttet opp mot søknad om spillemidler og fremtidig utbetaling av disse. Det er pt. ikke noe garantiansvar for Ekholt ballklubb sitt byggelån.

Garantiansvar overfor MOVAR IKS er ført opp med Moss Kommunes andel av den totale gjelden i henhold til eieravtalen. Samlet gjeld i MOVAR per 31.12.23 er 791,1 millioner kroner. Moss kommunes andel er 506,3 millioner kroner. Total låneramme for MOVAR samlet er i 2023 utvidet til 3.000,0 millioner kroner av deltakerkommunene. Vedtatt av kommunestyret i Moss i sak 080/23.

Alle garantiene gitt av Moss kommune er selvskyldnergaranti.

Note 12 - Fond

	Regnskap 2023	Regnskap 2022
Disposisjonsfond		
Disposisjonsfond pr. 1.1.	621 621 338	442 452 726
Avsatt i driftsregnskapet	-	179 168 612
Forbruk i driftsregnskapet	121 026 519	-
Disposisjonsfond pr. 31.12.	500 594 819	621 621 338
Bundne driftsfond		
Bundne driftsfond pr. 1.1.	93 600 893	81 632 952
Avsatt i driftsregnskapet	15 153 429	33 678 073
Bruk i driftsregnskapet	56 424 123	21 710 132
Bundne driftsfond pr. 31.12.	52 330 200	93 600 893
Ubundne investeringsfond		
Ubundne investeringsfond pr. 1.1.	3 125 000	3 125 000
Avsatt i investeringsregnskapet	-	-
Bruk i investeringsregnskapet	3 125 000	-
Ubundne investeringsfond pr. 31.12.	-	3 125 000
Bundne investeringsfond		
Bundne investeringsfond pr. 1.1.	26 864 513	30 403 537
Avsatt i investeringsregnskapet	-	-
Bruk i investeringsregnskapet	7 007 850	3 539 024
Bundne investeringsfond pr. 31.12.	19 856 663	26 864 513

Kommentarer til bunde driftsfond

Selvkostområdene står for 6,8 millioner kroner. Ubrukte midler vedrørende boligtilskudd og dekning av tap fra Husbanken er på 12,6 millioner kroner. Resterende 33,9 millioner kroner gjelder ca. 60 øremerkede prosjekter.

Kommentarer til bundne investeringsfond

16,6 millioner kroner gjelder samferdseltiltak (Varnaveienområdet). Diverse midler fra utbyggingsavtaler 3,2 millioner kroner

Note 13 - Selvkostområder

Selvkost-områder 2022	Vann	Avløp	Slam- tømming	Renovasjon	Feiing	Regulerings- planer	Byggesak	Oppmåling	Eier- seksjonering	Utslipps- tillatelser
Direkte driftsutgifter	63 965 899	85 793 635	2 025 531	59 271 572	6 457 991	3 966 415	17 208 233	2 145 418	642 692	825 237
Avskrivingskostnad	7 678 046	13 066 659	-	-	-	-	159 967	-	-	-
Kalkulatorisk rente	10 618 268	15 941 758	-	-	-	-	39 255	-	-	-
Indirekte kostnader	2 773 615	3 304 070	80 723	555 841	81 994	392 903	1 616 906	203 535	97 487	133 935
Sum driftskostnader	85 035 828	118 106 122	2 106 254	59 827 413	6 539 985	4 359 318	19 024 361	2 348 953	740 179	959 172
- Øvrige inntekter	- 319 994	- 323 212	-	- 92 411	-	- 472 671	- 1 061 389	- 100 747	-	-
Samlet selvkost (gebyrgrunnlag)	84 715 834	117 782 910	2 106 254	59 735 002	6 539 985	3 886 647	17 962 972	2 248 206	740 179	959 172
Subsidiering	-	-	-	-	-	1 601 133	-	483 670	335 815	-
Gebyrinntekter	67 119 469	94 155 368	1 195 373	63 011 972	6 652 469	2 285 515	16 801 385	1 764 537	404 364	284 350
Resultat	- 17 596 365	- 23 627 542	- 910 881	3 276 970	112 484	-	- 1 161 587	-	-	- 674 822
Finansiell dekningsgrad	79,2 %	79,9 %	56,8 %	105,5 %	101,7 %	58,8 %	93,5 %	78,5 %	54,6 %	29,6 %
Selvkostfond/fremførbart underskudd	Vann	Avløp	Slam- tømming	Renovasjon	Feiing	Regulerings- planer	Byggesak	Oppmåling	Eier- seksjonering	Utslipps- tillatelser

Årsrapport 2023

Selvkostfond 01.01	6 115 425	17 021 417	921 749	- 668 176	61 023	-	4 902 435	-	-	43 138
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	- 17 596 365	- 23 627 543	- 910 882	3 276 970	112 484	-	- 1 161 588	-	-	- 674 822
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad fond	- 115 251	223 720	20 033	41 684	5 038	-	185 658	-	-	- 12 642
Selvkostfond/fremførbart underskudd 31.12	- 11 596 191	- 6 382 406	30 900	2 650 478	178 545	-	3 926 505	-	-	- 644 326

Note 14 - Salg av finansielle anleggsmidler

Ingen salg av aksjer i Moss kommune i 2023.

Note 15 - Ytelser til ledende personer

Lønn og godtgjørelser	2023
Kommunedirektør, Hans Reidar Ness	1 750 112
Ordfører, Simen Nord	255 047
Tidligere ordfører, Hanne K. Tollerud	1 015 491
Varaordfører, Michael A. B. Torp	609 107
Tidligere, varaordfører, Tor Petter Ekroll	749 227

Note 16 - Godtgjørelse til revisor

Moss kommune er medeier i Østre Viken Kommunerevisjon IKS. Selskapet leverer alle revisjonstjenester til kommunen. For 2023 er det utbetalt til sammen 2.908.364 kroner i honorar til revisor. Størrelsen på honoraret fastsettes årlig av representantskapet i selskapet innenfor rammen av gjeldende avtale mellom eierkommunene. Alt er betaling for revisjon.

I tillegg er det utbetalt 530.000 kroner til Østfold Kontrollutvalgssekretariat for drift av sekretariatfunksjonen og for kommunens kontrollutvalg.

Note 17 - Tilskudd ressurskrevende brukere

Det statlige tilskuddet til særlig ressurskrevende brukeres tjenester for 2023 er beregnet til **97,2 millioner kroner**. Beløpet er ført som inntekt i driftsregnskapet på funksjon 254. Det endelige kravet er ved regnskapsavleggelsen ikke innsendt/revisjonsgodkjent og det kan bli endringer i kravet. Avviket mellom estimatet og faktisk utbetaling vil bli regnskapsført i 2024.

Avviket på kravet for 2022 ble 2,6 millioner kroner, som er inntektsført i driften for 2023 på funksjon 254.

Note 18 - Fordringer og gjeld til kommunale foretak og andre selskap

Per 31.12.23	Fordringer	Gjeld	Kortsiktig	Langsiktig
Moss kommunale eiendomsselskap KF	-	-192 546 394	-192 546 394	-
Moss havnevesen KF	-	-	-	-
Moss kirkelig fellesråd	12 809	-	12 809	-
Sum	12 809	-192 546 394	-192 533 585	-

Mellomværende overfor MKEiendom KF er relatert til felles likviditetstyring i Moss kommune. Deler av MKEiendoms likvide midler står på Moss kommunes driftskonto og plasseringskonto.

Mellomværende mot kirkelig fellesråd gjelder renter og gebyr vedrørende innfordring. Dette gjøres opp i 2024.

Note 19 - Anordning av variabel lønn

Moss kommune utbetaler betydelige beløp i variabel lønn hver måned, hvor en vesentlig andel tilfaller pleie- og omsorgssektoren. Dette gjelder variabel lønn for desember som utbetales i januar det påfølgende året. For regnskapsåret 2023 er det periodisert 37,4 millioner kroner i variabel lønn inkludert sosiale utgifter. For 2022 var tilsvarende beløp 36,4 millioner kroner. Det fører til en regnskapsmessig belastning for 2023 på 1,0 millioner kroner.

For beregningen av tilskudd til private barnehager er det forutsatt ordinære driftskostnader for 12 måneder i Moss kommunes regnskaper på området. Periodisering av variabel lønn er ikke hensyntatt i beregningen, fordi det ikke er vesentlige beløpsforskjeller fra år til år på dette området.

Note 20 - Andre virksomheter som utfører vesentlige kommunale tjenester

Moss Kommunale Eiendomsselskap KF, eiendomsforvaltning
Moss Havnevesen KF, havnevirksomhet

MOVAR IKS, vann, avløp, renovasjon m.m.
MOVAR IKS (MIB), Mosseregionens interkommunale brann- og feiervesen

Note 21 - Vedrørende justeringsrett og oppskrivning

Det er i 2023 overdratt to anlegg til Moss kommune, der kommunen har overtatt anleggene etter ferdigstillelse, samt overtatt justeringsrett for merverdiavgift og for momskompensasjon.

Glassverket Bolig AS:

Andel vei. Anleggets verdi 3.022.665 kroner. Justeringsrett momskompensasjon 392.959 kroner.

Andel VA. Anleggets verdi 1.078.252 kroner. Justeringsrett mva 175.490 kroner.

Bakke prosjekt AS (Kilsbakken):

Andel vei. Anleggets verdi 8.426.695 kroner. Justeringsrett momskompensasjon 1.685.339 kroner.

Andel VA. Anleggets verdi 6.625.268 kroner. Justeringsrett mva 1.581.317 kroner.

Etter avtalene skal 80 prosent av justert moms tilbakebetales utbygger og 20 prosent tilfaller Moss kommune som administrasjonsgebyrer. Justeringsretten varer i inntil 10 år fra overtakelse. Moss kommune har tidligere overtatt følgende anlegg:

- Sjøgata 25 Moss AS. Overtatt i 2014. Veianlegg.
- Trysilhus Areal AS. Overtatt i 2015. Vei og VA anlegg.
- HPN Infra 1 AS. Overtatt i 2016. Vei.
- HPN Infra 3 AS. Overtatt i 2016. Vei.
- HPN Infra 5 AS. Overtatt i 2016. Vei.
- Moss Næringspark AS. Overtatt i 2017. Vei og VA anlegg.
- Forum Moss AS. Overtatt i 2017. Vei og VA anlegg.
- Verket Moss AS, Bro. Overtatt i 2018. Veianlegg.
- Trysilhus Areal AS. Overtatt i 2018. Vei og VA anlegg.
- Sponvika Eiendom AS, Verksåsen. Overtatt i 2019. Vei og VA anlegg.
- Verket Moss AS. Overtatt i 2020. VA anlegg.
- Sponvika Eiendom AS, Verksåsen. Overtatt i 2020. Vei og VA anlegg.
- Skolt Næringspark Moss AS. Overtatt i 2020. Vei og VA anlegg.
- Sponvika Eiendom AS. Overtatt i 2021. Vei og VA anlegg.

Note 22 - Tap og nedskrivninger på utlån

Det er totalt tapsført **310.579 kroner** i driftsregnskapet i løpet av 2023. Kravene som er tapsført er sett opp mot lovkrav og realisme på om videre innfordring fører frem. Hovedområdene det er foretatt tapsbelastninger i regnskapet er:

Helse og omsorgstjenester, bruker og oppholdsbetalinger 53.000 kroner.

Skolefritidsordningen, oppholdsbetaling 40.000 kroner.

Salg og skjenkebevilgninger, etter konkurser 18.000 kroner.

Barnehageområdet, oppholdsbetaling 16.000 kroner.

Kulturhuset, utleie/konsert, 53.000 kroner.

Krisesenter, avregning 2022 deltakere 85.000 kroner.

Biblioteket, utlån 11.000 kroner.

Øvrige tap er på 35.000 kroner.

Nedskrivninger på utlån:

Direkte nedskrivninger i balansen på utlån er 2.959.864 kroner. Dette gjelder sosiallån omgjort til bidrag av NAV/sosial i henhold til vedtak. Dette har ingen direkte effekt på driftsresultatet. I 2023 er det foretatt en opprydding av gamle lån fra Rygge. Gjeldsrådgiverne på NAV har tatt en gjennomgang av

lånemassen i forhold til realisme på tilbakebetaling, avskrivning og hvilke som skal følges opp til innkreving på økonomienheten. 2,25 millioner kroner gjelder gamle Rygge og 0,7 millioner gjelder øvrige nedskrivninger på sosiale utlån.

Note 23 - Vertskommunesamarbeid

Legevakt

Mossregionens legevaktsentral er en virksomhet i Moss kommune, etter vertskommunemodellen. Legevakta finansieres av forholdsvise andeler basert på innbyggertall. I 2023 hadde legevakta et regnskapsmessig underskudd på 13.727.162 kroner. Moss kommunes andel er innarbeidet i Moss kommunes totale regnskapsresultat. Øvrige andeler av merforbruket er fordringsført deltakerkommunene.

Deltakere	Andel	Overført i 2023	Andel underskudd
Moss kommune	60,52 %	24 278 908	8 208 663
Råde kommune	9,45 %	3 715 408	1 323 935
Våler kommune	7,18 %	2 863 988	1 005 911
Vestby kommune	22,76 %	9 006 700	3 188 653
Sum	100,0 %	39 865 004	13 727 162

Avdeling kommunale akutte døgnplasser (KAD)

Kommunale akutte døgnplasser ved Peer Gynt Helsehus startet opp 2013, etter vertskommunemodellen. KAD finansieres av forholdsvise andeler basert på innbyggertall. I 2023 ble det et regnskapsmessig underskudd på 161.430 kroner. Moss kommunes andel er innarbeidet i Moss kommunes totale regnskapsresultat. Øvrige andeler av merforbruket er fordringsført deltakerkommunene.

Deltakere	Andel	Overført i 2023	Andel underskudd
Moss kommune	60,62 %	14 502 772	26 890
Råde kommune	9,45 %	2 213 388	32 277
Våler kommune	7,18 %	1 710 776	24 524
Vestby kommune	22,76 %	5 380 064	77 739
Sum	100,0 %	23 807 000	161 430

Landbruk

Moss og Råde kommune har felles landbruksforvaltning organisert som interkommunalt samarbeid. Ansvarsområdet omfatter kommunale og statlige oppgaver, som består av forvaltning, planlegging og rådgivning innenfor fagområdene jordbruk, skogbruk, arealforvaltning og vilt. Ressursbruken skal stå i forhold til avtalte fordelingsnøkler. Det samme gjelder kostnadsfordelingen. Arbeidsgiveransvaret ligger

hos Moss kommune. Området hadde en netto kostnad på 3.050.362 kroner i 2023. Råde kommunes andel av årets merforbruk er på 167.738 kroner og fordringsføres. Moss kommunes andel av netto kostnaden på 2.882.624 kroner er innarbeidet i årets regnskapsresultat.

Note 24 - Juridisk tvist vedrørende tilskudd til private barnehager

Moss kommune er involvert/saksøkt i en juridisk tvist om utbetaling av tilskudd til private barnehager. Dette er en stor sak med flere enn 100 private barnehager som saksøkere og flere enn 100 kommuner og Staten ved Kunnskapsdepartementet som saksøkte. Saken er helt i startfasen. Det er KS Advokatene som håndterer denne saken på vegne av Moss og 50 andre av de saksøkte kommunene. Skulle saksøkerne nå frem med sitt krav er søksmålsrisikoen stor. En må imidlertid anta at dersom «Kommune-Norge» taper, vil Regjeringen og Stortinget måtte ta stilling til eventuell kompensasjon til kommunene.

Konsolidert regnskap

Økonomisk oversikt - drift

	Regnskap 2023	Regnskap 2022
Driftsinntekter		
1 Rammetilskudd	1 515 792 586	1 316 270 147
2 Inntekts- og formuesskatt	1 809 498 011	1 939 796 064
3 Eiendomsskatt	188 066 577	183 388 394
4 Andre skatteinntekter	20 537	20 537
5 Andre overføringer og tilskudd fra staten	208 879 058	145 101 213
6 Overføringer og tilskudd fra andre	612 155 761	544 013 998
7 Brukerbetalinger	140 125 972	131 473 724
8 Salgs- og leieinntekter	438 707 890	424 398 061
9 Sum driftsinntekter	4 913 246 392	4 684 462 138
Driftsutgifter		
10 Lønnsutgifter	2 391 704 103	2 165 681 985
11 Sosiale utgifter	539 438 521	509 166 472
12 Kjøp av varer og tjenester	1 472 262 064	1 264 943 734
13 Overføringer og tilskudd til andre	408 617 180	351 399 140
14 Avskrivninger	202 463 048	198 191 550
15 Sum driftsutgifter	5 014 484 916	4 489 382 881
16 Brutto driftsresultat	- 101 238 524	195 079 257
Finansinntekter		
17 Renteinntekter	100 344 943	56 627 190
18 Utbytter	32 474 453	16 189 656
19 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	53 967	10 238
20 Renteutgifter	185 759 884	103 493 630

Årsrapport 2023

21 Avdrag på lån		154 349 507		147 495 596
22 Netto finansutgifter	-	207 236 028	-	178 162 142
23 Motpost avskrivninger		202 463 048		198 191 550
24 Netto driftsresultat	-	106 011 504		215 108 665
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:				
25 Overføring til investering		36 934 000		22 500 000
26 Avsetninger til bundne driftsfond		15 153 429		33 682 946
27 Buk av bundne driftsfond	-	56 424 122	-	21 710 132
28 Avsetninger til disposisjonsfond		19 351 707		189 135 851
29 Bruk av disposisjonsfond	-	121 026 519	-	8 500 000
30 Dekning av tidligere års merforbruk		-		-
31 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-	106 011 505		215 108 665
32 Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		-		-

Bevilgningsoversikt - investeringsregnskap

	Regnskap 2023	Regnskap 2022
1 Investeringer i varige driftsmidler	547 989 310	402 007 891
2 Tilskudd til andres investeringer	3 688 354	3 848 475
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	9 005 800	8 070 876
4 Utlån av egne midler	-	-
5 Avdrag på lån	-	-
6 Sum investeringsutgifter	560 683 464	413 927 242
7 Kompensasjon for merverdiavgift	65 593 737	58 727 594
8 Tilskudd fra andre	62 772 037	25 508 145

Årsrapport 2023

9 Salg av varige driftsmidler	3 062 187	1 952 319
10 Salg av finansielle anleggsmidler	-	-
11 Utdeling fra selskaper	1 673	-
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler	9 511	8 704
13 Bruk av lån	390 986 374	296 641 337
14 Sum investeringsinntekter	522 425 519	382 838 099
15 Videreutlån	189 974 097	220 471 512
16 Bruk av lån til videreutlån	184 897 713	267 090 562
17 Avdrag på lån til videreutlån	58 869 941	102 177 803
18 Mottatte avdrag på videreutlån	63 491 329	97 224 390
19 Netto utgifter videreutlån	454 996	- 41 665 637
20 Overføring fra drift	- 36 934 000	- 22 500 000
21 Avsetninger til bundne inv.fond	-	-
22 Bruk av bundne inv.fond	- 7 007 849	- 3 839 957
23 Avsetninger til ubundet inv.fond	27 651 453	680 000
24 Bruk av ubundet inv.fond	- 28 472 582	-
23 Dekning av tidligere års udekket beløp	6 050 037	42 286 488
24 Sum overføring fra drift og netto avsetninger	- 38 712 941	16 626 531
25 Fremført til inndekning i senere år(udekket beløp)	-	6 050 037

Oversikt - balanse

EIENDELER			
A. Anleggsmidler		11 858 917 655	11 111 336 393
I. Varige driftsmidler	4	5 358 881 019	5 031 454 465
1. Faste eiendommer og anlegg		5 153 070 728	4 845 226 297
2. Utstyr, maskiner og transportmidler		205 810 291	186 228 168
II. Finansielle anleggsmidler		1 521 971 549	1 387 758 423
1. Aksjer og andeler	5	143 505 849	134 557 786
2. Obligasjoner		-	-
3. Utlån	6	1 378 465 700	1 253 200 637
III. Immaterielle eiendeler		-	-
IV. Pensjonsmidler	8	4 978 065 087	4 692 123 505
B. Omløpsmidler		1 970 767 547	1 864 212 938
I. Bankinnskudd og kontanter		1 243 273 273	1 364 972 441
II. Finansielle omløpsmidler		16 227 292	16 173 325
1. Aksjer og andeler	5	16 227 292	16 173 325
2. Obligasjoner		-	-
3. Sertifikater		-	-
4. Derivater		-	-
III. Kortsiktige fordringer		711 266 982	483 067 172
1. Kundefordringer		467 641 288	346 942 911
2. Andre kortsiktige fordringer		29 475 064	34 906 689
3. Premieavvik	8	214 150 630	101 217 572
Sum eiendeler		13 829 685 202	12 975 549 331
EGENKAPITAL OG GJELD			

Årsrapport 2023

C. Egenkapital		2 889 316 735	2 951 996 788
I. Egenkapital drift		663 652 147	806 597 653
1. Disposisjonsfond	9	611 321 947	712 996 759
2. Bundne driftsfond	9,10	52 330 200	93 600 894
3. Merforbruk i driftsregnskapet		-	-
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet		-	-
II. Egenkapital investering		160 028 752	161 807 693
1. Ubundet investeringsfond	9	140 172 090	140 993 218
2. Bundne investeringsfond	9	19 856 663	26 864 512
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet		-	- 6 050 037
III. Annen egenkapital		2 065 635 836	1 983 591 442
1. Kapitalkonto		2 038 008 320	1 955 963 926
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskap. drift		36 446 362	36 446 362
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskap. investering		- 8 818 846	- 8 818 846
D. Langsiktig gjeld		10 027 764 630	9 322 211 850
I. Lån		5 234 969 318	4 832 288 762
1. Gjeld til kredittinstitusjoner	7	5 234 969 318	4 832 288 762
2. Obligasjonslån		-	-
3. Sertifikatlån		-	-
II. Pensjonsforpliktelse	8	4 792 795 312	4 489 923 088
E. Kortsiktig gjeld		912 603 837	701 340 693
I. Kortsiktig gjeld		912 603 837	701 340 693
1. Leverandørgjeld		400 484 424	248 413 872
2. Likviditetslån		-	-

Årsrapport 2023

3. Derivater		-	-
4. Annen kortsiktig gjeld		497 940 117	435 742 368
5. Premieavvik		14 179 296	17 184 453
Sum egenkapital og gjeld		13 829 685 202	12 975 549 331
F. Memoriakonti		-	-
I. Ubrukte lånemidler		225 874 235	185 858 321
II. Andre memoriakonti		-	-
III. Motkonto for memoriakontiene	-	225 874 235	- 185 858 321

Note 1 Enheter som inngår i konsolidert regnskap

Enheter som inngår i konsolidert regnskap for Moss kommune for 2023 er:

- Moss kommune (bykassa)
- Moss kommunale eiendomsselskap KF
- Moss Havn KF

Note 2 Endring i arbeidskapital

	Regnskap 2023	Regnskap 2022
Arbeidskapital 01.01	1 162 872 245	971 422 842
Endring i løpet av året	-104 708 535	191 449 403
Arbeidskapital 31.12	1 058 163 710	1 162 872 245

	Regnskap 2023	Regnskap 2022
OMLØPSMIDLER		
Endring betalingsmidler	-121 699 168	340 611 799
Endring ihendehaverobligasjoner og sertifikater	-	-
Endring kortsiktige fordringer	115 266 752	-46 620 490
Endring premieavvik	112 933 058	-51 231 469
Endring aksjer og andeler	53 967	19 841
ENDRING OMLØPSMIDLER (A)	106 554 609	242 779 681

KORTSIKTIG GJELD		
Endring kortsiktig gjeld (B)	-211 263 144	-51 330 278
ENDRING ARBEIDSKAPITAL (A-B)	-104 708 535	191 449 403

Note 3 Regnskapsprinsipper og vurderingsregler

Regnskapet er utarbeidet i henhold til bestemmelsene i kommuneloven, forskrifter og god kommunal regnskapsskikk.

Det er ingen endring av regnskapsprinsipper i 2023 i forhold til tidligere år.

Regnskapsprinsipper

All tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet framgår av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet. Alle utgifter og utbetalinger, inntekter og innbetalinger regnskapsføres brutto. Dette gjelder også interne finansieringstransaksjoner. Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er tatt med i årsregnskapet, enten de er betalt eller ikke. Se note 11 for presisering vedrørende variabel lønn. For lån er kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året ført i investeringsregnskapet. Den delen av lånet som ikke er bruket, er registrert som memoriapost.

Klassifisering av anleggsmidler og omløpsmidler

I balanseregnskapet er anleggsmidler eiendeler bestemt til varig eie eller bruk for kommunen. Andre eiendeler er omløpsmidler. Fordringer knyttet til egen vare- og tjenesteproduksjon, samt markedsbaserte verdipapir som inngår i en handelsportefølje er omløpsmidler. Andre markedsbaserte verdipapir er klassifisert som omløpsmidler med mindre kommunen har foretatt investeringen ut fra næringspolitiske eller samfunnsmessige hensyn. I slike tilfeller er verdipapirene klassifisert som anleggsmidler.

Andre fordringer er omløpsmidler dersom disse forfaller til betaling innen et år etter anskaffelsestidspunktet. Ellers er de klassifisert som anleggsmidler.

Kommunen følger GKRS (F) nr. 4 Avgrensningen mellom driftsmidler og investeringsregnskapet. Standarden har særlig betydning for skille mellom vedlikehold og påkostning i forhold til anleggsmidler. Utgifter som påløper for å opprettholde anleggsmiddelets kvalitetsnivå utgiftsføres i driftsregnskapet. Utgifter som representerer en standardhevning av anleggsmiddelet utover standarden ved anskaffelsen utgiftsføres i investeringsregnskapet og aktiveres på anleggsmiddelet i balansen.

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knyttet til kommunelovens § 50 med unntak av likviditetstrekkrettighet/likviditetslån jfr. kl. § 50 nr. 5. All annen gjeld er kortsiktig gjeld.

Vurderingsregler

Omløpsmidler er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Markedsbaserte finansielle omløpsmidler er vurdert til virkelig verdi.

Årsrapport 2023

Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Anleggsmidler med begrenset økonomiske levetid avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet. Avskrivningene starter året etter at anleggsmiddelet er anskaffet/tatt i bruk av virksomheten. På VAR-anlegg avskriver vi samme år som utgiften påløper. Avskrivningsperiodene er i tråd med § 3-4 i forskrift om årsregnskap og årsberetning.

Anleggsmidler som har hatt verdifall som forventes ikke å være forbigående er nedskrevet til virkelig verdi i balansen.

Vurderingene for eiendeler gjelder tilsvarende for kortsiktig og langsiktig gjeld. Opptakskost utgjør gjeldspostens pålydende i norske kroner på det tidspunkt som gjelden oppstår. Låneomkostninger (gebyr, provisjoner mv.), samt over- og underkurs er finansutgifter og inntekter. Over- og underkurs periodiseres over lånets løpetid som kortsiktig fordring/gjeld etter samme prinsipper som gjelder for obligasjoner som holdes til forfall.

Selvkostberegninger

Innenfor rammer der selvkost er satt som den rettslige rammen for hva kommunen kan kreve av brukerbetaling følger forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften), og veileder til selvkostforskriften fra Kommunal- og regionaldepartementet datert november 2020 (H-2465). Vi referer til egen note på dette.

Moms-plikt og momskompensasjon

Kommunen følger reglene i merverdiavgiftsloven for de tjenesteområdene som omfattes av loven. For kommunens øvrige virksomhet krever kommunen momskompensasjon.

Note 4 Varige driftsmidler

Anleggsgruppe	Balanse per 31.12.22	Tilgang	Avgang	Nedskrivninger	Avskrivninger	Balanse per 31.12.23
IKT	63 484 625	41 541 030	-	-	-21 750 746	83 274 909
Utstyr/inventar og biler/maskiner	125 128 691	18 841 599	-205 468	-29 195	-18 814 128	124 921 499
Tekniske anlegg, parkeringsplasser, friluftsanlegg	121 458 715	17 105 488	-	-	-7 274 537	131 289 666
Boliger, skoler, barnehager, idrettsanlegg, ledningsanlegg og kommunale veier	3 372 425 424	201 843 637	-1 365 930	-1 750 193	-117 074 328	3 454 078 610
Forretningbygg, administrasjonsbygg, aldershjem og kulturbygg	1 143 198 536	215 255 721	-	-	-30 824 216	1 327 630 041
Tomter/andre ikke avskrivbare eiendeler	205 758 876	38 652 514	-	-	-6 725 094	237 686 296
Sum varige driftsmidler:	5 031 454 867	533 239 989	-1 571 398	-1 779 388	-202 463 049	5 358 881 021

Note 5 Aksjer og andeler

Konsern	Antall aksjer/andeler	Eierandel	Verdi per 31.12.23
Aksjer og andeler under finansielle anleggsmidler			
Moss kommune			
Bibliotekssentralen SA			8 700
Galleri F-15 AS	54 x 1 000	31,80 %	540 000
Rygge Tomteselskap			50 000
Krapfoss Industrier AS (KIAS AS)	224 x 1 000	33,40 %	224 000
Østfold Energi AS	5.575 x 1 000	7,96 %	5 575 000
Personalpartner AS (Masvo AS)	43 x 2 000	78,20 %	86 000
Mosseregionens næringsutvikling AS	37 x 1 000	25,40 %	37 000
The American College of Norway	413 x 2 000		826 000
Inspiria		0,99 %	7 085
Radio Øst AL			250
Rygge Mølle og Handelsforretning AS	87 x 10	0,13 %	870
Egenkapitaltilskudd KLP			133 108 366
Vansjø boligbyggerlag (Kjærnesneshagen BRL)			10 250
Andeler Viken Skog BA			32 328
MKEiendom			
Sjøsidan Moss AS			3 000 000
SUM			143 505 849
Markedsbaserte finansielle omløpsmidler			
Moss kommune			

Årsrapport 2023

KLP-rentefond			1 227 292
Moss havn			
Kanalen Brygge AS	50 000 x 1	33,33 %	15 000 000
SUM			16 227 292

Det er innbetalt egenkapitaltilskudd til KLP for 2023 på kr. 8.948.062.

Note 6 Utlån

Samlet utlån pr. 31.12.23 er på 1.378,5 millioner kroner. Dette gjelder videre utlån fra Husbanken (startlån) 1.363,5 millioner kroner, sosiallån 15,0 millioner kroner og rester etter lønnslånsordning 0,06 millioner kroner fra tidligere Moss kommune.

Startlånsordningen er finansiert med midler fra Husbanken (jfr. Kommuneleven § 14-17 første ledd). Sosiallån og lønnslån er finansiert med egne midler.

Det er nedskrevet sosiallån for 2,96 millioner kroner direkte i balansen (uten resultat effekt). Dette gjelder sosiallån omgjort til bidrag av NAV/sosial i henhold til vedtak. I 2023 er det foretatt en opprydding av gamle lån fra Rygge. Gjeldsrådgiverne på NAV har tatt en gjennomgang av lånemassen i forhold til realisme på tilbakebetaling, avskrivning og hvilke som skal følges opp til innkreving på økonomienheten. 2,25 millioner kroner gjelder gamle Rygge og 0,7 millioner gjelder øvrige nedskrivninger på sosiale utlån.

Note 7 Lån

	Lånegjeld per 31.12.23	Lånegjeld per 31.12.22
Moss kommune		
Til investeringer	1 041 650 109	947 586 612
Til videreutlån	1 480 472 167	1 329 342 108
Sum	2 522 122 276	2 276 928 720
Moss kommunale eiendomsselskap KF		
Til investeringer	2 651 362 247	2 506 272 247
Moss havn KF		
Til investeringer	61 484 795	49 087 795
Samlet lånegjeld konsern	5 234 969 318	4 832 288 762
Herav til investeringer	3 754 497 151	3 502 946 654

Årsrapport 2023

Herav til videreutlån	1 480 472 167	1 329 342 108
-----------------------	---------------	---------------

Lån knyttet til rentekompensasjonsordninger i MKEiendom KF er ca. 156,1 millioner.

Mer informasjon om gjeldens sammensetning, gjennomsnittlig rente m.m. er rapportert i egen sak på finansområdet.

Note 7 del 2 - Beregning av minste tillatte avdrag

	Konsolidert	Moss kommune	MKEiendom	Moss Havn
Sum alle lån 01.01.2023	4 832 288 762	2 276 928 720	2 506 272 247	49 087 795
herav startlån (videre utlån)	-1 329 342 108	-1 329 342 108	-	-
Sum lån 01.01.2023	3 502 946 654	947 586 612	2 506 272 247	49 087 795
Sum bokført verdi anleggsmidler 01.01.2023	11 111 336 393	7 399 056 544	3 529 817 385	182 462 465
herav pensjonsmidler	-4 692 123 505	-4 569 958 131	-94 408 042	-27 757 332
herav aksjer og andeler	-134 557 786	-131 557 787	-3 000 000	-
herav utlån (startlån og lønnslån)	-1 253 200 637	-1 253 200 637	-	-
Ikke avskrivbare anleggsmidler	-172 717 306	-28 669 754	-113 381 964	-30 665 588
Sum bokført verdi anleggsmidler for beregning	4 858 737 159	1 415 670 235	3 319 027 379	124 039 545
Sum årets avskrivninger	202 463 048	78 673 992	111 178 648	12 610 408

Kontrollgrense:			
<u>Langsiktig gjeld</u>	<u>3 502 946 654</u>	* 202 463 048	= 145 967 405
Bokført verdi anleggsmidler	4 858 737 159	* årets avskrivninger	= minimums avdrag

Årsrapport 2023

Betalte avdrag i driftsregnskapet		141 604 847
Betalte avdrag i driftsregnskapet		154 349 507

Note 8 Pensjon

Oversikten nedenfor viser beløpsstørrelsene i de to kollektive pensjonsordningene som de ansatte i Moss kommune, MKEiendom og Moss havn KF er medlem i. Dette er Statens pensjonskasse (SPK, for lærere) og Kommunal Landspensjonskasse. Alle ansatte som tidligere var medlemmer av Moss kommunale pensjonskasse ble overført til KLP fra 01.01.2020. Alle rettigheter for ansatte, pensjonsmidler og forpliktelser m.m. er videreført i KLP.

Pensjonskostnader	2023	2022
Årets opptjening	223 165 880	206 950 119
Rentekostnad	163 224 584	132 130 169
Brutto pensjonskostnad	386 390 464	339 080 288
Forventet avkastning	-187 137 085	-157 524 041
Netto pensjonskostnad:	199 253 379	181 556 247
Amortisert premieavvik	32 551 484	45 244 778
Administrasjonskostnader/Rentegaranti	11 379 479	10 432 464
Samlet kostnad (inkl. administrasjon)	243 184 342	237 233 489
Årets premieavvik	134 162 541	-14 716 591
Innbetalt pensjonspremie/tilskudd	545 083 593	177 272 121
Bruk av premiefond	200 288 194	203 159 311

Pensjonsmidler, pensjonsforpliktelser og beregnet akkumulert premieavvik	2023	2022
Pensjonsmidler pr. 31.12	4 977 319 449	4 691 435 607
Brutto påløpt pensjonsforpliktelser pr. 31.12	4 775 118 768	4 489 923 089

Årsrapport 2023

Netto midler/forpliktelse pr. 31.12	202 200 680	201 512 516
Arbeidsgiveravgift av netto midler/forpliktelse pr. 31.12.	28 510 296	28 413 264
Akkumulert premieavvik pr. 31.12	175 264 858	73 653 806
Arbeidsgiveravgift av premieavvik pr. 31.12	24 706 476	10 379 318

Beregningsforutsetninger	KLP 2023	KLP 2022
Økonomiske forutsetninger		
Årlig avkastning (i %)	4,00 %	3,50 %
Diskonteringsrente (risiko fri rente i %)	3,50 %	3,00 %
Årlig lønnsvekst (i %)	2,48 %	1,98 %
Årlig G-regulering (i %)	2,48 %	1,98 %
Årlig pensjonsregulering (i %)	1,71 %	1,22 %
Forholdstallet fra KR D	1,00	1,00

Moss kommune og tilhørende selskaper har valgt 7 års amortiseringstid.

Premieavvik og amortisering:

Det akkumulerte premieavviket på 175.264.858 kroner og tilhørende arbeidsgiveravgift på 24.706.476 kroner er satt opp som kortsiktig fordring, og regnskapsført som inntekt i driftsregnskapet over mange år. Fordringen har ingen reell verdi. Pensjonsstørrelsene i regnskapet er kun av regnskapsmessig karakter. Dette gjøres for å synliggjøre pensjonskostnader/pensjonsforpliktelser og for å få en jevn belastning av pensjonskostnadene i regnskapene over tid.

Det er i 2023 for konsernet regnskapsført et premieavvik på 134.162.541 kroner, samt amortisert (utgiftsført) 32.551.484 kroner.

Bruk av premiefond:

Som en konsekvens av utviklingen av Moss kommunale pensjonskasse ble store beløp omgjort til premiefond. For å redusere premieavvikene de siste årene ble det i dialog med KLP avklart å bruke av store beløp av premiefondet. Dette har ingen direkte resultateffekt i 2023, men vil gjøre at amortiseringskostnadene i årene fremover blir lavere. I tillegg gir det en god likviditetsmessig effekt. Bruk av premiefond for 2023 ble 200.288.194 kroner.

Premiefondene i KLP er ca. 254,8 millioner kroner per 31.12.23. Dette er kun foreløpige tall, da avkastning/årsoppgjørdisposisjoner i KLP for 2023 ikke blir overført premiefondene før deres regnskap er avlagt. Dette blir først kjent i april 2024.

Note 9 Fond

	2023	2022
Disposisjonsfond		
Disposisjonsfond pr. 1.1	712 996 758	532 360 907
Avsatt i driftsregnskapet	19 351 707	189 135 851
Forbruk i driftsregnskapet	121 026 519	8 500 000
Disposisjonsfond pr. 31.12	611 321 946	712 996 758
Bundne driftsfond		
Bundne driftsfond pr. 1.1	93 600 893	81 632 952
Avsatt i driftsregnskapet	15 153 429	33 678 073
Bruk i driftsregnskapet	56 424 123	21 710 132
Bundne driftsfond pr. 31.12	52 330 199	93 600 893
Ubundne investeringsfond		
Ubundne investeringsfond pr. 1.1	140 993 218	140 313 218
Avsatt i investeringsregnskapet	20 403 871	680 000
Bruk i investeringsregnskapet	21 225 000	-
Ubundne investeringsfond pr. 31.12	140 172 089	140 993 218
Bundne investeringsfond		
Bundne investeringsfond pr. 1.1	26 864 513	30 699 597
Avsatt i investeringsregnskapet	-	4 872
Bruk i investeringsregnskapet	7 007 850	3 839 956
Bundne investeringsfond pr. 31.12	19 856 663	26 864 513

Kommentarer til bunde driftsfond

Kun Moss kommune som har bundne driftsfond. Selvkostområdene står for 6,8 millioner kroner. Ubrukte midler vedrørende boligtilskudd og dekning av tap fra Husbanken er på 12,6 millioner kroner. Resterende 33,9 millioner kroner gjelder ca. 60 øremerkede prosjekter.

Kommentarer til bundne investeringsfond

16,6 millioner kroner gjelder samferdseltiltak (Varnaveienområdet). Diverse midler fra utbyggningsavtaler er 3,2 millioner kroner. MKEiendom og Moss Havn KF har ingen bundne investeringsfond

Note 10 Selvkostområder

Selvkostområder 2023	Vann	Avløp	Slam- tømming	Renovasjon	Feiing	Regulerings- planer	Byggesak	Oppmåling	Eier- seksjonering	Utslipps- tillatelser
<i>Finansiell dekningsgrad</i>	79,2 %	79,9 %	56,8 %	105,5 %	101,7 %	58,8 %	93,5 %	78,5 %	54,6 %	29,6 %
Selvkostfond 01.01	6 115 425	17 021 417	921 749	-668 176	61 023	-	4 902 435	-	-	43 138
-/+ Bruk av/avsetning til selvkostfond	-7 596 365	-23 627 543	-910 882	3 276 970	112 484	-	-1 161 588	-	-	-674 822
+/- Kalkulert renteinntekt/rentekostnad fond	-115 251	223 720	20 033	41 684	5 038	-	185 658	-	-	-12 642
Selvkostfond/fremførbart underskudd 31.12	-11 596 191	-6 382 406	30 900	2 650 478	178 545	-	3 926 505	-	-	-644 326

Mer utfyllende informasjon om selvkostområdene i tabellen over er gitt i note 13 i Moss kommunes regnskap.

Moss Havn håndterer farvannsavgift til selvkost etter forskrift om kommunenes beregning og innkreving av farvannsavgift. Mer utfyllende informasjon er gitt i note 8 i Moss Havns regnskap.